T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANABİLİM DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI BİLİM DALI

NUSRET ÇOLPAN MİNYATÜRLERİNDE İSTANBUL CAMİLERİ

SUNA SELMA KOÇAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. ALİ FUAT BAYSAL

KONYA-2023

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANABİLİM DALI
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI BİLİM DALI

NUSRET ÇOLPAN MİNYATÜRLERİNDE İSTANBUL CAMİLERİ

SUNA SELMA KOÇAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. ALİ FUAT BAYSAL

KONYA-2023

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Suna Selma KOÇAL		
	Numarası	19812101001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Geleneksel Türk Sanatları		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tezin Adı	Nusret Çolpan Minyatürlerinde İstanbul Camileri		

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı

İmzası

Suna Selma KOÇAL

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Öğrencinin				
	Adı Soyadı	Suna Selma KOÇAL		
	Numarası	19812101001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Geleneksel Türk Sanatları		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Ali Fuat BAYSAL		
	Tezin Adı	Nusret Çolpan Minyatürlerinde İstanbul Camileri		

Bu çalışmamızda, minyatür nakkaşı Nusret Çolpan'ın hayatı incelenmiş ve "İstanbul Camileri" minyatür eserlerinin kompozisyon özellikleri açısından analizi ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Nusret Çolpan, minyatür sanatıyla özdeşleşmiş, tarihe mal olmuş minyatür nakkaşıdır. Şehir minyatürü tarzıyla; hayatını, yaşadığı kültürel ortamı, içinde bulunduğu etkileşimi günümüze yorumlayarak yansıtmıştır.

Nusret Çolpan 1952-2008 yılları arasında yaşamış, Cumhuriyet Dönemi Türk Minyatür Sanatının Ord. Prof. Süheyl Ünver ve Azade Akar gibi en önemli şahsiyetlerden ders almış, birçok talebe yetiştirmiş, Türkiye ve dünya şehirlerinden birçok eserler nakşetmiştir. Nusret Çolpan minyatür sanatına kattığı yeni üslubuyla ve hem yerel hem de özgün kalışıyla, bu yüzyılda yetişmiş kıymetli sanatkârlarımızdan olması açısından büyük önem arz etmektedir. Nusret Çolpan'ın en ayırt edici vasfı, minyatürün ana hatlarını zedelemeden ve sürekliliğini sağlayarak özgün ve yeni bir stil kazandırmasıdır.

Tez çalışmamızda Nusret Çolpan'ın ailesi, dostları ve öğrencileriyle röportajlar yapılmış, kronolojik sıra ile hayatına yer verilmiştir. Nusret Çolpan'ın minyatüre bakışı, sanatını icra ederken gösterdiği hassasiyeti ve sanatının inceliklerini örnekler ile ele alınmıştır.

Nusret Çolpan'ın sadece İstanbul camilerini çalıştığı minyatürler ele alınmış, analiz ve değerlendirmeleri yapılmıştır. Bununla birlikte Nusret Çolpan'ın tüm eserlerinin sergilendiği etkinliklere de yer verilmiştir.

Bu çalışma, Nusret Çolpan'ın üslup ve tarzını daha iyi anlamak, minyatür eserlerinin kompozisyon özelliklerini gelecekteki nakkaş adaylarına aktarmak ve rehberlik etmesi açısından literatüre katkı sağlama amacı taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Nusret Çolpan, Minyatür, Minyatür Sanatı, Çini, Nakkaş

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

ABSTRACT

Author's				
	Name and Surname	Suna Selma KOÇAL		
	Student Number	19812101001		
	Department	Traditional Turkish Arts/ Traditional Turkish Arts		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Assoc. Dr. Ali Fuat BAYSAL		
	Title of the Thesis/Dissertation	Istanbul Mosques in Nusret Çolpan Miniatures		

In this study, the life of the miniaturist Nusret Çolpan was examined and the analysis and the compositional features of his "Istanbul Mosques" miniatures were analyzed and evaluated.

Nusret Çolpan was a miniaturist whose name is identified with the art of miniature and its history. He reflected his life, the cultural environment he was immersed in and his interactions to the present day with his city miniature style.

Nusret Çolpan lived between 1952-2008. He took lessons from significant names such as distinguished professor Süheyl Ünver and Azade Akar. He trained many students, and made many miniatures of cities in Türkiye and around the world. Nusret Çolpan's ability to remain both local and original, and his addition of new styles to the art of miniature only highlights his importance as he's one of the substantial artists who was trained in this century. The most distinctive feature of Nusret Çolpan is that he brought a unique and new style to the art of miniature without breaking away from it at its core and still ensuring its continuity.

In our thesis, interviews were made with Nusret Çolpan's family, friends and students, and his life was given in chronological order. Nusret Çolpan's view of miniature, his sensitivity while performing his art and the subtleties of his art are discussed with examples.

Among the miniatures Nusret Çolpan worked on, only Istanbul mosques were analyzed and evaluated. In addition, events where all the works of Nusret Çolpan were exhibited were also included.

This study aims to contribute to the literature in terms of better understanding the style of Nusret Çolpan, passing the compositional features of his miniature works to future miniaturists and guiding them.

Keywords: Nusret Çolpan, Miniature, Miniature Art, Çini, Nakkaş

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI ..... **ii**
ÖZET ..... **iii**
ABSTRACT ..... **iv**
İÇİNDEKİLER ..... **v**
RESİMLER LİSTESİ ..... **vii**
KISALTMALAR ..... **x**
ÖNSÖZ ..... **xi**
GİRİŞ **1**
1.Araştırmanın Önemi ve Amacı 2
2.Araştırmanın Kapsamı 2
3.Araştırmanın Yöntemi 3
BİRİNCİ BÖLÜM **6**
1.MİNYATÜR SANATI **6**
1.1. Minyatür Sanatının Tanımı 6
1.2. Minyatür Sanatında Kompozisyon ve Öğeleri 7
1.2.1.Kompozisyon 7
1.2.2.Teknik 8
1.2.3.Gerçeklik 10
1.2.4.Form 10
1.2.5.Konum 11
1.2.6.Mevsim 11
1.2.7.Vakit 11
1.2.8.Dönem 11
1.2.9.Üslup (Tarz) 12
1.2.10.Belirginlik 12
1.2.11.Vurgu 12
1.2.12.Perspektif 13
1.2.13.Simetri 13
1.2.14.Sadelik, Yalınlık 13
1.2.15. Figür 13
1.2.16.Ritim 14
1.2.17.Hareket 14
1.2.18.Denge ve Oran 15
1.9.19.Doku 15
1.2.20.Renk 15
1.2.21.Kontrast 16
1.2.22.Işık Gölge 16
1.2.23.Bütünlük 16
1.3.Minyatür Sanatında Kullanılan Malzemeler 17
1.3.1.Kâğıt 17
1.3.2.Boya 18
1.3.3.Fırça 18
1.3.4.Altın ve Gümüş 18
1.4. Minyatür Sanatının Tarihçesi 20
1.4.1. Uygurlar Döneminde Minyatür Sanatı 20

1.4.2.Anadolu Selçuklu Döneminde Minyatür Sanatı 21
1.4.3.Osmanlı Döneminde Minyatür Sanatı 22
İKİNCİ BÖLÜM 23
2. NUSRET ÇOLPAN'IN HAYATI (1952-2008) 23
2.1.Nusret Çolpan'ın Sanat Hayatı 25
2.2.Nusret Çolpan'ın Ödülleri 39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 40
3. NUSRET ÇOLPAN MİNYATÜRLERİNDE İSTANBUL CAMİLERİ 40
3.1.Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Genel İstanbul Tasarımı İçerisinde) (Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form,) 40
3.2.Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Genel İstanbul Tasarımı İçerisinde) (Açık Kompozisyon, Oval Form) 50
3.3. Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 57
3.4.Katalog : Ayasofya-ı Kebir Camii (Açık Kompozisyon, Oval Form) 65
3.5.Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 72
3.6.Katalog: İstanbul'un Fethinde Ayasofya-ı Kebir Camii (Kapalı Ve Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 81
3.7.Katalog: Bâyezid II Camii ve Külliyesi (Açık Ve Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 91
3.8.Katalog: Dolmabahçe Camii (Bezm-i Âlem Valide Sultan Camii) (Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 99
3.9.Katalog: Eminönü- Yeni Camii Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 104
3.10.Katalog: Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Kare ve Dikdörtgen Form) 113
3.11.Katalog: Gül Camii (Kapalı Kompozisyon, Kare Ve Dikdörtgen Form) 123
3.12.Katalog: Hırka-i Şerif Cami (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 130
3.13.Katalog: İskenderpaşa Camii (Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 135
3.14.Katalog: Üsküdar-Mihrimah Sultan Camii Ve Külliyesi (Açık Ve Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 142
3.15.Katalog: Murat Paşa Camii ve Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Kare ve Dikdörtgen Form) 149
3.16. Katalog: Nuruosmaniye Camii ve Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 155
3.17. Katalog: Süleymaniye Camii Külliyesi – Rüstem Paşa Camii (Açık Ve Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 161
3.18. Katalog: Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form) 169
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 176
KAYNAKÇA 196
EKLER 204

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Nusret Çolpan, Bandırma, (Çolpan, 1966). 23
Resim 2. Nusret Çolpan'ın ahşap kaşık ve makaralar üzerine resmetmiş olduğu çalışmalarından, sol tarafa konan toplu iğnenin amacı çalışmanın boyutunun belirlenmesidir, (Çolpan, 1973). 24
Resim 3 Matrakçı Nasuh'un İstanbul minyatürü, Atasoy Nurhan, Silahşor, tarihçi, matematikçi, nakkaş, hattat Matrakçı Nasuh ve Menazilname'si, Mas Matbaa, s. 38....27
Resim 4. Avrupa ve Afrika'nın batı kıyıları ile Güney Amerika'nın doğu kıyılarını gösteren, dünyanın en eski haritalarından biri olarak kabul edilen,1513 senesinde Osmanlı amirali Piri Reis tarafından nakşedilmiş olan ilk Dünya haritası. (Topkapı Sarayı No. H 1824)....28
Resim 5. Nusret Çolpan'ın İstanbul minyatürü, (Çolpan, 2000) 29
Resim 6. İstanbul-Sultan Ahmed Cami'nde Nusret Çolpan'ın lale heykeli, (Koçal, 22.4.2008)....31
Resim 7.Nusret Çolpan'ın eserleri müzenin tavanında, İstanbul-Gülhane-İslam Bilim Teknoloji Tarih Müzesi, (Çolpan, Mayıs 2008) 32
Resim 8. Nusret Çolpan'ın eserleri müzenin duvarlarında, İstanbul-Gülhane-İslam Bilim Teknoloji Tarih Müzesi, (Çolpan, Mayıs 2008). 32
Resim 9. Nusret Çolpan minyatürleri senelerce tüm tramvay duraklarında asılıydı, İstanbul-Beyazıt, Tramvay durakları, (Çolpan,2005). 33
Resim 10.Boğaziçi İstanbul....41
Resim 11. Boğaziçi İstanbul....42
Resim 12. İstanbul 51
Resim 13 İstanbul 51
Resim 14. Ayasofya 58
Resim 15. Ayasofya 59
Resim 16. Ayasofya 66
Resim 17.Ayasofya 67
Resim 18 Ayasofya 73
Resim 19.Ayasofya 74
Resim 20. Ayasofya-Nuruosmaniye 75
Resim 21.Resim eskiz Ayasofya 75
Resim 22. İstanbul Fetih 82
Resim 23. İstanbul Fetih 83
Resim 24. İstanbul Fetih 84
Resim 25. Bâyezid II Camii- Bâyezid Yangın Kulesi 92
Resim 26. Bâyezid II Camii 93
Resim 27. Bezm-i Âlem Valide Sultan Dolmabahçe Sarayı 100
Resim 28.Eminönü-Yeni Camii Külliyesi....105
Resim 29. Eminönü- Yeni Camii Külliyesi....106
Resim 30.Geçmişten Günümüze Galata'dan Eminönü....107
Resim 31. Eyüp Sultan....114
Resim 32. Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi 115
Resim 33. Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi 116
Resim 34. Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi 117
Resim 35. Haliç'te Gül Camii 124
Resim 36. Gül Camii....125
Resim 37. Hırka-i Şerif Camii....131
Resim 38. İskenderpaşa Camii 136
Resim 39. İskenderpaşa Camii 137
Resim 40. Üsküdar- Mihrimah Sultan Camii ve Külliyesi....143

Resim 41. Üsküdar-Mihrimah Sultan Camii ve Külliyesi-Şemsi Ahmet Paşa Camii 144
Resim 42. Murat Paşa Camii ve Külliyesi.....150
Resim 43. Murat Paşa Camii ve Külliyesi.....151
Resim 44. Nuruosmaniye Camii ve Külliyesi 156
Resim 45. Süleymaniye Camii ve Külliyesi.....162
Resim 46. Anadolu Hisarı-Süleymaniye Camii ve Külliyesi 163
Resim 47.eskiz Anadolu Hisarı-Süleymaniye Camii ve Külliyesi 164
Resim 48. Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi-Sandal Sefası.....170
Resim 49. Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi.....171
Resim 50. Nusret Çolpan'ın Cumhuriyetin kuruluşunun 50. kutlamalarında açmış olduğu mütevazi sergisi, (Bandırma, 1973, Çolpan) 204
Resim 51. Nusret Çolpan'ın Cumhuriyetin kuruluşunun 50. Kutlamaları için tasarladığı afiş (Bandırma, 1973, Çolpan). 204
Resim 52. A. Süheyl Ünver'in yetiştirdiği öğrencilerinin listesi (yılına göre), (Çolpan,1986). 205
Resim 53. Süheyl Ünver'in doğum günü, ortada Süheyl Ünver den itibaren sağdan sola sırasıyla kızı Gülbün Mesara; Azade Akar; Günseli Kato; Cahide Keskiner; Nusret Çolpan; Semih İrteş; İsmail ?; İlhan Gökşen, İstanbul, (İrteş, 1979). 206
Resim 54.Nusret Çolpan Rusya lideri Putin ile, soldan sağa sırasıyla; Baş müftü Şeyhülislam Talgat Taceddin, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Nusret Çolpan, Rusya-Ufa, (Çolpan, Haziran 2001). 206
Resim 55. Nusret Çolpan Lale Heykelini nakşederken, İstanbul-Fatih, (Koçal, Mart 2008). 207
Resim 56. İstanbul-Sultan Ahmed Cami'nde Nusret Çolpan'ın lale heykeli, soldan sağa sırasıyla; Suna Koçal, Nusret Çolpan, Fatma Kesgün, Nursel Üvendire, Müşfika Sezen Kocabay, İstanbul- Sultan Ahmed Camii, İstanbul-Sultan Ahmed Camii, (Koçal, 22.4.2008). 207
Resim 57. Resim 9. Nusret Çolpan'ın 'İstanbul minyatürü' baskı olarak bina cephelerinde, İstanbul-Beyoğlu- İstiklal caddesi, (Koçal, 2008) 208
Resim 58. Nusret Çolpan ve Salı Grubu öğrencileri ile derste. İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi, Soldan sağa sırasıyla; (oturanlar) İnci Özen, Nusret Çolpan, Nil Sarı, Şermin Ciddi. Soldan sağa sırasıyla;(ayaktakiler) Lütfiye Şimşek, Nursel Üvendire, Gülçin Anmaç, Fatma Kesgün, Suna Koçal, Gaye Özen, Vildan Pirim, (Koçal, 25.1.2005). 208
Resim 59. Nusret Çolpan ve Cumartesi Grubu öğrencileri ile derste. Nusret Çolpan bürosunda, İstanbul-Fatih. Soldan sağa sırasıyla Gülseher Kahraman, Ebru Yalkın, Şerife Aktaş, Berrin Karakaş, Müberra Turan, Müzeyyen ?, Hüsniye Çolpan (N. Çolpan eşi), Nusret Çolpan, (Çolpan, 2006). 209
Resim 60. Nusret Çolpan trafo binasını nakşetmek için çizimini aktarırken, İstanbul-Gülhane Parkı, (Çolpan, 10.11.2005).....209
Resim 61.Nusret Çolpan öğrencileri ile Gülhane'de, soldan: Gaye Özen, Filiz Bengi, Şermin Ciddi, İnci Özen, Nursel Üvendire, Fatma Kesgün, Nusret Çolpan, Nesrin Şarlıgil, Suna Koçal, Gülçin Anmaç, Tuba Özen, İstanbul-Gülhane Parkı, (Çolpan, 6.12.2005). 210
Resim 62.Nusret Çolpan trafo binasını nakşederken, İstanbul- Gülhane Parkı, (Çolpan, Ocak 2005). 210
Resim 63. Nusret Çolpan trafo binasına imzasını atarken, İstanbul- Gülhane Parkı, (Çolpan, 30.12.2005).....210
Resim 64. Osmanlı'nın Kültürel ve Bilimsel Mirasının 700.yılı Kitabında yer alan Nusret Çolpan'ın bir minyatürü, (Koçal, 2000). 211
Resim 65. Nusret Çolpan kitabının imza gününde, İstiklal caddesi- İstanbul Kitapçısı, (Çolpan, 3.3.2007). 211

Resim 66. Bandırma Gazetesinde 1970 ve 1973 yılında yapılan röportaj. 212
Resim 67. Nusret Çolpan'ın hocası Azade Akar'dan kart, (Çolpan, 24.9.1987). 212
Resim 68. Nusret Çolpan karma sergide, Doğayı Koruma vakfı, Sheraton Hotel, İstanbul, (Çolpan, 1977) 213
Resim 69. Nusret Çolpan Ankara-TBMM Misafirhanesi için çini minyatürü üretimi. Soldan sağa sırasıyla; Gülten Dündar (ablası), Nusret Çolpan, Hüsniye Çolpan (eşi), Kevser Çolpan (kızı), İstanbul-Yıldız Porselen Fabrikası, (Çolpan, Şubat 2006). 213
Resim 70. Nusret Çolpan'ın 'Türkiye' çini minyatürü, Ankara-TBMM Misafirhanesi, (Çolpan, Mart 2006) 214
Resim 71.'Nusret Çolpan'ın 'Galata' çini minyatürü, Ankara-Başbakanlık Ofisi, (Çolpan, 2010). 214
Resim 72. Nusret Çolpan ve 'Dünya Haritası' çini minyatürü, İstanbul- Yeşilköy Havalimanı- Türk Hava Yolları toplantı salonu, (Çolpan). 215
Resim 73. Nusret Çolpan'ın 'İstanbul' çini minyatürleri, İstanbul-Taksim Metrosu, (Çolpan, 1999). 215
Resim 74. Nusret Çolpan'ın 'Preveze Deniz Savaşı' çini minyatürü, Gölcük-Donanma Komutanlığı, (Çolpan, 28.12.2007). 216
Resim 75. Nusret Çolpan'ın 'Türk Donanması' çini minyatürü, Gölcük- Donanma Komutanlığı, (Çolpan, 28.12.2007). 216
Resim 76. Nusret Çolpan'ın 'Galata' çini eseri, İstanbul-İstiklal cad. Füniküler Metro İstasyonu, (Çolpan, 26.02.2008). 217
Resim 77. Nusret Çolpan'ın 'İstanbul' çini minyatürü, Dubai- Zabeel Parkı, (Çolpan, 08.12.2005) 217
Resim 78. Dubai- Zabeel Parkı'ndaki Nusret Çolpan çini minyatürünün eskiz, (Çolpan, 08.12.2005) 218
Resim 79. Nusret Çolpan'ın 'İzmir' çini minyatürü, Tayland-Kraliyet Bahçesi; (Çolpan). 218
Resim 80. Nusret Çolpan'ın 'Havacılık Tarihi' çini minyatürü, İzmir- 2. Jet Üssü, (Çolpan, 2002) 219
Resim 81. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi sergi açılışı, soldan: Filiz Bengi, Mustafa Çıpan, Nil Sarı, İlhan Gökşen, Suna Koçal, ?, Nusret Çolpan, Gaye Özen, Jale Yavuz, Konya, (Koçal, 20.5.2008) 219
Resim 82. Nusret Çolpan Suna Koçal Konya-Sahip Ata sebili, (Koçal, 20.5.2008). 219
Resim 83. Almanya'da bir dergi 220
Resim 84. Türk Hava Yolları Magazin dergisi, 11.1987, sayı 55 220
Resim 85. Skylife dergisi, Mayıs 2000 221
Resim 86. National Geographic dergisi, s184, Mayıs 2005. 221
Resim 87. Onur Air Dergisi, s. 78-84 + kapak, Mayıs 2007. 222
Resim 88. Mimarlıkta Malzeme dergisi, sayı 4, Bahar 2007. 222
Resim 89. Biz A Finans dergisi. 223
Resim 90. Sabah-Cumartesi Gazetesi, 03.2006 223
Resim 91. Türkiye Gazetesi, 03.2006 224
Resim 92. Nusret Çolpan'ın kitabının imza günü afişi, (Çolpan, Mart 2007). 224

KISALTMALAR

vb.	**:** ve benzeri
vd.	**:** ve diğerleri
bkz.	**:** bakınız
s.	**:** sayfa
sy.	**:** sayı
c.	**:** cilt
TBMM	**:** Türkiye Büyük Millet Meclisi
AŞ	**:** Anonim şirket
T.C	**:** Türkiye Cumhuriyeti
TCDD	**:** Türkiye Cumhiriyeti Devlet Demiryolları
İBB	**:** İstanbul Büyükşehir Belediyesi

ÖNSÖZ

Toplumların uygarlık düzeyi, ortaya koydukları kültür ve sanat eserleriyle ölçülmektedir. Batı anlayışıyla oluşturulan eserlerin yanında, bize özgü olan ve geçmişi en iyi şekilde yansıtan minyatür sanatı, ulusal kimliğin korunması, geleneksel kültür ve sanat eserlerine sahip çıkılması bakımından çok önemlidir.

Genellikle kitap resimleme sanatı olarak kabul edilen Türk minyatürünün en büyük özelliği; metnin, konuyu açıklayıcı ve destekleyici biçimde görsel olarak bizlere sunulmasıdır. Pek çok minyatür, bugün yapıldığı dönemi yansıtan kıymetli birer tarihi belge özelliği taşımaktadır.

Bu çalışmada, Minyatür Nakkaşı Nusret Çolpan'ın günümüze kadar gelebilen bu nadide "İstanbul Camileri Minyatür Eserleri", tasarım ve kompozisyon özellikleri açısından analiz edilip, değerlendirilmiştir. Bunların gelecek nesil minyatür sanatı araştırmacılarına ilham kaynağı ve yol gösterici olması tezin nihai amaçlarındandır. Bu araştırma, sanatın nesilden nesle aktarılmasında sorumluluk bilincinin bir yansıması olarak ortaya çıkmış böylelikle sanatımız ve kültürel değerlerimizi sevdirilerek benimsetilmek istenmiş ve gerçek bir sanat bilinci kazandırılmak ta istenmiştir.

Yazılı kaynakların yanı sıra özel röportajlardan da istifade edilerek yapılan bu çalışmamız Nusret Çolpan'ın talebesi olarak üzerimdeki emeğinin karşılığı adına yetersiz kalsa da çalışmamızı kendilerine bir şükran ifadesi olarak sunduğumu belirtmek isterim. Bana bu imkânı tanıyan Necmettin Erbakan Üniversitesinin yabancı uyruklu öğrencisi olarak yer aldığım bölüm enstitümüze ise teşekkürlerimi ayrıca sunarım. Çalışmamız boyunca bilgilerinden istifade ettiğim üstatlarıma, arkadaşlarıma ve tez çalışmamızda dil ve anlatım yönüyle çalışmamıza katkı sağlayan değerli Süreyya EGEYILMAZ'a da teşekkür ederim.

Araştırma konusunun belirlenmesinde ve hazırlanma sürecinde kıymetli bilgilerini, tecrübelerini, yapıcı eleştirilerini, ilgi ve sabrını benden esirgemeyen çok değerli danışmanım Doç. Dr. Ali Fuat BAYSAL ve değerli bilgilerinden istifade ettiğim Prof. Dr. Ömer Faruk TAŞKALE hocalarıma şükranlarımı sunarım. Yine çalışmamda istifade ettiğim akademik çalışmaların sahipleri ile bu süreçte manevi destekleriyle beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan kıymetli eşim ile aileme de muhabbetle teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmamızda emeği geçen ve adını veremediğim herkese de ayrıca teşekkür ederim.

Suna Selma KOÇAL-2023

GİRİŞ

Minyatür sanatçıları gelişen teknolojiden faydalanmaya çalışsa da minyatür tekniği her zaman ilk yapıldığı teknikteki gibi eserler ortaya koymaya devam etmiştir.

Tarih içinde minyatür eserlerine imzasını atan nakkaş azdır. Sayısı az olmasına rağmen sanatkârların biyografik verilerini toplayan çalışmalar ise çok az yapılabilmiştir. Oysaki sanatkârların çalışmaları bir toplumun kültürel dünyasını tespit etmeye ve yaşadığı medeniyet anlayışını gün yüzüne çıkarmaya katkı sağlar. Sanatçının üzerinden minyatür sanatını anlamaya çalışma gerekçesi; insan geçmişi ve geleceğiyle, aklı ve kalbiyle, maddi ve mânâ yüklü yapısıyla, sürekli değişerek dönüşen insanı günümüzde de tanıtmaya çalışmıştır. Sürekli değişen insan sanatı, çevresiyle, etkileşim ortamıyla, o anki muhayyilesiyle üretir, ürettiği ise öz varlığının dışa vurumudur. İnsanın en doğal anı, en duygusal anıdır. O en kontrolsüz anındaki üslûbu, insanın karakterini ortaya çıkarır veya tersinden okunursa, insanın çevresi ve zamanıyla şekillenen karakteri ve varoluşu eserinde tecelli eder. Çağından soyutlanmış sanatçı anlaşılamadığı gibi sanatı da kavranamaz. Müessir olmadan eser olmaz, düsturundan hareketle hayatın içindeki sanatçıyı tanımanın, sanatını kavramakta kolaylaştırıcı olduğunu kabulü benimsenmiştir.

Bu tezin konusu üstat Nusret Çolpan ve ona ait 'İstanbul Camileri' bağlamındaki eserleridir. Bunun sebebi hem Nusret Çolpan'ın hem de İstanbul Camilerinin ayrıcalığı olmasıdır. Nusret Çolpan minyatür sanatının asrımızdaki ayrıcalıklı şahsiyetidir çünkü âleme bakışını, derinliği ve becerisiyle kâğıda en güzel nakşedebilen bir sanatçıdır. İstanbul ve camilerinin de Türk-İslam Medeniyeti içindeki ayrıcalıklı konumu ise herkesin malumudur. İstanbul, fethi müjdelenmiş bir dünya başkentidir ve o şehrin de sembolü camileridir. Türk milleti konut mimarisine verdiği önemin katbekat fazlasını mabedine vermiştir. Kadim sanat anlayışımız, cami mimarisinde de zirveye ulaşmıştır. Betonlaşan İstanbul'un gönüldeki yerine bir özlemin yansıması olarak Nusret Çolpan, 60'ın üzerinde eserinin odağı olarak camileri almıştır. Sanatçının bu hassasiyeti tezin konusu olarak seçilmiştir.

Konu ile ilgili her türlü yerli, yabancı, yazılı ve görsel kaynak taraması yapılmış, tüm bilimsel kaynaklar tespit edilerek taranmış, bulunan kaynaklardan gereken bilgiler toplanmış ve literatür oluşturulmuştur.

1. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Bu araştırma, günümüz Türk Minyatür sanatı Nakkaşı Nusret Çolpan'ın (1952-2008) "İstanbul Camileri" ile ilgili nakşetmiş olduğu minyatür eserlerin, katalog yöntemi ile kompozisyon özellikleri analiz edilerek değerlendirilmesi tezin amacını oluşturmaktadır.

Araştırmamız, Nusret Çolpan'ın hayatı ve eserlerinden oluşmaktadır. Nusret Çolpan'ın minyatür sanatına kattığı yenilikler hem yerel hem de özgün kalma yönüyle önem taşırken bu yüzyılda yetişmiş kıymetli sanatkârlarımızdan olması açısından da çok önemlidir.

Bu önemle amaç edinen tez çalışmamızda, minyatür sanatının teknik ve kompozisyon özellikleri Nusret Çolpan'ın biyografisiyle birlikte incelenmiş olup netice itibarıyla bu çalışmanın gelecek nesillere öğretici olması da çalışmamızın nihai amaçları arasındadır.

2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmamız Türkçe yazılı kaynaklarla sınırlı olup Cumhuriyet Döneminde yaşayan minyatür sanatçısı Nusret Çolpan ve ailesi, öğrencileri, Nusret Çolpan'ın tavır ve tarzının imzasını taşıyan minyatür eserlerine de yer verilmiştir. Minyatür belgelerinin incelenmesi, algılanması, çalışıldığı dönem ve sanatçı Nusret Çolpan ile ilintilidir. Her dönemin renklerini, desenlerini, materyal kullanımını bu dönemin olaylarını, haritalarını, kent düzenini, adet ve geleneklerini kendi dönem özelliği içerisinde özümseyerek çalışılmıştır ve tez üç ana başlıkta incelenmiştir.

Girişte araştırmanın amacı ve önemi, kapsamı, yöntemi olarak ele alınmıştır.

Birinci bölümde; minyatür sanatının tanımı, minyatür sanatında kompozisyon ve öğeleri, minyatür sanatında kullanılan malzemeler ve minyatür sanatının tarihçesi

yer almaktadır.

İkinci bölümde; Nusret Çolpan'ın hayatı ele alınırken ailesi, dostları ve öğrencilerinin anlatımı esas alınmıştır. İkinci bölümde sanat hayatı serüvenine ve Nusret Çolpan'ın ödüllerine değinilmiştir.

Üçüncü bölümde; Minyatür Nakkaşı Nusret Çolpan'ın İstanbul Camileri başlığı altında toplanan kataloglar incelenmiştir.

Kaynakça yazılarak ve ekler ile de tez çalışmamız bitirilmiştir.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın örneklemi günümüz Türk Minyatür sanatı nakkaşlarından biri olan Nusret Çolpan'ın hayatı; ailesi ve aynı zamanda Nusret Çolpan'ın sanat felsefesini yansıtan eserlerden de oluşmaktadır. Bunun için verilerin toplanmasına yönelik literatür taraması ile kitaplar, akademik makaleler, tezler, gazeteler, sanatsal dergiler ve yazılı-sözlü medya yayımlarından araştırmalar yapılmıştır. Sanatçının eserlerinin analizi yapılıp tasarım, kompozisyon, fırça teknikleri, konu özellikleri bakımından incelenmiştir.

Nusret Çolpan'ın sanat anlayışını yansıtan eserleri ve örneklem olan eserlerinde; teknik, konu, üslûp gibi niteliklerin seçilmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik kullanılmıştır.

Camiler ise kültür ve medeniyetimizi temsil eden en önemli mimari eserlerdir. Ayrıca şehirlerin silüetini de belirlemekte büyük paya sahiptir. Her cami kendi döneminin medeniyet göstergesinin yansımasıdır. Her türlü organizasyonun gerçekleşebildiği mekânlar olarak camiler, ibadet yeri olmanın yanı sıra ihtiyaç halinde diğer fonksiyonları da üstlenmiştir. Özellikle Osmanlı döneminde vakıf anlayışının yaygınlaşmasıyla devlet ricali için toplum yararına birçok sosyal hizmetin yapılabildiği külliyeler olarak inşa edilmiştir.

Sanatçıların mensubu olduğu medeniyetin çağlar içindeki sembolleri eserine yansıtması anlamlıdır. Bu bakış açısıyla Nusret Çolpan'da eserlerinde her daim

camilere önem vermiştir. Bu çalışmada, Çolpan'ın İstanbul minyatür eserleri içinde camilerin bir başlık altında toplanması uygun görülmüştür. Nusret Çolpan üretmiş olduğu yüzlerce eser içerisinde iki konuyu ağırlıklı olarak ele almıştır. Bunlardan biri İstanbul, diğeri de camilerdir. Bu çalışmayı çerçevelendirebilmek için ise sadece "İstanbul Camileri" olarak değerlendirilmiştir.

Nusret Çolpan'ın "İstanbul Camileri" konulu minyatür eserleri şu başlıklar halinde analiz edilecektir:

-Kimlik (Eserlerin kimliğinde katalog numarası, resim numarası, eskiz numarası, eserin konusu, yapım tarihi, boyutu ve kullanılan malzemeler belirtilmiştir.)

- Görsel,

- Tanım ve Teknik,

- Nusret Çolpan'ın yaklaşımıyla kompozisyon ögeleri (Gerçeklik, Form, Konum, Mevsim, Vakit, Dönem, Üslup, Belirginlik, Vurgu, Perspektif, Simetri, Sadelik, Figür, Ritim, Hareket, Denge ve Oran, Doku, Renk, Kontrast, Işık gölge, Bütünlük.) olarak analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Toplam da 18 katalog örneği, konu bazında alfabetik olarak sıralanmıştır. Her katalog analizinin sonunda minyatür eserler, konusuna, üretilen eser sayısına, sanatçının imzasına ve eserlerin yer aldığı koleksiyon bilgilerine göre değerlendirilmiştir.

13 adet İstanbul Camisi katalog usulü ile tek tek alfabetik sıraya göre detaylı olarak analiz edilmiştir:

1) Ayasofya-i Kebir Camii
2) Bâyezid II Cami ve Külliyesi
3) Dolmabahçe Camii-Bezm-i Âlem Valide Sultan Camii
4) Eminönü-Yeni Camii ve Külliyesi
5) Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi

6) Gül Camii
7) Hırka-i Şerif Camii
8) İskenderpaşa Camii
9) Üsküdar Mihrimah Sultan Camii ve külliyesi
10) Murat Paşa Camii ve Külliyesi
11) Nuruosmaniye Camii ve Külliyesi
12) Süleymaniye Camii ve Külliyesi
13) Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MİNYATÜR SANATI

1.1. Minyatür Sanatının Tanımı

Batı dillerinde bir şeyin küçük ölçekte kopyası veya benzer örneğini belirten minyatür sözcüğü, zamanla eski yazma kitaplarda görülen, olayları resimle tasvir etmek, anlatımı güçlendirmek, metinlere açıklık getirmek amacıyla, kendisine has estetik yapısıyla, gölge, ışık ve hacim olmadan yapılan süslemeler, Avrupai perspektifi olmayan küçük, renkli yazılı veya yazısız resim sanatı için kullanılan bir terim halini almıştır (Keskiner, 1985: 24, Kibar, 2014:20).

Türk resim sanatının bir türü olarak karşımıza çıkan minyatür Yazma eserlerde anlatılan olayları görselleştirmek adına yapılan kitap resimlerine minyatür denilmektedir. Orta Çağ Avrupası'nda eski yazma kitaplar, baş harfleri vurgulamak için Latince adı ''minium'' olan kurşun oksitle kırmızı bir renkle boyanarak süslendiğinden minyatür sözcüğü buradan türemiştir. İtalyanca miniatura'dan Fransızcaya girmiş, oradan da Türkçeye geçmiştir (Binark, 1978:35, Özdoğan, 1980: 62, Kibar, 2014:20).

Batıda "Minyatürist", "Minyatari" ya da "Minyatürcü" denilmiş. Eski Türk dönemlerinde ise "Minyatür" kelimesi yerine "Tasvir" veya "Nakış" sözcükleri kullanılmış, bu sanatı yapanlara ise genel olarak "Nakkaş" denilmişse de "Tarrah, Siyahkalem, Nigâri, Nigarende, Şebihnüvis, Meclisnüvis, Nakş-bend, Ressam ya da Musavvir" gibi isimler de kullanılmıştır (Bageri, 2004:8, Binark, 1978: 35, Konak, 2015:19).

''El Yazması Ressamlığı'' veya ''Kitap Resim Sanatı'' olarak ta ifade edilen minyatür, 13. yüzyıldan 18. yüzyıla değin islâm dünyasında büyük önem taşıyan hat sanatıyla birlikte gelişmiş, kitap süslemeciliği sanatımızla da iç içe olmuş, asırlar boyu değişik ve çok çeşitli üsluplarla daima gelişimini sürdürmüştür (Kibar,2014:20).

İran ana sözlüğünde (Moin sözlüğü) minyatür, doğuda yapılan resimler

verilen ad olup, Basil Grey minyatür hakkında yazdığı 10 ciltlik kitabında hiç minyatür kelimesi geçmemekte olup, onun yerine penturiranian ve penturislamic tabirlerini kullanılarak İranlı resimler ismi ile adlandırmıştır (Bageri, 2004:8-9). Sanat tarihçilerine göre, minyatür: kırmızılamak anlamında kullanılan miniatin sözcüğünden gelmektedir. Orta Asya minyatürleri incelendiğinde, kırmızı kabuklu bir böcekten elde edilen "Lakit" adlı kırmızı boyadan başka renk kullanılmadığı görülür (Özen, 1985:27).

El yazmalarının yapıldığı atölyelerde uygulanan minyatür sanatında çeşitli süsleme türlerine yer veriliyordu ve geometrik, bitki ya da hayvan biçimli motifler, cilt kapaklarının zeminlerini, bölüm başlıklarını, figürlü minyatürlerin çerçevelerini donatılmaktaydı. Minyatürler daha çok süsleyecekleri metni resimlemeyi amaçlar ve metni açıklayıcı ve destekleyici olarak yapılır (Benk, 1986:8208). Sonradan el yazması yanında amaca göre; küçük boyutlu eşyalarda, çinide, duvarda, madenlerle madalyon olarak ve kutuların üstündeki süsleyici nitelikteki resimleri belirtmek için de kullanılmıştır (Gökçöl, 1993:2777).

1.2. Minyatür Sanatında Kompozisyon ve Öğeleri

1.2.1. Kompozisyon

Minyatür eserlerindeki kompozisyon özellikleri; gerçeklik, form, konum, mevsim, vakit, dönem, üslup, belirginlik, vurgu, perspektif, simetri, sadelik, figür, ritim, hareket, denge ve oran, doku, renk, kontrast, ışık gölge, teknik ve bütünlük vb. gibi öğelerin bir arada sistemli bir yapıda uyum içinde ortaya çıkarılmasına *kompozisyon* denilir.

Türk Minyatürü, sadelik içerisinde oluşan dengesi, ritim ve canlı renklerin kullanılması ile kompozisyondaki anlatımını güçlendirmiştir. Kompozisyon düzeni genelde düşey ve yatay form olarak kurgulanmıştır. Diyagonal anlayış nadiren sergilenmiştir. Türk Minyatür kompozisyonlarında ön plâna çıkan özellik, nesneyi nasıl göründüğünü betimleyen üç boyutlu resmin aksine nakşedilen düzleme iki boyutlu olarak nasıl yerleştirileceğidir.

Kompozisyonlarda kullanılan öğeler; bazen profilden, kuşbakışı, cepheden, üstten ya da diyagonal açıdan nakşedilirken, bazen de yalnızca o obje birçok açıdan çizilebilir. Minyatürde ki kompozisyon düzeninin düşey-yatay form olarak tasarımına başlanır ve genel plan tasarımının yönü tespit edilir. Bu değerlendirme nakkaşın mekânları kurgulamasıyla sergilemiş olduğu genel tavrın anlaşılması bakımından önem taşır. Minyatürde kompozisyon öğelerinin katmanlarının bir sonraki aşaması renk, boyut ve hareket bakımından hiyerarşik düzeni açısından incelenir. Bu düzeni belirleyen en önemli öğeler ise, yüzey süslemesi ve rengidir. Minyatür katman hiyerarşini çözümlemesi, kompozisyonun görünürlük (renk boyutu) bakımından yönlendiren (figürler; insan, hayvan, mimari yapı, doğa vb. gibi) merkezde yer alan nesne ve nesneleri belirlemesi, pastel renklerden saf renklerine doğru kullanılması da bir hiyerarşik yaklaşımı oluşturur. Detayları araştıran ve rengi işleyen belli bir mantık doğrultusunda işlenen yüzey süslemeciliğinde nesneleri ya ön plana ya da nesnelerin geride kalmasına sebep olabilir. Katman hiyerarşisinin odak merkezi olarak çıkardığı eleman ve elemanları kompozisyonda hiyerarşik düzenin ana belirleyicisi olarak ön plana çıkarmaktadır. Minyatürün betimleyici bir karaktere yönelten en önemli öğe gerçeklik unsurudur. Nakkaş eserlerinde her şartta görünen gerçeği (doğal olanı) taklit ederek yansıtmaktadır.(Ersoy,2006:7, Konak, 2007:28,30-31, Artut, 2004:132, Balcı, Say, 2003:36-41).

1.2.2. Teknik

Eserlerin üretim aşamasında kullanılan yöntemlere *teknik* denir. Minyatür tekniğinin en başlıca özellikleri arasında; ışık, gölge, perspektif, denge ve oran, anatomi vb. gibi tekniklerin kullanılmamasıdır.

Minyatür sanatında teknik uygulamalar gerçekleştirilirken toprak boya, suluboya, guaj, akrilik boyaları vb. gibi farklı malzemeler kullanılır.

Eski dönemlerde minyatürlerin, daha çok el yapımı kâğıt, parşömen Hint kâğıdı, aharlı kâğıt ve fildişi üzerine nakşedilebilecek şekilde teknikler kullanılmıştır.

Örtücü özelliğinden dolayı önceden toprak boyalar kullanılırken günümüzde pratikliğinden dolayı bunların yerine karton, tuval ve fil kartonu, cam, metal, duvar,

alçı, guaj, suluboya ve akrilik vb. gibi malzemeler kullanılır olmuştur.

Minyatür tekniklerin temeli tarama ve noktalama üzerine kurgulanıp keskin kusursuz kontür (tahrir) çizgileri ile tamamlanır. Tek çizgi anlayışına dayanır ve bu çizgilere üçüncü boyut kullanılmaz. Türk minyatür sanatı ışık gölge kıymetlerine değer vermeden, keskin belirtilmiş dış kontürlü desen çizme sistemine dayanmaktadır. Minyatür sanatı Nusret Çolpan'ın deyişi ile 'kontürleme sanatıdır'.

Minyatür sanatında kullanılan boyama teknikleri;

- *Tarama Tekniği*: Zemine tek kat boya akıtmanın ardından oluşan ana renklerin üzerine bir ton koyu renk ve ince fırça ile kıvrak bilek hareketleriyle, aynı yöne doğru yapılan ince taramalardan meydana gelir. Açıktan koyuya, fırça ucu kalınlığı kadar dip dibe aşağıdan yukarı ya da yukarıdan aşağıya doğru, neredeyse sonsuz çizginin bir araya gelmesiyle yapılır. Minyatürlerde insan ve hayvan figürlerinin saç, kıl dokularını yansıtmak, kumaş ve farklı desen dokularını tarama yöntemiyle tasvir edilir. Özellikle portre minyatürlerinde yüz renk tonlarını akıttıktan sonra "su rötuşu" denilen işlem ile arzu edilen renkte su ile fırçayla yüzün üstünden son aşama olarak geçilir. Bu sayede bütün noktalamalar ve çizgiler birbirleri ile kaynaşır. Son aşamada kendi tonunda veya siyah ile kontür çekilir. (Keskiner, 2004:12).

- *Akıtma Tekniği*: İnce olmayan fırça ile boyaların sulu olarak akıtılarak, zemine vurulmasıyla oluşur. Minyatürlerin zemini genellikle bu teknikle belirtilir (Keskiner,2004:12).

- *Noktalama Tekniği:* Bu teknik, sulu olmayan bir boya kıvamı ile sık aralıklarla neredeyse sonsuz nokta vuruşlarıyla yavaş yavaş açıktan koyuya doğru dik fırça tutuşuyla yapılır.

- *Tonlama Tekniği:* Bir rengin iki ve üç ayrı tonunu hazırlanarak üst üste boyanmasıyla oluşmaktadır.

- *Altın ile Boyama:* Minyatürlerde altın ve gümüş kullanılacak ise ilk önce

bunlar sürülür ve zermühre (akik taşı) ile üzerinden geçilmesiyle parlatılması sağlanır (Keskiner,2004:12).

- *Tahrir (Kontür) Tekniği:* Minyatür sanatının ana unsuru tahrirden oluşmaktadır. Minyatür sanatında kullanılan öğelerin ve figürlerin sınırlarını belirtmek amacıyla kullanılır. Tasvir edilen formun biçimi ve niteliğinin anlaşılmasını sağlamaktadır (Adıgüzel, 2015:126). Kontürler *tüy kalem* olarak adlandırılan çok ince bir fırça ile çekilir. Eski kaynakların verdiği bilgiye göre bu fırçalar üç aylık kedinin ense tüylerinden elde edilip, bunları güvercin kanadı kamışına geçirilip hazırlanmaktadır. Figürlerin genellikle kendi renklerinin oldukça koyu tonunda dış kenarları kontürlenir ve ayrıntıları belirlenir. Gümüş ve altının kontürleri siyah olarak tercih edilmiştir (Keskiner, 2004:12).

1.2.3.Gerçeklik

Türk Minyatür eserinin anlatımının hayali olmaması, eski dönemlerde tarih kitabı içinde süsleme fonksiyonunu yerine getiren bir görevi de olsa var olan her şey gerçeğe uygun olarak nakşedilmiştir. Özellikle Türklerin ele aldığı konu tarihtir. Seferler, savaşlar, eğlenceler ölçek tutarlılığı olmasa da hikâyesi bağlamında gerçeğe uygun olarak nakşedilmiştir. Türk minyatürü el yazması kitaplarındaki metinleri açıklamak, desteklemek amacıyla kitabın temasına göre nakşedilip konusu ona göre belirlenir. Türk minyatürü genelde şu konuları çok işlemiştir: olayları hikâyeleme, peyzaj, portre, bilimsel konulardır.

Türk minyatüründe doğa çok basit olarak nakşedilmiş olup zemin fonu üzerine birkaç çizgi ile tepeler belirtilmiştir. Çizgiler ise İnce ve sadedir. Doğa içerisinde yer alan hayvan figürleri de nakkaşın tavrına göre fark göstermektedir. Minyatürde, hayvanları canlı renkler ve noktalamalar ile şematik çizgi üslubunun dışına çıkabilmektedir.

1.2.4.Form

Eserin nasıl görünmesi arzu ediliyorsa ve bunu sağlayan, izleyicide bırakması istenen duyguyu belirleyecek, biçim, şekil gibi nesnel nitelikleri ifade eden tüm

görünür özelliklere *Form* denir. Genellikle geometrik tanımlamaların dikdörtgen, yatay, düşey, spiral, oval vb. gibi yanı sıra açık ve kapalı gibi kavramlarla da tasvir edilebilmektedir.

Eski dönem Türk minyatürleri, kitap sanatı olması sebebiyle, genellikle genel tasarım formları kitap sayfa oranlarına uygun geometrideki "altın dikdörtgen" içerisine düşey olarak tasarlanmışlardır. Günümüzde minyatür sanatı kitaplardan çıkıp duvarları süslüyor olduğundan dolayı, genel kompozisyonlarda kullanılan dikdörtgen, kare, yatay, düşey, açık, kapalı formların yanında; oval, spiral, yuvarlak vb. gibi formlarda çeşitlilik göstermiştir.

1.2.5.Konum

Eserde yer verilecek bir nesnenin, bir şeyin bir yerdeki durumunu, biçimini, pozisyonunu ifade etmektedir. Tasarımın yüzeyinde içeriklerin öne çıkarılması amacıyla kullanılan en yaygın yöntemlerden biri konumdur. Sayfanın ya da yüzeyin üst bölümü optik merkezdir ve vurguyu bu üst alanlara çekmek daha uygundur. Tüm ölçüler eşit olduğunda, optik merkezde ve üstte olan içerikler daha fazla öne çıkacaktır (Saltz, 2019).

1.2.6.Mevsim

Eserde anlatılan bir hikâyenin, bir şeyin yıl içindeki yaşadığı etkinlik mevsimini belirtmektedir.

1.2.7.Vakit

Eserlerde belirlenmiş olan gün içindeki gündüz ve gece zaman dilimidir.

1.2.8.Dönem

Eserde geniş bir zaman içerisinde belli özellikleri olan sınırlı süreye verilen addır. Minyatür sanatında hangi dönemin yansıtılmış olduğu, işlenmiş olan figürlerden anlamakla mümkündür.

1.2.9.Üslup (Tarz)

Sanat, orijinalliğin ve estetiğin esas olduğu bir anlatma ve algılama biçimine *üslup* denir. Bir sanatçının veya bir grubun farklılığını, kendine özgü ayrıcalığını, tasarım anlayışını ortaya çıkaran üsluptur. Sanat eserleri de bu anlayış ile düzenlenmiş bir bütündür. Bu bütün, nakkaşın kişisel tarzı ve seçimini yansıtır (Macit, 2004:8).

Bir nakkaşın kendine özgü ifade ediş tarzı ve ekolü vardır. Her nakkaşın üslubu kendi parmak izi gibidir, eserin kime ait olduğunu ele verir, kendine özgü biçimlendirme ve tasarım anlayışı vardır.

1.2.10.Belirginlik

Eserde dikkat çekmesi arzu edilen anın görselleştirilmesi, öğenin kavramsal açıdan veya şeklen görünür kılınmasıdır. Derinlik kurgusu olmayan minyatürde nesneler alttan üste paralel şekilde dizilir bu şekilde kompozisyondaki unsurların boyutları derinliğe bağlı olarak değişmez ve kurgulama doğadaki hallerine göre değil yüzeye göre şekillenmektedir. Belirginleştirilen unsur renk, çizgi gibi araçlarla vurgulanmaktadır.

1.2.11.Vurgu

Eserdeki nesnelerden birini diğerlerine nazaran daha belirgin, daha baskın olmasına *vurgu* denir. Vurgu, hiyerarşi en önemli tasarım ilkelerden birisidir. Ana amacı mesajı iletmek, algılatmaktır. Mesajı etkin biçimde hedefe ulaşabilmesi için, vurgunun mükemmel bir şekilde kurgulanması gerekmektedir (Şahin, 2022:86). Bir tasarım ilkesi olan vurgu, bazen renk, leke, doku veya çizgi ile anlaşılır olabilir, bazen de eserin bir bölümünü ön plana çıkartarak gerçekleşir. Minyatürde verilmek istenen mesajın, konunun alıcıya ulaşması kompozisyonda vurgulamanın doğru olmasına bağlıdır.

1.2.12.Perspektif

Formları göründükleri durum ve biçimiyle bir yüzeyde çizme tekniğine *perspektif* denir. Bir mekâna, nesneye vs. tam karşıdan bakıldığında iki boyutlu görünüme sahiptir. Yanal açılardan bakıldığında ise üç boyutluluğa evirilmektedir. Perspektif nesnelerin, görüş noktasına olan uzaklıkları ile ilgili olarak boyutları ve biçimleri algılama sağlamaktadır (Özdemir, 1999:69).

Bu teknik iki boyutlu düzlem üzerine üç boyutlu olarak oluşturulur. Türk minyatürün de algısı bulunmamakta ve çoğunlukla kullanılmamaktadır. Perspektif olmaması eksiklik olarak görülmemektedir. Minyatürde figürler birbirini örtecek şekilde nakşedilmez. Arka ve ön planda olanları gösterilmek istendiğinde arkadakiler yukarı, öndekiler ise, alta yerleştirilerek nakşedilmektedir.

Üsttekiler alttakiler ile aralarında boy farkı olmaksızın nakşedilir ve bütün içerisinde eşit özelliklere sahip olmalarını sağlamak gerekir. Aslında dar alanda figürlerin küçüleceği, renklerin ve çizgilerin anlaşılamayacağı endişesiyle Altın Oran, Altın Dikdörtgen içinde minyatüre özgü dikine ve yığma perspektif kullanmışlardır (Ersoy, 2006:27).

1.2.13.Simetri

Eserdeki unsurların bir eksene göre karşılıklı bölgelerindeki biçim benzerliği olarak tanımlanır. Estetik olarak orantılılık ve denge duygusundan oluşmaktadır.

1.2.14.Sadelik, Yalınlık

Eserde karışıklığa sebebiyet verecek unsurları koymayarak, hikâyeyi olabildiğince az unsur ve öğelerle anlatma tercihine *sadelik* denir.

1.2.15. Figür

Eserdeki canlı varlıkların ve nesnelerin biçimine verilen addır.

1.2.16.Ritim

Eserde ortaya konulan kompozisyondaki unsurların, doğada hareket, biçim, renk, konum ve yaşantının düzenli belirli aralıklar şeklinde birbirini benzerlerin sistemli tekrarlarla izlemesine *ritim* denir. Sanat eserlerinin uyumluluğunu sağlayan ve içeriğini güçlendiren bir unsurdur.

Ritim, uyum içerisindeki hareketlerin bir bütünüdür. Düzenlemelerde ritim kullanımı üç grupta incelenir.

1.Çizgisel Ritim:

a.Yuvarlak Akıcı Çizgisel Ritim

b.Yön Değişmesinden oluşturulan Köşeli Çizgisel Ritim

c.Boyut Farkının Getirdiği Çizgisel Ritim

2.Biçimsel Ritim: iki çizginin üst üste çakıştırılmasıyla, biçimsel ritim meydana gelir.

3.Yüzeysel Ritim: Örtülmüş boşluklar, yüzeysel ritmi meydana getirir.

Görsel anlatımın temeli form veya formların karmaşıklığı gözü oyalar ve düzenleme içerisinde rahat dolaşıma engel olur, sıkıcılık artar. Form ne kadar yalın olursa, ritmik düzene katılan bütünün etkisi o derece artmaktadır.

1.2.17.Hareket

Sanatçının eserin düzlemi üzerindeki nesnelerin konumlarından, duruşlarından oluşan statik dengenin değişkenlik kazandırılması ile meydana gelen olaya *hareket* denir. Eserin yüzeyindeki çizgi ve yön değişikliği, kontrastlıklı olarak kullanılan renklerin kullanımı minyatüre hareketlilik kazandırır (Artut, 2004:132).

1.2.18.Denge ve Oran

Bir tasarımda, kompozisyon ögelerinin düzenini bozmayacak şekilde dağıtılmasına *denge* ve *oran* denir. Denge eserlerdeki ögelerin kendi aralarındaki görsel hareketin uyumlu düzenidir. Doğanın ilkesi olan dengeyi asimetri ve simetri olarak incelemek mümkündür. Zıtlık ve denge birbirleriyle ilişkilidir. Güzelin dayanağı olarak kabul edilen *oran,* formların içerisinde konumlanan figürlerin büyüklükleri, yerleri, kapladıkları alanı, birbirleriyle ilişkileri olarak anlaşılmaktadır.

Oran kompozisyon öğelerinin kendi arasındaki düzenli uyumdur. Orantı, minyatüre dinamizm ve hareket kazandırmak için kullanılmaktadır.

Görsel tasarımlarda denge ve orantı ile oluşan boyut en önemli hiyerarşik elemanlardan birisidir (Şahin, 2022:86).

1.9.19.Doku

Minyatürlerdeki nakşedilen çizgi, noktalama, tonlama ve süslemelerden oluşan eserin yüzeye kazandıracağı soyut zenginliğe *doku* denir. İçi sınırlayan, nesnelerin dış yapı durumudur (Milli Eğitim Bakanlığı, 2011:3).

1.2.20.Renk

Işık kaynağından gelen ışığın, cisim üzerine çarpması sonucunda yansıttığı ışınların gözlerde bıraktığı etkiye *renk* denir (Şahin, 2022:110). Minyatürlerde yüzey süslemeciliğinin katman hiyerarşisi belirleyen en önemli faktör renktir. Mimari yapılar, doğa, figürler vb. gibi elemanların minyatürün merkezine yönlendiren renklerdir. Tasarımda farklı bir renk, istenen içeriğin öne çıkarılmasında çok önemli bir yöntem olarak kullanılabilir.

Kompozisyonun genel düzeni ve nesnel ortamın tanımı açısından Türk minyatüründe çok önemli yeri olan renk, geniş yelpazede gerçek üstü bir eğilimle kompozisyonda yerini alır. Renkler gerçeğe bağlı kalınmaksızın da kullanılabilmektedir. Minyatürde nakşedilen tepelerin, dağların eflatun, sarı gibi doğaüstü renkler olarak boyandığı çok yazma eser mevcuttur. Türk minyatürlerinde

renkler çoğu kez soyutlama aracı olarak düz, parlak ve gölgesiz kullanılır. Doğal toprak boyalar minyatüre renk vermek amacıyla kullanılmıştır. Çeşitli toprakların metal oksitlerinden, bitkilerin gövde ve köklerinden elde edilen boyalar geçmiş dönemlerde çok kullanılırdı. Altın ve gümüş de tercih edilmiştir.

Günümüzde çoğunlukla guaj, sulu boya kullanılır, nadiren akrilik boya tercih edilmektedir. Minyatür sanatında kullanılan başlıca renkler; Altın, Gümüş, Bej, Beyaz, Gri, Kahverengi, Kırmızı, Turkuaz, Mor, Yeşil, Turuncu, Siyah, Sarı, Pembe, Mavidir.

1.2.21.Kontrast

Eserdeki zıtlıkların varlığına *kontrast* denir. Kontrast içeriği zeminden ayırt etmek üzere kullanılır (Şahin,2022:86).Özellikle zıt renklerin kontrastlığı kompozisyonda hareket sağlamaktadır.

1.2.22.Işık Gölge

Form ve figürler üzerindeki aydınlık, karanlık ve yarım aydınlık etkileri düzenleyen resim tekniğidir. Retinal ve mimetik sanat anlayışlarında ışık gölge nesnelere üç boyut yanılsaması oluşturan bir unsurdur (Giderer, 2017:73).

1.2.23.Bütünlük

Tasarımlarda yer alan ögelerin etkileşime geçerek aynı dili oluşturmasına *bütünlük* denir (Şahin,2022:97).Eser çalışma yüzeyi üzerinde, çizgi, doku, renk, biçim, form, sadelik vb. gibi tasarım düzenleme elemanlarının tümünün, hareket, denge, ritim, vurgu, kontrast ve çeşitlilik gibi tasarım ilkeleri doğrultusunda estetik bir bütünlük oluşturmasıdır. Minyatürde yer alan tüm öğelerin etkileşime geçmesi, yani aynı dili oluşturmasıdır. Eğer bütünlük olmaz ise, her bir tasarım öğesi dikkat çekmek için ön plana çıkmaya çalışır ve minyatürde tam bir düzensizlik ortaya çıkabilir dolayısıyla da her bir öğeyi ahenk içerisinde bir araya getirilmeli ve verilmek istenen ana mesajı öne çıkarmak üzere tutarlı biçimde yerleştirerek bütünlüğü sağlamalıdır.

1.3.Minyatür Sanatında Kullanılan Malzemeler

Minyatür sanatında kullanılan malzemeler çeşitli dönemlere göre değişiklikler göstermiştir. Geçmişte bitkilerden ve topraktan boya ediliyordu, günümüzde ise boyalar kimyasallardan üretilmektedir. Minyatür sanatında kullanılan başlıca malzemeler şunlardır: Kâğıt, boya, fırça, altın, gümüş, zermühre, eskiz kâğıdı, trilin, yumuşak kalemler, su, silgi, boya kapları vb. gibi malzemeler bulunmaktadır.

1.3.1.Kâğıt

Minyatür sanatında kullanılan kâğıtların önemi büyüktür. Asitsiz, nötr el yapımı kâğıtların uzun ömürlü olması sebebiyle tercih edilme sebebidir. Kâğıt bitkilerin temel yapıtaşı olan selülozdan meydana gelmektedir. Kâğıt keten, pamuk, kenevir, kâğıt dutu, gampi vb. gibi bitkilerden elde edilir. Bu bitkilerin liflerinin dövülmesi, mekanik etkiler ile kesilmesi, saçmalandırılması, su emdirilerek şişirilmesi ve bunun sonucunda keçelenen kâğıt hamurunun eleklere alınmasıyla kâğıtlar asılıp kurutulur. Kuruyan kâğıtlar preslenip mührelenir ve aharlanır. Kusursuz minyatürler nakşedebilmek için geleneksel el yapımı kâğıtların üzeri pürüzsüzleşmesi gerekir, bunun için ahar işlemi yapılır. Nişasta aharı ya da yumurta aharı ile bu pürüzsüz yüzey oluşur Aharlanmış kağıtlara mühre sürülmesi ile kâğıtlar parlatılır. Mührelenmiş parlak kâğıtlara yapılan minyatürler daha parlak görünmektedir. (Mahir, 2005:15).

Kâğıtlar aharlanmadan önce iki farklı yöntemle boyanabilir:

1- Daldırma usulü (boya geniş tekne içerisindeyken, kâğıt içinde banyo yaptırılarak elde edilir).

2- Sürme usulü (boyayı kâğıda geniş bir fırça, pamuk ya da sünger ile sürülmesiyle elde edilir) (Özkeçeci, 2007:178).

Osmanlı döneminde Gelibolu *Ali'nin Menakib-i Hünervân* adlı kitabında verdiği bilgiye göre, en iyi kâğıdın 'Devlet-abadi' ve 'Semerkant kâğıdı' olduğunu belirtmektedir. 15. yüzyılda İstanbul Kâğıthane de üretilen *İstanbuli* adlı kâğıtlar da tercih edilmiştir (Keskiner, 2004:19).

Tasarım aşamasında ise eskiz kâğıdı (yağlı kâğıt) kullanılır. Çok hafif ve yarı saydam özelliğinden dolayı bu kağıtlar ile tasarımlar yapmak büyük kolaylık sağlar. Bu kâğıtlar kuruşun kalem ile yapılan taslakları silgi ile çokça silmeye mukavimdir. Aydınger denilen saydam kağıtlar da tasarım yapmak için kullanılmaktadır (Baysal, 2017:55).

Eski dönemlerde tasarımlarda kurşun kalem yerine fırça ile çok sulu olarak boyalar kullanılırdı (Keskiner, 2004:12).

1.3.2.Boya

Osmanlı döneminde minyatür sanatı için kök ve toprak boyaları kullanılırdı. Boyalar içine arap zamkı katılarak, destisenk mermer taşı ile ezilerek pudra gibi incecik toz haline getirilirdi (Özkeçeci, 2007:183). Boyaları sabitleyebilmek için içerisine taze yumurta sarısı katılırdı. Günümüzde kimyasal boyalar kullanılır oldu; guaj boya; akrilik boya, sulu boya, mürekkep vb. gibi. En çok kullanılan inorganik boyar maddeleri; demir oksitler (kahverengi, kırmızı), titanyumdioksit (beyaz), kromatlar (kırmızı, sarı), karbon (siyah), siyanoferratlar (mavi), çözünmeyen boyarlar da pigmentler kullanılır (Baysal, 2017:50).

1.3.3.Fırça

Minyatür sanatında kullanılan en önemli malzemelerden biri de fırçadır. Yetenekli bir el kadar kaliteli bir fırça da minyatürün başarısında büyük rol oynamaktadır (Özkeçeci, 2007:183).

Eski dönemlerde fırçalar samur, güvercin ve kedi tüyü ya da at kuyruğu kıllarından elde edilerek yapılırdı (Baysal, 2017:49). Üç aylık beyaz kedi yavrusunun gıdı tüylerinden elde edilmiş çok ince fırçalar tercih sebebi olmuştur. (Mahir, 2005:15). Günümüzde ise bu yeniden uygulanmaya başlamış olup, hazır samur ve sentetik fırçalar kullanılmaktadır.

1.3.4.Altın ve Gümüş

Altın varakların görünümü ve etkisi ortaya çıkarılan minyatür eserin adeta

büyüsünü sağladığından dolayı Eski Çağlardan günümüze kadar çokça kullanılır olmuştur (Özkeçeci, 2007:179).

Altın varak Tirşe olarak isimlendirilen ince derinin arasına konularak dövülüp zar kadar inceltilen, 5x10 cm. Osmanlı altınıdır. Günümüzde ise Frenk (Avrupa) altını defteri 8x8 cm. ölçüsünde ve 25 sayfa varak altını olarak kullanılır. Altın alaşımı içerisine katılan maden cinsine göre renk alır. Kırmızı altın bakır ilavesi, beyaz altın gümüş ilavesiyle oluşur (Özcan, 2009:525).

Ayarına göre altının renkleri:

1) Sarı altın (22-23 ayar)
2) Yeşil altın (18 ayar)
3) Beyaz altın (12 ayar)
4) Kırmızı altın (23ayar)
5) Duble kırmızı altın (24 ayar)
6) İmitasyon (taklit) altın

Kullanım esasına göre altın iki çeşittir:

1) Altını fırça ile sürmek
2) Altını yapıştırmak (Transfer altın)

Porselen kâse içerisinde süzme bal ve Arap zamkı ile beraber altın saatlerce iki parmak ile ovalayarak ezilir. Ezilen altın su ile yıkanıp süzülür. Arap zamkından arınan altın su ilavesiyle bir taşım kaynatılır. Altını jelatinli su ile inceltip fırça yardımıyla minyatüre uygulanır. Ardından zermühre (kamışa takılmış akik taşı) ile parlatma işlemi yapılır. (Baysal, 2017:51;52).

1.4. Minyatür Sanatının Tarihçesi

1.4.1. Uygurlar Döneminde Minyatür Sanatı

İlk çağlardan beri topluluklar halinde yaşayan insanlar mağara duvarlarına veya kayalar üzerine sosyal ihtiyaçlarından biri olarak süsleme sanatı yapma eğiliminde olmuşlardır. Zaman içerisinde toplumlar boy ve ulus olma sürecini tamamlayarak, ülkelerin milli karakterlerinin bir yansıması olan süslemeler gelişme göstermiştir. Arkeolojik kazılarda Orta Asya Türk şehirlerinde, milattan birkaç asır öncesi el yazması kitaplara nakşedilen minyatürler bulunmuştur (Güney, Güney, 1999:110). Çeşitli dönemlerdeki Türk minyatür sanatı diğer sanat dalları ile karışarak geniş bir alanda etkisini göstermiştir (Çağman, 1982:85). Anadolu-Türk kültür ve sanatı, 10. yüzyılının başlarından itibaren üç kıtanın etkileşiminde, bütün kültürel etkilere açık, diğer sanat birikimleriyle karışarak gelişmeye başlamış, beslenmiş, dünyanın en özgün, dinamik ve zengin bir kültür ortamı oluşturmuştur (Başkan, 1990:1, Demir, 2008:4).

Uygur minyatür üslubunun etkileri, en geç 7. yüzyıl sonu ile 8. yüzyıl başında geliştiği, 15. yüzyıl içlerine kadar devam ettiğini tarihsel çizimlerde anlamak mümkündür. Orta Asya'da portre çizimleri başlatan Uygur nakkaşlarının modele göre nakşedilmiş portre eskizleri vardır.

Bu üslup Doğu Türkistan'ın kuzeyinde gelişmiş, Abbasi ve İlhanlı devirlerinde batıya Türkler tarafından getirilmişlerdir. Uygur resimlerinden tanıdığımız Türk tipleri 10. ve 12. yüzyılda yaşamıştır. İlk Türk İslam minyatür okulu Selçuklular zamanında Bağdat'a kurulmuştur. Minyatür sanatı Selçuklu sultanları ve emirlerinin kâtipliğini yapan Uygurlar tarafından geliştirilmiştir (Atçeken, Bedirhan, 2004:142).

15. yüzyıl ortalarına kadar Uygur üslubunun etkileri sürmüş, Uygur tasvirleri, yüz hatları ve kıyafetleri realist bir anlayışla nakşedilmiştir. Kompozisyon genellikle koyu kırmızı ve mavi olan, hep parlak ve canlı renkler kullanılan simetrik bir sıralama şeklindedir (Aslanapa, 1993:195, Kibar, 2014:20).

Resim sanatı açısından Doğu ve Batı minyatürleri incelendiğinde çok benzer olmakla birlikte renk, biçim ve konularda farklılıklar göstermektedir (Yıldız, 2006:16). Türk İslam geleneğine dayanan minyatür, dünyanın 7. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar en eski sanatlarından biri olmuş, kendine özgü bir gelişim çizgisi ile bin yıllık tarihi ile üç ayrı dinde yani Maniheizm, Budizm ve İslâmiyet olarak eserler vermiştir (Akkurt, 2015:8-28, Renda, 2001:4, Demir, 2008:4).

Orta Asya'da ipek yolunun yoğunluğu nedeniyle şehirler ve kültürler tam bir kültür bütünlüğü göstermezler. Orta Asya resim sanatının örneklerini taşıyan zengin merkezler olan bu bölge Batı Türkistan ve Doğu Türkistan diye ikiye ayrılabilir (İnal, 1995:6, Özşahin, 2017:7-40).

İslamiyet'ten önce Orta Asya'da Uygurların geliştirip üst seviyelere çıkardıkları minyatür sanatının en eski örnekleri, savaşçı Türk boyları arasında halı, kumaş dokuma, maden kakma, kilim, deri işleri, ok ve kılıç üstüne ağaç ve demir süslemeler şeklinde gelişmiştir, İslamiyet'in kabulünden sonrada değişik yollarla Anadolu'ya ulaşmıştır (Elmas, 2000:4, Seçkinöz, vd. 1986:185).

1.4.2.Anadolu Selçuklu Döneminde Minyatür Sanatı

İslam sanatında 11. yüzyılda en eski minyatürler görülmüş, 12. yüzyıldan itibaren de bunların yaygınlaşması gerçekleşmiştir (Benk, 1986:8208).

Selçuklu Türkleri ilk İslam minyatür mektebini açmıştır ve Selçuklu nakkaşları tarafından geliştirilmiştir (Bektaşoğlu, 2009: 48).

1220'deki Moğol istilası sonrası İslam minyatür sanatı yeni bir tarz olarak ortaya çıktığı dönemde, en çok Türk-Moğol çizgisinin belirgin özelliklerinden kaynaklanan resimlerle süslenen kitap, Firdevsi'nin meşhur Şehname yapıtı olmuştur. 14. yüzyılda İran'ın ulusal kahramanlık destanı, şiirin yanında yeni bir sanat türü olarak destansı İslam kitap ressamlığında da yeni bir çığırın temelini atmıştır (Gökçöl, 1993:2779).

"Suvar El-Kevakib El Sabit" astronomi kitabı el-Sufi tarafından yazılan Selçuklu döneminden önemli bir minyatür yapıtıdır (İbrahimgil, 2012:91).

Nakkaş Mehmed ibn Abdülmümin'in 13. yüzyılın ilk yarısı Konya'da Anadolu Selçukluları Alâeddin Keykubat devrinde minyatürle bezenen *Varka ve Gülşah* isimli bir aşk hikâyesini anlatan Farsça mesnevi Uygur-Selçuklu üslubunun en önemli eserlerindendir (Aslanapa, 1993:196).

1.4.3.Osmanlı Döneminde Minyatür Sanatı

15. yüzyılda Osmanlı minyatür sanatında, soyutlayıcı iradenin yinelenmesi ve doğu sanatlarına özgü eski kalıplar aşılarak bir gelişim göstermiş, İslam Dünya'sı içinde sadece Türklere has bir dinamizm oluşmuştur. Türk minyatür sanatının belgeci, nesnel, gerçekçi, güncel yaşama dönük eğilimleri çağlar boyunca da güçlü olmuştur (Tansuğ, 1993:25). Edebi konulara ilaveten, Osmanlı devletinin gücünü yücelten savaş, sefer tasvirleri, kişileri, görkemli törenleri yansıtırken, dikkati dağıtacak aşırı süslemeye kaçmadan bir tür tarih belgeciliği eğilimi ile Türk minyatürünün en önemli özelliği olmuştur. Fakat İslam minyatür sanatının biçim açısından genel kompozisyon kurallarından; renk ve çizgiye dayanan gölgesiz, yüzeysel resim anlayışından uzaklaşmamıştır. Eserlerde egemen unsurlar kesitlerle verilmiş, mimari biçimler üst üste dizilerek, kişilerin olaydaki önemine göre ayarlanmış birbirinden bağımsız sahneler, gerçek topografik ayrıntılara yer veren bir anlayış görülmektedir (Renda, 1977:15, 34, 41).

Türk minyatür sanatında, Osmanlı dönemi resminde doğanın renklendirilmesinde göz alıcı renklerden kaçınılmıştır. Nakkaş sadece konu ile ilgili bölgenin belirli özelliklerini minyatürlere yansıtmıştır (Koç, 1994: 5, 183, 286).

Osmanlı dönemi minyatür sanatının gelişim evreleri şu şekilde değerlendirilmektedir: (And, 2004:40,59,96; Çağman, 1982:85; Koçak, 2015:2-15); Oluşum Evresi (1451-1520): II. Mehmet II. Beyazıt ve I. Selim dönemi, Geçiş Evresi (1520-1574), I. Süleyman ve II. Selim dönemi, Klasik Evre (1574-1603) ,III. Murat ve III. Mehmet dönemi, Geç Klasik ve Duraklama Evresi (1603-1700), 17. yüzyıl İkinci Klasik Evre ya da Neoklasik Evresi (l700-1750),III. Ahmet dönemi ve 18. yüzyılın ilk yarısı ve Osmanlı Minyatürün Sonu (l750-1900): 1750'den sonrası 19. yüzyılın sonuna kadar.

İKİNCİ BÖLÜM

2. NUSRET ÇOLPAN'IN HAYATI (1952-2008)

Nusret Çolpan, 1 Ekim 1952'de Bandırma'da dünyaya gelmiştir. Annesi Emine Çolpan (doğum Balıkesir/Karacabey 1922, vefat 1994), babası Hasan Çolpan (doğum Üsküp 1913, vefat 1979). Babasının ismini verdiği Nusret Çolpan, çocukluğunda esnaf olan babasının yanında çalışırken içten resme ve görsel anlatıma ilgi duymuştur (Resim 1).

Resim 1. Nusret Çolpan, Bandırma, (Çolpan, 1966).

Nusret Çolpan ailesi, komşuları ve ağabeylik yaptığı küçükler için minareden kurmalı uçak uçurmaktan, kesik sinema filmlerini duvara yansıtıp hikâye anlatmaya kadar çeşitli aktiviteler icra etmekten keyif alır ve ilginç hediyeler ve oyunlar ile etrafındaki küçüklerin hayal güçlerini, dünya görüşlerini geliştirecek etkinlikler yapmaktan hoşlanmıştır. Babasının lokanta duvarlarına astığı resimler, o dönemde tanıdığı Bandırma askeri hava alanında görevli yabancı personeller, okuduğu kitaplar, mahallede misafirliğe gittiği masal anlatma becerisine sahip komşular, çizgi romanlar, sayılı da olsa İstanbul'a yaptığı günlük ziyaretler hep onun hayal dünyasını zenginleştiren unsurlar olmuştur. Güler yüzlü, fedakâr ve cömert bir çocuk olan Nusret Çolpan her fırsatta kâğıt, sabun ve tahta gibi malzemeler ile kardeşlerine ve diğer çocuklara oyuncak yapar veya evdeki eşyalarla bir oyun kurar, oyunun senaryosunu anlatır sonra kendi işine bakar ve kâğıttan uçak, uçurtma, tahtadan gemi yaparak var olan kabiliyetini geliştirmiştir.

Nusret Çolpan'ın sanattaki derinleri keşfetme şevkinin sebebi o zamanki yaşantısının onda uyandırdığı arzuladığı imkânlara ulaşımdaki mahrumiyet hissidir ve ömrü boyunca resmetmek, İstanbul'u yaşamak ve seyahat etmekten keyif alan birisi olmuştur. Nusret Çolpan'ın çocukluk dönemlerinden ilk akla gelen, tahta kaşıklar üzerine onlarca resim sığdırması ve muhteşem çalışmalarının hayranlıkla izlenmesidir. (Resim 2.).

Resim 2. Nusret Çolpan'ın ahşap kaşık ve makaralar üzerine resmetmiş olduğu çalışmalarından, sol tarafa konan toplu iğnenin amacı çalışmanın boyutunun belirlenmesidir, (Çolpan, 1973).

Nusret Çolpan ilk ve orta öğretimini doğduğu şehir olan Bandırma'da devam etmiştir. İlkokulu 1959-1964 arası 1.Okul'da (şimdiki ismi 17 Eylül İlkokulu), ortaokulu 1964-1967 arasında Bandırma Ortaokulu'nda tamamlamıştır. Ortaokuldan sonra eğitimine ara vererek 1967-1972 arasında esnaflık yapmıştır. Nusret Çolpan bu dönemde beyaz sabun kalıplarını jilet ile oyar, yontar ve böylece Sultan Ahmet Camii ve Ayasofya gibi eserlerin minareleri dâhil en ince detayına kadar minyatür maketlerini yaparak sanat icra etmeye çalışmıştır.

Önce İstanbul'da Zincirlikuyu Meslek Lisesine (1972-1976) ve akabinde Süheyl Ünver'in yönlendirmesi ile Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesine (1976-1984) giderek lise ve üniversite eğitimini tamamlamış ve bu yıllarda İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü'nde Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver ve Azade Akar'dan Türk Süsleme Sanatları dersini alarak minyatür çalışmaya başlamıştır(Resim 52-53). Nusret Çolpan 30 Mayıs 2008 Cumartesi sabahı 56 yaşında vefat etmiştir ve Kabri, İstanbul Yeni Topkapı Mezarlığı'ndadır.

2.1.Nusret Çolpan'ın Sanat Hayatı

Nusret Çolpan'ın otuz beş yıllık sanat hayatına sığdırdığı dört yüzden fazla eseri vardır. Her biri çok farklı boyut, malzeme ve teknikle çalışılmıştır. Ahşap tabak ve kaşıklara küçük resimler yapmıştır. Her zaman farklı malzemeleri kullanma gayreti içinde olmuştur. Beykoz Cam Ocağı'nda cam üstüne minyatür boyama denemesi de bunlardan birisidir. Özgün çalışmaları daha önce nakşedilmemiş konulardır.

Mevsimleri, gece ve gündüzü severek kullanmış birçok farklı zaman, mekân ve hikâyeyi bir arada anlatmasına imkân sağlayan spiral formlar kullanmıştır. Bu form onun sanatıyla özdeşleşmiştir. İslam dünyasının ve ülkemizin tüm özelliklerini veya iki ülkenin özelliklerini bazen bir arada tek eserde anlatmıştır.

Özellikle çok küçük minyatür tarzında resimler yapması ve ardından minyatür sanatına Süheyl Bey'den aldığı dersler ile idrak etmesi, Azade Akar hanımın kendisine yol vermesi, kendisinin de mimari eğitim geçmişi ve disiplininden aldığı feyizle minyatür üslubu şekillenmiş olmuştur (Resim 67). Çok sevdiği bir konu olan şehircilik ve coğrafi alanların minyatürlerini yapmıştır. Sanat üslubunun oluşmasında şüphesiz Matrakçı Nasuh'un tarihi eseri olan "Sefer-i Irakeyn"in etkisi büyüktür. Ancak bu tesir daha ileriki yıllarda giderek azalması Nusret Çolpan'a özgün bir karakter ve yorumlama kazandırmıştır. Minyatür yaparken yorulup, gene minyatür yaparken dinlenen Nusret Çolpan, bazen bir gecede yaptığı bir suluboya resmi çevresiyle paylaşır ve bununla dinlendiğini söylemiştir[1].

Nusret Hoca'nın Matrakçı Nasuh'tan etkilendiği çok açıktır. Şehir belgeleme ustalığı, Matrakçı'nın etkisidir. Arşiv oluşturma ve kaydetme özelliğini hocası Süheyl Ünver'den aldı ve bunun üzerine mimari eğitimin verdiği kompozisyonda çözüm üretme yeteneğini eklemiştir. Bütün bu özellikleri ile yaradılışından gelen fikir zenginliğini bir nakkaş titizliğinde birleştirerek bunları tüm eserlerine yansıtmıştır.

[1] Hasan Nasuhi Çolpan ile 9.12.2019 tarihinde yapılan görüşme

Feyz aldığı Nasuh gibi minyatürlerindeki ana tema, özellikle İstanbul gibi şehir manzaraları olmuş, çalışmalarında farklı kompozisyonları ve temaları nakşetmiştir. Meselâ Mevlâna ve Mevlevilik önemli çalışmalarından biridir ve Hz. Mevlana'nın hayatını konu alan eserleri, belgesel içinde animasyon olarak gösterilmiş ve sergilenmiştir.

Sırasıyla Mevlâna'nın hayatını; Belh'den ayrılışı ve Konya'ya gelişi, Şems ile karşılaşması ve ayrılığı ve Mesnevi'nin yazılması, sema, Konya, Mevlâna'nın Hakk'a kavuşması, kabri vb. gibi diğer konuları nakşetmiştir. Bu muhteşem sergiyi ziyaret edenler, Mevlâna'nın hayat hikâyesi içerisinde adeta gezinme imkânı buluyor hissine kapılmıştır. Nusret Çolpan için şehri veya ele aldığı konuyu resmetmenin amacı, bütünü idrak edilmesine yarayan bir yanı olmalıydı ki, bunu başaran bir sanatçı olarak tescillendi. Eserlerinin konusu bir şehir ve/veya özel bir mekân olabildiği gibi tarihi şahsiyetler, farklı bir hikâye de olmuştur.

Osmanlı resim sanatı açısından, önemli kişilere sunulmak üzere hazırlanan 16. yüzyıl da 'Topografik resim' olarak adlandırılan Osmanlı harita ve atlaslarında görülen şehir tasvirleri büyük önem taşımaktadır. Bu türün en önemli temsilcisi matematikçi, tarihçi, hattat ve nakkaş Matrakçı Nasuh olmuştur (Bağcı vd., 2006: 7273).

Nasuh'un minyatürleri şehir planlarını ve manzaralarını doğa tasviri yapmak üzerine kurgulanmıştır (Resim 3). Nusret Çolpan'ın eserlerinde ise mimari özellikleriyle genel manzara da yansıtılmaktadır.

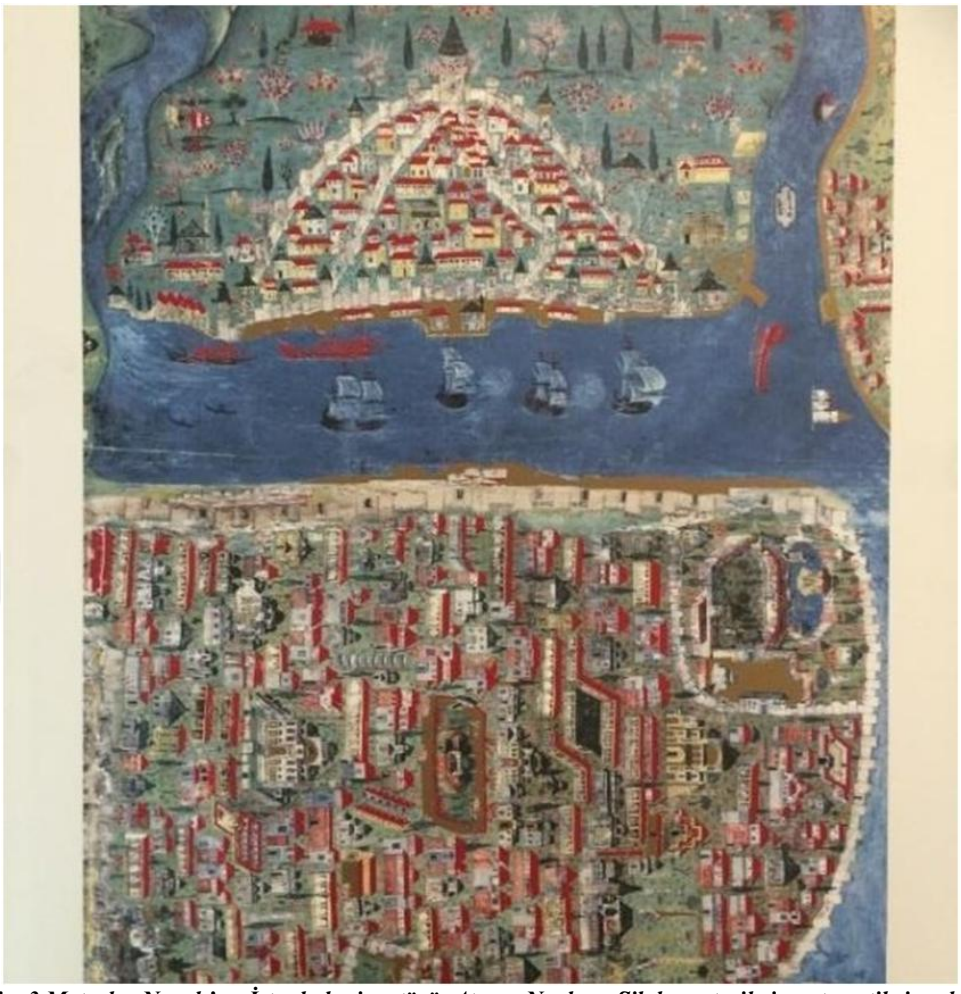

Resim 3 Matrakçı Nasuh'un İstanbul minyatürü, Atasoy Nurhan, Silahşor, tarihçi, matematikçi, nakkaş, hattat Matrakçı Nasuh ve Menazilname'si, Mas Matbaa, s. 38

Nusret Çolpan, Piri Reis'in haritalarından da etkilendiğini bazı minyatürlerinde görebilmekteyiz ve eserlerinde Piri Reis'in tasarımlarında kullanılan yön pusulaları ya da yelkenliler gözlemlenmektedir. Nakşedilmiş metinde anlatılan şehirler belge niteliğindedir (Resim 4).

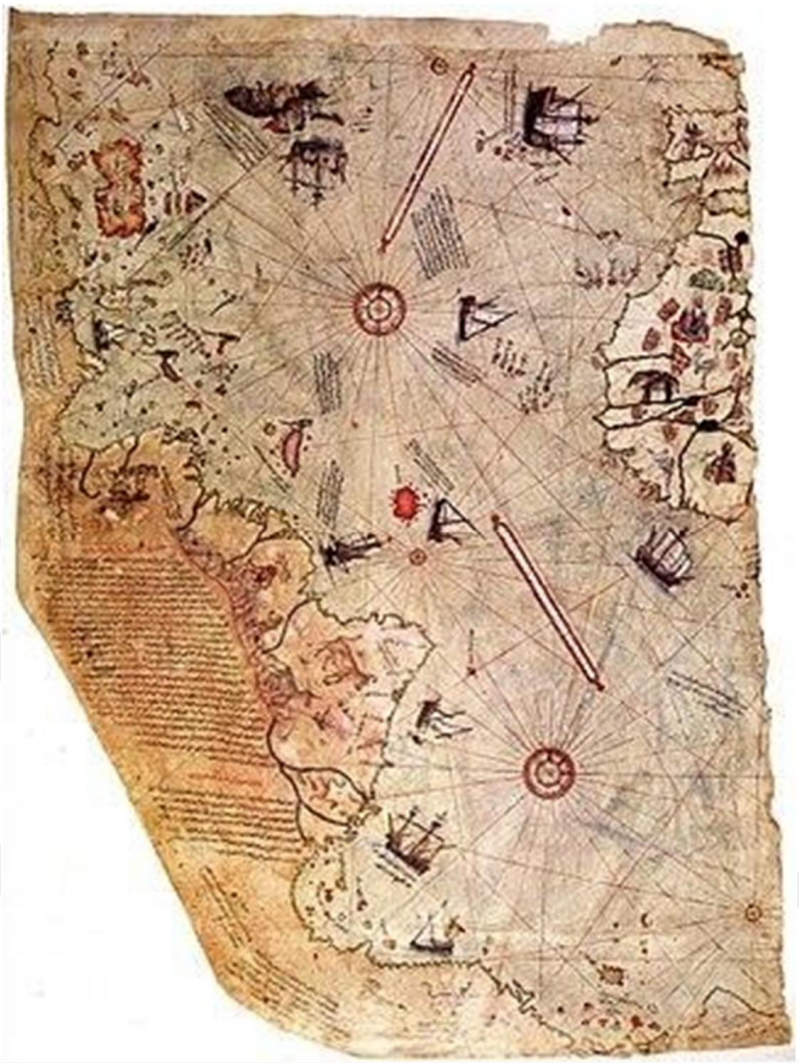

Resim 4. Avrupa ve Afrika'nın batı kıyıları ile Güney Amerika'nın doğu kıyılarını gösteren, dünyanın en eski haritalarından biri olarak kabul edilen,1513 senesinde Osmanlı amirali Piri Reis tarafından nakşedilmiş olan ilk Dünya haritası. (Topkapı Sarayı No. H 1824)

Piri Reis ve Nasuh'un tesiri altında kalan Çolpan'ın farklılığı özgün yaklaşımlarıdır. Nasuh'un "İstanbul" minyatürü iki sayfa olarak nakşedilmiş ve kompozisyonu nesnel olarak, alttan üste doğru dikey eksen olarak tasarlamıştır. Bu minyatürde Asya ve Avrupa yakalarını birbirinden ayıran İstanbul Boğazı'nı üzerindeki yelkenleriyle birlikte nakşetmiştir (Resim 3).

Nusret Çolpan da İstanbul minyatüründe, Asya ve Avrupa yakalarını birbirinden ayıran İstanbul Boğazını yelkenleriyle birlikte nakşetmiştir(Resim 5).

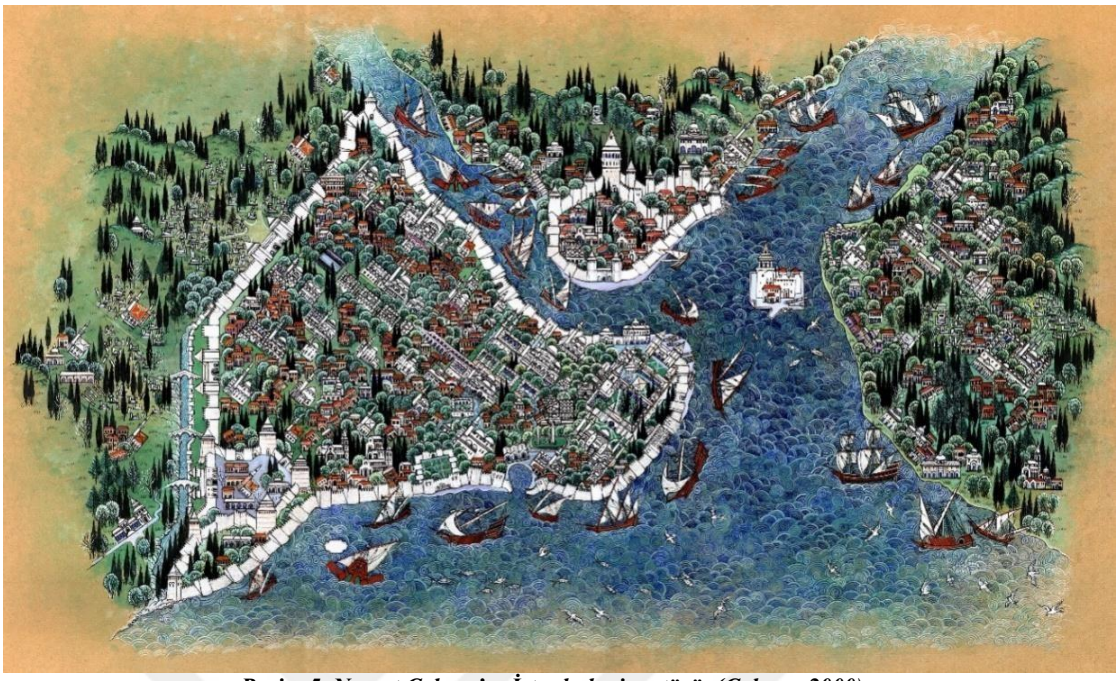

Resim 5. Nusret Çolpan'ın İstanbul minyatürü, (Çolpan, 2000)

Nusret Çolpan'ın İstanbul'u genel plan olarak nakşetmiş olduğu 13 adet minyatürü mevcuttur. Bunları zaman zaman farklı formlar içerisinde ve mevsimsel özellikleriyle nakşetmiştir. Mevsimsel özellikleri ve zamanının farkındalığı ile birlikte konuları bir bütün olarak ele alması, sanat birikimi ve sanat yeteneğinin bir göstergesi olarak Nusret Çolpan'ın eserlerindeki zenginliğin kaynağıdır ama çalıştığı konuyla ilgili de eksiksiz bilgiye sahip olmak işin esasıydı, bu olmadan sonuca erişilemeyeceği gerçeği anlamıştır ki, Nusret Çolpan hem sanatçı kişiliğine sahiptir hem de bir entelektüel bir kişi olarak değerlendirilmelidir.

Nusret Çolpan'ın minyatürünü çalıştığı dünya şehirlerinden bazıları şunlardır; Aynoroz, Buhara, Dubai, Köln, Medine, Mekke, Moskova, Mostar, New York, Paris, Tokyo, Türkistan, Sydney, Venedik, Washington. Bazen de iki ülkenin özelliklerini tek çalışmada birleştirdi veya tüm İslam dünyasının önemli eserlerini bir arada tek eserde nakşetmiştir. Minyatürünü çalıştığı Türkiye şehirleri ise; Ankara, Bursa, Çanakkale, İstanbul, İznik, Konya'dır.

Nusret Çolpan'ın 35 yıllık sanat hayatında nakşetmiş olduğu 400 üzerinde eseri değişik koleksiyonlarda yer almaktadır. Minyatürlerinden bazıları; Fransa Devlet Başkanı Jack Chirac, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin (Resim 54), Bosna Cumhurbaşkanı ve Suriye Devlet Başkanı Beşer Esat'a takdim edilmiştir. Eserleri, T.C. Dışişleri Bakanlığı, Wall Street Journal, Santa Barbara Müzesi ve İstanbul Four Seasons Oteli'nde bulunmaktadır.

Nusret Çolpan'ın önemli bir eseri TBMM Konukevi'nin duvarında bulunmaktadır. Seramik pano olarak, minyatür üzerinde Türkiye, tarihi, tabii dokusu, kültürü ve yöresel özellikleri ile nakşetmiştir. Farklı malzemeler ile çalışmasını çok seven Nusret Çolpan, İstanbul Beykoz Cam Ocağı'nda camlara minyatürlerini de nakşetti ve yeni denemeler yapmıştır.

Çolpan'ın en önemli çalışma ve yeniliklerinden birisi de büyük ebatlı çini panolar üzerine işlenen ve genelde tarih ile şehir konulu olan minyatürleridir. Bu çalışmalar şehrin içinde ve halkın görebileceği noktalarda, çini ile minyatürü birlikte gördüğümüz değerli sanat eserleridir. Çini, kültürümüze ait önemli bir sanattır. Kalıcı olmuş, mimari tarihimizde hep kullanılmıştır (Bakır,1999:10). Nusret Çolpan'ın tasarladığı ve Yıldız Porselen ile İznik Çini Vakfı'nda uygulanan çini üzerine minyatür çalışmalarının ayrıcalığı, sanatın geniş dış mekânlarda kalıcı olarak halkla buluşması sağlamasıdır. Bu çiniler üzerinde; yerleştirileceği mekânın özelliğine göre arzu edilen konuyu, tarih ve hikâyeyi bir bütün olarak ele almış ve tek panoda anlatmıştır(Resim 69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80).

İznik Çini Vakfı ile birlikte çini üzerine gerçekleştirilen minyatür çalışmalarının bulunduğu mekânlar şunlardır;

– İstanbul-Taksim-Levent arasındaki her metro istasyonunda,
– İstanbul-Kadir Has Üniversitesi Cibali Kampüsü,
– Hava kuvvetleri Komutanlığı 2. Ana Jet Üssü,
– Diyanet İşleri Başkanlığı Giriş Lobisi,
– Yunanistan Ayvanoz Manastırı,
– İstanbul-Beykoz İskelesi,
– İstanbul-İSKİ Tesisleri,

– İstanbul-Yeni Adliye Binası,

– Dubai-Zaebel Tekno Parkı,

– Bankok-Türk Bahçesi,

– Gölcük-Donanma Komutanlığı,

– İstanbul-Karaköy-Taksim arasındaki Tünel.

İstanbul Büyük Şehir Belediyesi'nin Nisan 2008 senesinde düzenlemiş olduğu 'Lale Festivali'nde çeşitli sanatçılar, toplamda 75 adet, yaklaşık iki metre yirmi beş santimlik maket lale heykeli üzerine sanatlarını yansıtmışlardır. Nusret Çolpan'da bu nadide sanatçılar arasında yer aldı ve bu lale heykele minyatür çalışmış, bu makette on beş adet İstanbul minyatürü, bütünleşik olarak bir arada akrilik boya ile nakşetmiştir. Çeşitli sanatçılar, toplamda 75 adet lale heykeli çalışmış ve bu heykelleri İstanbul'un en önemli noktalarında açık havada sergilenmiştir. Çolpan'ın lalesi festival boyunca Sultan Ahmed Camii önünde sergilenmiştir. Lale, buradan İstanbul Panorama Müzesinin bahçesinde sergilenmeye alınmış, hava şartları ve güneşin tahribatı sonucunda bakıma alınmış olup, şimdi İstanbul Zeytinburnu/İstanbul Kültür AŞ. Genel Müdürlüğü binasında sergilenmektedir (Resim 6-55-56).

Resim 6. İstanbul-Sultan Ahmed Cami'nde Nusret Çolpan'ın lale heykeli, (Koçal, 22.4.2008).

Nusret Çolpan'ın son çalışmaları ise İslam Bilim Teknoloji Tarihi Müzesi'nde sergilenmektedir. Müzenin bütün görsel panolarını özenli tasarımlarını Nusret Çolpan'ın eşsiz fikirleriyle ve büyük bir emek ile yapmış olduğu muazzam eserleriyle doludur. Özel teknikler ile basılmış olan iki metre ile yirmi metre arasındaki bu minyatür eserleri ile astronomiden mekaniğe, tıptan botanik eczacılığa kadar çeşitli bilim dallarının tarihiyle beraber müzede tanımak ve öğrenmek mümkündür (Resim 7-8).

Resim 7.Nusret Çolpan'ın eserleri müzenin tavanında, İstanbul-Gülhane-İslam Bilim Teknoloji Tarih Müzesi, (Çolpan, Mayıs 2008)

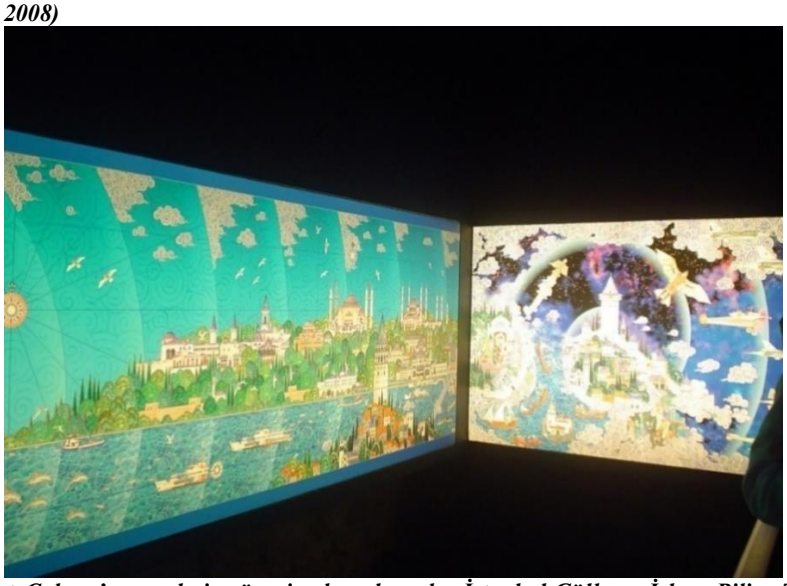

Resim 8. Nusret Çolpan'ın eserleri müzenin duvarlarında, İstanbul-Gülhane-İslam Bilim Teknoloji Tarih Müzesi, (Çolpan, Mayıs 2008).

Minyatür sanatının daha çok tanınması, halk tarafından benimsemesini sağlamak amacı ile sergilerini açık havaya taşıdı ve bu turistlerin bilhassa çok büyük ilgisini çekmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Nusret Çolpan'ın baskı eserlerini İstanbul-Beyazıt Tramvay duraklarına o semt ile ilgili olan minyatürlerini senelerce sergilemişlerdir (Resim 9). Bu eserlerin gündelik hayat akışı içerisinde yer almış olması halk ile bir bütünleşmeyi sağlamıştır (Resim 57-60-61-62-63).

Resim 9. Nusret Çolpan minyatürleri senelerce tüm tramvay duraklarında asılıydı, İstanbul-Beyazıt, Tramvay durakları, (Çolpan,2005).

Nusret Çolpan yaklaşık altı sene boyunca (2002-2008), İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Anabilim Dalı'nda bulunan Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi'nde, minyatür dersleri hocalığını üstlendi. Salı günleri A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi'nde, cumartesi günleri de İstanbul-Fatih'teki bürosunda dersler verdi (Resim 58-59). Çok kısa bir sürede İstanbul-Yıldız Şale'de minyatür dersleri verdi (buradaki öğrencileri cumartesi günleri bürosunda devam etmiştir). Toplam 21 öğrenci yetiştirmiştir: Berrin Karakaş, Berrin Eyiiş Gayhan, Ebru Yalkın, Fatma Kesgün, Fatma Zehra Aktaş, Filiz Bengi, Füsun Türkeli, Gaye Özen, Gülseher Kahraman, Gülçin Anmaç, İnci Özen, Lütfiye Şimşek, Müberra Göre, Müşfika Kocabay, Nesrin Şarlıgil, Ruhsar Özer, Suna Koçal, Şerife Aktaş, Şermin Ciddi, Tuğba Özen, Vildan Pirim.

Nusret Çolpan'ın yayınlanan üç adet kitabı şunlardır(Resim 64-65-92):

1) Nusret Çolpan İstanbul Minyatürleri Albümü

2) 700 Years Of Ottoman Heritage / Osmanlı'nın Kültürel ve Bilimsel Mirasının 700.yılı

3) Minyatür İstanbul

Nusret Çolpan'ın eserleri birçok takvim, afiş, dergi ve kitap kapağında yer almıştır. 300'e yakın dergi ve gazetede haber ve röportajları yayınlanmıştır (Resim 66-83-84-85-86-87-88-89-90-91).

Nusret Çolpan'ın açmış olduğu kişisel ve grup sergileri kronolojik olarak şu şekildedir (Resim 50-51-68-81-82);

- Cumhuriyetin kuruluşunun 50. yılı için kişisel sergi, Ticaret Odası, Bandırma, 20.8.-5.9.1973
- "Tarihi Mezar taşları" Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergisi, Yapı Kredi Kültür Merkezi Taksim, İstanbul, 3 Nisan 1974
- DYO 10.Resim Yarışması sergisi, İzmir Devlet Resim ve Heykel Galerisi, 18-31.10.1976
- DYO 10.Resim Yarışması sergisi, Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, 17-30.11.1976
- DYO 10.Resim Yarışması sergisi, İstanbul Sanayi ve Ticaret Odası Oda Kule Galerisi, 12-26.12.1976
- "Çiçek Sergisi", Doğayı Koruma Vakfı, grup sergi, Sheraton Hotel, İstanbul, 1977
- "Tarihi Mezar taşları" Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergisi, Taksim Yapı Kredi Kültür Merkezi, İstanbul,1978
- Uluslararası 6. İstanbul Festivali, "Türk Süsleme ve Minyatür Sergisi", grup sergi, Topkapı Sarayı Müzesi, İstanbul, 22 Haziran- 15 Temmuz 1978
- Türk haftası, Newcastle, İngiltere, 1978
- İslam Ülkeleri 1. Ticaret Fuarı, İstanbul Spor ve Sergi sarayı, Kasım 1979
- Aydınlar Ocağı-Milli Kültür ve Sanat Şenliği, karma sergi, Atatürk Kültür Merkezi, İstanbul, Mayıs 1980.

- Fransa, 1980
- “Türk Süsleme ve Minyatür Sanatları Sergisi”, grup sergi, Ankara Devlet güzel Sanatlar Galerisi, 5-17.1.1981
- “Türk Süsleme ve Minyatür Sanatları Sergisi”, grup sergi, İzmir Resim Heykel Müzesi, 2-16.2.1981
- “Çağdaş İstanbul Minyatürleri”, kişisel sergi, Topkapı Sarayı, İstanbul, 16 Eylül-16 Ekim 1987
- “Çevre Değerleri ve Türk Minyatür Resmi” sergi Türk Kültürüne Hizmet Vakfı ve Vakıf Bankası org., Taksim Sanat Galerisi, İstanbul, 1.4.1991
- “İstanbul Minyatürleri” kişisel sergi, Sanat ve Kültür Etkinlikleri, Basın Müzesi, Çemberlitaş, İstanbul, 24 Aralık-11 Ocak 1992
- Atatürk Kültür Merkezi, İstanbul, 1994
- “Geçmişten Günümüze İstanbul Minyatürleri” kişisel sergi, Atatürk Kitaplığı sergi salonu, İstanbul, 17 Kasım 1994
- “Geçmişten Günümüze İstanbul Minyatürleri” kişisel sergi, İstanbul Büyükşehir
- Belediyesi Beyaz Masa Sergi Salonu, İstanbul, 22.- 29.12.1994
- “Hüsn-ü Aşk Klasik Sanatlar Sergisi” Şeyh Galip Günleri, grup sergi, Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi, İstanbul, 16-31.3.1995
- “Fetih ve Fatih” grup sergi, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul, 26-31.5.1995
- “Klasik Sanatlar Sergisi” grup sergi, Konya, 7-17.12.1995
- Beyoğlu, İstanbul, 1996
- “Geleneksel Türk Minyatür, Tezhip, Hat” grup sergi, İş Bankası, Rossmarkt, Frankfurt, Almanya, 21.-31.10.1996
- “725. Hazret-i Mevlâna’nın Vuslat Yıldönümü” Klasik güzel Sanatlar grup sergi, Fuar Kültür Merkezi Sergi Salonu, 10-17.12.1998
- “Osmanlı’nın 700. Kuruluş yıldönümü ve Bandırma’nın kurtuluşu yıldönümü” kişisel sergi, Belediye Kültür Merkezi, Bandırma, 17.-24.09.1999
- Almanya, Köln, 2000
- Caferağa Medresesi, Sultan Ahmed, İstanbul, 2000
- Tuğra Sanat Galerisi

- “İstanbul-Paris-New York minyatür hattı/Şehir Minyatürleri”, kişisel sergi, Cemal Reşit Rey Kültür Merkezi, İstanbul, 04-14 Ocak 2000
- Ali Müfit Gürtuna Kültür Merkezi, İstanbul
- “Şehir Minyatürleri”, kişisel sergi, Cemal Reşit Rey Kültür Merkezi, İstanbul, Ocak 2001
- 9. MÜSİAD Uluslararası Fuar, grup sergi, Dünya Ticaret Merkezi, İstanbul,3-6.10.2002
- 38. Uluslararası Tıp Tarihi Kongresi, İstanbul Üniversitesi, Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergisi, İstanbul 2002
- “Dünden Bugüne Geleneksel Sanatlar” grup sergisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Terzioğlu Konferans Salonu, Çanakkale, 15.5.2002
- Gençlik Festivali, Tokyo, Japonya, 2002
- “2 Kültür 1 Sanat” grup sergisi, İstanbul- Tahran minyatür buluşması, Cemal Reşit Rey Kültür Merkezi, İstanbul, 16.-31.03.2003
- Kişisel sergi, Cibali Kampüsü, Kadir Has Üniversitesi, İstanbul, 05.-20.05.2003
- “Dünü ve Bugünü ile Haliç Sempozyumu” grup sergi, İstanbul, 22-23.5.2003
- Klasik Sanatlar grup sergi, Cemal Reşit Rey Kültür Merkezi, İstanbul, 31.10.-09.11.2003
- “Sivas Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası Taş Bezemeleri”, VIII Türk Tıp Kongresi, Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Sivas, 16.06.2004
- İslam Dışişleri Bakanları konferansı, Haziran 2004
- Kazakistan Kültür Günleri, 27 Eylül 2 Ekim 2004
- Cerrahpaşa Tıp Fakültesi müzesinde kişisel sergi, 18 Kasım 2004
- “Fatih Sultan Mehmed” grup sergisi, İstanbul Ticaret Odası Sanat Galerisi, Eminönü, İstanbul, 2005
- Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Divriği Ulu camii ve Darüşşifası Taş Bezemeleri, Yıldız Sarayı İRCİCA sergi salonu, İstanbul,17.03.2005
- “1. Fatih Sempozyumu” grup sergi, Fatih, İstanbul, 2005

- BSF Akademi Sergi Salonu, kişisel sergi ve konferans, Beyoğlu, İstanbul, Mart 2005
- Bandırma, 17-24.9.2005
- "Lüksenburg Kültür Günleri sergisi", Lüksenburg, 14-25.9.2005
- "Bursa'da Ramazan" karma sergi, Heykel Güzel Sanatlar Galerisi, Bursa, 6.-15.10.2005
- İRCİCA'nın kuruluşunun 25. Yılı münasebetiyle "İslam Ülkeleri Kültür Haftası", karma sergi, Atatürk Kültür Merkezi, İstanbul, 22.-28.11.2005
- Beykoz Kültür Merkezi, İstanbul, 2006
- Feshane Tıp Haftası etkinlikleri, Mart 2006
- BSF Akademi Sergi Salonu, kişisel sergi, Beyoğlu, İstanbul, 3.-31.03.2006
- "Erguvan" grup sergisi, İstanbul, 2006
- İstanbul kültür günleri, grup sergisi, Suriye, Şam, 2006
- Gürcistan kültür günleri, grup sergisi, 19-23 Eylül 2006
- Almanya, Hegen, Mart 2007
- "Divriği Ulu Cami ve Şifahanesi Taş Bezemeleri", grup sergisi, Estergon Türk Kültür Merkezi, Keçiören, Ankara, Nisan 2007
- "Kayseri Selçuklu Osmanlı Mimarî Eserleri ve Bezemeleri" Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergisi, Kayseri, 2007
- "Erguvan" grup sergisi, İstanbul, Nisan 2007
- Amasya Selçuklu Osmanlı Mimarisi ve Bezemeleri- Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Amasya, 03.06.2007
- "Mevlâna ve İstanbul" grup sergisi, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul, 1-10 Eylül 2007
- Amasya Selçuklu Osmanlı Mimarisi ve Bezemeleri- Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Vakıfbank İstanbul Bölge Fuayesi, İstanbul, 03.-14.09.2007
- "Mevlâna ve İstanbul" grup sergisi, Alpman Sanat Galerisi, Ankara, 20 Eylül-10 Ekim 2007
- Grup sergi, Tayyare Kültür Merkezi, Bursa, Mayıs 2008
- Kişisel sergi, Miniatürk Kültür etkinlikleri, Miniatürk, İstanbul, Mayıs 2008

- 1. Uluslararası Türk Tıp Tarihi Kongresi, Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergisi, Selçuklu Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi, Süleyman Demirel Kültür Merkezi, Konya, 20-24 Mayıs 2008
- "Şehir Minyatürleri" kişisel sergi, Gaziantep, 11.-15.10.2008
- Kişisel sergi, Parlamento, Melbourne, Avustralya, 25 Ekim-4 Kasım 2008
- Cennet Kültür Merkezi, Küçükçekmece, İstanbul, Kasım 2008
- "Erguvan" grup sergi, Türk İslam Eserleri Müzesi, İstanbul, 29.04.- 07.05.2009
- "Bezemeler ve Minyatürlerle İstanbul Çeşmeleri"
- "Erguvan" grup sergi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, İstanbul, 15.-23.06.2011
- Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi Müzesi, İstanbul, 11.10.2011
- "Hanım Sultanların Ebedî Nakışları" Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Bağlarbaşı Kültür ve Kongre Merkezi, Üsküdar, İstanbul, 8.-15.3.20012
- "Erguvan" grup sergi, Türk ve İslam Eserleri Müzesi, İstanbul, 17.-28.04.2012
- "Hanım Sultanların Ebedî Nakışları" Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Kandilli Geleneksel El Sanatları Merkezi, İstanbul, 2.11.2012
- "Hanım Sultanların Ebedî Nakışları" Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi grup sergi, Bağlarbaşı Kültür Merkezi, İstanbul, 3.11.2012
- "Erguvan" grup sergi, Marmara Üniversitesi, Orta Doğu Araştırmaları Enstütüsü, İstanbul, 26.4.2013
- "Seferi Irakeyn" kişisel sergi, Cennet Kültür ve Sanat Merkezi, Küçükçekmece, İstanbul, 6.04.-15.05.2013
- "Kağıthane-i Yalakâbâd" grup sergi, Raif Dinçkök Kültür Merkezi, Yalova, 23.-29.05.2013
- Belediye Kültür Merkezi, Beylikdüzü, İstanbul, Ekim 2013
- "Erguvan" grup sergi, Marmara Üniversitesi Sergi Salonu, Sultan Ahmed, İstanbul, Nisan 2014
- Belediye Kültür Merkezi, Sakarya, Eylül 2015
- Mehmet Akif Ersoy Sanat Galerisi, grup sergi,

- Basın Müzesi, İstanbul grup sergi, 30.6.2021
- "Yerle Gök Arasında Bir Nakkaş" Fatih Belediyesi 'Nusret Çolpan Sergi Salonu'nda, İstanbul,1.4.-1.6.2022
- "Yerle Gök Arasında Bir Nakkaş" Fatih Belediyesi 'Kadırga Sanat Galerisi'nde, İstanbul,1.4.-1.6.2022

2.2.Nusret Çolpan'ın Ödülleri

Minyatür Nakkaşı Nusret Çolpan minyatür sanatımıza yapmış olduğu üstün başarıları ve katkılarından dolayı altı adet ödüle layık gösterilmiştir:

1- DYO AŞ. tarafından düzenlenen DYO 10. Resim yarışmasında, 'Rumeli Hisarı' minyatürüne "Sergileme Ödülü", (1976),

2- T.C. Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen 6. Devlet Türk Süsleme Sanatları yarışmasında, "Minyatür dalı ödülü", (1991),

3- Türk Kültürüne Hizmet Vakfı tarafından düzenlenen yarışmada 'Çemberlitaş Çevresi' minyatürüne "Büyük Ödülü", (1991),

4- Kombassan Vakfı tarafından düzenlenen Sanat 98 yarışmasında minyatür çalışmaları ile "Mevlâna Büyük Ödülü", (1998),

5- Dışişleri Bakanlığı, Teşekkür Beratı (2000),

6- Türkiye Yazarlar Birliği tarafından düzenlenen Yılın Yazar, Fikir Adamı ve Sanatçıları Ödülleri Yarışmasında minyatür çalışmaları ile "Klasik Sanatlar Ödülü", (2005).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. NUSRET ÇOLPAN MİNYATÜRLERİNDE İSTANBUL CAMİLERİ

3.1.Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Genel İstanbul Tasarımı İçerisinde) (Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form,)

Katalog No: 1

Resim No: 10- 11

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Boğaziçi İstanbul (Genel)

Yapım Tarihi: 2003 (Resim 10), Ocak 1997 (Resim 11),

Boyut: En: 44 cm. Boy: 81 cm. (Resim 10), En: 27 cm Boy: 67 cm (Resim 11).

Malzeme:

Kâğıt: Fon Kartonuna nakşedilmiştir (Resim 10-11).

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Yapıştırma Altın ve gümüşe yer verilmemiştir (Resim 10-11).

Resim 10.Boğaziçi İstanbul

Resim 11. Boğaziçi İstanbul

Tanım ve Teknik:

Ayasofya İstanbul kentinin birinci tepesinin en önemli yapılarından birisidir. Doğu Roma İmparatoru Justinianus tarafından yaptırılan ve yapımı 537'de tamamlanan; büyüklüğü, ihtişamı, işlevselliği ve mimarisi ile sanat dünyasında, mimarlık tarihinin günümüze gelmeyi başaran en önemli anıtı Ayasofya'dır (Meriç,2010:79,83,133). Bizans mimarisinin kubbeli bazilikaların içerisinde en önemli mabedidir (Köprülü,2009:24). İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmet Ayasofya'yı camiye çevirip minare, mihrap, minber ve medrese eklenmiştir (Pulhan,2006:69). Ayasofya'nın çevresindeki diğer yapılar ise, Mimar Sinan, Mimar Davut ve Mimar Dalgıç Ahmet Ağa'nın yaptırdığı üç muhteşem türbe yer almaktadır (Yücel,1986:28,29). Sonraki yıllarda sebiller, sıbyan mektebi, şadırvan, eklentileri ile birlikte cami hüviyetinde varlığını sürdürmüştür (Tunç,2010:201). 1934 senesinde cami müzeye dönüştürülmüştür. Ayasofya, 24 Temmuz 2020 yılında tekrar cami statüsü kazanmıştır ve artık adı, Ayasofya-i Kebir Camii olmuştur (Gök,2022:165).

İstanbul'suz Ayasofya, Ayasofya'sız bir İstanbul düşünülemez. Ayasofya'nın İstanbul için sahip olduğu öneminden dolayı nakkaş Nusret Çolpan, minyatürlerin de onunla ilgili çeşitli eserler üretmiştir. Cami bazen dikdörtgen planlı, kimi zaman da oval form içerisinde nakşedilmiştir. Mevsimsel farklılıkları ve dönemi bile dikkate alınarak farklı tasarımlar yapılmıştır. Bahar/kış, gece/gündüz, gökyüzü, ağaçlar, deniz dalgaları, bulutlar, tabiat dokusu ve özellikle mimari biçim kompozisyonlarını kendi boyutları içinde gerçek orantılı olarak nakşedilirken topografik özellikleri ile vurgulanmıştır.

Nusret Çolpan'ın minyatürlerinde görülen Ayasofya-i Kebir Camii Şerifinin kullanımını, kendine has özgün üslup/çizgisiyle incelemek ve fikir zenginliği açısından kompozisyonda çözüm üretme yeteneği bu bölümde incelenip değerlendirilecektir.

Nusret Çolpan İstanbul Boğaziçi'ni farklı kompozisyonlarda ele almıştır. İstanbul'un kimliğinin belirlenmesinde Ayasofya-ı Kebir Camii önemli bir unsur olduğundan dolayı onu genel İstanbul kompozisyonu içerisinde tasvir etmeyi her zaman gerekli görmüştür. Çolpan genel kompozisyonda İstanbul'u nakşederken

içerisinde Ayasofya-ı Kebir Camii bulunmayan eseri yoktur.

Resim 10-11: Nusret Çolpan İstanbul Boğaziçi'ni Osmanlı dönemi olarak yansıtmış olduğu bu iki minyatürde mevsimsel farklılıklarıyla ve o dönemin önemli mimari yapıları ile beraber nakşetmiştir.

Minyatürlerin genelinde lekesel akıtma tekniği ile tonlama tekniği tercih edilmiştir. Boyaları yer yer zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. Boyalar insan figürlerinde ve mimari yapılarda daha örtücü olarak kullanılmıştır. Genellikle renkler birbirine katılarak akrabalaştırılmış olduğu görülmektedir. Bina çatılarında kullanılmış olan çeşitli kırmızı renklerin her birini ayrı bir yapının çatısına sürülmesiyle hareket kazandırılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir. Tarama tekniğine yer verilmemiştir. Minyatürlerin tamamında tahrir tekniği uygulanmıştır.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 10-11: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, İstanbul Boğaziçi ve önemli mimari yapıları kuşbakışı ve önden görünüşüyle nakşedilmiştir. Açık kompozisyon olarak eski dönemi yansıtılacak şekilde, insanları ve o dönemin mimari yapıları ile nakşedilmiştir.

Matrakçı Nasuh gibi topografik gerçekliği ve yapıları mimari özellikleri ile nakşedilmiştir; İstanbul Boğazı, Anadolu ve Rumeli Hisarı, Kız Kulesi, Galata Kulesi, Ayasofya-i Kebir Camii, önemli mimari yapılar, dönemi yansıtan yelkenliler ve gemiler vb. gibi.

Minyatürler, düşey dikdörtgen form olarak nakşedilmiştir.

İstanbul Boğazı, adeta eserleri ikiye ayırmaktadır. İki minyatürde farklılığı sağlayan yelken, at ve insan figürlerinin konumlarıdır. Gündüz vakti olduğu ifade edilmiştir.

Minyatürlerde geçmiş dönem yansıtılmıştır. Matrakçı Nasuh'un şehir tasvirlerine benzeyen üslup anlayışını çok seven Nusret Çolpan, kendine has

oluşturduğu deniz dalgalarıyla ve genel kompozisyon anlayışı ile kendine ait üslubunu oluşturmuştur.

Bu iki minyatürde şemse formunda pencereler açılarak, Av Köşkü'nü at ve insan figürleri ile beraber nakşedilmesi eski dönem olarak yansıtılmış olduğunun vurgusu yapılmıştır. Kız Kulesi, oran olarak diğer binalara nazaran bir miktar büyütülerek nakşedildiğinden dolayı belirginlik sağlanılmıştır.

Kış ve bahar minyatürü olarak görülen bu eserlerde kompozisyonların benzerliği dikkat çekmektedir. Şemse formunda yer alan insan figürleri ve Av Köşkü'ne yapılan vurgu minyatüre bir hareket sağlamaktadır.

Bütün figür ve detaylar, tahrirli ve iki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Haliç Boğazı'nın önde geniş olarak nakşedilmesi ve minyatürün arkasına doğru daralarak çizilmesi üç boyutlu bir perspektif oluşturmaktadır. Bunun haricinde başka hiçbir detayda üç boyutlu bir perspektife yer verilmemiştir.

Minyatürlerde simetriden kaçınılmıştır. Dış taraftaki doku ve renk sadeliği, mekânda süsleme kaygısı gütmenin yanında, içteki yoğun figürleri dengelemek amacıyla da nakşedilmiştir. Bahar minyatürüne nazaran, kış minyatüründe evleri, ağaçları ve mezar taşlarını yer yer azaltarak bir nebze sadeleştirilmiştir. Ortadaki şemse formunun zeminini dokuyla doldurulmaması mekânı daha hareketsiz ve yalın gösterilerek bir sadelik oluşturulmuştur. Bu sayede güzel bir denge sağlanmıştır.

Eserler açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur. Figürlerin tümünde soğuk ve sıcak renkler kullanılarak, denge sağlanılmıştır. Figürlerin üst kısmına yine aynı büyüklükte figürler yerleştirilmiştir. Nusret Çolpan'ın her zaman minyatürlerinde severek çalıştığı martı kuşları bu eserlerde yer almamaktadır. Yelken çeşitliği dikkat çekicidir. Bunlar bazen yandan bazen de önden yansıtılmıştır.

Figür ve formlarda sıcak ve soğuk ve renkler kullanılmış, kontrastlık oluşturarak belli bir ritim elde edilmiştir. İstanbul Boğazına yerleştirilmiş olan sivil yapıların dengesiyle güzel bir ritim kazandırılmıştır. Nusret Çolpan, deniz dalgalarının ritmik hareketleriyle kendi üslubunu oluşturmuştur. Minyatürün orta

kısmından başlayarak arkaya doğru nakşedilen tepelerin dengesi ile genel bir ritim kazandırılmıştır.

Figür ve silahların konumu ile eserlere hareketlilik katılmıştır. Figürler yatay ve dikey hareketler ile bir bütünlük oluşturulmuştur. Minyatürde renk ve kompozisyon ile hareket sağlanılmıştır. Dinamik görüntüyü veren denizdeki zemindir. İnsan figürleri diyagonal olarak yerleştirmesiyle yine minyatüre bir hareket kazandırılmıştır. Minyatür genelindeki durağanlık, yelkenlilerin harmonisiyle hareketlendirilmiştir. Eserin dış sınırlarına yakın renklerin flulaştırılması minyatüre ayrı bir hareket kazandırılmıştır. Mimari yapıları genelde yatay ve diyagonal olarak, nadiren dik olarak nakşedilerek hareketli bir tasvir oluşturulmuştur.

İstanbul'u genel planda görerek nakşetmiş olduğu 13 adet minyatürünün içerisinde Ayasofya-ı Kebir Camisi ön plana çıkartılmasa da diğer yapılar ile aynı büyüklükte çalışılmıştır. Ayasofya-ı Kebir Camisi'nin üst kısmına Topkapı Sarayı çizilmiştir. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi olarak kurulmuştur. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılmış ve güzel bir denge kurgulanması ile minyatür nakşedilmiştir. Sur içerisinde yer alan mimari yapıların sıklığı ile meydana gelen yoğunluğu dengelemek için yer yer zemin dokusunu üst kısımlarda gösterilmiştir. Ayasofya-i Kebir Camisi, diğer camilere nazaran oran farkıyla nakşedilmiştir. Şemse formu içerisinde gösterilen Avcı Köşkü, belirginleştirmek amacıyla diğer binalara göre bariz bir oran farkıyla nakşedilmiştir.

Minyatürlerde doku kullanılmıştır. Birinin zeminini dışa doğru flulaştırarak yeşil tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Diğerinde ise zemin dokusunun üzerine hafif beyaz ile serpmeler yapılıp kar yağıyor esintisi sağlanılmıştır.

Zemin tek renk tonlamalarıyla yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. İki minyatürde de altın ve gümüş kullanılmamıştır. Surlar beyaz olarak nakşedilmiştir.

Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin düz, dingin renkler ile kontrastlık oluşturulmuştur. Denizdeki yelkenlerin seyri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir. Eski dönem olarak yansıtıldığından dolayı nakşedilmiş

olan yelkenlerin de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olunması minyatüre güzel bir bütünlük sağlamıştır. Eserin genelinde aynı tonlama dengesini sağlanmasıyla bütünlük yakalanılmıştır. İstanbul Boğazı dikey olarak tasvir edilerek iki kıtanın da gösterilmesiyle minyatüre bir bütünlük sağlanmıştır.

Resim 10: Bu minyatür bahar mevsimi olarak nakşedilmiştir. Açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur. Şemse formunun içerisini, Kız Kulesi'nin zeminini, Yedi Kule Zindanları'nın zeminini, Mağlova Su Kemeri ve Göktürk Su Kemerini eflatun olarak renklendirilerek sıcak tonda bir belirginlik sağlanılmıştır. Şemse formu içerisinde açık tonlarda, sade ve desensiz olarak nakşedilmiş olan iki adet çadır yer almaktadır. Şemse formunun sol ortasında yer alan Av Köşkü'nün önünde beş adet, çadırlar arkasında ise iki adet insan figürü görülmektedir. Tepelerin arkasında üç adet atlı asker figürü yer almaktadır. Yeşil bitki dokusu ile mimari yapılar arasındaki dengeye dikkat edilerek çalışılmıştır. Yeşil, mavi ve kırmızı ağırlıklı bir minyatür oluşturulmuştur, hâkim renk yeşil tonlardır. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renkle yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtılarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Ağaçlar yeşilin tonları ile lekesel olarak çizilmiş ve koyu açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge varmış gibi nakşedilmiştir. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyanması, hareket sağlayıp göz yanılmasıyla sanki bir ışık gölge oyunu oluşturulmuştur.

Resim 11: Bu minyatür kış mevsimi olarak nakşedilmiştir. Şemse formu arkasında, iki adet asker figürü görülmektedir. Şemse formu içerisinde, Av Köşkü önünde dört adet insan ve iki atlı figüre yer verilmiştir. Tepelerin arkasında ise dört adet asker figürü vardır. Deniz dalgalarına yerleştirilmiş olan beyaz renkte küçük boş bir şemse formu görülmektedir. Kış etkisini kuvvetlendirmek maksadıyla beyaz ile serpmeler yapılarak kar esintisi oluşturulması minyatüre bir hareket kazandırılmıştır. Esere soğuk bir atmosfer hissini yansıtabilmek için az renk kullanılmıştır. Buna bol beyaz kullanımı ile destek sağlanılmıştır.

Kırmızı ve mavi tonları kullanarak zıtlık oluşturmuş, bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanılmıştır. Yer dokusundan, binalara kadar beyaz dengeli bir biçimde minyatürün her tarafına dağıtılmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları minyatürün her tarafına taşınılarak denge sağlanılmıştır. Sıcak bir renk geçişi sağlamak için, mavi ve kırmızı renkler kompozisyona dağıtılarak kullanılmış, açık ve koyu mavi renkler ile de desteklenerek zıtlık oluşturulmuştur. Beyaz ile mavinin genele hâkim olması bir kontrastlığı sergilemektedir.

Değerlendirme:

Resim 10-11: Eski Türklerde ve Osmanlı'da haritaya ve onu üretmeye büyük önem verilmiştir (Selvi, H. Zahit ; Keskin G. Bekiroğlu, 2017:26). 16. yüzyılın minyatür sanatının usta ismi olan Matrakçı Nasuh'un minyatürleri, harita olma niteliği taşımaktadır. Matrakçı Nasuh'un batı ve doğu seferleri sırasında nakşetmiş olduğu yüzden fazla minyatürü kent planı ve harita niteliğindedir. Nusret Çolpan'ın genel plan şeklindeki minyatürleri de bu nitelikleri taşımaktadır. Matrakçı Nasuh'un 'İstanbul Minyatürü' ve Nusret Çolpan'ın 'İstanbul Minyatürleri' harita özelliklerini açısından birbirine andırmaktadır. Nusret Çolpan, İstanbul minyatürlerinde farklı bir konum ve bakış açısı oluşturarak kompozisyonunda kendi üslubunu ustalıkla ortaya koymuştur.

Nusret Çolpan'ın İstanbul'u genel kompozisyon planda görerek nakşetmiş olduğu 13 adet minyatürü mevcuttur.

Nusret Çolpan, bu iki genel plan minyatürlerindeki mimari yapıların betimlemelerinde çeşitlilik göstererek sur içerisine yoğunluk verilmiştir. İnsan figürleri nakşedilmesiyle dönemin atmosferi yansıtılmıştır. Renk geçişlerinin armonisi ve dengeli figür kullanımıyla hareketli bir minyatür olması dikkatleri üzerine çekmektedir. Nusret Çolpan; 1991, 1996, 1997, 1999, 2003 ve 2006 senelerinde benzer kompozisyon ve konum özelliklerini kullanılarak, mevsimsel ve detay çeşitliliğiyle birlikte farklı minyatürler nakşetmiştir. Nusret Çolpan'ın genel planda göstererek nakşetmiş olduğu İstanbul minyatürlerinde Ayasofya-ı Kebir camisine yer verdiği görünmektedir.

Resim 10: Bu eser ‘İstanbul’ isimli dergide Ocak 2007’de ve ‘On AİR’ dergisinde Mayıs 2007 tarihinde yayınlanmıştır. ‘Minyatür İstanbul’ kitabında bu esere yer verilmiştir. 2022’de Kitap yurdu yayınevi tarafından takvim olarak basılmıştır. Minyatürün sol alt tarafına yakın deniz dalgalarının içerisine lacivert boya ile ‘Nusret Çolpan 2003’ olarak imza atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 10: Ağırlıklı olarak beyaz ve mavinin tonlarından oluşarak nakşedilmiş olan bu minyatür, kış mevsimini tam yansıtmaktadır. ‘Minyatür İstanbul’ kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan, minyatürün alt orta tarafına, yelken altına, deniz dalgalarına beyaz boya ile imzasını ‘Nusret Çolpan Ocak 1997’ olarak belirtmiştir. Eser, Gülbün Mesara koleksiyonunda yer almaktadır.

3.2.Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Genel İstanbul Tasarımı İçerisinde) (Açık Kompozisyon, Oval Form)

Katalog No: 2

Resim No: 12-13

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Genel İstanbul, Ayasofya-i Kebir Camii

Yapım Tarihi: Temmuz 1996 (Resim 12), Ocak 1996 (Resim 13),

Boyut: En: 20 cm Boy: 30 cm (Resim 12), En: - Boy: - (Resim 13).

Malzeme:

Kâğıt: Kalın gramajlı kâğıda nakşedilmiştir (Resim 12-13).

Boya: Suluboya ve guaj ile boyanmıştır. Yapıştırma altın ve gümüşe yer verilmemiştir (Resim 12-13).

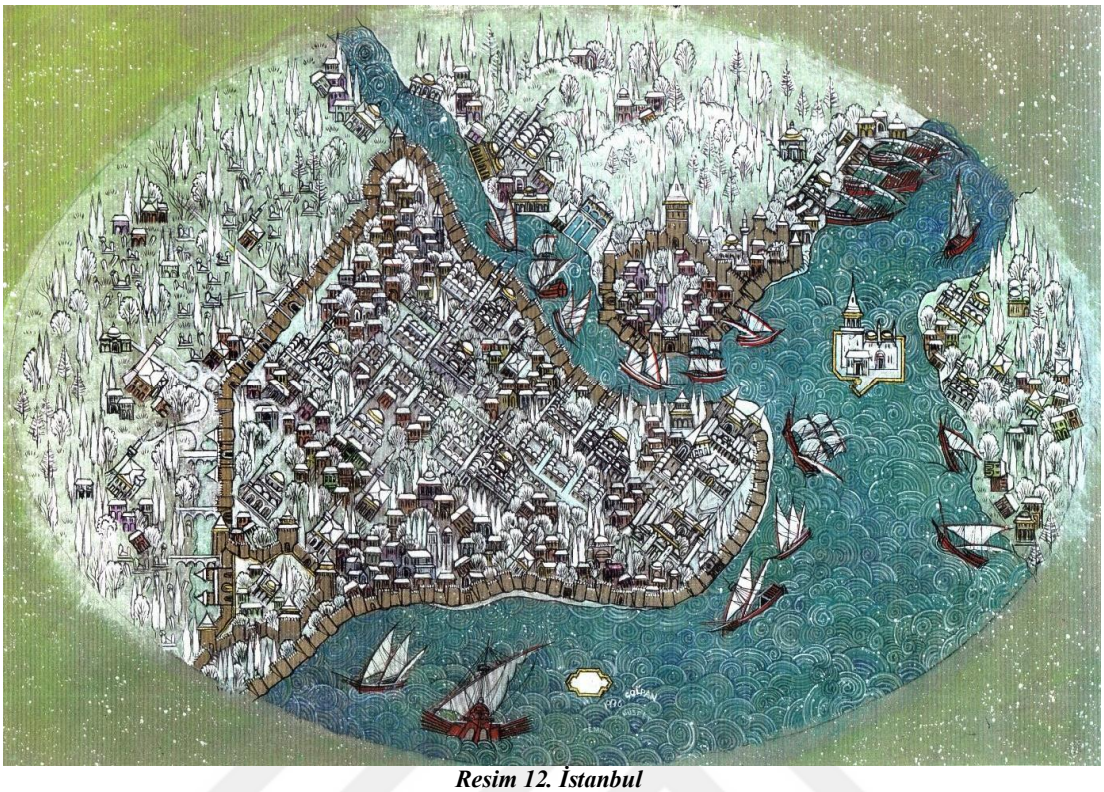

Resim 12. İstanbul

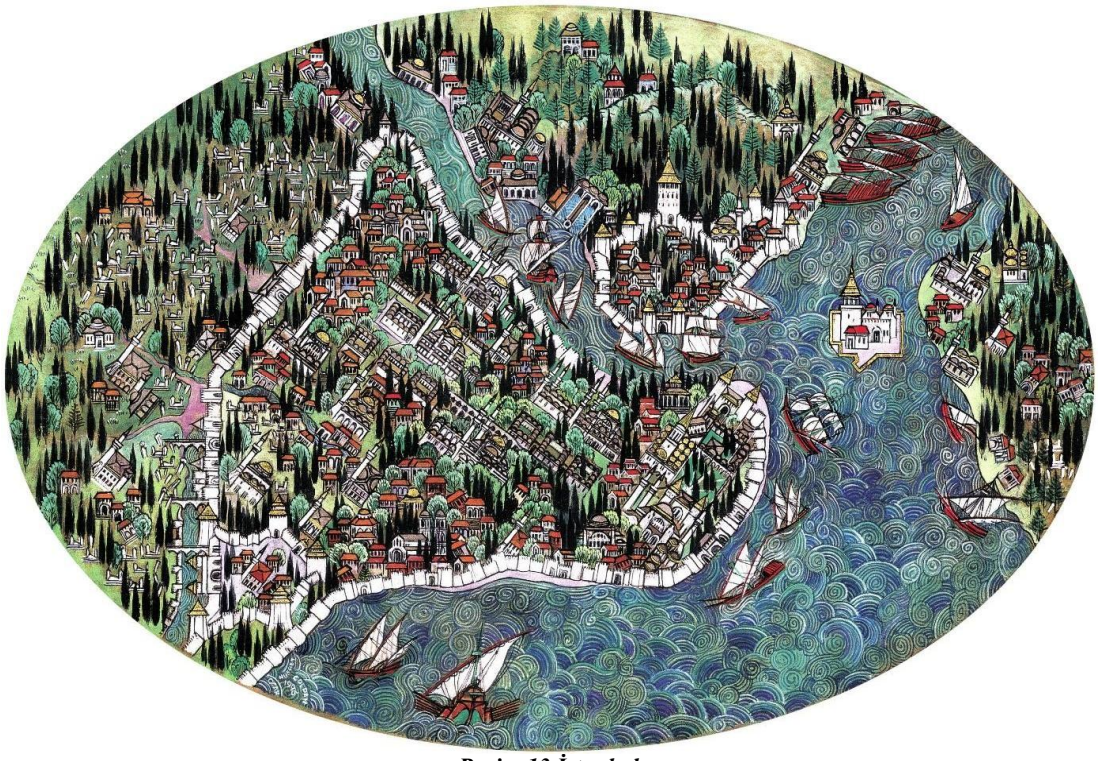

Resim 13 İstanbul

Tanım ve Teknik:

1996 senesinde nakşedilmiş olan bu iki genel İstanbul minyatürlerinde, Nusret Çolpan'ın 'Hocam' dediği Matrakçı Nasuh'un İstanbul minyatürlerindeki gibi mimari yapıları yerleştirme anlayışına sahip olduğu görülmektedir. Ayasofya-ı Kebir camisinin İstanbul için sahip olduğu öneminden dolayı Nusret Çolpan onunla ilgili çeşitli eserler üretmiştir. İstanbul'un kimliğinin belirlenmesinde Ayasofya-ı Kebir Camii önemli bir unsur olduğundan dolayı onu genel İstanbul kompozisyonu içerisinde tasvir etmeyi her zaman gerekli görmüştür. Çolpan'ın İstanbul'u genel planda görülerek nakşedilmiş olan minyatürlerinde Ayasofya-ı Kebir Camii olmayan eseri yoktur. Bunun için genel tasarım içerisinde Ayasofya-ı Kebir camisinin her zaman ayrıcalıklı bir yeri olmuştur.

Resim 12-13: Minyatürler lekesel akıtma tekniği ve tonlama tekniği olarak nakşedilmiştir. Noktalama ve tarama tekniği kullanılmamıştır. Tahrir tekniğini figür ve diğer unsurlarda kullanılmıştır. Boyaları yer yer zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. Mimari yapılarda boyaları daha örtücü olarak kullanılmıştır. Zaman zaman renk tonları akrabalaştırılarak kullanılmış olduğu görülmektedir. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 12-13: Minyatürleri açık kompozisyonda eski dönemi yansıtılacak şekilde yelkenleri, yapıları ve tüm surları görülecek şekilde yansıtılmıştır. Tasarımın içerisinde Ayasofya-ı Kebir Camisini üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir.

Topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleri ile nakşedilmiştir; Galata Kulesi, İstanbul Boğazı, Kız Kulesi, Yedi Kule Zindanları, Topkapı Sarayı, Haliç. Ayasofya-i Kebir Camii vb. gibi.

Minyatürler yatay oval form olarak nakşedilmiştir.

Ayasofya-i Kebir Camii'ni Surların içerisinde, Topkapı Sarayı'nın altına nakşedilmiştir. İstanbul Boğazını ve Saray Burnunu belirterek konumlandırılmıştır.

Minyatürler Osmanlı dönemini gündüz vakti olarak canlandırılmıştır. Nusret

Nusret Çolpan kadim Türk minyatür tarzından kopmayan bir anlayışı geliştirmiştir. Nusret Çolpan bu minyatürlerde görüldüğü gibi kendi üslubuyla, özgün tasarımlarındaki kompozisyon gücünü arttırmıştır. Dinamik, çağdaş yorumları eserlerini çoğunlukla şehir minyatürleri olarak nakşedilmesi en belirgin özelliğidir.

Kullanılan turkuaz ve mavinin tonlarında, kendine has oluşturmuş olduğu deniz dalgaları, bulutlar ve genel kompozisyon anlayışı ile bunu göstermektedir.

Nusret Çolpan kompozisyonları tasarlarken mevsimsel farklılıkları dikkate alarak yeni yorumlar geliştirmiştir. Bu genel İstanbul tasarımlarında iki minyatürden biri bahar diğeri kış olarak nakşedilmiştir. Kız Kulesi oran olarak diğer mimari yapılara nazaran bir miktar büyütülerek nakşedildiğinden dolayı belirginlik sağlanmıştır. Kış ve bahar minyatürü olarak gördüğümüz bu eserlerde kompozisyonların benzerliği dikkat çekmektedir. Kompozisyonlar da simetriden kaçınılmıştır. Minyatürlerin zemininde açık ton renkler tercih edilmiştir. Bu minyatürlerde diğer eserlere nazaran selvilerin çokça kullandığını görülmektedir.

İnsan figürüne yer verilmemiştir. Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşlarına ve tipik bulutlarına bu minyatürlerde yer verilmemiştir. Bazen önden bazen de yandan yansıtılmış olan yelken çeşitliliği dikkat çekicidir. Sur dışında yoğun olmak kaydıyla şehirle bütünleşen mezar taşlarını göstermeyi ihmal edilmemiştir. İstanbul Boğazının kıyısına yerleştirmiş olan sivil mimari yapıların dengesi ile minyatüre güzel bir ritim kazandırılmıştır. Deniz dalgalarının ritmik hareketi ile Nusret Çolpan kendi üslubunu yansıtmıştır.

Dikey ve yatay hareketler ile figürlerde bir bütünlük oluşturulmuştur. Minyatürlerde kompozisyon ve renk ile hareket sağlanmıştır. Denizdeki dalgalar ve mavi renk tonlaması esere bir dinamiklik kazandırılmıştır. Minyatürlerin genelindeki durağanlık, yelkenlilerin harmonosiyle hareketlendirilmiştir. Mimari yapıları genelde yatay ve diyagonal olarak, nadiren düşey olarak nakşedilmesiyle minyatürlere harekeli bir tasvir sağlanmıştır.

Saray Burnu'nu genel planda görerek nakşedilmiş olan bu minyatürler içerisinde Ayasofya-ı Kebir Camisini ön plana çıkartılmasa da diğer yapılar ile aynı

büyüklükte çalışılmıştır. Ayasofya-ı Kebir Camisinin üst kısmına Topkapı Sarayı betimlenilmiştir. Ağaçların çeşitliliği ile güzel bir denge oluşturulmuştur. Minyatür, figürler ve bitki üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Kompozisyonlarda simetriden kaçınılarak güzel bir denge ile nakşedilmiştir. Minyatürler zeminde tek renk tonlamaları ile yapılmıştır ve figür çizimine ağırlık verilmiştir. İki minyatürde de altın ve gümüş kullanılmamıştır. Denizdeki yelkenleri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir. Eski dönemi yansıttığından dolayı nakşedilmiş olan yelkenleri de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olması minyatüre güzel bir bütünlük sağlamaktadır. Eserin genelinde aynı tonlama dengesini sağlanması ile bütünlüğü yakalanılmıştır. İstanbul Boğazını iki kıtayı da gösterilmesi minyatürlere bir bütünlük sağlamaktadır.

Resim 12: Bu minyatür kış mevsimi olarak nakşedilmiştir. Buna beyaz boya ile kış mevsimini belirginleştirilmiştir.

Minyatürün dış tarafındaki doku ve renk sadeliği, mekânda süsleme kaygısı gütmenin yanında, içteki yoğun figürleri dengelemek amacıyla da nakşedilmiştir. Figürler beyaz ağırlıklı olarak nakşedilmiştir. Deniz dalgalarına yerleştirilmiş olan ve beyaz ile boyanmış küçük şemse formu dikkat çekmektedir. Dış sınırlarına yakın renklerin fluğlaşması esere ayrı bir hareket kazandırılmıştır. Kış etkisini kuvvetlendirmek maksadıyla beyaz ile serpmeler yapılarak kar esintisi oluşturulması, minyatüre ayrıca bir hareket katmaktadır. Oval formunun dışına taşırılmasıyla açık yeşil renk ve beyaz ile tonlamalar yapılarak doku oluşturulmuş, üzerine de beyaz ile serpmeler ile kar yağışı esintisi verilmiştir. Minyatürde dış zeminini açık yeşil tonlamalar yapılarak üzerine beyaz serpmeler ile kar yağıyor havasını verilmiştir. Bu serpmeler yer yer ovalin içerisinde de gösterilmiştir. İç zemininde ise beyaz tonlamalar kullanılmıştır. Bitkiler detaya girilmeden belirtilmiştir. Kış minyatüründe mimari yapıların renkleri soğuk tonlarda işlenirken hâkim renkler türkuaz ve yeşil tonlarıdır. Yer dokusundan, binalara kadar beyaz dengeli bir şekilde minyatürün her tarafına dağıtılmıştır. Surlar açık kahve tonlarıyla belirtilmiştir. Nusret Çolpan beyaz ile boyanmış olan şemse formunun içerisini boş bırakarak deniz dalgalarının içerisine imzasını atmıştır. Beyaz ile türkuazın genele hâkim olması bir kontrastlığı sergilemektedir.

Resim 13: Bahar mevsimi olarak nakşedilmiştir. Figürlerin tümünde sıcak-soğuk renkler kullanılması ile denge oluşturulmuştur. Kırmızının tonları ile evlerin çatılarını ayrı ayrı renklendirerek bir hareket sağlanılmıştır. Minyatürde belli bir ritim elde etmek için figür ve formlarda soğuk ve sıcak renkler kullanılmıştır. Minyatür açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur. Soğuk ve sıcak renkler eserlere dengeli olarak dağıtılmıştır. Yeşil bitki dokusu ile mimari yapılar arasında ki dengeye çok güzel kurgulanmıştır. Sur içerisinde yer alan mimari yapıların sıklığı ile meydana gelen yoğunluğu dengelemek amacıyla sur dışını daha sakin ve yer dokusunu göstererek bir denge oluşturulmuştur. Zemini yeşil renk tonlamalarıyla lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Minyatürde sıcak renklere yer verilerek, kırmızı, yeşil ve mavi ağırlıklı bir minyatür oluşturulmuştur. Surlar beyaz olarak nakşedilmiştir. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Renklerde zıtlık oluşturmak için kırmızı ve mavi tonları kullanılmıştır. Bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanılmıştır. Çizgisel ot kümeleri üzerine beyaz noktalamalarla çiçek esintisi verildiği görülmektedir. Sıcak bir renk geçişi sağlamak için kırmızı rengi kompozisyona dağıtılarak koyu ve açık mavi renkler ile desteklenerek zıtlık oluşturulmuştur.

Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin düz, dingin renkler ile kontrastlık oluşturulmuştur. Selvi ağaçlarının gövdeleri aynı ton koyu yeşil renkle yapılmış olup, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtılarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Ağaçlar yeşilin tonlarıyla lekesel nakşedilmiş ve koyu-açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası verilmiştir. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızı tonlar ile boyanması, hareket sağlayıp göz yanılmasıyla sanki bir ışık gölge oyunu oluşturulmuştur.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan'ın genel İstanbul minyatürlerini, Sarayburnu ve sur içine ağırlık vererek, farklı zamanlarda nakşetmiş olduğu altı adet minyatürü mevcuttur (1988, 1996, 1996, 2000, 2001, 2004). Eski dönemi yansıtılmış olan bu genel İstanbul minyatürlerini zaman zaman oval ya da dikdörtgen form kullanılarak

birbirinden farklı kompozisyonlar şeklinde nakşedilmiştir. Mevsimsel farklılıkları ile dikkat çekici olması sağlanmıştır. 2001 senesinde nakşedilmiş olan dikdörtgen formdaki minyatüre hem günümüzü yansıtılmış hem de geçmişe gönderme yapılmıştır. Nusret Çolpan bu genel minyatürlerinde Sur duvarlarını, Topkapı Sarayı'nı, Ayasofya-ı Kebir Camisini ve önemli yapıları her zaman belirtilmiştir. Bazılarında Kız Kulesi'ni ve Galata Kulesi'ni de gösterilmiştir. Nusret Çolpan bu 'İstanbul Minyatürü' nü dikdörtgen form ve bahar mevsimli olarak çiniye de nakşedilmiştir ve bu minyatür şimdi İstanbul Taksim Metro istasyon duvarlarını süslemektedir.

Resim 12-13: Bu iki minyatürün kompozisyonunu neredeyse benzer olarak kullanılmıştır. Mimari yapılarda ve detaylarda biraz değişiklikler yapılmıştır.

Resim 13: Bu minyatüre 'Minyatür İstanbul' kitabında yer verilmiştir. Esere deniz dalgalarının içerisine içi boş beyaz bir şemse formu nakşedilmiştir ve Nusret Çolpan'ın bu özelliğini bazı minyatürlerinde görmek mümkün. Nusret Çolpan minyatürün alt orta tarafında yer alan bu şemse formunun dışına 'Nusret Çolpan Temmuz 1996' olarak imza atmıştır. Eser, İbrahim Hakkı Yiğit koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 13 : Bu minyatür 'The Gate' (TAV, Eylül 2000) dergisinde röportajı ile ve 'Minyatür İstanbul' kitabında yayınlanmıştır. Çolpan minyatürün sol alt tarafına deniz dalgalarının arasına, beyaz boya ile imzasını 'Nusret Çolpan Ocak 1996' olarak belirtilmiştir. Eser, vârisleri koleksiyonunda yer almaktadır.

3.3. Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 3

Resim No: 14-15

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Ayasofya-i Kebir Camii

Yapım Tarihi: 2007 (Resim 14), 2003 (Resim 15),

Boyut: En:- Boy: - (Resim 14), En:- Boy: - (Resim 15).

Malzeme:

Kâğıt: Fon Kartonuna nakşedilmiştir (Resim 14-15).

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Yapıştırma altın ve gümüşe yer verilmemiştir (Resim 14-15).

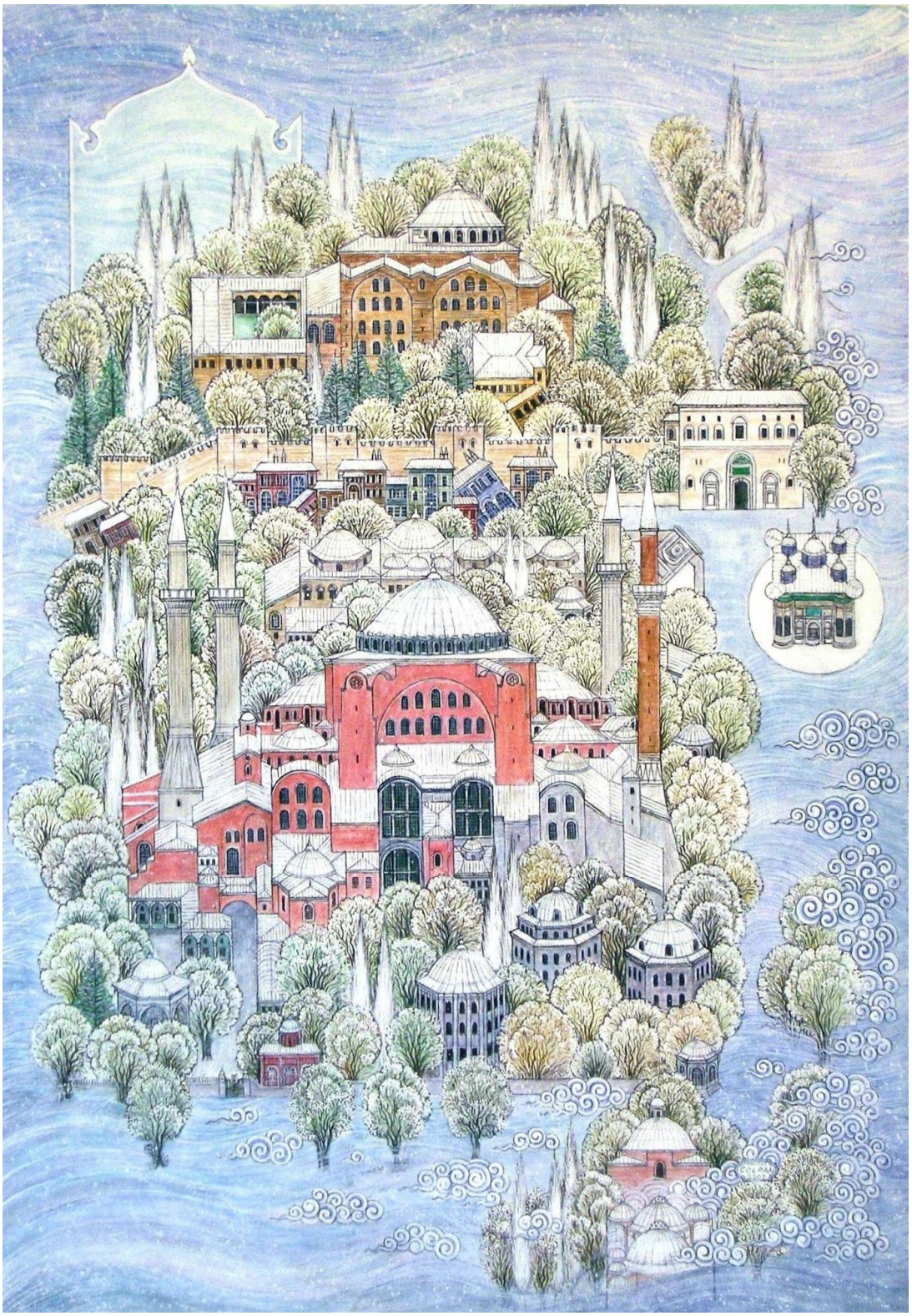

Resim 14. Ayasofya

Resim 15. Ayasofya

Tanım ve Teknik:

İstanbul'un kimliğinin belirlenmesinde Ayasofya-ı Kebir Camii önemli bir unsur olduğundan dolayı Nusret Çolpan onu çeşitli kompozisyonlar içerisinde tasvir etmeyi her zaman gerekli görmüştür.

Resim 14-15: Ayasofya-i Kebir Cami'nın önünde yer alan yapılar ise sırasıyla soldan sağa doğru; Sıbyan Mektebi, Şadırvan, Muvakkithane, Müdüriyet, Şehzadeler Türbesi, Sultan II. Selim Türbesi, Sultan III. Mehmed Türbesi ve Sebil'dir. Bulutlar arasında en önde yer alan yapı ise, Haseki Hürrem Sultan Hamamı görülmektedir.

Minyatürün tüm unsurlarında tahrir tekniği kullanılmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Minyatürlerin genelinde lekesel akıtma tekniği ile yapılmıştır. Noktalama tekniği zemin dokusunda ve baharı yansıtabilmek için top ağaçlarda kullanılmıştır. Boyalar zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. Boyalar insan figürleri ve mimari yapıları daha örtücü olarak kullanılmıştır. Genelinde renkleri birbirine katarak akrabalaştırılmış olduğunu zaman zaman görülmektedir. Minyatürlerde boyalar bazen saf bazen de tonlanarak kullanılmıştır. Altın ve gümüş ile nakşedilmemiştir. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Resim 14: Kış minyatürünün dış zeminini yatay paralellilkte dalgasal hareketler ile tonlamalarla kış esintisi havası olarak betimleme tekniğini yeni geliştirilmiş olduğu göze çarpmaktadır.

Resim 15: Bahar minyatüründe noktasal fırça darbelerini çok kullanılmıştır. Çolpan noktalama tekniği en çok bu eserde kullanmıştır.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 14-15: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, Ayasofya-i Kebir Camii, arkasında Aya İrini Kilisesi ile beraber üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Her ikisini de, açık kompozisyonda günümüz dönemini yansıtacak şekilde yansıtılmıştır.

Matrakçı Nasuh gibi topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle çizilmiştir; Ayasofya-i Kebir Camii, Aya İrini, Sur, Türbeler, Haseki Hürrem Hamamı buna örnektir. Bu minyatürler çoğunluk olarak topografiğe dayanıyor gibi gözüksede, sağda dairevi bir pencereye yerleştirilmiş olan 3. Ahmed Çeşmesi gerçekliğe tezat oluşturmaktadır.

Bu uyumsuzluk minyatür sanatı ve resim sanatı arasındaki farkı gösteren unsurlardan biridir.

Minyatürler düşey dikdörtgen form olarak nakşedilmiştir.

Kuşbakışı ve önden görünüşün yer aldığı minyatürlerde yollar belirtilmemiştir. Ayasofya-i Kebir camisini resmin merkezine odak noktası olacak şekilde konumlandırılmıştır. Ayasofya-i Kebir Camisinin arkasına nakşedilen surlar, minyatürleri adeta ikiye bölmektedir. Surun üst kısmında çam, selvi, ve top şeklinde ağaçlar arasında Aya İrini Kilisesi yer almaktadır. Soğuk Çeşme Sokağı ile Ayasofya-i Kebir Camii arasında yer alan yapı Ayasofya-i Kebir Camii Aşevi imaretini yine tek cepheden görerek ağaçlar arasına yerleştirilmiştir. Bulutlar arasında en önde yer alan yapı ise Haseki Hürrem Sultan Hamamı görülmektedir.

Minyatürler günümüz dönemini gündüz vakti olarak canlandırılmıştır. Nusret Çolpan'ın minyatürlerindeki üslup farkı, genel kompozisyon anlayışıyla öne çıkmakta ve kendine has bulutları ile dikkat çekmektedir. Minyatürlerin birini beyaz ile diğerini ise canlı renkleri kullanarak mevsimsel farklılıklarını belirterek nakşedilmiştir. Ayasofya-i Kebir Camii'ni oran olarak büyükçe bir alanı kaplayacak şekilde, diğer binalara nazaran bir miktar büyütülerek gösterildiğinden dolayı belirginlik ve odak noktası olmasını sağlanmıştır. Şemse formu içerisine nakşedilmiş olan 3. Ahmet Çeşmesi dikkat çekici olmuştur. Kış ve bahar minyatürü olarak gördüğümüz bu eserlerde kompozisyonların benzerliği dikkat çekmektedir. Renk seçimi ile mevsimsel farklılıkları, ağaç, bina ve zemin gibi unsurlara yansıtılmıştır. Sol üst tarafta içleri farklı renklerde boyanmış olan Şemse formu minyatürlere adeta bir hayal kurma, bir nefeslendirme penceresi açıyor izlenimini vermektedir. Minyatürlerde simetriden kaçınılmıştır. Dış taraftaki doku ve renk sadeliği, mekânda

süsleme kaygısı gütmenin yanında, içteki yoğun figürleri dengelemek amacıyla da nakşedilmiştir. Minyatürlerin üst sol tarafında yer alan şemse formunun zeminini dokuyla doldurulmaması, ya da tek renk ile akıtılarak boyanması mekânı daha hareketsiz ve yalın göstererek bir sadelik oluşturulmuştur. Bu sayede güzel bir denge sağlanılmıştır.

Minyatürler açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşmuştur. Minyatürlerde yer alan ağaçların cinsi selvi, sedir ve erguvan ağaçları hariç pek belli edilmemiştir. Çiçek ve bitki çeşitliliğine girilmemiştir. Kendisinin üslubu olan tipik bulutlarını bu iki minyatürde de güzel bir harmoniyle gösterilmiştir. Diğer minyatürlerinde çokça görmeye alıştığımız martı kuşları ya da başka bir figüre burada yer verilmemiştir. Minyatürlerin sol üst kısmında yer alan şemse formu görmek dikkat çekici olmuştur. Sıcak renkler form ve figürlerde kullanılmış, hareketlerde kontrastlık oluşturarak belli bir ritim elde edilmiştir.

Dış zemin dokusu ve bulutların dinamik kullanımıyla minyatürler hareket kazanmıştır. Figürler dikey-yatay hareketlerle bir bütünlük oluşturulmuştur. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturmuştur. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Soğuk ve sıcak renkler dengeli olarak esere dağılmıştır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınarak güzel bir denge kazandırılmıştır. Ayasofya-i Kebir camiini diğer camilere nazaran oran farkıyla nakşedilmiştir. Mevsimsel farklılıklara rağmen iki minyatüre de yerleştirilen bulut motifleri aynı renklerde nakşedilmiştir. İki minyatürde de altın ve gümüş kullanılmamıştır. Minyatürlerde bulutların seyri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir. Eserin genelinde aynı tonlama dengesini sağlamasıyla bütünlüğü yakalanılmıştır. Zemindeki renkler ile bina renk geçişlerin benzerliği minyatüre yine güzel bir bütünlük kazandırmıştır.

Resim 14: Kış mevsimi olarak nakşedilmiştir. Matrakçı Nasuh'un şehir tasvirlerine çok benzeyen üslubu benimseyen Nusret Çolpan, bu minyatüründe farklılık olarak zemin doku çalışması göze batmaktadır. Minyatürde yer alan şemse formu dış zemin dokusunun devamı olarak daha açık tonda nakşedilmiştir. Dış zemini pastel tonlamalar ile paralel dalgasal hareketlerle nakşedilmesi, göze hoş bir

doku kazandırmıştır. Dış zemini pastel tonlar kullanarak yatay dalgasal hareketlerle boyanarak kar fırtınası etkisini yansıtmış ve minyatüre renksel bütünlük sağlanmıştır. Açık bej tonlarındaki surların önünde Soğuk Çeşme Sokağı'nda yer alan sivil yapılar çeşitli renklerde boyanmış olup, bazıları da ahşap ev havası vermek için koyu kahverengiye boyanmıştır. Kar ve kış havasını vermek için tüm yapıların çatıları beyaz ile renklendirerek soğuk bir atmosfer hissini yansıtılmıştır. Yer dokusundan, binalara kadar beyaz dengeli bir şekilde eserin her tarafına dağıtılmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları eserin her tarafına taşınılarak denge sağlanılmıştır. Beyaz ile mavinin genele hâkim olması bir kontrastlığı sergilemektedir.

Resim 15: Bahar mevsimi olarak yansıtılmıştır. Minyatür açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur. Şemse formunun içini mavinin tonunda, desensiz ve sade olarak boyanmıştır. Genel boyamayı noktalama tekniği ile tonlama yapılan bu minyatürde baharın zemini tek renk tonlamalarıyla yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir.

Hâkim renk yeşil tonlardır. Ancak kırmızıya yakın kiremit tonlarında ve maviler kullanarak zıtlık oluşturulmuştur. Bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanılmıştır. Surlar beyaz olarak nakşedilmiştir. Minyatürde selvi ağaçlar koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Açık yeşil tonlarında top ağaçlar ve pembe tonlamalarla nakşedilen erguvan ağaçlarıyla baharı yansıtılmıştır.

Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renk ile yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil ve pembe renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtılarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Türkuaz Mavi ve kiremit kırmızı tonları kompozisyona dağıtılarak sıcak renk geçişi sağlanılmıştır. Bina çatılarında kullanılmış olan çeşitli kırmızıya yakın kiremit renklerini her birini ayrı bir yapının çatısına sürmesiyle monotonluktan çıkartmış ve sanki bir ışık gölge oyunuymuş gibi yansıtılmıştır.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan Ayasofya-ı Kebir Cami'sini odak olacak şekilde, kimi zaman mevsimsel farklılık ile oval ve dikdörtgen form olarak, kimi zaman da zeminde ebru

kâğıdı kullanarak 19 adet minyatür çalışmıştır.

Resim 14-15: Bu iki minyatürde kompozisyonlar birbirine benzemektedir. Kullanılmış olan renk kontrastlığı ile mevsimsel farklılıklarını ustalıkla sergilenmiştir. Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz bulutlara bu minyatürlerde de yer vermiş olmasıyla kendi üslubunu yansıtmıştır.

Resim 14: Nusret Çolpan zeminde kullanmış olduğu dalgalı doku çalışmasını 2007 senesinden itibaren birkaç eserinde kullanmaya başlamıştır. Bu doku çalışması minyatüre masalsı bir kış esintisi havasını kazandırmıştır. Minyatürün alt tarafına yakın siyah boya ile şemse formunun içine 'Nusret Çolpan 2007' olarak imza atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 15: Bu eser 'Rail Life' (Mart 2004, TCDD Vakfı, sayı 6) dergisinin kapağında ve içerisinde röportajı ile beraber yayınlanmıştır. 'Minyatür İstanbul' kitabında da bu esere yer verilmiştir. Minyatürün sağ üst tarafında yer alan türbeyi kış minyatüründe gösterilmemiştir. Pembe ve beyaz top ağaçları ile baharın esintisini güzel hissettirilmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır. Sağ alt tarafta bulut arasına, şemse formunun içerisine siyah boya ile imzasını 'Nusret Çolpan 2009' olarak belirtilmiştir.

3.4.Katalog : Ayasofya-ı Kebir Camii (Açık Kompozisyon, Oval Form)

Katalog No: 4

Resim No: 16-17

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Ayasofya-i Kebir Camii

Yapım Tarihi: 2004 (Resim 16), 2006 (Resim 17),

Boyut: En: 19 cm. Boy: 24 cm. cm (Resim 16), En: 15 cm Boy: 21 cm (Resim 17).

Malzeme:

Kâğıt: Fon Kartonuna (Resim 17). Osman Şimşek'in ebrusuna nakşedilmiştir (Resim 16).

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir (Resim 16). Akrilik ile nakşedilmiştir (Resim 17).

Yapıştırma altın ve gümüşe yer verilmemiştir (Resim 16- 17).

Resim 16. Ayasofya

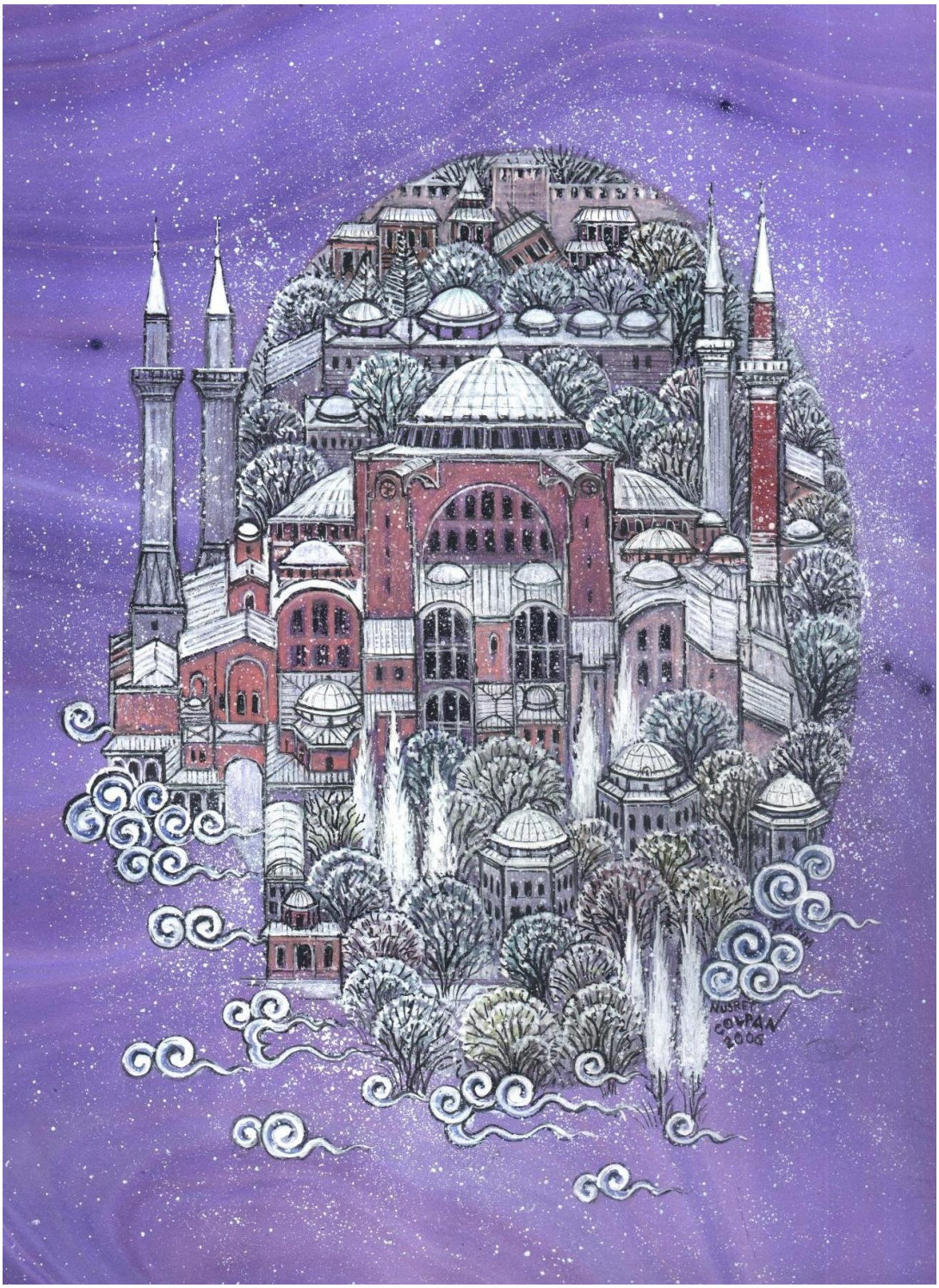

Resim 17.Ayasofya

Tanım ve Teknik:

Resim 16-17: Nusret Çolpan kimi zaman dikdörtgen planlı, kimi zaman da oval form içerisine Ayasofya-ı Kebir Camisini nakşetmiştir. Bu iki düşey oval formdaki tasarımlarıyla nakşedilmiş olan minyatürlerinde kış mevsimi yansıtılmıştır. Düşey oval form olarak sınırlarını belirsizleştirilmiş, sınır çizgisi yerine yer yer mavi beyaz tonlamalar ile bulutlar nakşedilerek ayrıştırılmış, iç ve dış farklı zemin renkleri verilerek kompozisyonu tamamlanılmıştır.

Minyatürlerin genelinde lekesel ve çizgisel olarak tarama tekniği kullanılmamıştır ve tüm unsurlarında tahrir tekniği uygulanılmıştır. Boyalar dış zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü olarak kullanılmamıştır. Mimari yapılarda ise daha örtücü kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir. Altın ve gümüşe yer verilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 16-17: Minyatürler açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış, Ayasofya-i Kebir Camii ve arkasında Aya İrini Kilisesi ile beraber üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Her ikisini açık kompozisyonda eski dönemi yansıtacak şekilde insanları ve o dönemin mimari yapıları görülecek şekilde yansıtılmıştır.

Nusret Çolpan bu minyatürlerde ki yapıları mimari özellikleri ve topografik gerçekliği ile çizmiştir; Ayasofya-ı Kebir Camii, Aya İrini Kilisesi, türbeler, sur.

Minyatürler düşey oval form olarak nakşedilmiştir.

Ayasofya-ı Kebir Camii'ni merkeze konumlandırarak odak noktası olmasını sağlanılmıştır. Mimari yapıları genelde yatay olarak betimlenmiştir. Günümüz dönemi olarak yansıtılan bu minyatürler kış mevsimi olarak nakşedilmiştir ve gündüz vakti olduğu belirtilmiştir.

Mevsimsel farklılıkları dikkate alarak dikkat çekici tasarımlar yapılmıştır. Bu iki minyatürde beyaz ile kış olarak nakşedilmiştir. Minyatürlerdeki yapılar benzer kompozisyon içerisinde yer almaktaysa da en belirgin istisnası, birinde Aya İrini Kilisesi'nin gözükmemesidir. Kiremit rengiyle belirginleştirdiği Ayasofya-i Kebir

Camiini üstten ve önden görüntüsüyle büyütülerek odak haline getirilmiştir. Eflatun olarak renklendirmesiyle sıcak tonda bir belirginlik sağlanılmıştır. İki eserin temel farklılığı dış zeminleridir; biri Osman Şimşek'in eflatun renginde ki ebrusu, diğeri ise beyaz ile tonlama yapılmış zemindir. Kış minyatürü olarak gördüğümüz bu eserlerde kompozisyonların benzerliği dikkat çekmektedir. Beyaz ile kış ayına vurgu yapılmıştır. Kompozisyonlar da simetriden kaçınılmıştır. Dış taraftaki doku ve renk sadeliği, mekânda süsleme kaygısı gütmenin yanında, içteki yoğun figürleri dengelemek amacıyla da nakşedilmiştir. Ağaç, bina vb. gibi üst üste dizilen figürlerin üst kısmına yine aynı büyüklükte figürler yerleştirilmiştir. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşlarına yer verilmemiştir.

Figür ve formlarda soğuk ve sıcak renkler kullanılmış, hareketlerde kontrastlık oluşturarak belli bir ritim elde edilmiştir. Nusret Çolpan bulutları ritmik hareketleriyle kendi üslubunu oluşturulmuştur. Bulutların yerleştirilmesi ile minyatüre hareket kazandırılmıştır. Eserlerde figürler hareketsiz olmakla beraber, kompozisyon ve renk ile hareket sağlanmıştır. Minyatürde kış etkisini kuvvetlendirmek maksadıyla beyaz ile serpmeler yapılarak kar esintisi yansıtılması minyatüre bir hareket katmıştır. Top Ağaçlarını genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Ayasofya-i Kebir camiini diğer yapılara nazaran oran farkıyla nakşedilmiştir. Birinin zeminini beyaz tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Diğerinde ise ebru dokusunu aynen koruyarak, üzerine hafif beyaz ile serpmeler yapılıp kar yağıyor esintisi sağlanmıştır. Bir minyatürde dış zemin tek renk tonlamalar ile yapılmıştır, diğeri ise eflatun ebru üzerine kaynaştırılarak nakşedilmiştir. Kar yağıyor esintisini vermek için beyaz boya ile zerefşan yapılmış, ağaç ve çatıları beyaza boyanmıştır. Ağaçlarda belli belirsiz tonlara yer verilmiştir. Minyatürlerde yer dokusundan, ağaçlara ve binalara kadar beyaz minyatürün her tarafına dağıtılmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları ile denge sağlanılmıştır. İki minyatürde de gümüş ve altın kullanılmamıştır. Surlar kahverengi olarak belirtilmiştir. Minyatürlerde top ağaçları koyu nefti renkte üzeri beyaz ile boyanırken, az sayıdaki selvi ağaçları beyaz olarak belirtilmiştir. Kiremit rengiyle belirginleştirilen Ayasofya-i Kebir Camiini üstten ve önden görüntüsü ile

büyütülerek nakşedilip odak haline getirilmiştir. Kontrastlık sağlamak için ebru zemin üzerinde nakşedilen bulutlara beyaz ağırlık verilmiştir. Koyu zemin üzerinde beyaz, yeşil ve eflatunun genele hâkim olması kontrastlığı sergilemektedir. Ayasofya-ı Kebir Camii'ni kiremit rengiyle belirtilmesi beyaz içinde çarpıcı olup tam bir kontrastlığı sağlamaktadır. Eserlerin geneline aynı tonlama dengesini sağlanmasıyla bütünlüğü yakalanılmıştır.

Resim 16: Beyaz zeminli minyatürün dış sınırlarına yakın renklerin fluğlaştırılması minyatüre ayrı bir hareket kazandırmıştır. Ağaçlarda yeşilin tonları biraz daha belirginleştirilmiştir. Minyatürde soğuk bir atmosfer hissini yansıtmak için beyaz ve az renkler kullanılmıştır. Bu minyatürde hâkim renk tonları koyu yeşil, beyaz ve kiremit rengidir.

Resim 17: Zemini eflatun renkli olan bu minyatür ün üst kısmında Aya İrini Kilisesi olmaksızın surların küçük bir parçası ile beraber olarak nakşedilmiştir. Nusret Çolpan, kendine has kompozisyon anlayışını gösterdiği bu minyatürlerdeki üslubu, eflatun minyatürde ebru sanatını uygulanması olarak farklılık göstermektedir. Minyatürde bulutlar bir nebze sadeleştirilerek nakşedilmiştir. Eflatun ve beyaz kullanarak zıtlık oluşturmuş, bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanmıştır.

Değerlendirme:

Resim 16-17: Nusret Çolpan bu iki minyatürde aynı kompozisyonu kullanmıştır. Eserlerde eflatun ve beyaz kullanılmasıyla kış mevsimi vurgusu tam kazandırılmıştır.

Resim 16: Eserin üst kısmına nakşedilmiş olan Aya İrini Kilisesi'nin renklerini Ayasofya-ı Kebir Camii'nin tonlarında boyanmış olması esere bir bütünlük sağlamktadır. Minyatürün alt tarafına yakın bulut dibine siyah boya ile 'Çolpan 2004' olarak imza atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 17: Nusret Çolpan bu eseri ebru kağıdına nakşetmiştir. Eflatun renkli ebru kâğıdının kullanılmasıyla minyatüre tam kış esintisi havasını kazandırmıştır. Oval form olarak tasarlanmış olan bu minyatürün dış hatlarını keskin olarak

belirtilmemiş olması minyatüre masalsı bir yön kazandırmıştır. Ayasofya-ı Kebir Cami'sini biraz büyükçe çalışıp minarelerini hatların dışına taşımasıyla daha belirginlik kazandırılmıştır. Minyatürün sağ alt tarafına bulut altına siyah boya ile 'Nusret Çolpan 2006' olarak imza belirtilmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.5.Katalog: Ayasofya-ı Kebir Camii (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: **5**

Resim No: 18-19-20

Eskiz No: **1**

Eserin Konusu: Ayasofya Camii

Yapım Tarihi: Ocak 1992 (Resim 18.), 1998 (Resim 19), Aralık 1991 (Resim 20).

Boyut: En:- Boy: - (Resim 18), En :- Boy: - (Resim 19), En:- Boy: - (Resim 20).

Malzeme:

Kâğıt: Kalın garamajlı kâğıda nakşedilmiştir (Resim 18-19-20).

*Boya:*Suluboya ve guaj ile yapılmıştır.

Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 18- 19-20).

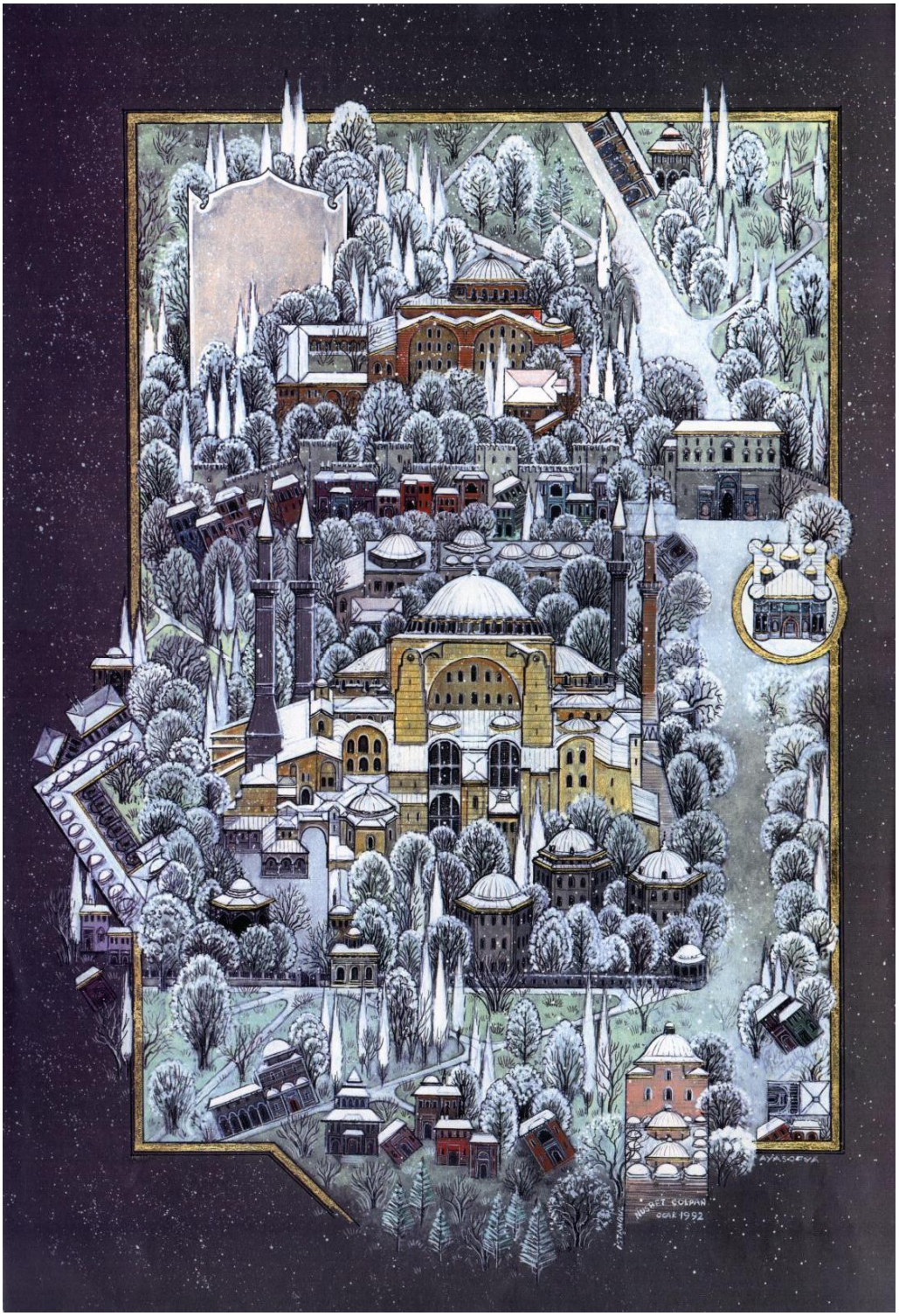

Resim 18 Ayasofya

Resim 19.Ayasofya

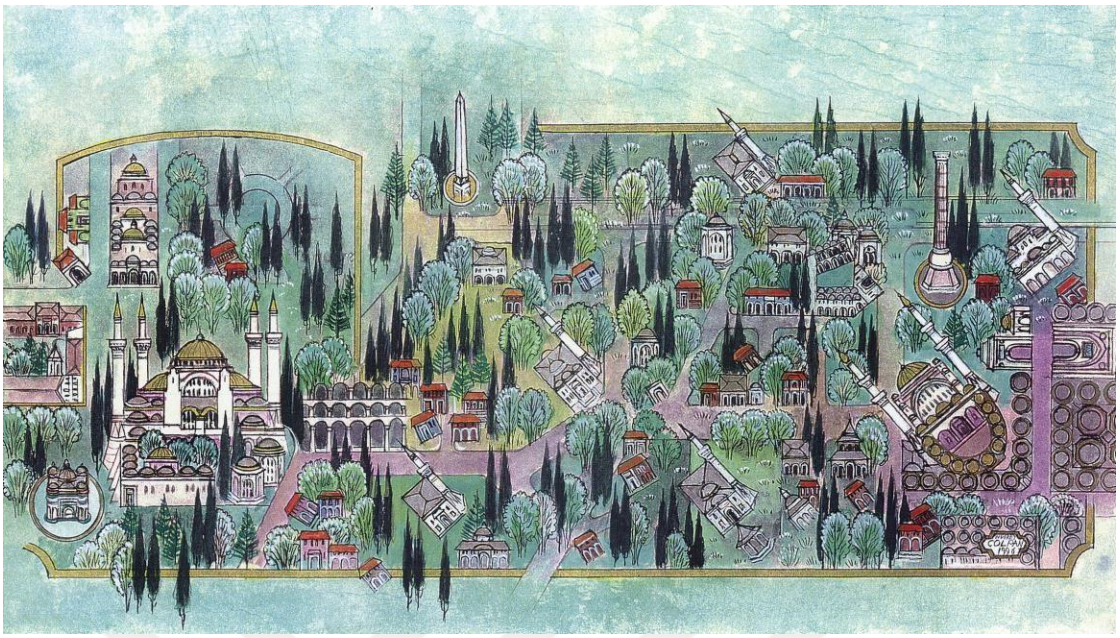

Resim 20. Ayasofya-Nuruosmaniye

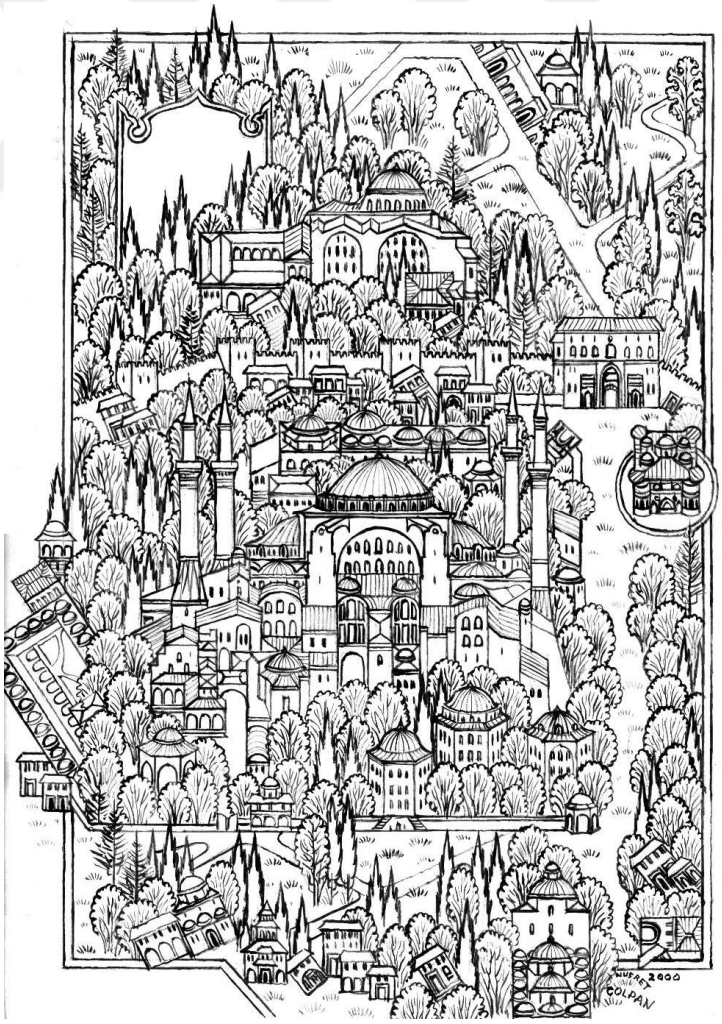

Resim 21.Resim eskiz Ayasofya

Tanım ve Teknik:

Nusret Çolpan İstanbul'u nakşettiği minyatürlerinde, genellikle Ayasofya-ı Kebir camisini eserlerinde de yer vermiştir.

Resim 18-19: Ayasofya-i Kebir Camisinin önünde yer alan yapılar ise sırasıyla soldan sağa doğru; Sıbyan Mektebi, Şadırvan, Muvakkithane, Müdüriyet, Şehzadeler Türbesi, Sultan II. Selim Türbesi, Sultan III. Mehmed Türbesi ve Sebildir. Bulutlar arasında en önde yer alan yapı ise Haseki Hürrem Sultan Hamamı görülmektedir.

Resim 18-19-20: Bu minyatürlerin genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır ve tüm unsurlarında tahrir tekniği uygulanılmıştır. Boyaları yer yer zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. İnsan figürleri ve mimari yapılarında boyaları daha örtücü olarak kullanılmıştır.

Minyatürlerin genelinde renkleri birbirine katarak akrabalaştırılmış olduğu görülmektedir. Bina çatılarında kullanılmış olan çeşitli kırmızı renklerini her birini ayrı bir yapının çatısına sürülmesiyle bir hareket kazandırılmış oldu. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir. Tahrirlerde bazen siyah rapido kalemi kullanılmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır.

Kompozisyon Özellikleri:

Nusret Çolpan minyatürlerini bazen açık bazen de kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmıştır. Kapalı kompozisyon olarak tasarlanan minyatürler eski tarihlerde yapılan eserleridir; sonraki yıllarda açık düzenli kompozisyonları tercih edilmiştir.

Resim 21 Resim eskizi: Bu eskiz Resim 18 minyatürüne aittir.

Resim 18-19-20: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, Ayasofya Camii ve çevresini üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Kendine ait bir üslubu ile öne çıkan Nusret Çolpan bu üç eserde de yıllar içerisinde değişen kompozisyon anlayışını yansıtılmıştır. Okre ve beyaz olarak renklendirilen Ayasofya-i Kebir Camii, büyük bir alanı kaplayarak tasarımın odak

noktasıdır. Mevsimsel farklılıkları dikkate alarak farklı tasarımlar yapılmıştır. Bu tasarımlarında minyatürden biri kış ve gece olarak geçmiş dönemi yansıtarak belirtilmiştir. Diğer ikisi ise bahar mevsimi ve günümüz dönemini olarak nakşedilmiştir ve pembe çalılara yer vererek baharın esintisi hissettirilmiştir. Üç boyutlu perspektif yaklaşımı türbelerde görülmektedir. Minyatürlerde simetriden kaçınılmıştır.

Bu minyatürlerde, Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşları yer almamaktadır. Belli bir ritim elde edebilmek için Figür ve formlarda soğuk ve sıcak renkler kullanılmıştır. Minyatürlerde figürler hareketsiz olmasıyla renk ve kompozisyon ile hareket kazandırılmıştır. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Minyatürlere bakıldığında simetriden kaçınarak güzel bir denge kurgulanmıştır. Ayasofya-i Kebir camiini diğer camilere nazaran oran farkıyla nakşedilmiştir. Eserin genelinde aynı tonlama dengesini sağlanmasıyla bütünlük yakalanmıştır.

Resim 18-19: Bu kompozisyonu ileriki yıllarda sıkça kullanmayı tercih edilmiş fakat her bir minyatürde değişikliklere yer verilmiştir.

Yapıları mimari özelliklerine uygun olarak nakşedilmiştir; Aya İrini, Türbeler, Haseki Hürrem Hamamı, 3. Ahmet Çeşmesi, Ayasofya Medresesi vb. gibi.

Minyatürler düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır.

Üstten ve önden görünüşün yer aldığı minyatürlerde bazı yollara yer verilmiştir. Ayasofya-i Kebir Camii'ni merkeze yakın odak noktası olacak şekilde nakşedilmiştir. Surların arkasında ise ağaçlar arasında Aya İrini Kilisesi yer almaktadır. Sağ tarafta dairevi bir pencereye yerleştirilmiş olan 3. Ahmed Çeşmesi görülmektedir. Ayasofya-i Kebir Camii'nin önünde yer alan yapılar ise sırasıyla soldan sağa doğru; Sıbyan Mektebi, Şadırvan, Muvakkithane, Müdüriyet, Şehzadeler Türbesi, Sultan 2. Selim Türbesi, Sultan 3. Mehmed Türbesi ve Sebil'dir. Kapalı formun çerçevesinden taşan yapılar, solda Caferağa Medresesi, sağ tarafta 3. Ahmed Çeşmesi ve önde ise Haseki Hürrem Hamamı ve birkaç sivil mimari yapıdır.

Bahar ve kış mevsimi olarak vurgusunu renkler ile sağlanmıştır. Geceyi yansıtmak için ise siyah ile dokuyu oluşturduktan sonra üzerine altın zerefşan yapılarak yıldızlara vurgu yapılmıştır. Soldaki şemse formunun zemini tek renk boyanmış olması minyatürü daha yalın göstermiş ve bu sayede bir sadelik oluşturulmuş buda güzel bir denge sağlamıştır. Bahar ve kış mevsiminde şemse formuna yer verilmiştir ve içerisini beyaz ile tonlama yapılarak üzerine başka motif nakşedilmiştir. Zemin tek renk tonlamalarıyla yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. Ayasofya-i Kebir Camii'nin arkasına nakşedilen surlar gri ve beyaz olarak gösterilirken, koyu tonlardaki sivil mimarinin arkasında göze çarpmaktadır. Türbeler beyaz ve gri olarak renklendirilmiştir.

Resim 19-20: Minyatürler bahar mevsimi olarak nakşedilmiştir. Osmanlı dönemi olarak betimlenmiş olan minyatürlerde gündüz vaktine vurgu yapılmıştır. Yeşil bitki dokusuyla mimari yapılar arasında ki dengeye çok dikkat edilerek çalışılmıştır. Zemini yeşil ve beyaz ile tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renkle yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtılarak bir kontrastlık oluşturulmuştur.

Ağaçlar yeşilin tonları ile nakşedilmiş ve koyu açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası verilmiştir. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyanması, hareket sağlayıp göz yanılmasıyla sanki bir ışık gölge oyunu sağlanılmıştır.

Resim 18: Osmanlı dönemini yansıtan minyatür kış mevsimi olarak betimlenmiş ve gece vaktine vurgu yapılmıştır. Kar ve kış havasını vermek için tüm yapıların çatılarını beyaz ile nakşedilmiştir. Soğuk kış havasını vermek için Ayasofya-i Kebir Camisini koyu sarı renkte ve diğer bütün yapıları koyu renge boyanmıştır. Minyatürde dış zemine ve yer yer iç alanda beyaz ile serpmeler yaparak karın yağışını sembolize ederek güzel bir hareketlilik kazandırılmıştır. Dış zeminini siyah ve prusyan renkli tonlamalarla boyanarak geceyi beyaz ile serpmeler eklemesi çok güzel bir dokuya dönüştürülmüştür. Yer dokusundan, binalara kadar beyaz

dengeli olarak dağıtılmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları minyatürde her tarafına taşınılarak denge sağlanmıştır. Kış etkisi soğuk bir atmosfer hissini yansıtmak için beyaz ve az renkler kullanılmıştır. Ayasofya okre rengiyle belirtilmiştir. 3. Ahmet Çeşmesini beyaz şemse formu içerisinde gösterilmiştir. Bu minyatürde kuzuluk çizgilerinin içerisini altın ile doldurarak çerçeveleyerek kapalı form sağlanmıştır. Beyaz ve yeşil renkleri minyatüre dağıtılarak sıcak bir renk efekti sağlanmıştır.

Resim 19: İnsan figürlerine yer vermesiyle eski döneme vurgu yapılmıştır.

Bu minyatür açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur. 3. Ahmet Çeşmesi'nin yanında üç asker figürü yer almaktadır. Biraz üstünde ise 4 adet insan figürü daha görülmektedir.

Resim 20: Yapıları mimari özelliklerine uygun olarak nakşedilmiştir; Çemberlitaş, Dikilitaş, Yerebatan Sarnıcı, Nuruosmaniye Camii ve etrafında yer alan diğer camiiler vb. gibi.

Minyatür yatay dikdörtgen form olarak nakşedilmiştir.

Ayasofya-i Kebir Camii ve Nuruosmaniye Camisini en belirgin olarak nakşedilmiş, düzgün yatay dikdörtgen plana sahip olan bu minyatür 1996 senesinde bahar mevsimi olarak nakşedilmiştir. Minyatür genel olarak çizgisel bir anlatımı vardır. Kuzuluk çizgilerinin içerisini altın ile doldurularak iki ayrı pencere açılmıştır. Birisinde, Ayasofya-i Kebir Camii, Haseki Hürrem Hamamı, sivil mimari yapılar ve dairesel pencere içerisinde 3. Ahmed Çeşmesini tasvir edilmiştir. Diğerinde ise pencerede ise dikkat çekici olan Nuruosmaniye Cami, Çemberlitaş, Dikilitaş, camiler, sivil yapılar ve Kapalı Çarşı'nın giriş kapısı vardır. Çarşının kubbeleri tepeden gösterilmiştir. Ağaçlar yer yer çerçevenin dışına taşırılarak çizilmiştir. Kapalı formun çerçevesinden taşanlar şunlardır; Kapalı Çarşı, Dikili Taş, 3. Ahmed Çeşmesi, birkaç sivil mimari ve selvi ağaçlar. İki pencere olarak nakşetmiş olduğu bu minyatürde her bir camiyi birer çerçevede görerek vurgulanmıştır. İki çerçeveyi birleştiren yapı Yerebatan Sarnıcını gün yüzüne çıkarılarak betimlenmiştir. Dış taraftaki doku ve renk sadeliği, mekânda süsleme kaygısı gütmenin yanında, içteki

yoğun figürleri dengelemek amacıyla da nakşedilmiştir. Bu minyatür diğer minyatürlerin ikisine nazaran daha sade bir kompozisyon görülmektedir. Bahar minyatüründe hâkim renk yeşil tonlarıdır. Surlar beyaz olarak nakşedilmiştir. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Kuzuluk çizgilerinin içerisini altın ile doldurarak çerçevelemiştir. Bu eseri ağırlıklı olarak pastel tonlarda nakşedilmiştir. Kubbeleri çizerken bazen altın bazen de gri boya kullanılmıştır. Sivil yapıların çatılarını ise kırmızının tonlarında lekesel olarak renklendirmiştir. Dış zemini yüzeysel olarak açık yeşille göstermiş, içini ise biraz daha koyu bir yeşil ton kullanarak boyanmıştır. Yer yer gözüken yolları eflatun ve gri tonlarında belirtilmiştir. Selvi, sedir ve top ağaçlarını çizgisel ve lekesel olarak nakşedilmiştir. Bu minyatürde kuzuluk çizgilerinin içerisini altın ile doldurarak iki ayrı pencere açılmıştır.

Değerlendirme:

Resim 18: Nusret Çolpan bu minyatüre iki kere imza atmıştır. Sağ orta tarafa daire içerisindeki 3. Ahmed çeşmesinin yanına 'N. Çolpan' ve yapım yılı siyah boya ile belirtilmiştir. Diğer imza ise minyatürün sağ alt tarafına zemine beyaz boya ile 'Ayasofya İstanbul Ocak 1992 Nusret Çolpan' olarak atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 19: 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Minyatürün sol orta tarafa kuzuluk cetvellerinin bitişiğine, ağaçlar arasına beyaz boya ile 'Nusret Çolpan Aralık 1991 İstanbul Fatih' olarak imzasını atmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 20: Çolpan imzasını minyatürün sağ alt tarafına siyah boya ile şemse formunun içerisine 'Nusret Çolpan 1998' olarak atmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 21.Resim eskizi 1: Çolpan bu eskize de imzasını sağ alt tarafa siyah ile 'Nusret Çolpan 2000' olarak belirtmiştir.

3.6.Katalog: İstanbul'un Fethinde Ayasofya-ı Kebir Camii (Kapalı ve Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 6

Resim No: 22-23-24

Eskiz No: -

Eserin Konusu: İstanbul'un Fethi ve Ayasofya-ı Kebir Camii

Yapım Tarihi: 1984 (Resim 22.), Kasım 1994 (Resim 23.), 2003 (Resim 24).

Boyut: En: 20 cm. Boy: 30 cm. cm (Resim 22.), En :24 cm. Boy: 41 cm. (Resim 23.), En: 32 cm. Boy: 54 cm. (Resim 24.).

Malzeme:

Kâğıt: Kalın gramajlı kâğıtlara nakşedilmiştir (Resim 22-23-24).

Boya: Suluboya ve guaj ile yapılmıştır. Yapıştırma altın kullanılmış fakat gümüşe yer verilmemiştir (Resim 22-23). Sulu boya ve guaj ile yapılmıştır,

Gümüş ve altın kullanılmamıştır (Resim 24).

Resim 22. İstanbul Fetih

Resim 23. İstanbul Fetih

Resim 24. İstanbul Fetih

Tanım ve Teknik:

İstanbul'un fethi gerek İslam tarihi gerekse Türk tarihi, açısından büyük önem arz etmektedir. Hz. Muhammed'in de şehrin fethini müjdelediği rivayet edilmektedir. Onlarca defa kuşatılan şehri fethetmek 2. Mehmet'e nasip olmuştu (Yavuz, 2017:190).

"Fatih" unvanı ile anılan 2. Mehmet Ayasofya-i Kebir Camii'ni görünce çok etkilenmiştir. Şehrin en büyük ibadethanesi olması dolayısıyla ilk cuma namazı burada kılınmıştır (Polat, 2022:84). Ayasofya Fethin sembolleri arasında yerini almıştır.

Nusret Çolpan, İstanbul'un fethi ile bağlantılı nakşetmiş olduğu eserlerinde Ayasofya-i Kebir Camisini nakşetmeyi ihmal etmemiştir. Çolpan, fethin sadece bir mekân işgali olmadığını medeniyetin sürekliliğini vurgular şekilde Ayasofya-i Kebir Camii'ni sahiplendiğini göstermektedir. Ayasofya-i Kebir Camii "artık bizimdir" demektedir. Çolpan sonraki İstanbul minyatürlerinde medeniyetin gelişerek devam ettiğini gösterecek biçimde Ayasofya-i Kebir Camisinin karşısına Süleymaniye'yi de nakşetmiştir.

Resim 22-23-24: Bu minyatürlerin genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Tüm unsurlarında tahrir tekniği uygulanılmıştır. Zemin dokusunu tam kaybedecek kadar her yeri örtücü boyanmamıştır. Boyaları insan figürlerinde ve mimari yapılarda daha örtücü olarak kullanılmıştır. Renkleri birbirine bazen kaynaştırılmıştır. Bina çatılarında kullanmış olduğu çeşitli kırmızı renklerini her birini ayrı bir yapının çatısına boyanmıştır.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 22-23-24: Minyatürlerde topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle çizilmiştir; İstanbul Boğazı, Ayasofya, Sur içi, Galata Kulesi, Anadolu ve Rumeli Hisarı, Haliç, Kız Kulesi, vb. gibi.

Bu minyatürler düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Osmanlı dönemini yansıtılarak gece vaktine vurgu yapılarak nakşedilmiştir. İstanbu'un Fethi

konu aldığı bu minyatürlerde Nusret Çolpan üslubunu, kendine has oluşturduğu bulutlarıyla, deniz dalgalarıyla ve genel kompozisyon anlayışı ile göstermektedir. İstanbul Boğazı'nı fetih sahnesinden ayırmak için sol tarafı zeminini altınla boyayıp ve cetvel ile bir pencereye alıp hikâyeye vurgu yapıp minyatürün daha dikkat çekici olmasını sağlanmıştır.

Haliç boğazını önde geniş olarak nakşedilmesi, minyatürlerin arkaya doğru daralması üç boyutlu bir perspektif hissi verilmiştir. Kompozisyonlarda simetriden kaçınılmıştır. Osmanlı dönemini yansıtılmış olan bu minyatürlerde çerçeve ile ve şemse formunda pencereler açılarak Fetih sahnesi yansıtılmıştır. Kız Kulesi oran olarak diğer binalara nazaran bir miktar büyütülerek nakşedildiğinden dolayı belirginlik sağlanmıştır. Minyatürlerin dış tarafındaki doku ve renk sadeliği, içteki yoğun figürleri dengelemektedir. Şemse formlarının zeminini dokuyla doldurmaması mekânı daha hareketsiz ve yalın göstererek bir sadelik oluşturulmuştur. Boğaz'da yer almış Osmanlı yelkenlerinin yanı sıra karadan yürütülen gemiler de tasvir ederek, yeniçeriler ve atlı süvarileri tepelere konumlandırılmıştır. Nusret Çolpan deniz dalgalarının ritmik hareketleriyle kendi üslubunu oluşturmuştur. Minyatürlerin orta kısmından başlayarak arkaya doğru nakşedilen tepelerin dengesi genel bir ritim kazandırılmıştır. Eserlerdeki figürler hareketsiz olması ile beraber, renk ve kompozisyonla hareket sağlanılmıştır. Denizin dalgaları minyatürlere güzel bir hareket vermektedir. Yelkenlerin kompozisyona dağılımı ve insan figürlerin diyagonal olarak yerleştirerek minyatürlere hareket kazandırılmıştır.

İstanbul'u genel planda görerek nakşetmiş olduğu 3 adet Fetih minyatürün içerisinde Ayasofya-ı Kebir Camisini ön plana çıkartmasa da diğer yapılar ile aynı büyüklükte nakşedilmemiştir. Oran olarak bir miktar büyüterek çalışılmıştır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge kurgulanarak nakşedilmiştir. Sur içerisinde yer alan mimari yapıların sıklığı ile meydana gelen yoğunluğu dengelemek için yer yer zemin dokusunu üst kısımlarda gösterilmiştir. Soğuk ve sıcak renkler dengeli olarak esere işlenmiştir. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Yeşil bitki dokusuyla mimari yapılar

arasında ki dengeye çok dikkat edilerek çalışılmıştır. Zemini yeşil ve gri renk tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Çadırlar üzerinde motif ve dokulara yer verilmemiştir. Zemin tek renk tonlamalarıyla yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. Sıcak ve soğuk renk dengeli dağılımları eserlerin her tarafına taşınılmıştır. Surlar beyaz olarak nakşedilmiştir. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir.

Mavi ve kırmızı renkleri eserlerde dağıtılarak sıcak bir renk geçişi sağlanmış, koyu ve açık mavi renkler ile de zıtlık oluşturulmuştur. Kız Kulesi'ni beyaz ile renklendirerek lacivert deniz dalgaların içerisinde dikkat çekici olmasını sağlanmıştır. Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin düz, dingin renklerle kontrastlık oluşturulmuştur. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renkle yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Ağaçlar yeşilin tonlarıyla ve koyu açık dengesini vurgulayarak lekeyle çizilmiştir. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyayarak hareket katılmıştır.

Eski dönemi yansıttığından dolayı nakşedilmiş olan yelkenler de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olması resme güzel bir bütünlük sağlanmaktadır. Yelkenlerin seyri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir. İstanbul Boğazını dikey olarak tasvir ederek iki kıtayı da görerek minyatüre bir bütünlük sağlamaktadır.

Resim 23-24: Minyatürlerinde deniz dalgalarına yerleştirilmiş olan beyaz renkte boş şemse formu görülmektedir.

Resim 22: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, İstanbul'un Fethi ve Ayasofya-ı Kebir Camii üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. 1984 senesinde nakşettiği en eski fetih minyatüründe oluşturduğu kompozisyonunu ileriki yıllarda da kullanarak yeni eserler üretilmiştir. Kompozisyonda dikey eğimlerin meydana getirdiği görünüm ve renklerin uyumuyla resimsel bir anlatımı sağlanmıştır. Nusret Çolpan, 1984 senesinde nakşettiği en eski fetih minyatüründe oluşturduğu kompozisyonunu sevdiğinden, ileriki yıllarda da

bunu kullanarak yeni eserler üretilmiştir. İstanbul Boğazı'nı fetih sahnesinden ayırmak için sol üstte şemse formunda bir pencere açarak hikâyenin dikkat çekici olmasını sağlanmıştır. İstanbul Boğazı'nda hisarları belirtmesine rağmen boğazın iki yakada da başka yapılara yer verilmemiştir. Boğaz'da yer almış Osmanlı yelkenlerinin yanı sıra karadan yürütülen gemiler de tasvir edilmiş, yeniçeriler ve atlı süvariler pastel renkli tepelere konumlandırılmıştır. Galata kulesi ve sivil yapılarını sur içerisine betimlenmiştir. At üstündeki Fatih ve hocası Akşemseddin diğer figürlere nazaran daha büyük nakşedilmiştir. Sur içindeki Bizans yerleşim alanını yoğun yapılaşma ile alt köşeye yansıtılmıştır. Savunmada koşuşturan Bizans askerleriyle top ateşinin yansımasını mavi beyaz duman ve turuncu alevler "Sultan Süleyman'ın Son Seferi Nüzhet-i Esrârü'l-Ahyâr Der-Ahbâr-ı Sefer-i Sigetvar" kitabında gibi gösterilmiştir (Zeytinburnu Belediyesi, 2012:133).

Kompozisyonda dikey eğimlerin meydana getirdiği görünüm ve renklerin uyumuyla resimsel bir anlatım sağlanmıştır. Bu minyatür yaz mevsimi olarak betimlenilmiştir. Bu minyatürü ayırt eden en belirgin özelliklerinden altın kullanılmış olmasıdır. İstanbul Boğazı'nda Hisarları belirtmesine rağmen boğazın iki yakasında da başka yapılara yer vermemiştir. At üstündeki Fatih Sultan Mehmet ve Akşemseddin diğer figürlere nazaran daha büyük nakşedilmiştir. Mevsimi belli eden bariz özellikler yer almamıştır. Galata kulesi ve sivil yapılarını sur içerisine betimlenilmiştir. Sur içerisindeki Bizans yerleşim alanını yoğun yapılaşma ile alt köşeye yansıtılmış, savunmada koşuşturan Bizans askerleriyle top ateşinin yansımasını mavi beyaz duman ve turuncu alevler ile gösterilmiştir. Minyatür açık renk tonlamalarla yapılan zemin ve altın zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur. Ağırlıklı olarak şemse formunun içerisinde atlı ve atsız olarak asker ve insan figürlerine yer verilmiştir. Bunları bazen tepelerin arkasına yerleştirilmiştir. Beş adet beyaz sade çadırlar koyup genel kompozisyonda simetrik hareketlerden kaçınılmıştır. Duman ve bulut dikkat çekici olarak nakşedilmiştir. Yelken çeşitliği dikkat çekicidir. Bazen yandan bazen de önden yansıtılmıştır. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşları yer almamaktadır. Bu minyatürü diğerlerinden ayıran en belirgin özelliklerinden biri altın kullanılmış olmasıdır. Minyatürde hem canlı hem de pastel renkleri kullanılmıştır. Çizgisel ve

lekesel olarak yapılan anlatımda, zemin açık eflatun ve açık yeşil yüzeysel olarak boyanmıştır. Kız Kulesi'ni beyaz ile renklendirerek lacivert deniz dalgaların içerisinde dikkat çekici olmasını sağlanılmıştır. Yeniçeriler ve atlı süvariler pastel renkli tepelere konumlandırılmıştır. Ayasofya-ı Kebir Camii'ni beyaz ile ve kubbesini altınla renklendirilmiştir.

Resim 23: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, İstanbul'un Fethi ve Ayasofya-ı Kebir Camii üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. 1994 senesinde nakşedilen bu minyatürde benzer bir kompozisyon kullanılarak, dikdörtgen açık formda tasarlanmış, dış zeminini siyahla renklendirerek altın zerefşan serpilmiş yıldızlar sayesinde gece yansıtılmıştır. Bu minyatürde İstanbul Boğazı'nın Anadolu yakasına selvi, sedir ve oval ağaçlar ile renkli sivil mimari yapıları görülmektedir. Altını Ayasofya-i Kebir Camii'nde, Galata Kulesi'nin çatılarında ve şemse forumunun kuzuluğunda kullanılmıştır. Kompozisyonun en altında bulutlarla denizin karanlığını ayrıştırmış ve Osmanlı gemilerini gecenin siyahlığında nakşedilmiştir. Bu minyatür yaz mevsimi olarak belirtilmiştir. Minyatüründe dış zeminini siyahla renklendirilerek altın zerefşan serpilmiş yıldızlar sayesinde gece olduğu yansıtılmıştır. Bu minyatürde İstanbul Boğazı'nın Anadolu yakasına selvi, sedir ve oval ağaçlar ile renkli sivil mimari yapıları görmekteyiz. Kompozisyonun en altında bulutlarla denizin karanlığını ayrıştırılmış ve Osmanlı gemilerini gecenin siyahlığında nakşedilmiştir. Dış zeminini siyahla renklendirilerek altın zerefşan serpilmiş yıldızlar sayesinde gece yansıtılmıştır. Altını Ayasofya-i Kebir Camii'nde, Galata Kulesi'nin çatılarında ve şemse forumunun kuzuluğunda kullanılmıştır. Ayasofya-ı Kebir Camisini beyaz ile ve kubbesini de altın ile renklendirilmiştir.

Resim 24: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, İstanbul'un Fethi ve Ayasofya-ı Kebir Camii üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Bu minyatürü 2003 senesinde yine aynı kompozisyon kullanılmıştır.

Eserin en alt kısmında Bizans surunun alt kısmı yoğun bulutlarla bütünleştirilmiştir. Bu minyatüre bahar mevsimi belirtisi verilmiştir. Şemse formunun üstü belirtilmemiştir. Eserin en alt kısmında Bizans surunun alt kısmı

yoğun bulutlarla bütünleştirilmiştir. Zeminde biraz daha aydınlık siyah ve parlament mavisini kullanılarak geceyi, beyaz boyayı serperek de yıldızları tasvir edilmiştir. Bu eserde altını hiç kullanılmamıştır. Şemsenin kuzuluk çizgilerinin içini beyazla doldurup, formun içini de ultramarin renginde boyanmıştır. Ayasofya-ı Kebir Camii'ni pembe ve kubbesini gümüş rengi ile renklendirilmiştir.

Değerlendirme:

Resim 22-23-24: Nusret Çolpan'ın İstanbul'un fethiyle ilgili içerisinde Ayasofya-i Kebir Camisinin de yer aldığı 3 adet minyatürü mevcuttur. Aralıklı tarihlerde nakşetmiş olan bu minyatürlerin kompozisyonları birbirlerine benzemektedir.

Resim 23: İstanbul'un Fethini canlandıran bu ilk Fetih minyatürünü figür açısından sade ve yalın nakşedilmiştir. Nusret Çolpan'dan minyatürlerinde görmeye alışık olmadığımız altını bu sefer bolca kullanılmıştır. Müzelerde gözlemlediğimiz klasik Türk minyatürlerinin zemin kâğıt renkleri genelde krem renginde olur. Klasik minyatür anlayışının izlerini taşıyan bu minyatürde, Nusret Çolpan'ın üslubunu daha tam olarak görmek mümkün değildir. Minyatürün üst orta tarafına dalgalar arasına, beyaz boya ile imzasını, yapım yılını ve 'ARA' yazarak Aralık ayını belirtilerek, 'Nusret Çolpan' olarak imzalanmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 23: Bu eser 'İpekyolu' dergisinde Mart 1995 tarihinde röportajı ile birlikte yayınlanmıştır. Nusret Çolpan, imzasını minyatürü alt tarafına bulutların altına bitişik, yapım yılı ve ayı ile beraber beyaz boya ile "Nusret Çolpan" olarak atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 24: Bu minyatür 'Seyahat' dergisinde Temmuz 2006 tarihinde Nusret Çolpan'ın röportajı ile beraber yayınlanmıştır. 'Kültür' dergisinin kapağında ve içerisinde Nusret Çolpan'ın röportajı ile birlikte yayınlanmıştır. Sol alt tarafa boş şemse formunun bitişiğine, bulutların altına, dalgaların arasına "Nusret Çolpan" olarak yapım yılı ile beyaz boya ile imza atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.7.Katalog: Bâyezid II Camii ve Külliyesi (Açık ve Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 7

Resim No: 25-26

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Bâyezid II Cami ve Külliyesi

Yapım Tarihi: 2002 (Resim 25), Haziran 1993 (Resim 26)

Boyut: En:- Boy:- (Resim 25-26)

Malzeme:

Kâğıt**:** Kalın gramajlı kâğıt (Resim 25), Tuval üzerine nakşedilmiştir (Resim 26)

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 25). Akrilik ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 26).

Resim 25. Bâyezid II Camii- Bâyezid Yangın Kulesi

Resim 26. Bâyezid II Camii

Tanım ve Teknik:

Bu camii ve külliye İstanbul Bâyezid Meydanında yer almaktadır ve Sultan II. Bâyezid tarafından 1500 yılında yaptırılmıştır. Fatih Sultan Mehmet Külliyesi'nden sonra ikinci büyük külliye olma özelliğini taşımaktadır. İstanbul'da, Sultan Bâyezid'in inşa ettirdiği 31 mimari yapıdan en önemlisi olan Bâyezid Külliyesi ve Cami'sidir. Mimarı bilinmemektedir (Köprülü, 2009:70). İmparatorluk ticaret yollarının kesişme noktası sayılan İstanbul Kapalı Çarşı'nın yanına yaptırılmıştır (Işın, 2003:29).

Bu caminin en büyük özelliklerinden biri de minarelerinin arasındaki 87 metrelik açıklıktır. Bâyezid Camii'nin ana mekânın bir esas kubbeyi, iki yarım kubbenin desteklemesine dayanan sistemi Ayasofya'nın örtü sistemine benzemektedir (Eyice,2013:234). Camii büyük bir kompleksten meydana gelmektedir; Külliye, Camii, Aşhane-İmarethane, Sübyan Mektebi, Tabhaneler, Medrese, Hamam ve Kervansaray (Tunç, 2010:192).

Resim 25-26: Nusret Çolpan, nakşetmiş olduğu bu iki eserinde Bâyezid Camii Külliyesini ve çevresiyle beraber nakşetmiştir. Bu minyatürlerin genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Tüm unsurlarında tahrir tekniği uygulanılmıştır. Çok ince bir fırça kullanılmamıştır. Boyaları insan figürleri ve mimari yapılarda daha örtücü olarak kullanılmıştır. Sıcak ve soğuk tonları kullanarak zıtlıkları oluşturulmuştur. Bina çatılarında kullanılmış olan çeşitli kırmızı renklerini her birini ayrı bir yapının çatısına sürülmesiyle sanki bir ışık gölge oyunu sağlanmıştır. Bazı çatılarda beyaz kontür çekilerek bu durum daha da vurgulanmıştır.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 25-26: Bu iki eserde kompozisyonların benzerliği dikkat çekmektedir.

Yapıları mimari özellikleriyle ve topografik gerçekliğe uygun olarak nakşedilmiştir;

Bâyezid Camii, Kapalı Çarşı, Sıbyan Mektebi, Türbeler, Hamam,

Kervansaray, Medrese, Konaklar (Resim 3.15-3.16), Bayezid Yangın Kulesi vb. gibi (Resim 3.15).

Minyatürler düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Bâyezid Camii minyatürlerin sağ alt kısmına yakın diyagonal olarak konumlandırılmıştır. Caminin haziresinde bulunan iki adet türbe görülmektedir. Bunlar Sultan Bâyezid ve kızı Selçuk Sultan'ın türbeleridir.

Türbelerin arkasında bulunan iki kubbeli bina külliyenin Sıbyan mektebidir. Türbelerin hemen üst sol köşeye ise Kapalıçarşı'yı tepeden göstererek yalnızca bir kısmını nakşedilmiştir. Kapalıçarşı'nın önünde uzanmakta olan külliye avlusunun duvarının dibinde dükkânlar yer almaktadır. Camiinin sol tarafında yer alan bina şadırvanlı, revaklı avlunun üç tarafında 19 öğrenci odaları olan medresedir. Bâyezid Medresesi'ni sol tarafında ise Bâyezid Kütüphanesi'ne dönüştürülmüş Bâyezid İmareti, Jandarma Komutanlığı binası, Kervansaray görülmektedir. Caminin iki tarafında binaya bitişik olarak yer alan Tabhaneler minareler ile camiyi birleştirmektedir.

Dişçilik Mektebi / İmaret ve Kervansaray / Bâyezid Devlet Kütüphanesi (Halk dilinde ise aşhane ve aşevi olarak isimlendirilen) imaretler, bulunduğu külliyenin vakfiyesinde belirlenen yemeklerin görevlilere, medrese öğrencilerine, kervansaray ve tabhane konaklayanlara, çevredeki fakirlere sürekli dağıtılmasını temin eden kuruluşlardır. Kervansaray ve İmaret birbirine bitişik, Bâyezid Camisi'nin hemen yanına inşa edilmiştir.

Bâyezid Yangın Kulesi Camii'nin önünde nakşedilmiştir (Resim 25) Askeri Misafirhane / Jandarma Komutanlığı / Bâyezid Devlet Kütüphanesi/Eczacı ve Dişçi Mektepleri, Bâyezid Meydanı'nın doğu cephesinde külliyenin imaret ve kervansaraya bitişik olarak yer almaktadır (Resim 26).

Bu minyatürler Nusret Çolpan'ın bu minyatürlerdeki üslubu genel anlayışının devamı şeklindedir. Bâyezid Camii Külliyesini ve çevresiyle beraber nakşedilmiştir. Bina çatılarını kırmızı ile renklendirmesiyle sıcak tonda bir belirginlik sağlanmıştır. Gri tonlamalar ile yol belirtilmiştir. İnsan figürleriyle yapılan vurgu, eski dönemi

yansıtmış olduğunu gösteriyor. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Minyatürlerde simetriden kaçınılmıştır. Mimari yapılarda ve figürlerde çok sade bir yaklaşım ile nakşedilmiştir. Nusret Çolpan bulutların ritmik hareketleriyle kendi üslubunu oluşturulmuştur. Figürler dikey, yatay ve çapraz hareketlerle bir bütünlük oluşturulmuştur. Minyatürlerde figürler hareketsiz görülmesiyle beraber, renk ve kompozisyon hareket kazanılmıştır. İnsan figürlerini aynı sıraya dizmeden yer yer diyagonal olarak yerleştirmesiyle minyatürlere bir hareket katılmıştır. Bâyezid Camii'ni ön plana çıkartarak çalışılmıştır. Sivri ve yuvarlak ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge sağlanmıştır. Minyatürler bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Kompozisyon simetriden kaçınılarak güzel bir dengeyle nakşedilmiştir. Yeşil bitki dokusuyla mimari yapılar arasında ki dengeye çok dikkat edilerek çalışılmıştır. Zemini yeşil renk tonlamalarla lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde çizgisel hareketlerle çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur.

Zemini çok az görerek yeşil renk tonlamalarıyla yapılmış, figür çizimine ağırlık verilmiştir. Bu minyatürlerde hâkim renk yeşil ve kırmızı tonlarıdır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları dengeli sağlanmıştır. İki minyatürde de altın ve gümüş kullanılmıştır. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Yeşil ve kırmızı renkleri minyatürde sıcak bir renk geçişi sağlanmıştır. Beyaz ile mavinin genele hâkim olması bir kontrastlığı sergiliyor. Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin düz, dingin renklerle kontrastlık oluşturulmuştur. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renkle yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Kapalı Çarşıyı siyah ve gri ile soğuk tonlaması belirtmesi minyatürün genel sıcak tonlarına tam bir kontrastlık sağlanmıştır. Ağaçlar yeşilin tonları ile, koyu-açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası varmış gibi verilmiştir. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyanması, hareket sağlayıp göz yanılmasıyla sanki bir ışık gölge oyunu sağlanmıştır. Bunu desteklemek amacıyla yer yer çatılarda beyaz ile kontür çizilmiştir.

Eski dönemi yansıttığından dolayı nakşetmiş olduğu insanları da dengeli bir uyumla belirtilmiş olması resme güzel bir bütünlük sağlamaktadır. Eserin genelinde aynı tonlama dengesini sağlanmasıyla bütünlüğü yakalanmıştır.

Resim 25: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, Bâyezid Camii ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Minyatür bahar mevsimi olarak betimlenmiştir. Gündüz vakti ve Osmanlı dönemi olarak belirtilerek nakşedilmiştir. Minyatürdeki üslup değişikliği ise, yangın kulesini boyut farkıyla nakşedilmesidir. Yangın Kulesi büyütülerek nakşedilip dikkat çekici olmuştur. Şemse formunda ki insan figürleri ve yapılan vurgu minyatüre bir hareket sağlanmıştır. Eser açık zemin üzerine sıcak ve soğuk renkli figürlerden oluşturulmuştur. Sol tarafta yer alan şemse forumuna üç insan figürü yerleştirilmiştir. Cami avlusunun arka dış tarafında iki, Camii önünde ise altı insan görülmektedir. Minyatürün sol kenarına yakın bulutlar nakşedilmiştir. Genelindeki durağanlık, bulutların harmonosiyle hareketlendirilmiştir. Beyaz bulutların olması bir kontrastlığı sergilemektedir.

Resim 26: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, Bâyezid Camii ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Minyatür yaz mevsimi olarak betimlenmiştir. Gündüz vakti olarak yansıtılmıştır. Osmanlı dönemi olarak belirtilerek nakşedilmiştir. Sol üst tarafta yer alan şemse formunu bu minyatürde içerisini boş bırakarak üç adet insan figürünü camii önünde görülmektedir.

Şemse formunun içi beyaz tonlamalarla boş olarak nakşedilmiştir. Bu minyatür diğerine nazaran genelde daha koyu görünmektedir.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan Bâyezid Cami'sini üç ayrı eserde nakşetmiştir.

Resim 25-26: Aralıklı yıllarda nakşetmiş olduğu bu iki minyatürdeki kompozisyonlar birbirine benzemektedir. Nusret Çolpan ilk yıllarındaki minyatürlerinde renkleri az örtücü ve daha pastel tonlar olarak kullanırdı ve altına yer

verilmiştir. İlerleyen yıllarda ise, altını az kullanan Çolpan mimaride ve doğa figürlerinde daha canlı renklere geçmiştir. Bu iki eser buna iyi bir örnek olmuştur. Kapalı Çarşıyı sırf kuş bakışı olarak çatılarını göstermesi minyatüre hem bir rahatlama hem de bir gizem katmıştır.

Resim 25: Nusret Çolpan bu minyatürde Bâyezid Yangın Kulesi'ni boyut farkıyla nakşetmiş olması dikkat çekmektedir. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan imzasını sırf 'Çolpan' olarak minyatürün sağ alt tarafına otların arasına, yapım tarihi ile beraber atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 26: Minyatüre imzasını üst orta kısma yakın yol kenarına, yapım tarihi ile beraber belirtilmiş, Nusret ismini parantez içerisine almıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.8.Katalog: Dolmabahçe Camii (Bezm-i Âlem Valide Sultan Camii) (Açık Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 8

Resim No: 27

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Dolmabahçe Camii-Bezm-i Âlem Valide Sultan Camii

Yapım Tarihi: 2003 (Resim 27)

Boyut: En:- Boy:- (Resim 27)

Malzeme:

Kâğıt:Kalın gramajlı kâğıda nakşedilmiştir (Resim 27),

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüşe yer verilmemiştir (Resim 27)

Resim 27. Bezm-i Âlem Valide Sultan Dolmabahçe Sarayı

Tanım ve Teknik:

Dolmabahçe Cami'sinin banisi II. Mahmut'un Kadın efendilerinden olan ve Sultan Abdülmecid'in annesi olan Bezm-i Âlem Valide Sultan'dır. Camiyi tamamlatan ise oğlu Abdülmecit'tir (1853). Dolmabahçe Sarayı ile eşzamanlı inşa edildiğinden dolayı camiinin ismi Bezm-i Alem olarak değil de saray ile beraber yani "Dolmabahçe Camii" olarak anılmasına sebep olmuştur.

19. yüzyılın ortasında dönemin en karakteristik camisi olma özelliklerini taşımaktadır. Dolmabahçe Sarayı'nın güney tarafında sahil kenarında inşa edilmiştir. Dolmabahçe Camii tek kubbeli bir yapı olmasına karşın onu diğerlerinden ayırt eden en büyük özelliği, bulunduğu konumu yani topografyasıdır. İstanbul'un 70 silueti içinde yer alan Dolmabahçe Camii'nin vazgeçilmez bir önemi vardır (Yüzbaşıoğlu, 2008:28).

Nusret Çolpan Dolmabahçe Camisini bir adet eser olarak nakşetmiştir.

Resim 27: Bu minyatür genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Tüm unsurlarında tahrir tekniği uygulanmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Yer zemin dokusu fazla gösterilmemiştir. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 27: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, Dolmabahçe Camii ve çevresini üstten ve yandan görünüşüyle betimlenmiştir.

Minyatürde yapıları mimari özellikleriyle çizilmiştir; Dolmabahçe Camii'ni topografik gerçekliğiyle nakşedilmiştir; İstanbul Boğazı, Vapurlar vb. gibi.

Yatay dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır.

İstanbul Boğazı'nın kenarında yatay olarak hafif ortalanmış olarak, ağaçların içerisinde betimlenmiştir. Minyatür bahar mevsimi ve gündüz vakti olarak belirginlik kazandırılmıştır. Günümüz dönemini yansıtmış olduğu bu minyatürde vapurlar ve arabalar ile bunu belirginleştirilmiştir. Nusret Çolpan'ın meşhur bulutlarıyla tasarlamış olduğu üslup anlayışını, bu minyatürlerde de görülmektedir. Farklılığı, günümüz taşıtlarını ufak ve üstten nakşedilmesidir. Minyatürde belirginliği tam olarak Dolmabahçe Cami'sine verilmiştir. Minyatürde top ağaçlarına beyaz ile noktasal fırça hareketleri vererek baharın esintisini kazandırılmıştır. İstanbul Boğazı'na yerleştirilen vapurlar ve kuşbaşı olarak nakşedilmiş olduğu yolu belirterek otobüs ve arabaları çizilmesiyle günümüz dönemini yansıtmış olduğunun vurgusu yapılmıştır. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Minyatürde simetriden kaçınılmıştır.

Cami haricinde başka bir yapıya yer verilmemesi kompozisyona güzel bir sadelik kazandırmıştır. İnsan figürüne yer verilmemiştir. Nusret Çolpan martı ve bulutları nakşetmesiyle kendi tipik üslubunu yansıtmıştır. Yolu belirterek otobüs ve arabaları nakşedilmesi günümüz dönemini yansıtmış olduğunun vurgusu yapılmıştır. Deniz dalgalarında bazen yandan bazen üstten nakşedilmiş olduğu vapurlar ve sandallar dikkat çekici olmuştur. Minyatürün sağ alt tarafına yakın bulutların

arasında, beyaz bir şemse formu yerleştirilmiştir. Bu formun içerisine imza ve tarih yer almaktadır. İstanbul Boğazına yerleştirilmiş olan vapurların dengesiyle güzel bir ritim kazandırılmıştır. Deniz dalgalarının ritmik hareketleriyle Nusret Çolpan'ın kendi üslubuna vurgu yapılarak güzel bir ritim sağlanmıştır. Martıların hareketleri minyatüre hareket katmaktadır. Figürler yatay ve diyagonal hareketler ile bir bütünlük oluşturulmuştur. Dinamik görüntüyü veren denizdeki dalgalardır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge kurgulanarak nakşedilmiştir. Ağaçları minyatürün ön tarafına yayarak ve deniz ile kontrastlık yaparak güzel bir denge oluşturmuştur. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur.

Zemini çok az göstererek yeşil renk tonlamalarla lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu çok nadir olarak belirtilmiştir. Zemin tek renk tonlamalarıyla yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir.

Bu minyatürde hâkim renkler yeşil ve mavi tonlarıdır. Renklerde zıtlıkları ise kırmızı ve mavi tonları ile oluşturulmuştur. Altın ve gümüş kullanılmamıştır. Genelde Nusret Çolpan'ın minyatürlerinde görmeye alışık olduğumuz nefti yeşil renkteki Selvi ağaçlarına burada yer verilmemiştir. Top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Bahar mevsimini en güzel yansıtan pembe top ağaçlara yer verilmesi minyatüre bir canlılık katmaktadır. Minyatüre yeşil ağırlıkta olmak üzere, az miktarda kırmızı renkleri kullanılarak kompozisyonu sıcak bir renk geçişi yakalanmış, koyu ve açık mavi renkler ile de desteklenerek zıtlık oluşturulmuştur. Minyatürde yeşil ile mavinin genele hâkim olması bir kontrastlığı sergilemektedir. Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, vapurları düz, dingin renkler ile kontrastlık oluşturulmuştur. Top ağaçlarda açık yeşil ve pembe kullanılarak tam bir kontrastlık sağlanmıştır. Ağaçlar yeşilin tonları ile koyu ve açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge oyunu verilmiştir. Deniz dalgalarının hareketi ve denizdeki vapurların seyri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir. Günümüz dönemini yansıttığından dolayı nakşedilmiş olan vapurlar, otobüs ve arabalar dengeli bir uyumla belirtilmiş olması minyatüre güzel bir bütünlük sağlamaktadır. Eserin

genelinde iki ayrı renkte yapılan tonlama dengesini sağlamasıyla bütünlüğü yakalanmıştır.

Değerlendirme:

Resim 27: Nusret Çolpan Dolmabahçe Camisini tek eser olarak nakşetmiştir. Nusret Çolpan 1993 senesinden itibaren ve 2000'lerin başından sonra hız kazanarak ve severek minyatürlerinde günümüzü nakşetmeye başlamıştır. Minyatürde otobüs ve araçlar nakşetmiş olması buna güzel bir örnektir. Bu eser 'Sanat-Din Buluşması' (Nisan 2006, İBB) dergisinde yayınlanmıştır. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Minyatüre imzasını sağ alt tarafa deniz dalgalarının arasına boş şemse formunun içine, yapım tarihi ile beraber belirtilmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.9.Katalog: Eminönü- Yeni Camii Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 9

Resim No: 28-29-30

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Eminönü-Yeni Camii Külliyesi

Yapım Tarihi: 1995 (Resim 28), 2003 (Resim 29), 1994 (Resim 30).

Boyut: En: 25 cm Boy: 37 cm (Resim 28), En: 35 cm Boy: 50 cm (Resim 29), En: - Boy: - (Resim 30).

Malzeme:

Kâğıt: Kalın gramajlı kâğıtlara nakşedilmiştir (Resim 28-30), Tuval üzerine nakşedilmiştir (Resim 29).

Boya: Suluboya ve guaj ile boyanmıştır.Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 28-30),Yağlıboya ile yapılmıştır (Resim 29).

Resim 28.Eminönü-Yeni Camii Külliyesi

Resim 29. Eminönü- Yeni Camii Külliyesi

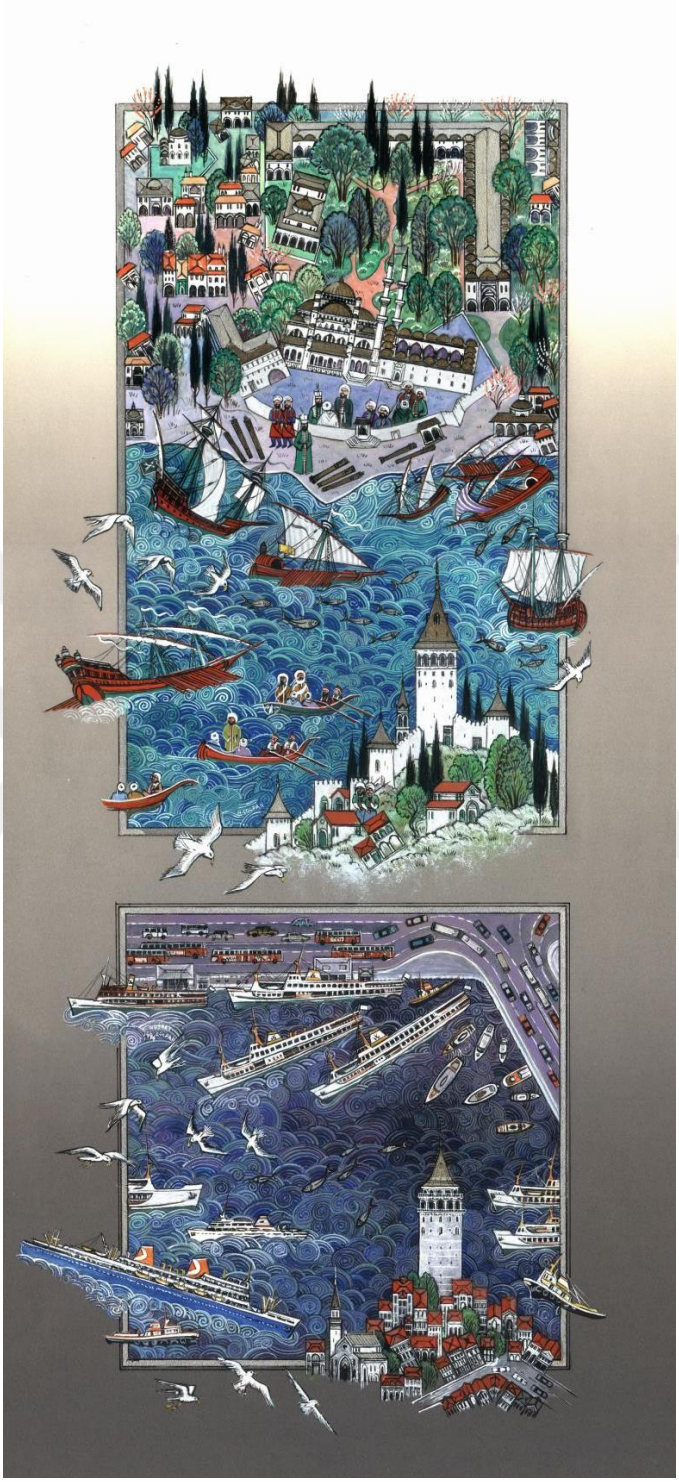

Resim 30.Geçmişten Günümüze Galata'dan Eminönü

Tanım ve Teknik:

Yapıldığı çağda bulunduğu konumu ile deniz kıyısındaki Sultan camilerinin en görkemli camilerinden birisidir. İstanbul liman siluetinin ana ögesi olan Yeni Cami- Külliyesi, Eminönü'nün anıtsal eseridir. İstanbul'da 1597 senesinde inşası başlatılan Camii ve Külliye, klasik dönem Osmanlı mimarisinin muhteşem yapıtıdır ve banisi Sultan III. Murad'ın eşi Safiye Sultandır. Yapımını ise Mimar Sinan'ın öğrencisi olan Mimar Davut Ağa'ya verilmiştir (Köprülü, 2009:75).

Nusret Çolpan Eminönü Yeni Camii ve Külliyesini üç adet eser olarak nakşetmiştir.

Resim 28-29-30: Minyatürler genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Noktalama tekniğine yer verilmiştir. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Tüm unsurlarında tahrir tekniği uygulanılmıştır. Boyaları yer yer zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. Mimari yapılarda ve figürlerde daha örtücü olduğunu görmektedir. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 28-29-30: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, Eminönü-Yeni Camii Külliyesi'ni ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir.

Topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle nakşedilmiştir; Camii, Mısır Çarşısı, Hünkâr Kasrı, Türbe, Sur, İstanbul Boğazı, Galata Kulesi vb. gibi.

Bu eserlerde kompozisyonların benzerliği dikkat çekmektedir. Kompozisyonlar da yer alan insan figürleri, vapur ve martı kuşlarına yapılan vurgu minyatüre bir hareket kazandırılmıştır. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Minyatürlerin kompozisyonunda simetriden kaçınılmıştır. Nusret Çolpan'ın minyatürlerinde görmeye alışık olduğumuz bulutlarına bu üç minyatürde de yer verilmemiştir. Minyatürler açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur. Denize yerleştirmiş olan yelkenlerin dengesiyle güzel bir ritim kazandırılmıştır.

Nusret Çolpan deniz dalgalarının ritmik hareketleriyle kendi üslubunu oluşturmuştur. Figürlerin tümünde sıcak ve soğuk renkler kullanılarak, denge oluşturulmuştur. Yeni Camii'nin üst kısmına mimari yapılar çizilmiştir. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur.

Yeşil bitki dokusuyla mimari yapılar arasında ki dengeye çok dikkat edilerek çalışılmıştır. Yeni Camii'ni diğer yapılara nazaran oran farkıyla nakşedilmemiştir. Galata Kulesi'nin oranı büyükçe çalışılmıştır. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur.

Zemini yeşil renk tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Sıcak ve soğuk renk dağılımları minyatürün her tarafına taşınılarak denge sağlanmıştır. Zemin tek renk tonlamalarıyla yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. Mavi ve kırmızı renkleri kompozisyonlara dağıtılarak sıcak bir renk geçişi sağlanmış, açık ve koyu mavi renklerle de desteklenerek zıtlık oluşturulmuştur. Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışılması, yelken ve gemilerin düz, dingin renkler ile kontrastlık oluşturulmuştur. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renkle yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Deniz dokusunda dalgalara vurgu yapmak için beyaz kullanılmıştır. Eserin genelinde aynı tonlama dengesini sağlamasıyla bütünlüğü yakalanılmıştır. Denizdeki yelkenlerin seyri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir. Denizi yatay olarak tasvir ederek iki kıyıyı gösterilmesi minyatürlere bir bütünlük sağlamaktadır.

Resim 28-29: Minyatürlerde yer alan mimari yapıları üstten ve önden bakış açısıyla görerek yerleştirilmiştir. Kompozisyonlarda deniz ile nakşederek minyatürler adeta ikiye ayrılmış gibi bir hava verilmiştir. Yeni Camiyi üst kısımda sur içerisinde gösterilmiş olarak nakşedilmiştir. Camiinin sol tarafında Hünkâr Kasrı'nı görülmektedir. Camii arkasında yer alan yapılar ise Mısır Carşısı, Hatice Sultan Türbesi, sağ üst köşede ise Darulkurra binası ve çeşitli mimari yapılara yer verilmiştir. Denizin alt kısmında ise Galata Kulesini ve çevresindeki yapılarıyla nakşedilmiştir. Nusret Çolpan'ın tipik üslup anlayışı olan deniz dalgaları, martı

kuşları ve Matrakçı Nasuh gibi bir şehir mimari yaklaşımı ile kendine has oluşturduğu kompozisyon anlayışı ile göstermektedir. Yandan yansıtmış olduğu yelken çeşitliği dikkat çekicidir. Dinamik görüntüyü veren denizdeki zemindir. Minyatürlerde figürler hareketsiz olmasıyla beraber, renk ve kompozisyonla hareket sağlanmıştır. Minyatür genelindeki durağanlık, yelkenlilerin harmonosiyle hareketlendirilmiştir. Mimari yapıları genelde yatay ve diyagonal olarak, nadiren dik olarak nakşederek harekeli tasvir yapılmıştır. İnsan figürleri diyagonal olarak yerleştirmesiyle minyatüre bir hareket katılmıştır.

Resim 28: Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Kış mevsimi ve gece vakti olarak betimlenmiştir. Osmanlı dönemini yansıtacak şekilde nakşedilmiştir. Mevsimsel farklılıklarını da dikkate alarak üç ayrı tasarım yapılmıştır. Beyaz boya ile yapılan doku kış mevsimine belirginlik sağlanmıştır.

Kış mevsimli minyatürde camii önünde 13 insan figürü görülmektedir. Denizdeki teknelerde ise 10 ve Galata Kulesinin yanında 2 insan figürüne yer verilmiştir. Nusret Çolpan'ın çok sevdiği martı kuşlarına burada da yer verilmiştir. Deniz dalgalarının içerisinde beyaz zemin boyalı içi boş şemse formu göze çarpmaktadır. Kış etkisini kuvvetlendirmek maksadıyla beyaz ile serpmeler yapılarak kar esintisi sağlanması minyatüre bir hareket katılmıştır. Soğuk bir atmosfer hissini yansıtmak için beyaz ile az renkler kullanılmıştır. Yer dokusundan, binalara kadar beyaz dengeli bir şekilde eserin her tarafına dağıtılmıştır. Kar yağıyor esintisini vermek için beyaz ile serpmeler yapılmıştır. Minyatürde yapıştırma altını kullanılmıştır. Gümüş kullanılmamıştır. Minyatürde beyaz ile mavinin genele hâkim olması bir kontrastlığı sergilemektedir.

Resim 29: Minyatür düşey dikdörtgen form olarak çizilmiştir. Yaz mevsimi ve gündüz vakti olarak betimlenmiştir. Osmanlı dönemini yansıtacak şekilde nakşedilmiştir. Bu minyatürde farklılık olarak zemin doku çalışması göze çarpmaktadır. Minyatürün dış tarafında yer alan beyaz ile yapılmış olan helozonik doku ve renk sadeliği, mekânda süsleme kaygısı gütmenin yanında, içteki yoğun figürleri dengelemek amacıyla da nakşedilmiştir. Camii önünde 5, teknede 5 ve Galata Kulesi'nin yanında 2 insan figürü görülmektedir. Martı kuşları sayıca diğerine

nazaran daha fazladır. Dış zeminini beyaz helozonik tasarımı güzel bir doku oluşturmuştur. Kırmızı, yeşil ve mavi ağırlıklı bir minyatür oluşturulmuştur. Surlar beyaz olarak nakşedilmiştir. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Minyatürde altın ve gümüş kullanılmamıştır. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyanması, hareket sağlayıp göz yanılmasıyla sanki bir ışık gölge oyunu sağlanmıştır. Ağaçlar yeşilin tonlarıyla lekeyle çizilmiş ve koyu açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası verilmiştir.

Resim 30: Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. İki ayrı pencerede görerek tasvir edilmiştir. Üst bölmede eski dönemi yansıtarak alt bölümde ise günümüz dönemini nakşedilmiştir. Üstte yer alan kompozisyon 1994-1995'te ki minyatürlerine benzemektedir. Alt bölümde ise Yeni Camii'ne yer vermeden Galata Kulesi ile nakşedilmiştir. Minyatür gündüz vakti olduğunu yansıtılıp, bahar mevsimi olarak tasvir edilmiştir. Eserde hem Osmanlı dönemi hem de günümüz dönemi olarak nakşedilmiştir. Üslup anlayışında farklılığı ise, tek eserde tarihi ve güncel olanı iki ayrı çerçevede nakşedilmesidir. Araba ve otobüslerin yol üzerinde kuşbakışı açısıyla tasvir edilmiş olması minyatüre yine bir hareket katmıştır. Gemilerin çeşitliliği ve denizde konumlandırmasıyla güzel bir dinamiklik kazandırılmıştır.

Kırmızı ve mavi tonlarını kullanarak zıtlık oluşturulmuş, bu sayede resimde bir rahatlama sağlanmıştır. Üst bölümde sıcak canlı tonlar kullanarak ve bahar dallarına yer vererek baharı yansıtılmıştır. Alt bölümde ise denizi ve yolları soğuk tonlarda nakşedilmiştir. Minyatürde altın ve gümüş kullanılmamıştır. Eser gümüş rengi guaj ile cetvelleri doldurarak çerçevelenmiştir. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyanması, hareket sağlayıp göz yanılmasıyla sanki bir ışık gölge oyunu sağlanmıştır. Ağaçlar yeşilin tonlarıyla lekeyle çizilmiş ve koyu açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası verilmiştir.

Değerlendirme:

Resim 28-29-30: Nusret Çolpan, Eminönü-Yeni Camii Külliyesi'ni üç adet eserde nakşetmiştir. Nusret Çolpan minyatürlerini monotonluktan kurtarmak için çoğunlukla figürleri (bulut, kuş, yelkenli, gemi, vs. gibi) kuzuluk hattını taşacak şekilde nakşetmiştir. Bu üç minyatürde olduğu gibi.

Resim 28-29: İki minyatürün genel kompozisyon anlayışları benzemektedir.

Resim 28: Minyatüre imza deniz dalgalarının arasına boş şemse formunun altına, yapım tarihinin ayı ile beraber, beyaz boya ile belirtilmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 29: Nusret Çolpan bu minyatürün dış zemin dolgusunu helezonlar kullanarak nakşetmesi 2002 senesinden itibaren kullanmış olduğu yeniliklerden biridir. Bu helozonları karlı havayı nakşederken de kullanmayı sevmiştir. Helozonları genelde beyaz ve uçuk eflatun tonlarını kullanarak yapılmıştır. İmzasını minyatürün sol alt köşeye yakın deniz dalgalarının içine, yapım tarihi ve beyaz boya ile yalnızca 'Çolpan' olarak atmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 30: Nusret Çolpan bu minyatürde hem geçmişi hem günümüzü iki ayrı pencerede nakşetmiş olması Türk minyatür sanatındaki ilklerdendir. Bu cesurca yeniliği yapmış olması, onun sanatında ne kadar usta olduğunun göstergesi sayılabilir. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan iki ayrı bölüme de 'N. Çolpan' ve 'Nusret Çolpan' olarak deniz dalgalarının içerisine imzasını beyaz boya ile atmıştır. Eser, Hulusi Barlas koleksiyonunda yer almaktadır.

3.10.Katalog: Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Kare ve Dikdörtgen Form)

Katalog No: 10

Resim No: 31-32-33-34

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi

Yapım Tarihi: 2001(Resim 31), 1999 (Resim 32), 2003 (Resim 33), 2002 (Resim 34).

Boyut: En: 29 cm Boy: 42 cm (Resim 31-32-33),

En: 50 cm Boy: 70 cm (Resim 34).

Malzeme:

Kâğıt:Fon Kartonu (Resim 31-32).Tuval üzerine nakşedilmiştir (Resim 33-34).

Boya:Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Yapıştırma altın kullanılmış fakat gümüş kullanılmamıştır (Resim 31-32).Akrilik boya ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 33-34).

Resim 31. Eyüp Sultan

Resim 32. Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi

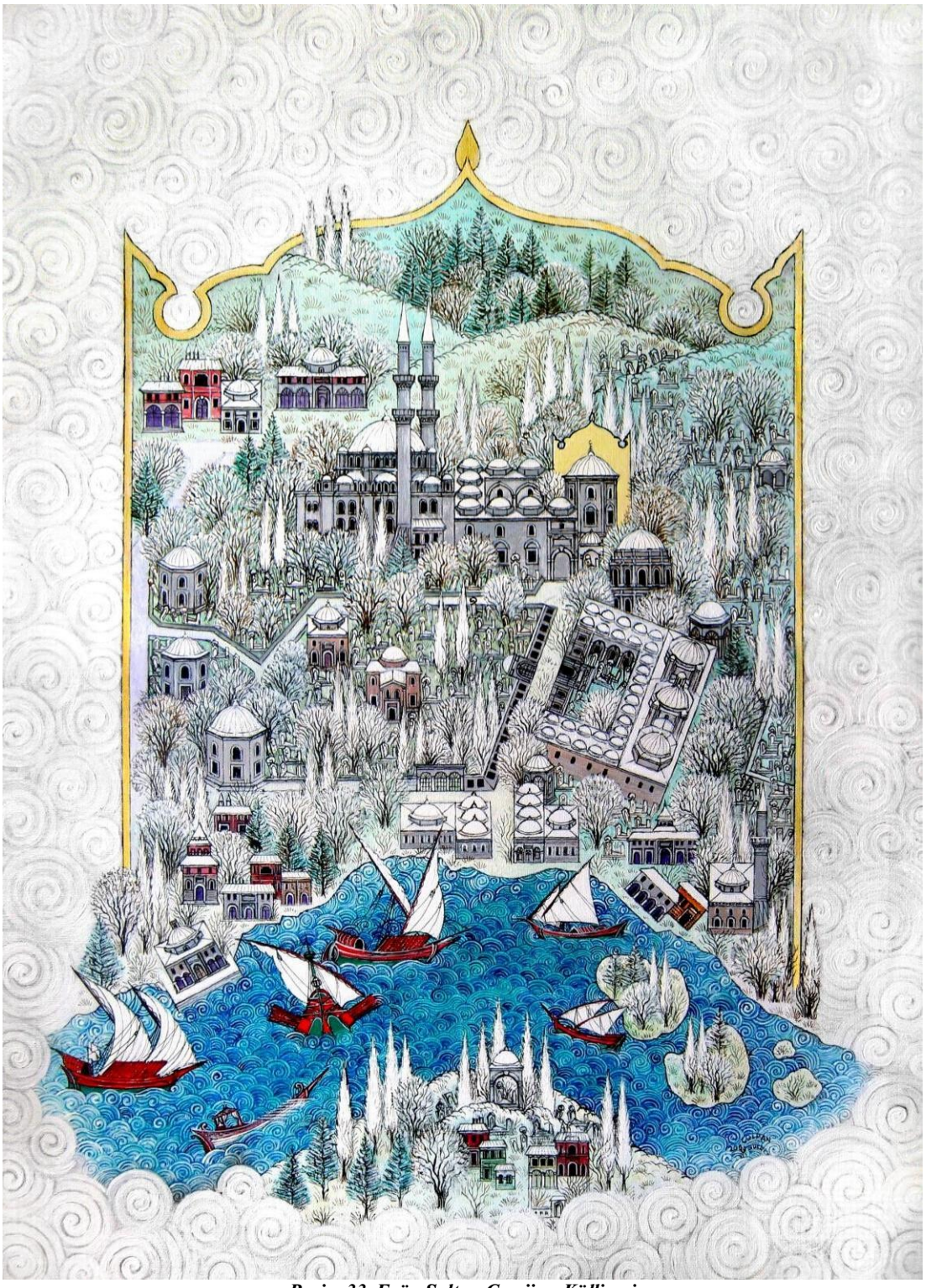

Resim 33. Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi

Resim 34. Eyüp Sultan Camii ve Külliyesi

Tanım ve Teknik:

Tarihin en önemli Ensârlarından ve Sahabelerinden biri olan Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin (ö. 668/669) türbesini Fâtih Sultan Mehmed'in manevî rehberi ve hocası Ak Şems ed-Dîn (ö.1459) tarafından keşfedilen mezârın üzerine inşâ edilmiştir. Fatih Sultan Mehmed bu kabrin bulunduğu yere ilk önce türbe sonra camii ile beraber bir külliye (medrese, aşhane-imaret, hamam) yaptırmıştır. İstanbul-Haliç kıyısında, Eyüp ilçesinde yer almaktadır. İstanbul'un fethinden sonra İstanbul'da yapılan ilk camii olma özelliğini taşımaktadır (Yüzbaşıoğlu, 2008:14).

Resim 31- 32: Bu minyatürlerin genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Tüm unsurlarında tahrir tekniği uygulanılmıştır. Boyaları mimari yapılarda daha örtücü kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Resim 33-34: Minyatürler akıtma tekniği ile nakşedilmiştir. Tuval üzerine akrilik ile nakşedilen minyatürlerin zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. Boyaları mimari yapılarda daha örtücü kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Resim 34: Minyatürde ağaçlar noktalama tekniği ile yapılmıştır.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 31-32-33-34: Minyatürlerin kompozisyonu kapalı düzen olarak tasarlanmıştır. Eyüp Sultan minyatürleri topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle nakşetmiştir; Eyüp Sultan Camii, Hamam, Medrese, Aşhane-i İmaret, Türbeler, Haliç bunlardan bazılarıdır.

Eyüp Sultan Camisini bunun merkezine odak noktası olacak şekilde konumlandırılmıştır. Camiinin etrafına Medrese, Aşhane-i İmaret, Hamam, Türbeleri ve sivil mimari yapıları görmektedir. Eyüp Sultan Camii sağ arkasında yer alan altın zeminli küçük şemse formu içerisinde Eyüp Sultan Türbesi'ni nakşedilmiştir. Haliç minyatürü adeta ikiye ayırmaktadır. En önde Sütlüce kıyısını nakşedilmiştir. Şehir tasvirlerini aynı Matrakçı Nasuh gibi çok seven Nusret Çolpan bu minyatürlerde de

kendine ait bir üslubunu yansıtılmıştır. Bunu kendine has oluşturduğu deniz dalgalarıyla ve genel kompozisyon anlayışı ile gösterilmektedir. Zemini altın ile vurgulanmış olan şemse formunda yer alan Eyüp Sultan Türbesi minyatüre bir hareket kazandırılmıştır. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Minyatürlerin kompozisyonunda simetriden kaçınılmıştır. Minyatürler açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşmaktadır. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşlarına yer verilmemiştir. Osmanlı dönemi yansıtıldığından dolayı yelken çeşitliğine yer verilmiştir. Bunları bazen yandan bazen de önden yansıtılmıştır. Haliç'e yerleştirmiş olan bu yelkenlerin dengesi ile güzel bir ritim kazandırılmıştır. Nusret Çolpan deniz dalgalarının ritmik hareketleriyle kendi üslubunu oluşturulmuştur.

Figürler genelde hep dikey olarak nakşedilmiştir, çapraz olarak yerleştirilen mederese ise minyatüre bir hareket kazandırılmıştır. Dinamik görüntüyü veren denizdeki mavi dalgalar ile nakşedilen zemindir. Minyatür genelindeki durağanlık, yelkenlilerin harmonosiyle hareketlendirilmiştir. Eyüp Sultan Camisini ön plana çıkartmak için bir miktar büyük nakşedilmiştir. Sivri ve top ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Şemse formu içerisinde gösterilen Eyüp Sultan Türbesi'ni belirginleştirmek amacıyla diğer binalara göre oran farkı gözlenmemektedir. Bitki dokusuyla mimari yapılar arasında ki dengeye çok dikkat edilerek çalışılmıştır. Zemin tek renk tonlamalar ile yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin kırmızı renk tonlarıyla kontrastlık oluşturulmuştur. Osmanlı dönemi yansıtıldığından dolayı nakşedilmiş olan yelkenleri de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olması minyatüre güzel bir bütünlük sağlamıştır. Eserlerin genelinde aynı tonlama dengesini sağlanmasıyla bütünlüğü yakalanmıştır.

Resim 32-33-34: Minyatürlerde Eyüp Sultan Cami'si ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Mimari yapılar şemse form içerisinde yerleştirilmiş olarak nakşedilmiştir. Osmanlı dönemi yansıtılacak şekilde tasvir edilmiştir.

Resim 31: Minyatürün bazı tahrirlerinde Rapido kalemi kullanılmıştır. Kare form olarak nakşedilmiştir. Yaz mevsimi ve gündüz vakti olarak betimlenmiştir. Yaz mevsimini ise yeşil tonlarında nakşedilmiştir. Ağaçları daha sık görünürken diğer

minyatürlerde ise ağaçları yer yer azaltarak bir nebze sadeleştirilerek nakşedilmiştir. Minyatürün sol alt tarafında yer alan iki teknenin içerisinde yedi adet insan figürü görülmektedir. Diğer minyatürlerde insan figürlerine yer verilmemiştir. Bazen ot kümelerinin üzerine kırmızı noktalamalar ile çiçek havasını vermeye çalışılmıştır. Minyatür açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşmaktadır. Zemini çeşitli tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Mavi, yeşil ve kırmızı renk ağırlıklı bir eser oluşturulmuştur. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Yapıştırma altını kullanılmıştır, gümüşe yer verilmemiştir.

Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renkle yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyanması minyatüre bir hareket kazandırmıştır. Ağaçlar yeşilin tonlarıyla lekesel olarak çizilmiş ve koyu açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası verilmiştir. Gri kubbelere beyaz boya sürülmesiyle ışık gölge oluşturmuştur.

Resim 32: Kış mevsimi ve gece vakti olarak betimlenmiştir. Kış mevsimini olduğu beyaz zemin iç boyamalarıyla ve dış tarafta yer alan beyaz helezonlarla bu yansıtılmıştır. Şemse formunun içerisine yerleştirilmiş olan Eyüp Sultan Camii, türbe ve diğer önemli yapıların öneminden dolayı onları büyük şemse formunun içine nakşedilerek daha belirgin hale getirilmiştir. Zemini altın olan küçük şemse formunun içerisine ise Eyüp Sultan Türbesi'ni taçlandırarak gösterilmiş olunuyor. Minyatürlerin dışını siyah ve prusyan rengiyle tonlamalar yapılarak geceyi tasvir edilmiştir. Kış etkisini kuvvetlendirmek maksadıyla beyazla serpmeler yaparak kar esintisi sağlanması minyatüre bir hareket katmaktadır. Zemini çeşitli tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Soğuk bir atmosferi yansıtmak için beyaz ve az renkler kullanılmıştır. Bu minyatürlerde hâkim renk yeşil ve beyaz tonlarıdır. Yer dokusundan, binalara kadar beyaz dengeli bir şekilde resmin her tarafına dağıtılmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları resmin her tarafına taşınılmıştır.

Yapıştırma altını kullanılmıştır, gümüşe yer verilmemiştir.

Resim 33: Kış mevsimi ve gündüz vakti olarak betimlenmiştir. Bu minyatürde farklılık olarak zemin doku çalışması göze çarpmaktadır. Beyaz zemin iç boyamalarıyla ve dış tarafta yer alan beyaz helezonlarla bunu yansıtılmıştır. Nusret Çolpan minyatürü kâğıt yerine tuval üzerine akrilik ile nakşetmesi yeni bir üslup anlayışını sergilemektedir. Zemini çeşitli tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Minyatürün dış zeminini beyaz helezonlar dengeli bir dokuyu oluşturulmuştur. Soğuk bir atmosferi yansıtmak için beyaz ve az renkler kullanılmıştır. Bu minyatürlerde hâkim renk yeşil ve beyaz tonlarıdır. Yer dokusundan, binalara kadar beyaz dengeli bir şekilde resmin her tarafına dağıtılmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları resmin her tarafına taşınılmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır.

Resim 34: Yaz mevsimi ve gündüz vakti olarak betimlenmiştir. Nusret Çolpan minyatürü tuval üzerine akrilik ile nakşetmesi yeni bir üslup anlayışını sergilemektedir. Yaz mevsimini ise yeşil tonlarında nakşedilmiştir. Şemse formunun içerisine yerleştirilmiş olan Eyüp Sultan Camii, türbe ve diğer önemli yapıların öneminden dolayı onları büyük şemse formunun içine nakşedilerek daha belirgin hale getirilmiştir. Zemini altın olan küçük şemse formunun içerisine ise Eyüp Sultan Türbesi'ni taçlandırarak gösterilmiş olunuyor. Minyatürlerin dışını siyah ve prusyan rengiyle tonlamalar yapılarak geceyi tasvir edilmiştir. Nusret Çolpan'ın tipik bulutlu minyatür üslubunu görülmektedir. Minyatür açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşmaktadır. Bulutların hareketleri minyatürde dinamizm olarak karşımıza çıkmaktadır. Mavi, yeşil ve kırmızı ağırlıklı bir eser oluşturulmuştur. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renkle yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyanması minyatüre bir hareket kazandırmıştır. Ağaçlar yeşilin tonlarıyla lekesel olarak çizilmiş ve koyu açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası verilmiştir.

Değerlendirme:

İstanbul için çok önemli bir inanç merkezi olan Eyüp Sultan Camisinin kıymetinden dolayı Nusret Çolpan onunla ilgili beş adet eser nakşetmiştir.

Resim 32-33-34: Nusret Çolpan altını minyatürlerinde nadir kullanmıştır. Fakat bu üç minyatürde Eyüp Sultan Türbesi'ni taçlandırmak amacıyla zemini altın olarak küçük şemse formunun içerisinde kullanmıştır.

Resim 31: 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatürün sol tarafına deniz dalgalarının arasına imzasını yapım yılı ile beraber "Nusret Çolpan" olarak belirtmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 32: Bu minyatürdeki dış zemin rengi siyah ile boyanmış ve üzerine beyaz ile serpmelerle sanki karlı bir geceyi yansıtılmıştır. Nusret Çolpan siyah ve ultramarin tonlamalarıyla gece, uzay ve sonsuzluk hissini vermesi için birçok eserinde bu yöntemi kullanmayı sevmiştir. İmzasını sol alt tarafa yakın "Nusret Çolpan" olarak yapım yılı ile beraber belirtilmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 33: Nusret Çolpan 2002 senesinde yapmış olduğu yeniliklerden biri helezonlu doku çalışmalarıdır. Bu minyatürün dış zeminini beyaz ve gri ile bu helezonları nakşedilmiştir. Bu kış havasını vermek için güzel bir vurgu olmuştur. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan imzasını yapım yılı ile beraber "Nusret Çolpan" olarak minyatürün sağ alt kısmına yakın, deniz dalgalarına beyaz boya ile belirtmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 34: Nusret Çolpan'ın bu Eyüp Sultan minyatürü diğerlerinden ayıran en büyük özelliği hem gece ve sonsuzluğu yansıtması için koyu dış renklerde boyanmış olması hem de pek çok bulut kullanarak göğe kalkıyor gibi bir uluhiyeti kazandırılmasını sağlamıştır. Minyatüre nakşetmiş olduğu mezar taşların sayısını çoğaltmış olması bu vurguyu desteklemektedir. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Sağ alt tarafına yakın deniz dalgalarına, yapım yılını ve "Çolpan" olarak imza atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.11.Katalog: Gül Camii (Kapalı Kompozisyon, Kare ve Dikdörtgen Form)

Katalog No: 11

Resim No: 35-36

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Gül Camii

Yapım Tarihi: 2002 (Resim 35), 2004 (Resim 36).

Boyut: En: 36 cm Boy: 36 cm (Resim 35), En :- cm Boy:- cm (Resim 36).

Malzeme:

Kâğıt: Fon Kartonu (Resim 35), Kalın gramajlı kâğıda nakşedilmiştir (Resim 36).

Boya: Suluboya ve guaj ile boyanmıştır. Yapıştırma altın kullanılmış fakat gümüşe yer verilmemiştir (Resim 35).Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 36).

Resim 35. Haliç'te Gül Camii

Resim 36. Gül Camii

Tanım ve Teknik:

İstanbul-Fatih ilçesinde bulunan Bizans döneminden kalma Aya Hagia Theodosia Kilisesi (Gül Camisi) İmparator I. Basileus tarafından MS 867-886 seneleri arasında yaptırılmış, onarılmıştır. 1499 yılında camiye çevrilmiştir. Bina şehirdeki en görkemli Bizans kiliselerinden birisidir. Ayasofya'dan sonraki en büyük kilisedir. En büyük özelliği ise yüksekliğidir. Çünkü kilise, bir set üstünde durmaktadır. Gül caminin karşısında yer alan yapı ise şehirdeki en büyük ve en eski Türk hamamlarından birisi olan Küçük Mustafa Paşa Hamamıdır (Sağdıç, 2019:17).

Resim 35-36: Suluboya ile yapılmış olan bu minyatürlerin genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Ağaç ve zemin dokusunda noktalama tekniği kullanılmıştır. Boyaları zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü olarak kullanılmıştır. Tüm unsurlarda tahrir tekniği uygulanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 35-36: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan bu minyatürlerde, Gül Camii ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir.

Topografik gerçekliğiyle ve yapıların mimari özellikleriyle nakşedilmiştir; Haliç, Gül Camii, Cibali Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi-Ayios Nikolaos, Sinan Paşa Mescidi, Haliç Surları, Küçük Mustafa Hamamı vb. gibi.

Üstten ve önden görünüşün yer aldığı minyatürlerde yollar belirtilmemiştir. Nusret Çolpan Gül Camisini Haliç kıyısında nakşetmiştir. Sol orta kısımda yer alan yapı 13. veya 14. yüzyıldan kalma Sinan Paşa Mescidi yer almaktadır. En önde surlar arkasında sağ tarafta yer alan pembe yapı Cibali Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi-Ayios Nikolaos görülmektedir. En önde sol tarafta nakşedilen Haliç Surlarında Bizans döneminden kalmış tek kapı olan Cibali kapısı görülmektedir. Adını Fatih Sultan Mehmet'in komutanlarından biri olan "Cebe Ali" den almaktadır.

Çam, selvi ve top şeklinde ağaçlar arasında Gül Camii'nin arkasına nakşedilen sivil mimari yapılar görülmektedir. Haliç Surun alt kısmında yer

almaktadır. Bu minyatürde, bulutlar üst kısımda yer almaktadır. Minyatürlerde gündüz vakti olarak betimlenmiş ve Osmanlı dönemi olduğunun vurgusu yapılmıştır. Nusret Çolpan, bu minyatürlerde de görüldüğü gibi kendi üslubunu deniz dalgalarıyla, bulut ve martı kuşları ile göstermektedir. Kullandığı beyaz, eflafun ve mavinin tonlarında, kendine has oluşturduğu dış zemin spiralleri ile değişik bir üslup göstermektedir. Osmanlı dönemi yansıtılmış olan bu iki minyatürde yelkenler ve insan figürleri ile beraber yansıtılmıştır.

Gül Camii oran olarak diğer binalara nazaran bir miktar büyütülerek nakşedildiğinden dolayı belirginlik sağlanmıştır. Tekne içerisinde insan figürlerine yapılan vurgu da minyatürlere bir hareket sağlanmıştır. Bu minyatürler iki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Kompozisyonlarda simetriden kaçınılmıştır.

Eserler açık zemin üzerine renkli figürlerden oluşturulmuştur ve figürlerin hepsinde sıcak ve soğuk renkler kullanılarak, denge oluşturulmuştur. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşları yer almaktadır. Yelken çeşitliği dikkat çekicidir. Bazen yandan bazen de önden yansıtılmıştır. Haliç'e yerleştirmiş olan yelken ve teknelerin dengesi minyatürlere güzel bir ritim kazandırmıştır. Nusret Çolpan deniz dalgalarının ritmik hareketleri ile kendi üslubunu oluşturmuştur. Figür, formlarda soğuk ve sıcak renkler kullanılmasıyla beraber, belirli bir, ritim elde edilmiştir. Martı kuşları minyatürlere hareket katmaktadır. Minyatür genelindeki durağanlık, yelkenlilerin harmonosiyle hareketlendirilmiştir. Dinamik görüntüyü veren denizdeki zemindir. Figürler yatay ve dikey hareketler bir bütünlük oluşturulmuştur. Üst kısımda yer alan spiral formda bulutlar minyatüre bir hareket katmıştır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınarak denge sağlanmıştır. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturmuştur. Minyatürler bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesine odaklanılmıştır. Minyatürlerin üst kısımda ki zemin dokusunu helezonik spiraller ile süslenilmiştir. Zemini çok nadir gösterilerek figür çizimine ağırlık verilmiştir. Bu minyatürlerde hâkim renk yeşil tonlarıdır. Gül Camisini pembe ve kiremit renginde nakşedilmiştir. Haliç'te kırmızı ve mavi tonları kullanılarak zıtlık oluşturulmuş, bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları

minyatürün her tarafına taşınılarak denge sağlanmıştır. İki minyatürde de altın ve gümüş kullanılmıştır. Surlar beyaz ve kemik rengi tonlarında nakşedilmiştir. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Bulutlar beyaz ağırlıkta kullanılarak eflatun ve mavi ile tonlamalar yapılmıştır.

Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin düz, dingin renkler ve sıcak renkler ile kontrastlık oluşturmuştur. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renk ile yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtılarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Açık-koyu yeşilin tonları ile nakşedilen minyatürler, hafif ışık gölge havası varmış gibi yansıtılmıştır. Osmanlı dönemi tasvir edildiğinden dolayı nakşedilmiş olan yelkenler de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olması minyatüre güzel bir bütünlük sağlamaktadır. Denizdeki yelkenlerin seyri çok hoş bir armoniyle nakşedilmiştir.

Resim 35: Minyatür kare form olarak tasvir edilmiştir. Gül Camisi yuvarlak form içerisine alınarak belirginlik sağlanmıştır. Yaz mevsimi olarak nakşedilmiş olduğu ağaçlarda yapılan renkli fırça darbeleriyle bunu belirginleştirmiştir.

Zemini altın ile boyanmış olan yuvarlak formunun içerisine Gül Camisini nakşedilmesi belirginlik katmaktadır. Çolpan yuvarlak içerisine alınmış olan Gül Camisine vurguyu arttırmak için altın zemin kullanmıştır ve güller ile çevrelenmiştir. Ortadaki yuvarlak formunun zeminini dokuyla doldurulmaması, altın ile bırakılması mekânı daha hareketsiz ve yalın göstererek bir sadelik oluşturulmuştur. Bu sayede güzel bir denge sağlanmıştır. Minyatürde iki tekne içerisinde altı adet insan figürü görülmektedir. Yuvarlak formun içerisinde Gül Camisine vurgu yapmak için güller sarmaşık gibi nakşedilmiştir. Deniz dalgalarına yerleştirilmiş olan beyaz renkte boş şemse formu görülmektedir.

Resim 36: Düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Sonbahar mevsimi olarak yansıtmıştır. Yuvarlak top ağaçlarda yapılan sarı renkli tonlardaki fırça darbeleri ile belirginleştirmiştir. Gül Camisi minyatürün merkezine odak noktası olacak şekilde konumlandırılmıştır.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan Gül Camii ile ilgili iki adet minyatür nakşetmiştir.

Resim 35-36: Minyatürlerin arka zeminine yerleştirilmiş olan eflatun helezonları bu iki eserde de görmek mümkündür.

Resim 35: Nusret Çolpan minyatürlerinin genelinde az altın kullanmıştır. Dikkat çekmesini ya da değerini yükseltmek istediği yerlerde altını kullanmıştır. Bu eserlerin sayısı çok değildir. Bu minyatür bu özelliği taşımaktadır. Gül Camisine odak sağlayabilmek için onu yuvarlak form içerisine alınmış ve güller ile bu vurguyu arttırılmıştır. Bu esere '14 Mart Tıp Haftası Etkinlikleri' (İBB) sergi kataloğunda, 'Seyahat' dergisinde Temmuz 2006 tarihinde ve 'Minyatür İstanbul' kitabında yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatürün sağ alt tarafına deniz dalgalarının arasına imzasını yapım yılı ve ayı ile beraber "Nusret Çolpan" olarak belirtmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 36: Nusret Çolpan bu minyatüre imzasını sağ alt tarafa deniz dalgalarına "Çolpan" olarak yapım yılı ile atmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.12.Katalog: Hırka- i Şerif Cami (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 12

Resim No: 3.29

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Hırka-i Şerif Camii

Yapım Tarihi: 2004 (Resim 37).

Boyut: En:- Boy:- (Resim 37).

Malzeme:

Kâğıt: Kalın gramajlı kâğıda nakşedilmiştir (Resim 37).

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüşe yer verilmemiştir (Resim 37).

Resim 37. Hırka-i Şerif Camii

Tanım ve Teknik:

Hırka-i Şerif Camisi İstanbul'un Fatih ilçesinde yer almaktadır. Çok önemli olan bu cami ve müştemilâtı, Hz. Peygamber'in Veysel Karanî'ye (Üveys el-Karanî) verilmesini vasiyet ettiği söylenen hırkasının ziyaret edilmesi ve muhafazası amacıyla 1851 yılında Sultan Abdülmecid tarafından yaptırılmıştır (Yüzbaşıoğlu, 2008:16).

Resim 37: Suluboya ile yapılmış olan bu minyatür genel olarak akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaç ve zemin dokusunda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Boyaları zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. Siyah, mavi ve prusyan renkleri kullanarak geceyi yansıtılmıştır. Beyaz ile serpmeler yaparak yıldız esintisini vermiştir. Çok ince fırça kullanımını tercih edilmemiştir.

Nusret Çolpan Hırka-i Şerif Camisinin öneminden dolayı onunla ilgili bir adet minyatür nakşetmiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 37: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, Hırka-i Şerif Camii'ni üstten ve yandan görünüşüyle betimlenmiştir. Medine-i Münevvere 'de Ravza-i Mutahhara'yı tek cepheden görerek yansıtılmıştır.

Topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle çizilmiştir; Hırka-i Şerif, Çorlulu Ali Paşa Çeşmesi, Medine-i Münevvere 'de Ravza-i Mutahhara vb. gibi. Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Üstten ve önden görünüşün yer aldığı minyatürde yollar belirtilmemiştir. Çam, selvi, ve top şeklinde ağaçlar arasında Hırka-i Şerif Camii'nin arkasına spiral içerisine nakşedilen Medine-i Münevvere 'de Ravza-i Mutahhara ve sağ tarafta sivil mimari yapılar görülmektedir. Sonbahar mevsimi olarak yansıtılmıştır. Gece vakti olduğunun belirtisi verilmiştir. Günümüz dönemi olarak tasvir edilmiştir. Nusret Çolpan, bu minyatürde de görüldüğü gibi kendine has olan üslubunu bulut ile bu minyatürde göstermektedir. Bu minyatürü şemse formu içerisine nakşedilmesi belirginlik katmaktadır.

Yuvarlak top ağaçlara sarı renk tonları kullanılması ile minyatüre sonbahar etkisini kazandırmıştır. Spiral içerisinde Medine-i Münevvere 'de Ravza-i Mutahhara yapılan vurgu minyatüre bir hareket sağlanmıştır.

Minyatür iki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Hiçbir detayda üç boyutlu bir perspektife yer verilmemiştir. Kompozisyonun genelinde simetriden kaçınılmıştır.

Minyatürün dış zeminini dokuyla doldurmaması, sade bırakılması mekânı daha hareketsiz ve yalın göstererek bir sadelik oluşturulmuştur. Bu sayede güzel bir denge sağlanmıştır. Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşları bu minyatürde yer almamaktadır ve insan figürlerini kullanmamıştır. Nusret Çolpan'ın tipik üslubunu yansıtan bulutlarını burada bolca kullanılmıştır. Nusret Çolpan bulutların ritmik hareketleriyle kendi üslubunu burada da yansıtmıştır. Spiral form ve bulutlar minyatüre bir hareket katmıştır. Ağaç çeşitliliğini merkeze ve bulutları da dışa doğru yayarak nakşedilmesi ile güzel bir denge oluşturulmuştur.

Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Minyatürün iç kısmında az, dışında ise yoğun olmak üzere beyaz guaj boya ile serpmeler nakşedilmesi güzel bir hareketlilik ve doku sağlamıştır. Bu minyatürde hâkim renk türkuaz ve mavi tonlarıdır. Hırka-i Şerif Camii'ni beyaz ve gri tonlarında nakşedilmiştir. Medine-i Münevvere 'de Ravza-i Mutahhara'yı yeşil kubbeli ve beyaz olarak nakşedilmiştir. Minyatürde de altın ve gümüş kullanılmamıştır. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar ve çamlar yeşilin çeşitli tonlarında belirtilmiştir. Bulutlar beyaz ağırlıkta kullanılarak mavi ile tonlamalar yapılmıştır. Minyatürde top ağaçların bir kısmına sarı tonlar ile noktalamalar yapılarak sonbahar etkisi verilmiştir. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renk ile yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtılarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Ağaçlar lekeyle çizilmiş ve koyu açık dengesinde hafif ışık gölge havası verilmiştir. İki ayrı ülkede yer alan bu iki önemli yapıyı tek bir minyatürde bir araya getirerek çizebilmek ciddi ustalık gerektiriyor. Nusret Çolpan oluşturmuş olduğu spiral form içerisine bu yapıları yerleştirmesiyle çok güzel bir bütünlük olmuştur.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan Hırka-i Şerif Camii ile ilgili bir adet minyatür nakşetmiştir.

Resim 37: Hz. Peygamber'in Veysel Karanî'ye (Üveys el-Karanî) verilmesini vasiyet ettiği söylenen hırkasının bu camide yer almasından ötürü Nusret Çolpan camiye dikkat çekmek amacıyla caminin arkasında yer alan dairelerin ilkinin içerisine ışık huzmesi gibi bir dokuya yer vermesi esere ayrı bir güzellik ve önem katmıştır. Bu tekniği renkler ile yapmış olması bir ilk olması açısından önemlidir. Bu eser 'Kültür' dergisinin Ekim 2003 Türkiye Cumhuriyeti 80. Yıl hatırası, özel sayı kapağında yayınlanmıştır ve 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatüre imzasını sağ alt tarafa bulutların arasına beyaz boya ile, yapım tarihini ve "Nusret Çolpan" olarak yazmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.13.Katalog: İskenderpaşa Camii (Açık kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 13

Resim No: 38-39

Eskiz No: -

Eserin Konusu: İskenderpaşa Camii

Yapım Tarihi: 1994 (Resim 38), 1996 (Resim 39).

Boyut: En:- Boy:- (Resim 38), En:- Boy:- (Resim 39).

Malzeme:

Kâğıt: Tuval üzerine nakşedilmiştir (Resim 38), Kalın gramajlı kâğıda nakşedilmiştir (Resim 39).

Boya: Akrilik ile boyanmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 38), suluboya ve guaj ile yapılmıştır, yapıştırma altını kullanılmış fakat gümüş kullanılmamıştır. (Resim 39).

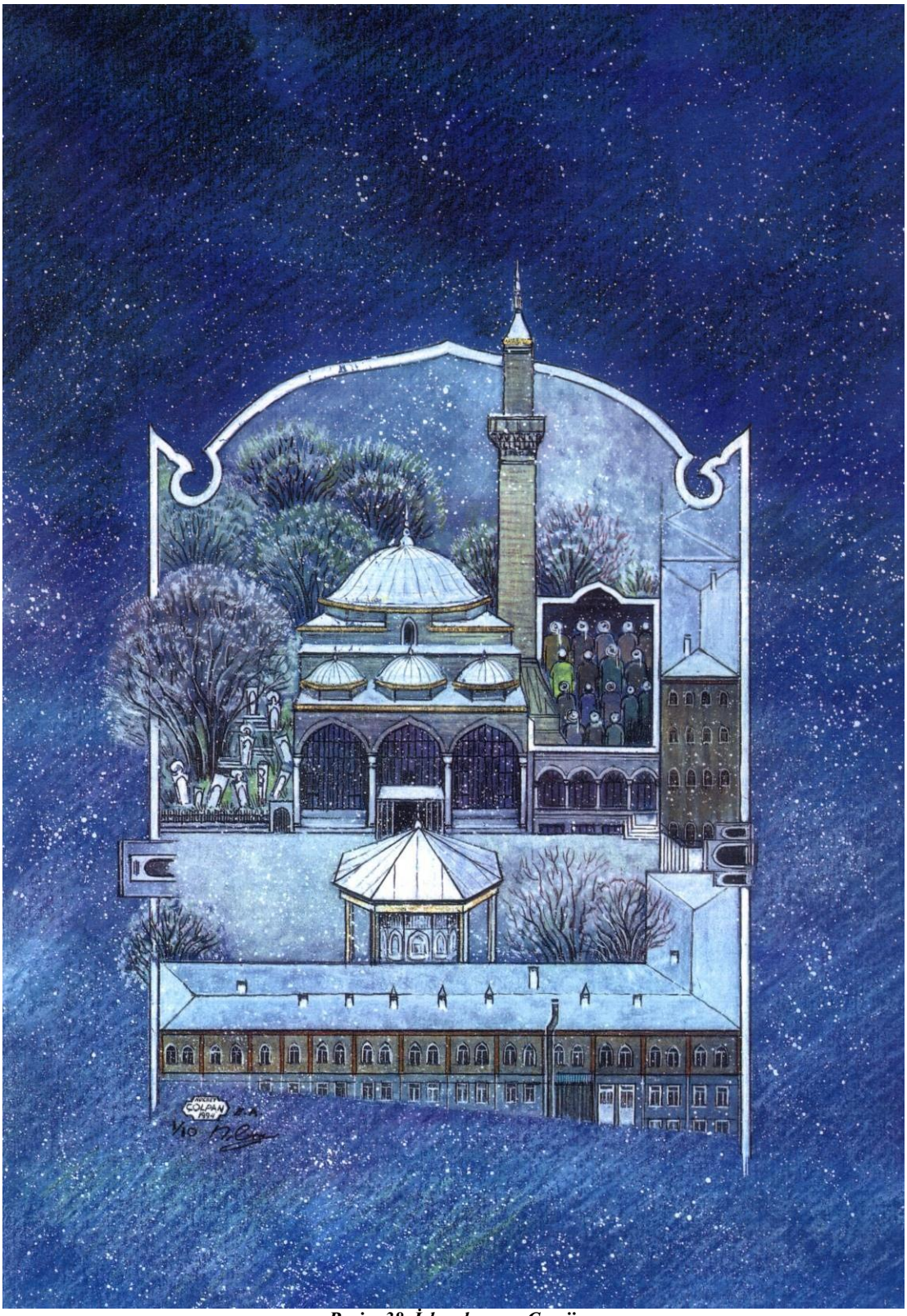

Resim 38. İskenderpaşa Camii

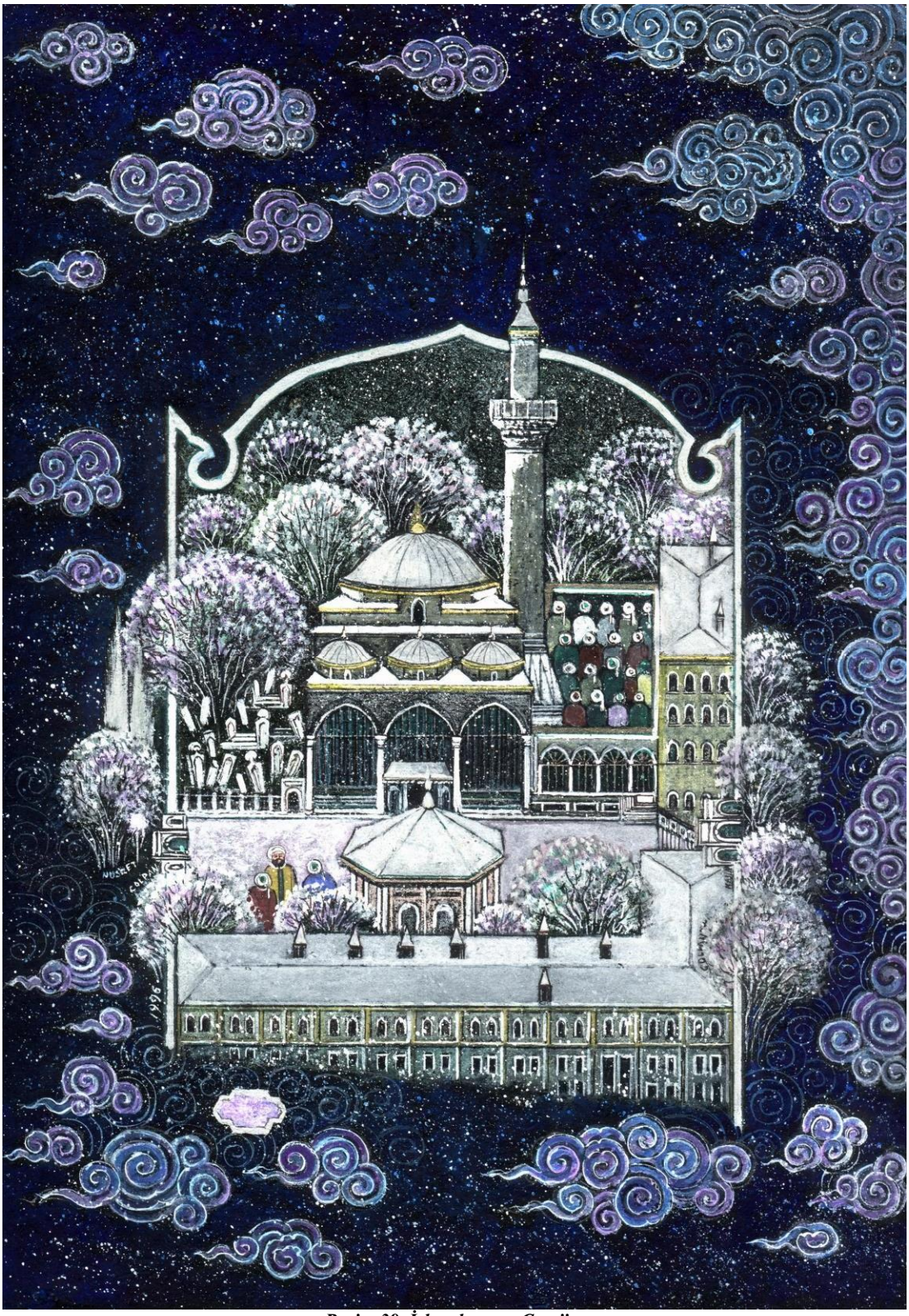

Resim 39. İskenderpaşa Camii

Tanım ve Teknik:

İskenderpaşa Camii (Terkim Camii) İstanbul'un Fatih ilçesinde yer almaktadır. Yapının bânisi II. Bayezid'in vezirlerinden İskender Paşa'dır. Caminin vakfiyesi 911 (1505-1506) tarihlidir. Camii XV. yüzyıl sonu yaptırıldığı tahmin edilmektedir. Caminin yan tarafındaki bahçede bir aşevi ve ufak bir hazîre bulunmaktadır (Özgen,A.,Çokdaş,R.,1991:135).

Resim 38: Akrilik ile yapılmış olan bu minyatür genel olarak akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Bu minyatür tuval üzerine yapılmıştır. Boyalar insan figürleri ve mimari yapılar da daha örtücü olarak kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Nusret Çolpan İskender Paşa camisini kış mevsimini yansıtacak şekilde iki adet eserde nakşetmiştir.

Resim 39: Guaj ve suluboya ile yapılmış olan bu minyatürü genel olarak akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Kalın gramajlı kâğıt kullanılmıştır. Boyalar insan figürleri ve mimari yapılar da daha örtücü olarak kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 38-39: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, İskenderpaşa Camisini üstten ve yandan görünüş olarak nakşedilmiştir.

Topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle çizilmiştir; İskender Paşa Camii, aşevi vb. gibi.

Minyatürler şemse formu içerisinde yerleştirilmiş olarak konumlandırılmıştır.

İskender Paşa Camii'ni bunun merkezine odak noktası olacak şekilde

yerleştirilmiştir. Camiinin etrafına hazire ve aşevi yapıları görülmektedir. Minyatürler Osmanlı dönemi ve kış mevsimi olarak tasvir edilmiştir. Gece vakti olduğu belirtilmiştir. Kendine has oluşturduğu bulutları ve genel kompozisyon anlayışı bu minyatürlerde de hakimdir.

Her iki minyatürde de beyaz guaj ile kar havasını belirtilmiştir. Şemse formunun içine camiyi yerleştirerek odak noktası olmasını sağlanmıştır. Osmanlı dönemi yansıtılmış olan bu iki minyatürde insan figürleri ile beraber yansıtılmıştır. Dış zeminini prusyan, siyah ve mavinin tonlarını kullanarak gece olarak betimlenmiştir. Kış minyatürü olarak nakşedilen bu eserlerde kompozisyonların benzerliği dikkat çekmektedir. Camii avlusunun içerisinde yer alan insan figürlerine yapılan vurgu minyatüre bir hareket sağlamaktadır. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Minyatürlerin kompozisyonunda simetriden kaçınılmıştır. Şemse formunun zeminini dokuyla doldurulmaması mekânı daha hareketsiz ve yalın gösterilerek bir sadelik oluşturulmuştur. Bu sayede güzel bir denge sağlanmıştır.

Camii avlusu içerisinde ki insan figürleri dikkat çekicidir. İnsan figürlerini camii avlusunda cemaat olarak betimlenmiştir. Simetrik hareketlerden kaçınılmış, figürlerin tümünde soğuk renkler kullanılarak kış mevsimin ve gece vurgusuna destek sağlanmıştır. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşlarına yer verilmemiştir. Kış etkisini kuvvetlendirmek maksadıyla beyaz ile serpmeler yaparak kar esintisi oluşması minyatüre bir hareket katmıştır.

İskenderpaşa Camisini ön plana çıkartacak şekilde, ağaçlar camiyi kucaklıyormuş gibi güzel bir dengede nakşedilmiştir. Minyatürlere beyaz ve mavi boya dengeli olarak dağılmıştır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge ile kurgulanmıştır. Zeminleri beyaz tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir ve üzerine hafif beyaz ile serpmeler yapılıp kar esintisi sağlanmıştır. Dış zeminini prusyan, lacivert ve beyaz ile tonlamalarla doku oluşturularak gece olarak yansıtılmıştır. Kar yağıyor esintisini vermek için beyaz boya ile zerefşan yapılmış, ağaç ve çatıları beyaz ile boyanmıştır. Ağaçlarda belli belirsiz tonlara yer verilmiştir. Minyatürlerde soğuk bir atmosfer hissini vermek için beyaz ve az renkler kullanılmıştır. Bu minyatürlerde hâkim renk tonları beyaz ve

prusyan rengidir. Minyatürlerde yer dokusundan, ağaçlara ve binalara kadar beyaz her tarafa dağıtılmıştır. İki minyatürde de gümüş ve altın kullanılmamıştır. Koyu ve açık renkler ile zıtlık oluşturulmuştur. Beyaz ile prusyan renginin genele hâkim olması bir kontrastlığı sergilemektedir. Işık gölgeye yer verilmemiştir. Eserlerin genelinde aynı tonlama dengesini sağlamasıyla bütünlüğü yakalanılmıştır.

Resim 38: Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır.

Nusret Çolpan, diğer minyatürlerinden farklı olarak bu eserin zemininde fırtına algısını yansıtmak amacıyla diyagonal fırça boyaması ile nakşedilmiştir. Bu yeni bir tarz ile farklılık sağlamıştır. Minyatürde kış mevsimi etkisini arttırmak amacıyla minyatürün dış tarafını kar fırtınası efektini sağlamak için beyaz guaj boya ile çizgisel tek yönlü fırça hareketleri yapılmıştır.

Resim 39: Düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Minyatürde bulutlara bolca yer verilerek, ön tarafta bulutlar arasında yerleştirilmiş olan küçük boş şemse formu göze çarpmaktadır. Bulutların ritmik hareketleri kendi üslubunu oluşturmuştur.

Minyatürde figürler hareketsiz olmakla beraber, bulutlar ve kompozisyon ile hareket sağlanmıştır. Minyatür genelindeki durağanlık, bulutların harmonosiyle hareketlendirilmiştir. Minyatürün sağ tarafında yer alan bulutların yoğunluğunu bir nebze rahatlatılmak amacıyla, sola tarafa nakşedilen küme şeklindeki kuyruklu bulutlar, hem dengeyi sağlamıştır hem de minyatüre bir hareket kazandırmıştır. Bulutlarda eflatun ve beyaz kullanılarak zıtlık oluşturulmuş, bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanmıştır.

Değerlendirme:

Resim 38 - 39: Nusret Çolpan, İskenderpaşa Camisini iki adet eser olarak nakşetmiştir.

Resim 3.30: Nusret Çolpan, bu minyatürü akrilik ile tuval üzerine nakşetmiş olması onu ayrıcalıklı eserlerinden kılmaktadır. Gece ve kış olarak nakşedilmiş ve kışın esintisini vurgulamak amacıyla dış zemin dokusunu çizgisel hareketler ile

nakşedilmiştir. Bu yeni bir teknik uygulaması olmuştur. Bu esere ‘Kadın ve Aile’ dergisinde (1995) ve ‘Minyatür İstanbul’ kitabında yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatüre imzasını sol alt tarafa boş şemse formunun içerisine yapım yılı ile beraber, ‘Nusret Çolpan’ olarak belirtmiştir. Büyük şemse formunun sağ tarafında ise “E.A.” harfleri görülmektedir. Onun alt tarafında ise “1/10” eser sayısını belirtilmiştir ve imza atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 39: Bu eser İLKSAV 2002 takviminde ve ‘İpekyolu’ dergisinde Mart 1995 tarihinde, ‘Türkiye İş Bankası’ (Frankfurt Almanya) 1996 tarihli sergi kataloğunda ve bayram tebrik kartında (HAKYOL Vakfı) bulutsuz olarak ilk haliyle yer almıştır. ‘Minyatür İstanbul’ kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatürün sol tarafına büyük şemse formunun dış çizgisine yapım yılını ve ‘Nusret Çolpan’ olarak ismini yazmıştır Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.14.Katalog: Üsküdar-Mihrimah Sultan Camii ve Külliyesi (Açık ve Kapalı kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 14

Resim No: 40-41

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Üsküdar-Mihrimah Sultan Camii ve külliyesi

Yapım Tarihi: Ekim 1999 (Resim 40), Ekim 2007 (Resim 41).

Boyut: En: - Boy: - (Resim 40), En: - Boy: - (Resim 41).

Malzeme:

Kâğıt: Fon kartonu üzerine nakşedilmiştir (Resim 40), Osman Şimşek'e ait ebru kâğıdına nakşedilmiştir (Resim 41).

Boya: Suluboya ve guaj ile boyanmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır. Yaldız kullanılmıştır (Resim 40), suluboya ve guaj ile yapılmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim41).

Resim 40. Üsküdar- Mihrimah Sultan Camii ve Külliyesi

Resim 41. Üsküdar-Mihrimah Sultan Camii ve Külliyesi-Şemsi Ahmet Paşa Camii

Tanım ve Teknik:

Mihrimah Sultan Camii İstanbul Üsküdar'da Üsküdar İskelesi'nin karşısında bir set üzerine kurulmuştur ve Sultan Tepesi'nin eteğindedir. Cami 1547 yılında tamamlanmıştır. Bânisi Kanunî Sultan Süleyman'ın kızı Mihrimah Sultan tarafından yaptırılan camii, Mimar Sinan'ın mimarbaşı olduktan sonra inşa ettiği ilk önemli yapı gruplarından birisidir. Külliye, Cami, Sıbyan Mektebi, Medrese, Han ve İmaret-Tabhâne yanında Suyolları, Çeşme, iki adet Türbe, Hazne, Muvakkithane, Helâ ve Hamam gibi tesislerden oluşmaktadır (Köprülü, 2009:66).

Nusret Çolpan, minyatürlerin de Mihrimah Sulatan Camii ve Külliyesi ile ilgili iki adet eser üretmiştir.

Resim 40-41: Guaj ve suluboya ile yapılmış olan bu minyatürlerin genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Zemin dokusunu tam kaybedecek kadar her yeri örtücü olarak nakşedilmiştir. Çok ince fırça kullanımını tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 40-41: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, Üsküdar Mihrimah Camii, külliye ve çevresini üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir.

Minyatürlerde topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle nakşedilmiştir; İstanbul Boğazı, Cami, Külliye, Medrese, Sıbyan Mektebi, Han ve İmaret-Tabhâne, suyolları, Çeşme, iki Türbe, Muvakkithane, Hazne, Hamam, Şemsi Ahmet Paşa Camii Külliyesi, Rum Mehmed Paşa Camii, III. Ahmed Çeşmesi vb. eserler bunlar arasındadır.

İstanbul Boğazı kıyısında nakşedilen Mihrimah Sultan Camii'ni minyatürlerin üst ortasına yakın olarak odak noktası olacak şekilde konumlandırmıştır. Camiinin etrafına külliye, medrese, tabhâne, sıbyan mektebi, imaret- muvakkithane, hamam, III. Ahmed Çeşmesi, sivil mimari yapılarını görülmektedir.

Minyatürler düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır.

Gündüz vakti olarak betimlenmiş, Osmanlı dönemi yansıtacak şekilde nakşedilmiştir. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan kendine ait olan üslubunu güzel bir şekilde görülmektedir.

Bulut, deniz dalgaları ve martı kuşları ile bunu tam anlamıyla Nusret Çolpan üslü olduğunu yansıtılmaktadır. İstanbul Boğazı ile beraber Mihrimah Sultan Camii'ni ve çevresindeki tarihi dokusuyla beraber sivil yapılara da yer verilerek betimlenmiş olan bu iki minyatürlerde kış mevsimini belirtilmiştir. İstanbul Boğazı'na yerleştirilen yelkenler ve teknelere vurgu yapılıp eski dönemi yansıtıldığının vurgusu sağlanmıştır. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Kompozisyonda simetriden kaçınılmıştır. İnsan figürüne yer verilmemiştir. Üst üste dizilen figürlerin üstüne yine aynı büyüklükte figürler yerleştirilmiştir. Yelken çeşitliği dikkat çekicidir. Bazen yandan bazen de önden yansıtılmıştır. Bu minyatürlerde martı kuşlarına yer verilmiştir. Deniz dalgalarının ritmik hareketleriyle kendi üslubunu oluşturulmuştur. Minyatürde renk ve kompozisyon ile hareket sağlanmıştır.

Figürler dikey ve yatay hareketlerle bir bütünlük oluşturulmuştur. Denizin dalgaları minyatürlere güzel bir hareket verilmiştir. Yelkenlerin kompozisyona dağılımı minyatürlere hareket kazandırmıştır. Minyatürlerin içerisinde Mihrimah Sultan Camisini ön plana çıkartılmasa da diğer yapılar ile aynı büyüklükte nakşedilmemiştir. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge kurgulanarak nakşedilmiştir. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Zemin tek renk tonlamaları ile yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. Camii açık tonlar ile nakşedilmiştir. Selvi ağaçları ve top ağaçlar beyaz ile lekesel olarak belirtilmiştir. Minyatürlerde hem pastel tonlar hem de beyaz ile nakşedilmiştir. Deniz dalgaların Mavisi ve kırmızı renklerdeki yelkenlerin kontrastlık sağlaması dikkat çekici olmuştur. Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin düz, dingin renkler ile kontrastlık oluşturulmuştur. Nusret

Nusret Çolpan ışık gölge kullanmadan lacivert tonlardaki deniz dalgalarına beyaz katman boyamasıyla bu minyatürlere bir hareket kazandırmıştır. Osmanlı dönemi yansıtıldığından dolayı nakşedilmiş olan yelkenleri de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olunması esere güzel bir bütünlük sağlamaktadır. Yelkenlerin seyri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir.

Resim 40: Minyatürde beyaz ile ağaçlara ve çimenlere noktalamalar yapılarak çiçek açmış havası verilmiş, bahar mevsimine belirginlik sağlanmıştır. Denizde balıklara yer verilmiştir.

Resim 41: Minyatürün ön tarafında yer alan camiiler ise Şemsi Ahmet Paşa Camii Külliyesi ve Rum Mehmed Paşa Camii'dir. Minyatür kış mevsimi olarak belirtilmiştir.

Nusret Çolpan, minyatürde eflatun ebru kâğıdı kullanmış olması üslup farklılığını göstermektedir.

Osman Şimşek'in eflatun tonlarında yapılmış olan ebrusu üzerine nakşedilmiştir. Hem dış zemininde hem içte yer alan beyaz ile yapılmış serpmeleri bu minyatürde de görülmektedir. Kompozisyonun dış cetvellerine yakın olarak yerleştirilmiş olan bulutlara da yer verilmiştir. Dış taraftaki doku ve renk sadeliği, içteki yoğun figürleri dengelemektedir. Bulut dikkat çekici olarak nakşedilmiştir. Bulutların dengesi genel bir ritim kazandırılmıştır. Çizgisel ve lekesel olarak yapılan anlatımda, zemin açık eflatun ebru üzerine nakşedilmiştir.

Değerlendirme:

Resim 40-41: Nusret Çolpan, Mihrimah Sultan Camisinin yer aldığı iki adet eseri mevcuttur. Kompozisyonlarda dikey eğimlerin meydana getirdiği görünüm ve renklerin uyumuyla masalımsı bir anlatım sağlamıştır.

Resim 40: Nusret Çolpan minyatüre imzasını sol alt tarafa dalgalar arasına, yapım yılı ile beraber, beyaz boya ile "Nusret Çolpan" olarak belirtilmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 41: ‘Minyatür İstanbul’ kitabında bu esere yer verilmiştir. Minyatürün sağ alt tarafına bulutlar arasına yapım yılını ve ayını “Nusret Çolpan” olarak imza atılmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır (Resim 41).

3.15.Katalog: Murat Paşa Camii ve Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Kare ve Dikdörtgen Form)

Katalog No: 15

Resim No: 42-43

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Murat Paşa Camii ve Külliyesi

Yapım Tarihi: Haziran 1992 (Resim 42),2008 (Resim 43).

Boyut: En:- Boy:- (Resim 42), En:- Boy:- (Resim 43).

Malzeme:

*Kâğıt:*Fon kartonuna nakşedilmiştir (Resim 42-43).

*Boya:*Suluboya ve guaj kullanılmıştır. Yapıştırma altın kullanılmıştır fakat gümüş kullanılmamıştır (Resim 42).Suluboya ve guaj ile yapılmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır. (Resim 43).

Resim 42. Murat Paşa Camii ve Külliyesi

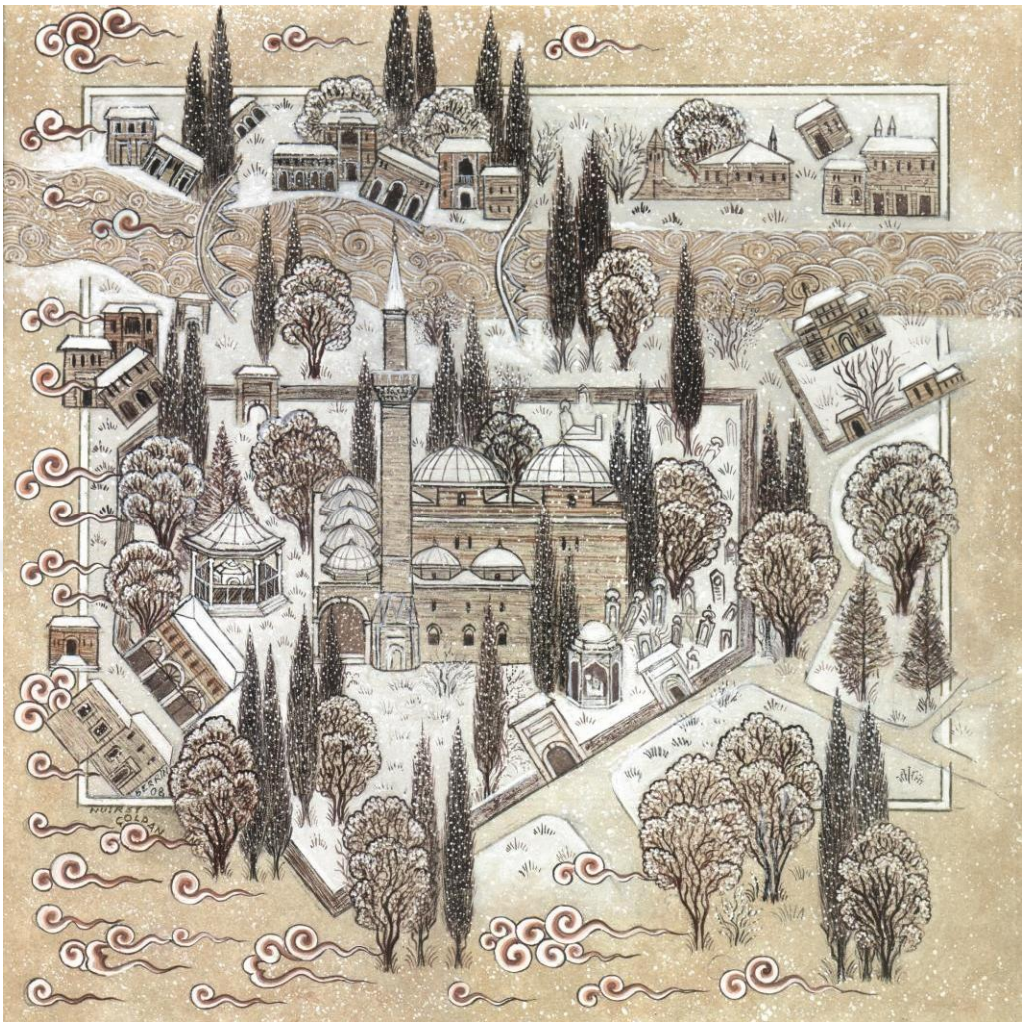

Resim 43. Murat Paşa Camii ve Külliyesi

Tanım ve Teknik:

Murad Paşa Camii, İstanbul-Fatih Aksaray'dadır. Yapımı 1471-72 yıllarında Rumeli Beylerbeyi Has Murad Paşa tarafından yaptırılmıştır. Fetih sonrası İstanbul'da yapılan ilk Osmanlı yapılarından biri olması bakımından çok önemlidir. Murad Paşa Camisi, yapıldığı dönemin mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Murad Paşa Külliyesi, camii, imaret, medrese ve hamamdan oluşmaktadır. Avlusunda yer alan şadırvan ve dış giriş kapısında yer alan çeşme, XVII. Yüzyılda Kara Dâvud Paşa tarafından yaptırılmıştır. Hazirede Sadrazam Mesih Paşa, Kara Dâvud Paşa, Şeyhülislâm Pîrîzâde Osman Sâhib Efendi (ö. 1183/1770) ve Altıparmak İbrâhim Efendi'nin kabirleri bulunmaktadır (Özgen,1991:177).

Resim 42-43: Minyatürler guaj ve suluboya ile yapılmış olan bu minyatürlerin genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır.

Tarama tekniği kullanılmamıştır. Zemin dokusunu tam kaybedecek kadar her yeri örtücü olarak boyanmamıştır. Boyaları insan figürlerinde ve mimari yapılarda daha örtücü olarak kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 42-43: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, Murad Paşa Camisini üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir.

Minyatürlerde topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle çizilmiştir; Murad Paşa Camii, Hazire, Şadırvan, Türbe vb. bunlar arasındadır.

Murad Paşa Camisini odak noktası olacak şekilde konumlandırılmıştır. Caminin etrafına Külliye, Medrese, Hamam, Türbe, Sivil Mimari yapıları görülmektedir.

Minyatürler Osmanlı dönemi yansıtılarak betimlenmiştir. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan kendine ait olan üslubunu burada da yansıtılmıştır. Bunu kendine has oluşturduğu bulut, dalga ve genel kompozisyon anlayışı ile gösterilmektedir. Minyatürler iki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Kompozisyonlarında simetriden kaçınılmıştır. Su dalgalarının ritmik hareketleriyle Nusret Çolpan kendi üslubunu oluşturmuştur. Figürler dikey ve yatay hareketler ile kompozisyonlarda bir bütünlük oluşturulmuştur. Yapılarda diyagonal yerleştirmeler yapması minyatüre bir dinamiklik kazandırmıştır. Suyun dalgaları minyatürlere güzel bir hareket vermektedir. Murad Paşa Camisini ön plana çıkartarak nakşetmiştir ve oran olarak bir miktar büyüterek çalışılmıştır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge kurgulanarak nakşedilmiştir. Soğuk ve sıcak renkler güzel bir dengeyle kullanılmıştır. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturmuştur. Suyun dalga seyri çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir.

Resim 42: Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Yaz mevsimi ve gündüz vakti olarak nakşedilmiştir. Bu minyatürü diğerlerinden ayıran en belirgin özelliklerinden biri altın ve gümüş kullanmış olmasıdır. İnsan, koyun ve at figürleri yapılara nazaran daha büyük nakşedilmiştir. İnsan figürleri ile Osmanlı dönemi yansıtmıştır. Murat Paşa Camii ve külliyesinin bahçe sınırlarını beyaz çerçeve ile bir pencereye alıp hikâyeye vurgu yapılıp minyatürün daha dikkat çekici olması sağlanmıştır. Dış taraftaki doku ve renk sadeliği, içteki yoğun figürleri dengelemektedir.

Minyatür açık renk tonlamalar ile yapılan zemin ve renkli figürlerden oluşmaktadır. Atlı ve atsız olarak insan figürlerine yer verilmiştir. Figürlerin hepsinde sıcak ve soğuk tonlar kullanılarak, denge oluşturulmuştur.

Üst üste dizilen figürlerin üst kısmına aynı oranda figürler yerleştirilmiştir. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşları ve bulutlara yer verilmemiştir. Yeşil bitki dokusuyla mimari yapılar arasında ki dengeye çok dikkat edilerek çalışılmıştır. Zemini yeşil renk tonlamalar ile lekesel olarak nakşedilmiştir. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur. Cetvellerin dış zeminine yer yer lekesel doku verildiğini görülmektedir. Soğuk ve sıcak renk dağılımları eserlerin her tarafına taşınılarak denge sağlanmıştır. Zemin yeşil renk tonlamalarıyla yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. Camii beyaz olarak ve kubbeleri gümüş renginde nakşedilmiştir. Selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Bina çatılarında kullanmış olduğu çeşitli kırmızı renklerini her birini ayrı bir yapının çatısı boyanmıştır. Selvi ağaçların gövdeleri aynı koyu yeşil renk ile yapılmış, top ağaçlarda ise açık yeşil renk yardımıyla boyanarak minyatürün geneline dağıtılarak bir kontrastlık oluşturulmuştur. Ağaçlar yeşilin tonları ile ve koyu açık dengesini vurgulayarak lekesel bir teknik ile nakşedilmiştir. Binaların çatılarını ayrı ayrı kırmızının tonlarında boyayarak hareket katılması minyatüre güzel bir hareket kazandırmıştır. Osmanlı dönemi yansıtıldığından dolayı nakşedilmiş olan insan figürleri de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olması minyatüre güzel bir bütünlük sağlanmıştır.

Resim 43: Minyatür kare form olarak tasarlanmıştır.

Gece vakti ve kış mevsimi olarak tasvir edilmiştir. Bu minyatürde Nusret Çolpan kullanmış olduğu üslup Mehmet Siyah Kalem ekolüne benzemektedir. Minyatürde iç zeminini beyaz ile renklendirerek kar görüntüsünü verilmiştir. Beyaz ile serpmeler yaparak kar yağıyor havası yansıtılmıştır. Selvi, oval ağaçlar ve sedir, sivil mimari yapıları kahverengi ve siyah renkleri ile kontür çekilmiştir. Minyatürde hâkim renkler beyaz ve bej tonlarıdır. Kompozisyonun sol ve alt tarafında bulutlar nakşedilmiştir. Zemini beyaz ve bej tonlamalar ile lekesel boyanması mekânı daha hareketsiz ve yalın gösterilerek bir sadelik oluşturulmuştur. Minyatürde insan ve hayvan figürüne yer verilmemiştir. Sol ve alt dış kısımlarda seyrek olarak bulutlar nakşedilmiştir. Minyatür pastel bej ve beyaz ağırlıklı bir kompozisyondan oluşmuştur. Çizgisel ve lekesel olarak yapılan anlatımda, zemin sulu beyaz ile yüzeysel olarak boyanmıştır. Camii ve sivil mimarileri bejin tonlarıyla ve kubbeleri ve çatıları beyaz ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan, Murad Paşa Camisinin yer aldığı dört adet eseri mevcuttur.

Resim 42: ‘Minyatür İstanbul’ kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan esere imzasını minyatürün en alt tarafına kuzuluk çerçevesinin altına, yapım yılı ve ayı ile beraber, “Nusret Çolpan” olarak belirtmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 43: Nusret Çolpan bu minyatürü, pastel bej ve beyaz ağırlıklı olarak nakşetmiştir. Bu boyama tarzını ilk defa uygulamıştır. Onun için bu minyatür özellikli bir eser olmuştur. Nusret Çolpan minyatürün sol alt tarafına kuzuluk çerçevesinin dışına, yapım yılını ve “Nusret Çolpan” yazarak imza atmıştır. Onun iç tarafına ise “Berrin” yazılmıştır. Berrin Eriş o dönemde Nusret Çolpan’ın asistanlığını yapmaktaydı. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

3.16. Katalog: Nuruosmaniye Camii ve Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 16

Resim No: 44

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Nuruosmaniye Camii ve Külliyesi

Yapım Tarihi: 2007 (Resim 44)

Boyut: En:- cm Boy:- cm (Resim 44)

Malzeme:

Kâğıt: Fon Kartonuna nakşedilmiştir (Resim 44)

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 44).

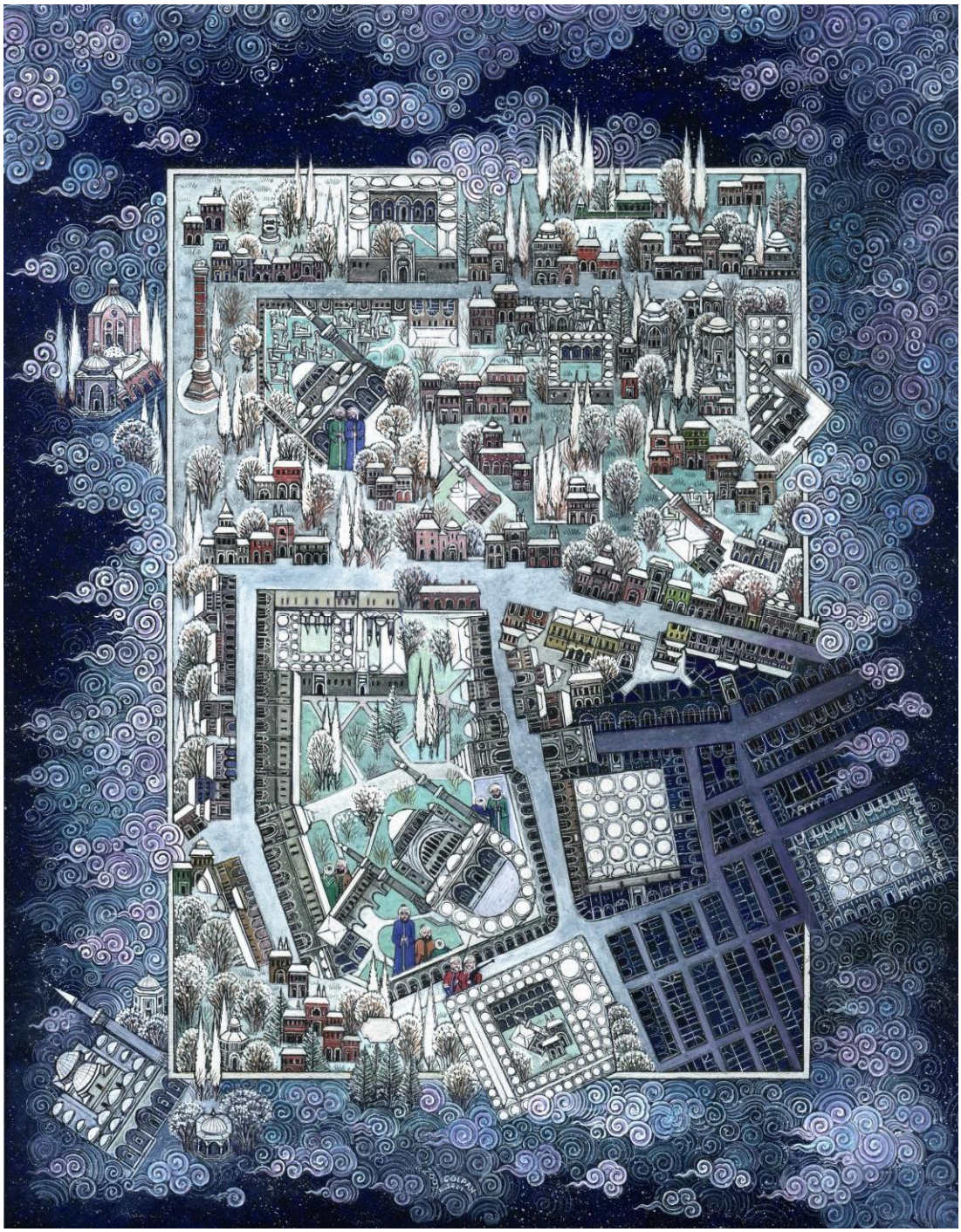

Resim 44. Nuruosmaniye Camii ve Külliyesi

Tanım ve Teknik:

Nuruosmaniye Camii-Külliye, İstanbul-Eminönü ilçesinde, şehrin merkezî bir noktasında ve ticaret bölgesi olan Kapalı Çarşı (Büyük Çarşı)'ya komşu olarak I. Mahmud tarafından 1749 yılında temeli atılarak inşasına başlanmış ve III. Osman tarafından 1755'te bitirilmiştir. Camii ve külliyenin mimarı Sinan Kalfadır. Külliye büyük bir kompleksten oluşmaktadır; Cami, Medrese, İmalathane, Kütüphane, Türbe, Çeşme, Sebil ve birkaç dükkân (Köprülü, 2009:64).

Nusret Çolpan, minyatürlerin de onunla ilgili çeşitli eserler üretmiştir. Cami ve külliyeyi çoğu zaman dikdörtgen form içerisinde nakşetmiştir. Mevsimsel farklılıkları ve dönemi bile dikkate alınarak farklı tasarımlar olarak yapılmıştır. Kapalı Çarşı'ya mutlaka vurgu yapılarak yansıtılmışlar.

Resim 44: Guaj ve suluboya ile yapılmış olan bu minyatürün genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Zemin dokusunu tam kaybedecek kadar her yeri örtücü boyanmamıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 44: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, Nuruosmaniye Camii, külliyesi ve çevresiyle nakşedilmiştir. Üstten ve yandan görünüşüyle betimlenmiştir.

Minyatürlerde topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleriyle çizilmiştir; Büyük Çarşı (Kapalı Çarşı), Nuruosmaniye Camii, Medrese, Hünkâr Kasrı, Sebil, Kütüphane, Türbe, Çeşme, Aşhane-İmaret, Çemberli Taş (Constantinus Sütunu), Fatih Bedesteni/Sandal Bedesteni, Atik Ali Paşa Camii, Atik Valide / Çemberlitaş Hamamı, Kapalı Çarşı, dükkânlar, Vezir Hanı, Çuhacı Han, Vezir Hanı, Hüseyin Ağa Camii, Yahya Kemal Müzesi, vb. gibi.

Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır.

Nuruosmaniye Camisini minyatürün alt ortasına yakın olarak odak noktası olacak şekilde konumlandırmıştır. Camiinin etrafına Külliye, Hünkâr Kasrı, Medrese, Kütüphane, Türbe, Sebil, Çeşme, Aşhane-İmaret, Çemberli Taş (Constantinus Sütunu), Atik Ali Paşa Camii, Bey Gümüş Camii, Fatih Bedesteni/Sandal Bedesteni, Atik Valide / Çemberlitaş Hamamı, Vezir Hanı, Kapalı Çarşı, dükkânlar, Çuhacı Han, sivil mimari yapılarını görülmektedir.

Minyatürün sağ arka tarafında yer alan yapılar ise Sinan Paşa Türbesi, arka bahçesinde mezar taşlarıyla düz çatılı olarak görülen bina Hüseyin Ağa Camisidir.

Sağ tarafta Yahya Kemal müzesi, sol tarafta ise Çemberli Taş'ın sağında Atik Ali Paşa camii ve bahçesindeki mezartaşları yer almaktadır.

Alt kuzuluk çerçevesinden taşan yapı Çuhacı Han mimarisidir ve sağ kuzuluk çerçevesinden çıkan yapı ise Sandal Bedesteni ve Kapalı çarşı'nın (üstten görünüş).

Sol köşe kuzuluk çerçevesinin dışında yer alan yapı Mahmut Paşa Camisidir.

Sol üst kuzuluk çerçevesinin dışında Çemberlitaş Hamamı görülmektedir.

Minyatür kış mevsimi olarak tasvir edilmiştir. Gece vaktine belirginlik yapılarak Osmanlı dönemi olarak canlandırılmıştır. Bu minyatürde Nusret Çolpan'a ait olan üslubu güzel bir şekilde görülmektedir. Kendine has oluşturduğu bulutları ile buna vurgu yapılmıştır. Nuruosmaniye Camii, Kapalı Çarşı ve çevresindeki tarihi dokusuyla beraber sivil yapılara da yer verilerek betimlenmiş olan bu minyatürde kış mevsimini yansıtılmıştır.

Minyatürde dış zeminini siyah ve prusyan ile renklendirilerek, beyaz ile serpmeler sayesinde kar yağıyor esintisini yansıtılmıştır. Hem dış zemininde hem içte yer alan beyaz ile yapılmış serpmeleri bu minyatürde de görülmektedir. Kompozisyonun kuzuluk cetvellerin dışına yoğun olarak yerleştirilmiş olan bulutlar görülmektedir. İnsan figürleri ile eski dönemi yansıtıldığının vurgusu sağlanmıştır. Yoğun bulutlar ve beyaz serpmeler ile kar kış esintisi vurgusu çok etkili olmuştur. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Minyatürde simetriden kaçınılmıştır. Kapalı Çarşıya renk verilmeyerek sırf çatı detaylarını çizgisel olarak betimlemesi ile

minyatüre güzel bir sadelik katılmıştır, bu sayede güzel bir denge sağlanmıştır. İnsan figürüne yer vererek eski dönemi yansıtılmıştır. Çok yoğun bulut grupları nakşedilerek dikkat çekici olmasını sağlanmıştır. Bu minyatürde martı kuşlarına yer verilmemiştir.

Nusret Çolpan'ın en belirgin üslubu sayılan bulutları bu minyatürde çok yoğun olarak kullanılarak hareket dengesiyle genel bir ritim kazandırılmıştır. Minyatürde figürler hareketsiz olmakla beraber, bulutlar ile güzel bir hareket sağlanmıştır. Eserde figürler dikey ve yatay hareketler ile bir bütünlük oluşturulmuştur. Arada yer verilen diyagonal yapılar ile hareketlilik kazandırılmıştır. Minyatür içerisinde Nuruosmaniye Camii'ni çok ön plana çıkartmasa da diğer yapılar ile aynı büyüklükte nakşedilmemiştir. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge ile nakşedilmiştir.

Minyatür bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Ağaç çeşitliliğini genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Bulutların genel dağılımı minyatüre masalsı bir hava kazandırmıştır. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur.

Bulutları dışa doğru fluğlaştırarak nakşedilmesi hoş bir doku oluşturmuştur. Minyatürde soğuk renkler başta kullanılmış olup, pastel tonları ve beyazı tercih edilmiştir. Zemin tek renk tonlamaları ile yapılmış, figür çizimine ağırlık verilmiştir. Dış Zemin siyah ve prusyan tonlamaları ile nakşedilmiştir. Cami gri tonlar ile nakşedilmiştir. Selvi ağaçları ve top ağaçlar ise beyaz ile lekesel olarak belirtilmiştir. Cami kubbelerini ve yapıların çatılarını beyaz ile boyanmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır. Beyaz ve pastel tonlardaki bulutlar siyah zemin üzerinde kontrastlık oluşturmaktadır. Bulutları tonlayarak nakşedilmesi esere masalsı bir hava vermiştir. Osmanlı dönem olarak yansıtıldığından dolayı nakşedilmiş olan yelkenler ve insan figürleri dengeli bir uyum ile ve koyu boyamalar ile belirtilmiş olunması minyatüre güzel bir bütünlük sağlamıştır. Bulutların dağılımı çok güzel bir armoniyle nakşedilmiştir.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan, Nuru Osmaniye Camisinin yer aldığı yedi adet eseri mevcuttur[2].

Resim 44: Minyatüre nakşedilen bulutların yoğunluğu esere masalımsı bir görünüm kazandırmıştır. Burada kullanılan bulutlar ile Nusret Çolpan tam olarak kendi üslubunu yansıtmıştır. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatürün kuzuluk cetvellerinin dışına, alt orta tarafına, deniz dalgalarının arasına imzasını yapım yılı ile "Nusret Çolpan" olarak belirtmiştir. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

[2] Hasan Nasuhi Çolpan ile 9.12.2019 tarihinde yapılan görüşme

3.17. Katalog: Süleymaniye Camii Külliyesi – Rüstem Paşa Camii (Açık ve Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 17

Resim No: 45-46

Eskiz No: 2

Eserin Konusu: Süleymaniye Camii ve Külliyesi

Yapım Tarihi: 2006 (Resim 45), 2000 (Resim 46).

Boyut: En:- Boy:- (Resim 45), En: 20 cm Boy: 29 cm (Resim 46).

Malzeme:

Kâğıt: Ebru kâğıdı *(*Osman Şimşek'in ebrusu) (Resim 45), kalın gramajlı kâğıda nakşedilmiştir (Resim 46).

Boya: Suluboya ve guaj ile boyanmıştır. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 45), Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 46).

Resim 45. Süleymaniye Camii ve Külliyesi

Resim 46. Anadolu Hisarı-Süleymaniye Camii ve Külliyesi

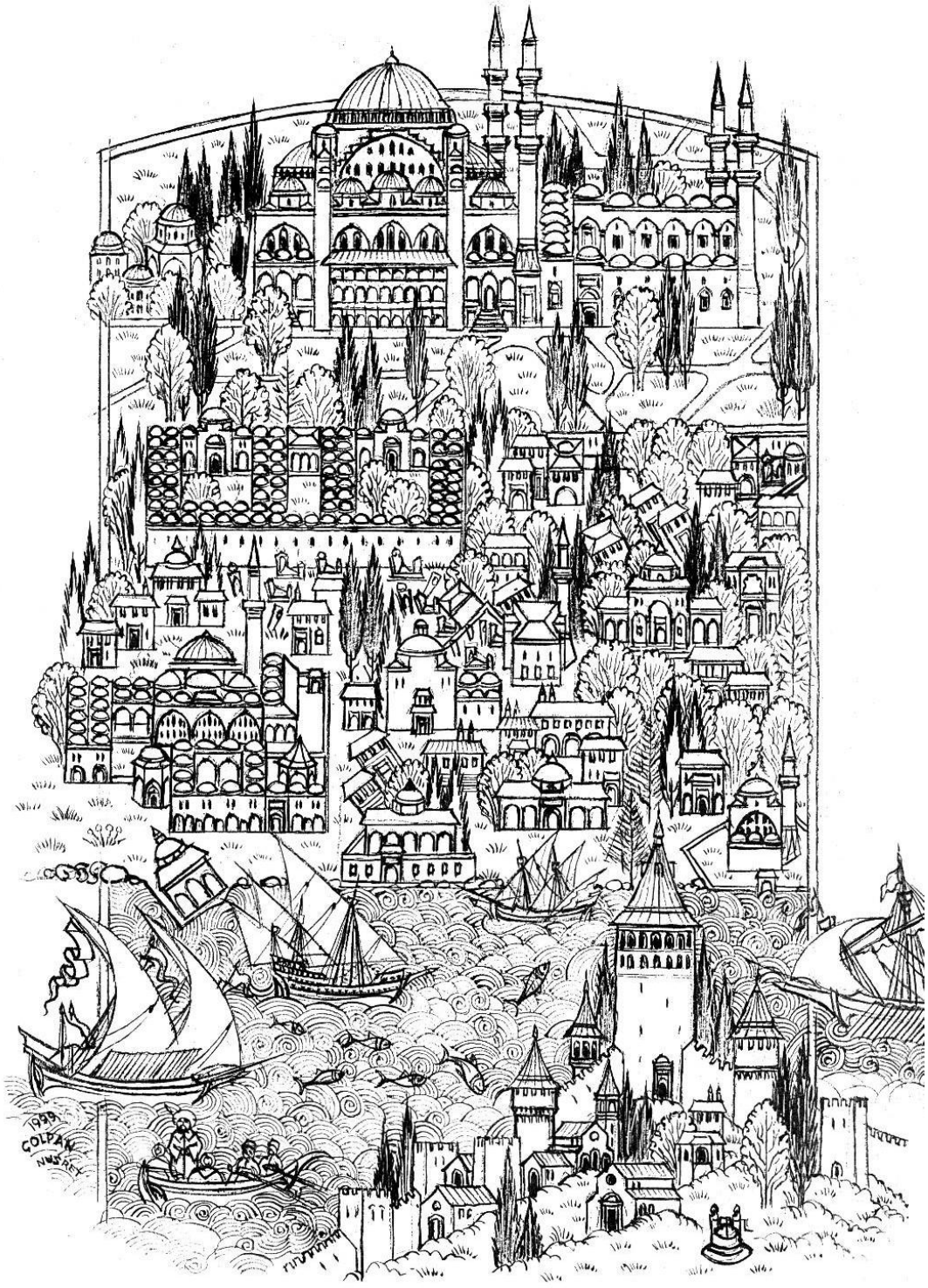

Resim 47.eskiz Anadolu Hisarı-Süleymaniye Camii ve Külliyesi

Tanım ve Teknik:

İstanbul'un silüetini süsleyen camiler içerisinde en görkemlisi ve Osmanlı Devleti külliyelerinin en güzel örneklerinden biridir Süleymaniye. Bu külliye, Kanuni Sultan Süleyman ve Mimar Sinan tarafından inşâ edilmiştir. Camii ve etrafını saran büyük kompleksi 1550-1557 seneleri arasında tamamlanmıştır. Osmanlı'daki cami merkezli külliye yapıların en gelişmişidir (Köprülü, 2009:62) İstanbul'un yedi tepesinden biri üzerindedir. Fatih ilçesinde, inşâ edilmiştir. Külliye bu tepeye yerleştirilmesiyle birlikte Mimar Sinan, caminin Haliç tarafından, Galata yönünden ve karşı kıyılardan bile muhteşem görünürlüğünü sağlanmıştır.

Süleymaniye Külliyesi, Camii ve avlusu haricinde, Kervansaray, İmaret, Darüşşifa, Medrese ve Hamam yapılarından meydana gelmektedir. Süleymaniye Külliyesi'nde ayrıca Kanuni Sultan Süleyman ile eşi Haseki Hürrem Sultan, kızı Mihrimah Sultan, kardeşi Asiye Sultan ve annesi Dilaşub Saliha Sultan'ın türbeleri de yer almaktadır (Günay, 2002:26).

Resim 45-46: Guaj ve sulu boya ile yapılmış olan bu minyatürün genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Boyaları dış zemin dokusunu tam kaybedecek kadar örtücü kullanılmamıştır. Mimari yapılarda boyaları daha örtücü kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 45-46: Kompozisyonlarda dikey eğimlerin meydana getirdiği görünüm ve renklerin uyumuyla resimsel bir anlatımı sağlanmıştır. Topografik gerçekliği ile çizmiştir; Süleymaniye Camii Külliye, Türbeler vb. bunlar içinde yer alır.

Minyatürler gündüz vakti olduğuna dair belirginlik kazandırılmıştır. Mevsimsel farklılıkları dikkate alarak dikkat çekici tasarımlar yapılmıştır. Bu minyatürlerde kış ve bahar olarak nakşedilmiştir. Süleymaniye Camii'ni üstten ve önden görüntüsüyle büyütülerek odak haline getirilmiştir. İki eserin temel farklılığı dış zeminleridir; biri Osman Şimşek'in kılçıklı ebrusu, diğeri ise fil kâğıdı üzerine

nakşedilmesidir. Minyatürler iki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Kompozisyonlarda simetriden kaçınılmıştır.

Bina, ağaç gibi üst üste dizilen figürlerin üst kısmına yine aynı büyüklükte figürler yerleştirilmiştir. Bu minyatürlerde Nusret Çolpan'dan görmeye alışık olduğumuz martı kuşlarına yer verilmemiştir. Süleymaniye Camisini diğer yapılara nazaran oran farkıyla nakşedilmiştir. Top Ağaçları genele yayarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurulmuştur. Soğuk ve sıcak renkler dengeli olarak minyatüre dağılmıştır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge kurgulanmıştır. Minyatürlerde ışık gölgeye yer verilmemiştir. Eserlerin genelinde aynı tonlama dengesini sağlanması ile bütünlüğü yakalanmıştır.

Resim 45: Açık kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürde, Süleymaniye Camii ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir. Sınırlarını belirsizleştirmiş, sınır çizgisi yerine yer yer mavi beyaz tonlamalarla bulutlar nakşedilerek ayrıştırılmış, iç ve dış farklı zemin renkleri vererek kompozisyonu tamamlanmıştır. Minyatür yatay dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Süleymaniye Camisini merkeze yakın konumlandırılarak odak noktası olmasını sağlanmıştır. Mimari yapıları hem yatay- dikey hem de diyagonal olarak betimlenmiştir. Minyatür kış mevsimi ve günümüz dönemini yansıtacak şekilde nakşedilmiştir. Nusret Çolpan, kendine has kompozisyon anlayışını gösterdiği bu minyatürde ebru sanatını kullanarak yeni bir üslup kullanmıştır. Eflatun ve gri olarak renklendirmesiyle sıcak tonda bir belirginlik sağlamıştır. Beyaz ile kış ayına vurgu yapılmıştır. Dış taraftaki doku ve renk sadeliği, mekânda süsleme kaygısı gütmenin yanında, içteki yoğun figürleri dengelemek amacıyla da nakşedilmiştir. Ebru zemin üzerinde yer alan bulutları bir nebze sadeleştirilerek nakşedilmiştir. Minyatürün dış kısımlarına doğru yerleştirmiş olan bulut figürleri adeta soğuk kış havasını yansıtmaktadır. Bulutların ritmik hareketleri ile Nusret Çolpan kendi üslubunu oluşturmuştur. Ebru zeminli Minyatürün dış sınırlarına yakın renklerin fluğlaşması minyatüre ayrı bir hareket kazandırmıştır. Bulutların yerleştirilmesi ile minyatür ayrı bir hareket kazanmıştır. Minyatürde figürler hareketsiz olmakla beraber, renk ve

kompozisyon ile hareket sağlanmıştır. Ebru dokusunu aynen bırakıp üzerine hafif boyayarak hoş bir etki sağlanmıştır. Ağaç ve çatılar beyaza boyanmıştır. Ağaçlarda belli belirsiz tonlara yer verilmiştir. Resimde soğuk bir atmosfer hissini yansıtmak için beyaz ve az renkler kullanılmıştır. Beyaz, minyatürde yer dokusundan, ağaçlara ve binalara kadar dengeli bir şekilde kompozisyonun her tarafına dağıtılmıştır. Hâkim renk tonları beyaz ve yeşildir, Eflatun ve beyaz kullanarak zıtlık oluşturulmuştur, bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanmıştır. Camiyi gri-eflatun tonlarında nakşedilmiştir. Zemin üzerinde bir kontrastlık sağlamak için, Ebru zemin üzerinde nakşedilen bulutlara beyaz ve mavi renklere ağırlık verilmiştir. Beyaz, yeşil ve eflatunun genele hâkim olması bir kontrastlığı sergilemektedir.

Resim 46: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, Süleymaniye Camii ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir: Galata kulesi, Rüstem Paşa Camii, Haliç vb. gibi. Eskiz (Resim 47) bu minyatüre aittir. Minyatür düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır. Süleymaniye Camisini üst kısma yakın olarak nakşedilmiştir. Rüstem Paşa Camisini Haliç kıyısında konumlandırarak minyatürü Haliç ile adeta ikiye ayırmaktadır. Ön kısımda Galata Kulesi görülmektedir. Minyatürde yapıları genelde yatay-dikey olarak betimlenmiştir ve çok az sayıda sivil mimaride diyagonal olarak konumlandırmaları görmek mümkündür. Minyatür bahar mevsimi olarak tasvir edilmiştir. Osmanlı dönemi olarak nakşedilmiştir. Tekne içerisinde yer alan insan figürlerinden eski dönemi yansıtmış olduğu belirtilmiştir. Beyaz ile lekesel olarak ot kümeleriyle bahara vurgu yapılmıştır. Tekne içerisine nakşedilmiş olan beş adet insan figürüne yer verilmiştir. Minyatürün ön tarafında bir su kuyusu görülmektedir. Haliçte süzülen balıklar dikkat çekicidir. Figür ve formlarda soğuk ve sıcak renkler kullanılmış, hareketlerde kontrastlık oluşturarak belli bir ritim elde edilmiştir. Minyatürdeki ağaçlarda ise yeşilin tonları biraz daha belirginleştirilmiştir. Sıcak ve soğuk renk dağılımları ile denge sağlanmıştır. Gümüş kullanılmıştır. Cami beyaz olarak belirtilmiştir. Minyatürde top ağaçları yeşil tonlarında belirtirken selvi ağaçlarını koyu nefti yeşil olarak nakşedilmiştir. Baharı yansıtmak için yer bitki örtüsüne beyaz ile noktasal fırça darbeleri ile çiçek havası verilmiştir. Haliçte mavi deniz dalgalarında seyreden yelkenlerin kırmızı renkte olması yine güzel bir

kontrastlık sağlamaktadır.

Değerlendirme:

Süleymaniye Camii Külliyesi, İstanbul'un kimliğinin belirlenmesinde en önemli yapılardan birisidir ve her zaman ayrıcalıklı bir yere sahip olmuştur. Nusret Çolpan Süleymaniye Külliyesi ile ilgili yedi adet eser nakşetmiştir.

Resim 45: Nusret Çolpan Ebru kağıtları üzerine minyatürler nakşetmesi yeni teknik ve üslup anlayışının göstergesi olmuştur. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatüre imzasını sağ alt tarafına, şemse formunun içerisine, deniz dalgalarının arasına, yapım tarihi ile "Nusret Çolpan" olarak belirtmiştir. Eser, İbrahim Hakkı Yiğit koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 46: Nusret Çolpan bu minyatürü 2000 yılında nakşetmiştir. Burada kullanılan kalın gramajlı kâğıdın kenarları oyuktur. Bu şekilde satılan bir kâğıt çeşididir. Nusret Çolpan daha önce böyle bir kâğıdı hiç kullanmamıştır. 'Minyatür İstanbul' kitabında bu esere yer verilmiştir.

Nusret Çolpan imzasını minyatürün sol alt tarafınaa yakın "Nusret Çolpan" olarak yapım yılı ile beraber belirtmiştir. Eser, vârisleri koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 47: Bu eskiz Resim 46 minyatürüne aittir.

3.18. Katalog: Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi (Kapalı Kompozisyon, Dikdörtgen Form)

Katalog No: 18

Resim No: 48-49

Eskiz No: -

Eserin Konusu: Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi

Yapım Tarihi: Şubat 2001 (Resim 48), - (Resim 49).

Boyut: En: 32 cm Boy: 34 cm (Resim 48), En:- Boy:- (Resim 49).

Malzeme:

Kâğıt: Fon kartonuna nakşedilmiştir (Resim 48-49).

Boya: Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Yapıştırma Altın kullanılmış, gümüş kullanılmamıştır (Resim 48).

Suluboya ve guaj ile nakşedilmiştir. Altın ve gümüş kullanılmamıştır (Resim 49).

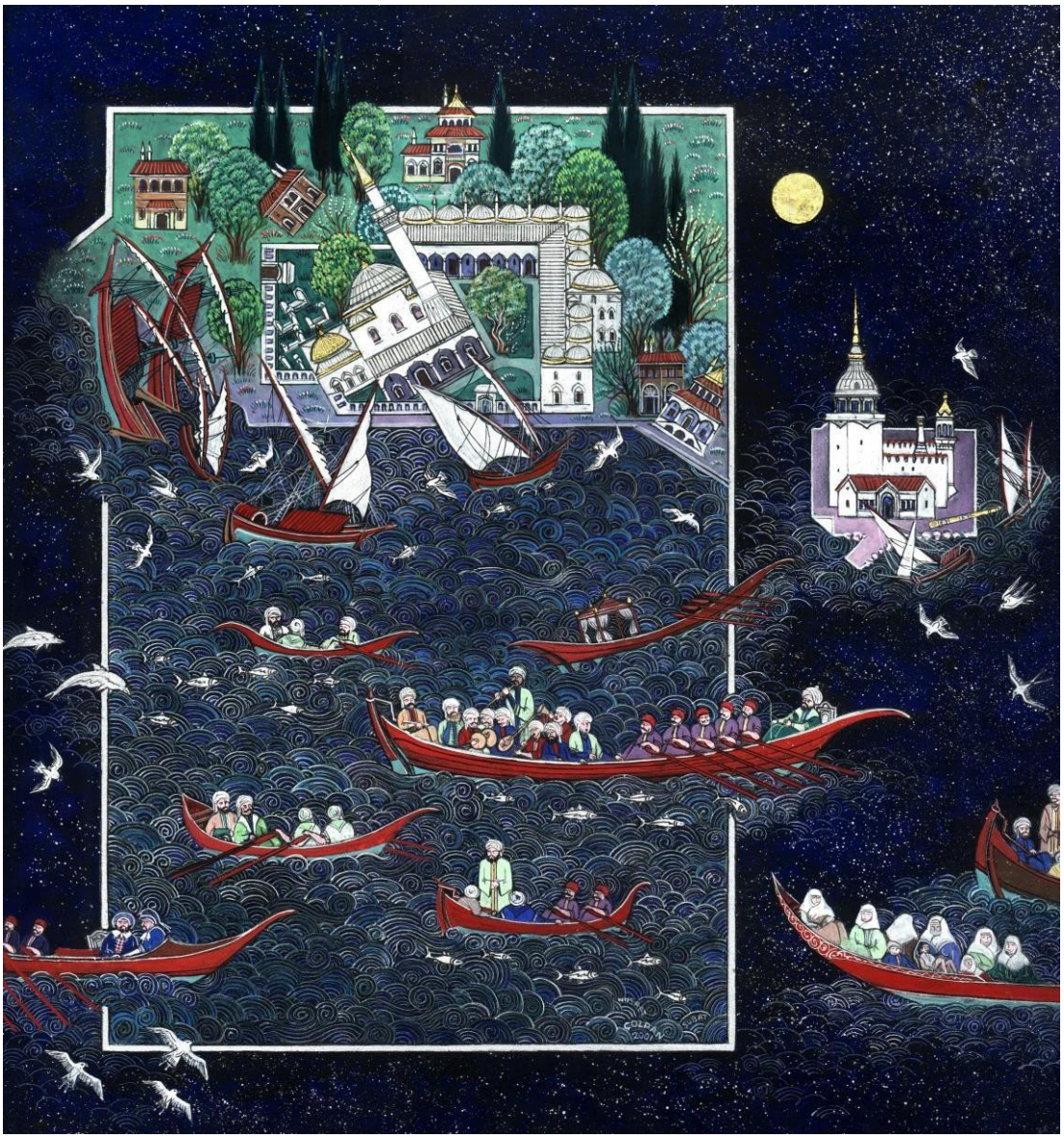

Resim 48. Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi-Sandal Sefası

Resim 49. Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi

Tanım ve Teknik:

İstanbul'un Üsküdar sahilinde kendi adıyla anılan semtte cami, medrese ve türbeden oluşan külliye Mimar Sinan tarafından 1580 yılında yapılmıştır. Bânisi eski Şam Beylerbeyi Veziri Şemsi Ahmed Paşa'dır.

Yapıyı diğer Mimar Sinan yapılarından en ayrıcalıklı kılan yönü ise, işlevlerin plan yerleşiminde farklı tasarlanması ve ölçek bakımından en küçük külliye yapısı olarak inşa edilmiş olmasıdır. Sinan, yaptığı bu çalışmalar ile yeni bir üslubun oluşmasına önderlik etmiştir. Selimiye Camii gibi çok heybetli ve büyük ölçekli bir külliyenin ardından bu kadar mütevazı bir külliyeyi meydana getirebilmek Sinan'ın devamlı bir arayış içerisinde olduğunun göstergesidir. Çünkü Sinan, üzerine kurulduğu bu zor küçük arazide medrese, cami ve türbeden oluşan yapıları alışılagelmiş olandan çok farklılaştırarak yeni bir yerleşim düzeni içerisinde çözümlemiştir (Günay, 2002:93).

Resim 48-49: Suluboya ve guaj ile tasarlanmıştır. Guaj ve suluboya ile yapılmış olan bu minyatürün genelinde akıtma tekniği ile yapılmıştır. Ağaçlarda noktalama tekniği kullanılmıştır. Unsurlarda tahrir tekniği uygulanmıştır. Tarama tekniği kullanılmamıştır. Yer örtüsü dokusunda boyaları çok örtücü kullanılmamıştır. Boyalar sandal, insan figürleri ve mimari yapılarda daha örtücü olarak kullanılmıştır. Çok ince fırça kullanımı tercih edilmemiştir.

Kompozisyon Özellikleri:

Resim 48-49: Kapalı kompozisyon düzeni olarak tasarlanmış olan minyatürlerde, Şemsi Ahmed Paşa Camii ve çevresi ile üstten ve yandan görünüşüyle nakşedilmiştir.

Matrakçı Nasuh gibi topografik gerçekliğiyle ve yapıları mimari özellikleri ile nakşedilmiştir; Şemsi Ahmed Paşa Camii, Medrese, Türbe vb. gibi. Resim 49 numaralı minyatüre Kız Kulesi de eklenerek nakşedilmiştir.

Minyatürler düşey dikdörtgen form olarak tasarlanmıştır.

Üstten ve önden görünüşün yer aldığı minyatürlerde yollar belirtilmemiştir.

Şemsi Ahmed Paşa Camii'ni çerçeve içerisinde odak noktası olacak şekilde nakşedilmiştir. Sandalları hem içte hem dışta konumlandırmıştır. Minyatürler ilkbahar mevsimi olarak nakşedilmiştir. Nusret Çolpan, bu minyatürlerde üslubunu kendine has olan deniz dalgaları ile göstermektedir. Minyatürlerde Osmanlı dönem olduğuna dair yansıtılacak şekilde nakşedilmiştir.

Canlı renkleri kullanarak mevsimsel farklılıklarını belirterek nakşedilmiştir. Şemsi Ahmed Paşa Camii'ni oran olarak çok büyük bir alanı kaplayacak şekilde, diğer binalara nazaran bir miktar büyütülerek gösterildiğinden dolayı belirginlik ve odak noktası olmasını sağlanmıştır. İnsan figürlerine yer vererek eski dönemi yansıtılmış olduğunun vurgusu yapılmaktadır. Çerçevelerin dışına minyatürü nakşetmeye devam etmesi minyatürleri adeta bir hayal kurma penceresi açıyor izlenimini vermektedir. İki boyutlu perspektif olarak nakşedilmiştir. Hiçbir detayda üç boyutlu bir perspektife yer verilmemiştir. Kompozisyonlarda simetriden kaçınılmıştır.

Mimari yapılarda ve figürlerde çok sade bir yaklaşım ile nakşedilmiştir. Minyatürlerde yer alan ağaçların cinsi selvi, sedir ağaçları hariç pek belli edilmemiştir. Çiçek ve bitki çeşitliliğine pek girilmemiştir. Çizgisel çim kümelerinde yer yer noktasal renkler verilerek çiçek havası verilmiştir. Yelken ve sandalları bazen yandan bazen de önden görerek yansıtılmıştır. Kendisinin üslubu olan tipik deniz dalgalarını bu iki minyatürde de güzel bir harmoniyle gösterilmiştir. Martı kuşlara ve balıklara yer verilmiştir. İnsan figür çeşitliliği dikkat çekicidir.

Eserlerde ritim elde etmek için, figür-formlarda soğuk ve sıcak renkler kullanılmış, hareketlerde kontrastlık oluşturulmuştur. Dış zemin dokusunda dalgaların dinamik kullanımıyla minyatürler hareket kazanılmıştır. Figürlerde yatay, dikey ve diyagonal yerleştirmeler ile bir bütünlük oluşturulmuştur. Minyatür, bitki ve diğer figürler üzerindeki renk dengesi üzerine kurgulanmıştır. Kompozisyonun geneline bakıldığında simetriden kaçınılarak güzel bir denge oluşturulmuştur. Şemsi Ahmed Paşa Camii'ni diğer yapılara nazaran oran farkıyla nakşedilmiştir. Soğuk ve sıcak renkler dengeli olarak minyatüre dağıtılmıştır. Zeminde yer yer çizgisel olarak çim belirtilerek yer dokusu oluşturulmuştur.

Bu minyatürlerde zemini pastel renk tonlamaları yapılmış figür çizimine ağırlık verilmiştir. Şemsi Ahmed Paşa Camisini beyaz olarak nakşedilmiştir. Sivil yapılar çeşitli renklerde boyanmış olup, bazıları da ahşap ev havası vermek için koyu kahverengiye boyanmıştır. Sıcak ve soğuk renk dağılımları minyatürün her tarafına taşınılarak denge sağlanmıştır. Bahar mevsimini yansıtmak için hâkim renk açık yeşil tonlarını kullanılmıştır. Denizde mavi ve kırmızının tonlarını kullanarak zıtlık oluşturulmuş, bu sayede minyatürde bir rahatlama sağlanmıştır. Minyatürlerde selvi ağaçları koyu nefti renkte boyanırken, top ağaçlar yeşilin çeşitli tonlarında lekesel olarak belirtilmiştir. Deniz dalgalarının mavisi ve yelkenlerin kırmızı renkleri kontrastlık oluşturması dikkat çekici olmuştur. Deniz dalgaları zemindeki yoğun doku çalışması, yelkenlerin düz, dingin renkler ile kontrastlık oluşturmuştur. Ağaçlar farklı ton yeşiller ile boyanmış ve koyu açık dengesini sağlayarak hafif ışık gölge havası verilmiştir.

Bina çatılarında kullanmış olduğu çeşitli kırmızı-turuncu rengi tonlarını her birinin ayrı bir yapının çatısına sürülmesiyle minyatürler hareket kazanmıştır. Osmanlı dönemi yansıtıldığından dolayı nakşedilmiş olan yelkenler de dengeli bir uyum ile belirtilmiş olunması minyatüre güzel bir bütünlük sağlamaktadır. Minyatürlerde sandalların seyri çok güzel bir harmoniyle nakşedilmiştir.

Resim 48: Minyatürün kuzuluk çerçevesinin dışında sağ tarafında Kız Kulesi görülmektedir. Gece vakti olarak belirginlik kazandırılmıştır. Bunu dış zeminini siyah ve prusyan ile renklendirilerek, gümüş zerefşan serpmeler ile yıldızlar ve ayı nakşedilerek gece olarak gösterilmiştir.

Resim 49: Gündüz vakti olarak belirginlik kazandırılmıştır.

Değerlendirme:

Nusret Çolpan, Şemsi Ahmed Paşa Camii Külliyesi'ni dokuz adet ayrı eser olarak nakşetmiştir.

Resim 48: Bu esere 'Minyatür İstanbul' kitabında yer verilmiştir. Nusret Çolpan minyatüre imzasını sağ alt tarafına kuzuluk cetvellerinin hemen üstüne, deniz

dalgalarının arasına yapım tarihinin ayı ile beraber "Nusret Çolpan" olarak belirtmiştir.

Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

Resim 49: Nusret Çolpan bu minyatüre imzasını atmamıştır. Bu özelliği ile tektir. Bu esere 'Osmanlıya dair Hikâyat' Remzi Kitapevi (Murathan Mungan) kitabının kapağında ve 'Minyatür İstanbul' kitabında yer verilmiştir. 'THY Magazin' dergisinde 1987 tarihinde röportajı ile yayınlanmıştır. Eser, vârisler koleksiyonunda yer almaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Nusret Çolpan'ın "İstanbul Camileri" konulu minyatür eserlerinin sadece bir hikâye anlatımı olmadığı, metni açıklayıcı ve destekleyici biçimde görsel olarak bizlere sunduğu ve mekânsal tasvir olarak da sanatsal bir değere sahip olduğu bilinmektedir. Matrakçı Nasuh'un harita-minyatür karışımı kendine has üslubunu, ihtiyaca binaen geliştirdiği bu anlayış günümüzde, Nusret Çolpan'ın kendi tasarımları ile gelişmiş ve farklı üslup anlayışıyla devam etmiştir. Bu tezde, 13 adet İstanbul camisi katalog usulü ile tek tek alfabetik sıraya göre detaylı olarak analiz edilmiştir. Kataloglarda Nusret Çolpan'ın 38 adet minyatürü incelenip analizi yapılmıştır ve iki adet eskize yer verilmiştir. Toplam 18 katalog örneği konu bazında alfabetik olarak sıralanmıştır.

İstanbul Cami minyatürü olarak ilk eserini 1984 yılında üreten Nusret Çolpan, 1991 yılından 2008'e kadar aynı konuyu nakşetmediği yıl olmamıştır. En verimli yılı 6 adet eserle 2003'dür. Nusret Çolpan'ın minyatürlerdeki üslup özgünlüğü, geleneğin dinamik varlığı, yaratıcı bulguların birleşmesinde ve takip edilecek bir minyatür ekolü bırakmasındadır. Cumhuriyet tarihinin az sayıda önemli nakkaşlarından birisi ve son temsilcilerindendir. Nusret Çolpan'ın medeniyet telakkisi ve sanat anlayışı minyatürlerine yansımıştır. Minyatürlerindeki yenilikler, gelenek üzerine kurgulanmıştır.

Nusret Çolpan, kadim Türk minyatür tarzından kopmayan bir anlayış geliştirmiştir ve bu minyatürlerde de görüldüğü gibi kendi üslubuyla, özgün tasarımlarındaki kompozisyon gücünü arttırmıştır. Eserlerinin özelliği, çoğunlukla şehir minyatürleri olarak nakşedilmesidir. Kullanılan turkuaz ve mavinin tonlarında, kendine has oluşturduğu deniz dalgaları, bulutlar ve genel kompozisyon anlayışı ile bu özelliğini göstermektedir.

Bu araştırmada, Matrakçı ekolünden mülhem, Nusret Çolpan'ın şehir topografik gerçekliğe uygun, geleneği yorumlayarak minyatür eserlerinin analiz ve değerlendirmeleri yapılmıştır. Bulut, deniz, helezon vb. gibi benzer objelerin tekraren kullanılarak kendi üslubunu meydana getirmiştir. Nusret Çolpan özgün eserler üreten

bir sanatçı olarak yeni nesillere rol model olmaktadır.

Nusret Çolpan şehir minyatürlerinde Nasuh'un şehir krokilerinden etkilenerek yorumlamayı tercih etmiştir. Matrakçı'nın minyatürleri şehir planları ve manzaraları doğa tasviri yapmak üzerine kurgulanmıştır. Nusret Çolpan, minyatürlerinde mimari özellikleri ile genel manzara yansıtmayı benimsemiştir.

"Topoğrafik Resim" denilen farklı bir türe yöneltmenin hedefi gerçekliği belgelemektir. Böylece, nakşedilen yörenin en bariz özelliklerinin bir arada görülebilmesi sağlanmaktadır. Topografik kurgu, Kanuni Sultan Süleyman'ın seferlerine katılan bilim adamı, yazar ve nakkaş olan Matrakçı'nın eserlerinde kendini gösterir (Resim 5). Yan yatmış mimari yapıları, renkli tepeleri ve parlak bitkileriyle Osmanlı minyatür sanatındaki ilk figürsüz manzara denemeleri olarak sayılabilir. Tüm detaylarıyla yerleşim yerleri ve önemli yapıları belgeleme geleneği, Matrakçı'dan sonraki nakkaşlar tarafından da sürdürülmüştür (Renda, 1997:1267).

Matrakçı Nasuh'un minyatürlerindeki en önemli özellik kent tasvirleriyle birlikte Osmanlı dönemine ait mimari yapılardır. Bu tasvirler sayesinde bugünden geriye bakarak o dönemin mimari dokusunu anlayabilmekteyiz. Minyatürdeki mimari tasvirler dönemin estetiğinin zihnimizde canlanmasını sağlamaktadır. Nusret Çolpan da Nasuh gibi bu yaklaşımı benimsemiştir. Nusret Çolpan İstanbul Camilerini nakşederken şehir krokilerinin bütünselliği içinde yorumlamayı ihmal etmemiştir.

Minyatür Nakkaşı Nusret Çolpan'ın eserlerindeki kompozisyon özellikleri; gerçeklik, form, konum, mevsim, vakit, dönem, üslup, belirginlik, vurgu, perspektif, simetri, sadelik, figür, ritim, hareket, denge-oran, doku, renk, kontrast, ışık gölge, teknik ve bütünlük olarak ele alınmıştır. Yeni nesiller için izinden gidilebilecek bir ekolün varlığı, minyatürlerindeki özgünlüğü, üslup arayışı bu çalışmayla belirgin hale getirilmiştir.

Günümüz modern sanatta da geçerliliğini sürdüren estetik bir eserin olmazsa olmazı olan kompozisyon ilkelerinden renk ve hareket, Nusret Çolpan'ın eserlerinde yüksek bir yaratıcıkla anlam bulmaktadır.

Minyatür sanatında perspektifin, ışığın, gölgenin olmaması ve çizgi ile kontörün belirginleşmesi esastır. Konuların plan anlayışına göre, kuş bakışı yani kompozisyona tepeden bakmak, minyatür sanatının genel kurallarından biridir. Nusret Çolpan bu anlayışı eserlerinde aynen uygulamıştır.

Nusret Çolpan yeni bir minyatüre başlarken en öncelik verdiği husus 'konu seçimi'dir. Konu seçiminde tarihi eserleri öncelikli olarak tercih etmiştir. Kompozisyona yaklaşımında dikkat çekmek istenilen yapıyı kompozisyonun üçte ikisi olacak şekilde tasarlamış ve diğer figürler daha arka planda kalacak şekilde detaya girilmeden nakşedilmiştir. Tasarımı küçük olarak aydıngere çizip fotokopi ile istediği büyüklüğe getirir, böylelikle detaya hakimiyeti sağlardı. Yeterli doküman ve araştırma yapmadan minyatür nakşetmezdi. Gelecekte lazım olabilir düşüncesiyle dergilerden, kitaplardan resimleri, bilgileri konu başlıklarına göre dosyalar, notlar tutar ve klasörler oluştururdu.

Nusret Çolpan'ın minyatür eserlerinde hayvan ve insan figür kullanımı az ve detaysızdır. Hayvan ve bitki figürleri natüralist bir yaklaşım ile detaysız olarak nakşedilmiştir.

Minyatürlerde lekesel ve çizgisel bir teknik kullanmıştır. Boyaları figürlerde ve mimari yapılarda daha örtücü kullanmıştır. Boyaları akrabalaştırmayı her zaman uygun görmüştür. Noktalama tekniğini ağaçlarda uygulamıştır. Tarama tekniğini hiçbir minyatüründe kullanmamıştır. Çok ince fırça kullanımını tercih etmeyerek akıtma tekniğini kullanmayı tercih etmiştir. Tonlama tekniğini neredeyse her minyatüründe uygulamıştır. Altın ile boyama tekniğini ise pek fazla tercih etmemiştir. Camii kubbelerini mor, gri, gümüş renklerini kullanarak belirginlik sağlamıştır. Nusret Çolpan, minyatürlerinin genelinde az altın kullanmayı tercih etmiştir. Dikkat çekmesini ya da değerini yükseltmek istediği yerlerde ise yapıştırma altını kullanmıştır. Bu eserlerin sayısı azdır. Gümüşe hiçbir minyatüründe yer vermemiştir. Onun yerine suluboyada gümüş rengini kullanmıştır. Nusret Çolpan sanat hayatının ilk yıllarındaki minyatürlerinde renkleri az örtücü ve daha pastel tonlar olarak kullanmıştır ve altına daha çok yer vermiştir. İlerleyen yıllarda ise, altını daha az kullanan Nusret Çolpan, mimaride ve doğa figürlerinde daha canlı

renklere geçmiştir. Nusret Çolpan minyatürlerinde dikkat çekmek amacıyla vurgu sağlayabilmek için bazı eserlerinde altını kullanmıştır. Buna en güzel örnek Resim 32, 33 ve 34'deki minyatürleridir. Bu üç minyatürde Eyüp Sultan Türbesi'ni taçlandırmak amacıyla zemini altın olarak küçük şemse formunun içerisinde kullanmıştır. Nusret Çolpan'ın kıymet belirtme ve dikkat çekme yöntemlerinden bir diğeri de (Resim 34) Eyüp Sultan minyatüründe görülmektedir. Bu minyatürü diğerlerinden ayıran en büyük özellik, gece ve sonsuzluğu yansıtması için minyatürün dış tarafına koyu renklerde boyanmış olması ve pek çok bulut kullanarak göğe kalkıyor gibi bir uluhiyeti kazandırmasıdır. Minyatürde kıymet ve dikkat çekme yöntemini Nusret Çolpan, sırf altın kullanarak yapmamış, bilhassa farklı renkler kullanarak uygulamıştır. Bazen de yapıyı bir şemse formuna, madalyona veya bir daire içerisine alarak vurguyu sağlamıştır. Nusret Çolpan minyatürün zeminine kompozisyonu oluşturma yönteminde helezon form yerleştirmesiyle iki ayrı ülkede yer alan mimari yapıları aynı minyatürde bir araya getirerek ustalığını kanıtlamıştır. Buna güzel bir örnek Resim 37'dir. Hz. Peygamber'in Veysel Karanî'ye (Üveys el-Karanî) verilmesini vasiyet ettiği söylenen hırkasının bu camide yer almasından ötürü Nusret Çolpan, camiye dikkat çekmek amacıyla caminin arkasında yer alan dairelerin ilkinin içerisine ışık huzmesi gibi bir dokuya yer vermesi esere ayrı bir güzellik ve önem katmıştır. Bu tekniği renkler ile yapmış olması bir ilk olması açısından çok önemlidir. Minyatürler de camiler çoğunlukla oran olarak büyütülmüş ve ön plana çıkartılmıştır. Avlu, bahçe gibi boş alanları oran olarak küçültülerek belirtilmiştir. Bina bitim hattını her zaman bitki ve ağaçlar ile örtülmüş olarak nakşedilmiştir. Cami kubbelerini gri beyaz veya eflatun olarak nakşedilmiştir.

Nusret Çolpan mor ve eflatun tonlarını minyatüre gerçek üstü bir anlatım gücü sağlaması amacıyla da kullanmayı sevmiştir. Minyatürler de bina çatılarını farklı renk tonlarında kırmızılar ile ayrı ayrı binalara nakşedilmiştir, bu sayede bir hareket kazandırmıştır. Ağaçlar mimari yapılara paralel olarak gelmesine çok dikkat edilerek nakşedilmiştir. Mimari yapılarda ki taşları keskin hatlı ve gölgesiz olarak çizilmiştir, bu sayede duvar görünümü kuvvetlendirilmiştir. Duvar taşların tahrirlerini her minyatürde koyu olmayan renkler ile silik olarak belirtilmiştir. Minyatürlerde kuş figürleri kuzuluk çetvelinin içinde daha küçük olarak, dışında ise

bir oran daha büyükçe nakşedilmiştir. Martı kuşlarını minyatürde üst üste yerleştirmeden profilden nakşedilmiştir. Ağaç figürlerinde yuvarlak hatlı top şeklinde ve selvilere öncelik vermiştir. Ağaçlarda dallara mutlaka belirti verilmiştir. Yuvarlak ağaçlar noktalama tekniği kullanılarak boyanmıştır. Ağaç dipleri pek gösterilmemiştir. Çam ağacı çiziminde üçgen yapı korunarak nakşedilmiş, zemin rengi akıtılmasıyla koyu yeşil tanları ile iğneleri işlemiştir. Selvi ağaçlarına çok yer verilmiş, dik ve terazide çizilmesiyle koyu nefti yeşil tonlamaları ile belirginlik kazandırılmıştır. Bahar mevsimine belirginlik kazandırmak amacıyla beyaz ve pembe ile noktalama tekniği uygulanmıştır. Kar mevsimine belirginlik kazanmak amacıyla bu noktalamalar beyaz ile yapılmıştır. Minyatürlerde yollara belirti kazandırmak için bazı bölümlerinde ağaç ya da bitki taşırarak nakşetmiş, böylece eserin sertliğini almıştır. Nusret Çolpan denizi mavi, lacivert ve türkuaz olarak nakşetmesi onun tipik üslubunu oluşturmaktadır. Deniz kenarında yer alan duvarlara suyun bitiş çizgisi net olarak belirtilmiştir ve yer yer dalga taşırılmıştır. Denizde yer alan gemilerin diplerine ve arka uzantısına dalgaları boyarken mutlaka beyaz boya katarak dalgayı nakşetmiştir. Bunu kıyıya vuran dalgalara da uygulamıştır. Deniz üzerine bulut denk gelmişse dalga çizgileri sık ise bulutların aralık kontürlerini daha büyük olarak ayırt edici olarak nakşedilmiştir. Monoton olmaması için bulut kümelerinin büyüklü küçüklü olarak nakşedilmiştir. Minyatürlerin genelinde tek kuyruklu bulutları tercih etmiştir. Dikkat çekmeyi istenilen yerlere desenin etrafına bulutları sararak uçuyormuş efektini sağlamıştır. Nusret Çolpan aharlı kâğıtları minyatürde hiç kullanmamıştır. Kalın gramajlı kâğıt, ebru kâğıdı ve fon kartonu üzerine nakşedilen minyatürlerde boyalar zeminde çok örtücü olarak nakşedilmemiştir. Akrilik ve yağlı boya ile yapılan tablolarda ise boyalar zeminde daha örtücü olarak kullanılmıştır.

Tahrir tekniğini tüm unsurlarda her zaman kullanmıştır. Tahrirleri incelikli kalınlıkta çekmeden aynı oranda uygulanmıştır. Nusret Çolpan kadim Türk minyatür tarzından kopmayan bir anlayışı geliştirmiştir. Günümüzün mimari yapılarını da minyatürlerinde nakşetmesi, kendine güvenin üsluba yansıması olarak değerlendirmek mümkündür. Gözlemlediği her şeyi kendi üslûbuyla anlatarak, genel anlamda değişime uğramıştır. Bunlar beyaz, turkuaz ve mavi tonların egemen olduğu renkler ile kendini göstermiştir. Ortaya çıkan bu yeni renk anlayışı Nusret Çolpan'ın

minyatür eserlerindeki deniz dalgalarına ve bulutlara, helezon ve spiral formlar ile sürekli kendini yenileme olarak yansımıştır.

Yeni formlar kullanarak yapmış olduğu bu yeni tasarımlar ile, minyatür tarihine yeni bir üslup kazandırmıştır.

Nusret Çolpan'ın üslubunu oluşturan ve İstanbul Camii Minyatürlerinde kullanmış olduğu zemin doku örnekleriyle bulut, dalga, form ve dolgu motiflerinden başlıca örnekler:

Nusret Çolpan'ın üslubunu oluşturan ve İstanbul Camii Minyatürlerinde en çok kullanılmış olan bulut küme örnekleri			

	Resim 34 bkz. Nusret Çolpan minyatür üslubunu oluşturan tipik bulut boyama tarzları birkaç çeşittir. Bu minyatürde olduğu gibi birkaç renk tonlama yapılarak nakşedilmesine örnektir.
	Resim 39 bkz. Bulutları beyaz ile tahrirlenerek yapılanlar.
	Resim 44 bkz. Tahrirleri koyu yapılıp renkli nakşedilen bulutlar.
	Resim 41 bkz. Bulutları beyaz boyanarak mavi, eflatun renk tonlamalarıyla nakşedilme örneği.

Nusret Çolpan'ın üslubunu oluşturan deniz dalga örnekleri

	Resim 27 bkz. Nusret Çolpan'ın üslubunu tam olarak yansıtan deniz dalgalarının en güzel örneğini bu minyatürde görmek mümkündür.
	Resim 49 bkz. Nusret Çolpan'ın bu minyatürün yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Tahminlere göre 1990 lı yıllarda yapılmış olduğu varsayılmaktadır. Bu minyatürde ki dalgalar geleneksel klasik minyatür dalga boyama üslubunu yansıtmaktadır. Nusret Çolpan'a ait üslup bu yıllardan sonra oluşmuştur.

	Resim 24 bkz. Nusret Çolpan minyatürlerinin dış zeminini siyah ve ultramarin tonlamaları yaparak gece, uzay ve sonsuzluk hissini vermesi için birçok eserinde bu yöntemi kullanmayı sevmiştir. Bu yöntemi çokça uygulayarak yeni teknik ve üslup anlayışının göstergesi olmuştur.
	Resim 48 bkz. Nusret Çolpan geceye vurgu sağlamak amacıyla altın ile ayı nakşetmiştir. Diğer minyatürlerinde bunu bazen gümüş ve beyaz kullanarak da uygulamıştır. Minyatürlerde yıldızlara vurgu yapmak amacıyla beyaz ve altın ile zerefşan uygulanmıştır.

	Resim 41 bkz. Nusret Çolpan Ebru kâğıtları üzerine minyatürler nakşetmesi yeni teknik ve üslup anlayışının göstergesi olmuştur. Kar kış etkisine vurgu sağlaması açısından eflatun renkli ebrulu kağıtları tercih etmiştir.
	Resim 45 bkz. Kış mevsimi karlı havaya vurguyu arttırmak için beyazlı ebru tercih edilmiştir.

	Resim 36 bkz. Nusret Çolpan zeminde kullanmış olduğu helezon doku çalışmalarını 2002 senesinden itibaren birkaç eserinde kullanmaya başlamıştır. Bu doku minyatürlere masalsı bir hava kazandırmıştır.
	Resim 44 bkz. Nusret Çolpan bu helezonları bazen de kış havasını vermek amacıyla bulutlar ile beraberde kullanmıştır.

	Resim 35 bkz. Nusret Çolpan helezonları karlı havayı nakşederken de kullanmayı çok sevmiştir. Bu efekti sağlamak için genelde beyaz ve uçuk eflatun tonlarını kullanarak yapmıştır.
	Resim 29 bkz. Nusret Çolpan bazen de minyatürlerin yoğunluğunu dengelemek rahatlatmak amacıyla beyaz boya ile dış zemini helezonlar ile nakşetmiştir.
	Resim 39 bkz. Helezon motifi bazen de bulutlara kaynaşma yapmak amacıyla doku olarak kullanılmıştır.
	Resim 37 bkz. Helezon motifini bazen de geceye vurgu yapmak ve üluhiyeti sağlamak amacıyla kullanılmıştır.

	Resim 14 bkz. Beyaz ve pastel eflatun tonlamalar ile dalgasal çizgi fırça hareketler ile yapılmış olan bu eserde Nusret Çolpan, diğer minyatürlerinden farklı olarak dış zemin dokusunda fırtına algısı yansıtan bir tarz ile farklılık sağlamıştır. Bu yeni teknik ve üslup anlayışının göstergesi olmuştur.

	Resim 38 bkz. Nusret Çolpan, diğer minyatürlerinden farklı olarak bu eserde zemininde fırtına algısını yansıtmak amacıyla diyagonal fırça boyama hareketleri ile nakşetmiştir. Bu yeni bir tarz ile farklılık sağlamıştır. Kış mevsimi etkisini arttırmak amacıyla minyatürün dış tarafını kar fırtınası efektini sağlamak için beyaz guaj boya ile çizgisel tek yönlü fırça hareketleri yapılmıştır. Bu yeni teknik ve üslup anlayışının göstergesi olmuştur.

İki ayrı ülkede ya da şehirde yer alan önemli mimari yapıları tek bir minyatürde bir araya getirerek çizebilmek ciddi ustalık gerektiriyor. Nusret Çolpan bunu oluşturmuş olduğu spiral formların içerisine alarak bu yapıları yerleştirmesiyle sağlamıştır. Böylelikle günümüze yeni bir üslup anlayışını kazandırmıştır. Topografik gerçekliğe uymayan yapıları, unsurları spiral form sayesinde kompozisyona dahil edebilme kabiliyeti minyatür sanatına kazandırılan bu üslubu, Çolpan bu üslubu 2000 yılları itibaren uygulamaya başlamıştır.

	Resim 37 bkz. İki ayrı ülkede yer alan bu iki önemli yapıyı tek bir minyatürde bir araya getirerek nakşedebilmek ciddi ustalık gerektiriyor. Nusret Çolpan zeminde oluşturmuş olduğu spiral form içerisine bu yapıları yerleştirmesiyle çok güzel bir bütünlük olmuştur.

İstanbul'un fethini üç ayrı minyatür olarak nakşeden Nusret Çolpan'ın yıllar içerisinde değişen boyama üslubu		
 Resim 22 bkz.	 Resim 23 bkz.	 Resim 24 bkz.
-Çimen ve bitkilere yer verilmiştir. -Sulu zemin boyama akıtma tekniği kullanılmıştır. -Pastel renkler ile nakşedilmiştir. -Seyrek ve az çeşitte ağaç kullanılmıştır. -Geleneksel selvi ağacı çizimi kullanılmıştır. -Geleneksel deniz dalga motif kullanımıştır. -Deniz dalga boyama sadeliği ve soğuk mavi ton kullanımıştır. -Mimari yapılara az yer verilmiştir. -Altın ve gümüş ile boyama yapılmıştır (1984).	-Çimene yer verilmeyip bitkilere yer verilmeye başlanılmıştır. -Zemin boyamasında tonlama tekniğine geçilmiştir. - Nusret Çolpan'a ait ağaç şekillerin oluşmaya başlanmıştır. -Selvi ağaçlarında özgün çizim oluşumuştur. -Geleneksel deniz dalga çiziminden biraz çılımaya başlanılmıştır. -Deniz dalgalarına tonlamalar yapılmaya başlanılmıştır. -Mimari yapı sıklaşılmaya başlanılmış ve tek ton çatı boyamalarının yapılmıştır. -Altın kullanılıp gümüşe yer verilmemiştir (1994).	-Çimen,çiçek ve bitkilere yer verilmiştir. -Zemin boyamasında tonlama tekniği kullanımıştır. - Nusret Çolpan'a ait ağaçların sıklığı görülmektedir. -Selvi ağaçların sayıca artmaya başlanmıştır. - Nusret Çolpan'a ait deniz dalgaları nakşedilmiştir. -Deniz dalgalarının canlı mavi tonlarıyla ve beyaz ton ile nakşedilmiştir. -Mimari yapılarda sıklaşma ve çatılarda farklı kırmızı tonlarıyla boyanması görülmüştür. -Altın ve gümüş nakşedilmemiştir. (2003)

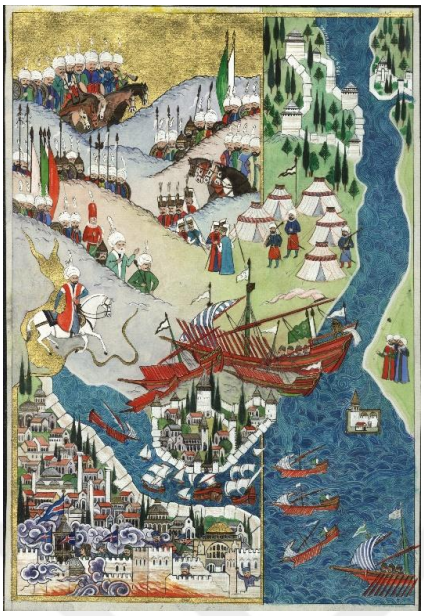

Resim 22 bkz.
Nusret Çolpan'ın İstanbul'un fethini tasvir etmiş olduğu bu ilk fetih minyatürü, figür açısından sade ve yalın olarak nakşedilmiştir. Nusret Çolpan'ın minyatürlerinde görmeye alışık olmadığımız altını bu eserinde bolca kullanmıştır. Müzelerde gözlemlediğimiz klasik Türk minyatürlerinin zemin kâğıdı çoğunlukla krem rengindedir. Klasik minyatür anlayışının izlerini taşıyan bu minyatürde, Nusret Çolpan'ın tipik üslubunu oluşturan faktörleri görmek mümkün değildir.

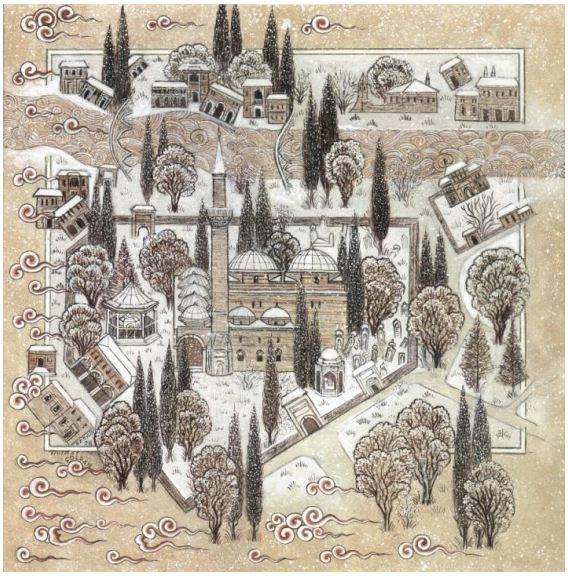

Resim 43 bkz.
Nusret Çolpan bu eserinde Osmanlı dönemi nakkaşlarından biri olan Mehmet Siyah Kalem gibi bir boyama üslubuna benzer bir üslup uygulamıştır. Zemin kağıt dokusunu tam kaybetmeden, eserin genelinde az renk ve sulu bir boya kıvamı ile minyatürü yalın bırakmıştır. Aynı ' Mehmet Siyah Kalem' gibi tahrir tekniği kullanarak eseri tamamlamıştır. Kış mevsimi ve geceye vurgu yapmak amacıyla bu tekniği uygulamıştır. Minyatürde hâkim renkler beyaz ve bej tonlarıdır. Selvi, oval ağaçlar, sedir ve sivil mimari yapılara kahverengi ve siyah renkleriyle tahrir çekilmiştir. Nusret Çolpan bu üslubu minyatürde işlemesiyle kışın soğuk havasını çok iyi kazandırmıştır. Daha önce Nusret Çolpan böyle bir tekniği kullanmamış ve sadece bu eserinde uygulamıştır.
Nusret Çolpan'ın, kendi üslubu olan bulutları ile 'Siyah Kalem'in tekniğini birleştirerek nakşetmesi bu eseri ayrıcalıklı kılmaktadır.

Minyatür Nakkaşı Nusret Çolpan'ın Minyatürlerindeki Figürler:

İnsan Figürleri: Çocuk, Kadın ve Erkek.

Hayvan Figürleri: At, Balık (İstavrit, Levrek, Yunus balığı), Koyun, Köpek, Kuş (Martı, Karabatak).

Bitki Figürleri: Bahar dalı, Çalı, Çam ağacı, çiçekler, Erguvan ağacı, Lale çiçeği, Ot, Selvi ağacı, Söğüt ağacı, cinsi belli olmayan top ağaç.

Nesne Figürleri: Araba, Arabalı Vapur, Ateş, Ay, Balıkçı Teknesi, Bayrak, Bulut, Çadır, Fıçı- Sandık, Gemi, Kalyon, Mezar Taşı, Otobüs, Sandal, Savaş topu, Şemse formu, Tren, Vapur, Yelkenli, Yıldız.

Nusret Çolpan'ın insan figürleri akıtma ve tahrir teknikleri kullanılarak nakşetmiştir.		

Nusret Çolpan en çok kullanmış olduğu martı kuşları yandan ve alttan görünüş olarak nakşedilmiştir.			

Nusret Çolpan, kullanmış olduğu yelkenli gemilerini yandan nakşederek betimlemiştir.		

Nusret Çolpan'ın kullanmış olduğu balık örnekleri		
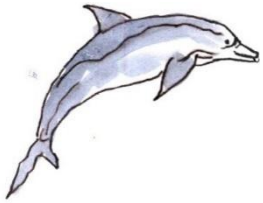		

Nusret Çolpan çim dokusuna her zaman akıtma tekniği ve çizgisel olarak belirginlik vermiştir.
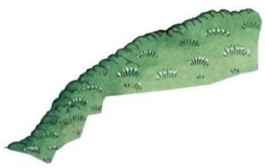

Nusret Çolpan'ın minyatürlerinde kullanmış olduğu ağaç ve çalı örnekleri		
		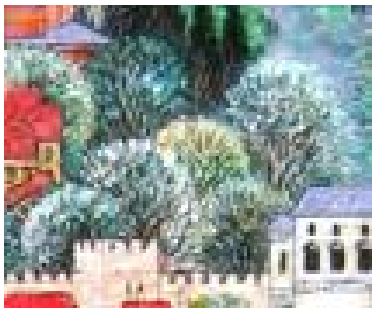

Nusret Çolpan minyatürlerinde imzasını bazen içi boş beyaz şemse formunun içine, ya da yakınına atmayı uygun görmüştür. Bu özelliğini bazı minyatürlerinde görmek mümkün. Nusret Çolpan, deniz dalgalarının içine, bulut ve ağaç figürlerinin yakınına da imzasını atmıştır. Çolpan, sadece Resim 49'daki minyatürüne imzasını atmamış, Resim 18'deki minyatürüne ise iki kere imzasını atmıştır.

Nusret Çolpan'ın minyatürlerine imza atma tarzı genellikle şemse formunun içerisine ve dışına ya da bulut, deniz dalga, ağaç kenarlarına ismini yapım tarihi ile beraber belirtmiştir.		

Resim 27 Nusret Çolpan 1993 yılından itibaren ve 2000'lerin başından sonra hız kazanarak ve severek minyatürlerinde günümüz dönemini nakşetmeye başlamıştır. Minyatürlerinde tren, otobüs ve arabalar nakşetmiş olması yenilikçi bir harekettir. Nusret Çolpan yeni tasarımlar içerisinde minyatürü başarıyla buluşturmaktadır**.** Dolmabahçe Camii minyatüründe otobüs ve araçlar nakşedilmiş olması buna güzel bir örnektir.

Resim 30 Nusret Çolpan bu minyatürde hem geçmişi hem günümüzü iki ayrı pencerede nakşetmiş olması Türk minyatür sanatındaki ilklerdendir. Bu cesurca yeniliği yapmış olması, onun sanatında ne kadar usta olduğunun göstergesi sayılabilir.

Resim 27-30 bkz.
Nusret Çolpan minyatürlerinde tren, otobüs ve arabalar nakşetmiş olması yenilikçi bir harekettir.

Resim 15 bkz.
Bahar mevsimi yansıtılmış olan minyatürde noktasal fırça darbeleri ağaç ve zemin dokusu olarak çok kullanılmıştır. Nusret Çolpan noktalama tekniğini sadece bu eserinde çok kullanmıştır.

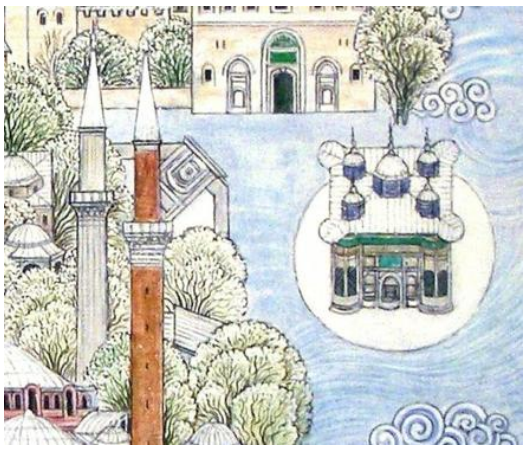

Resim 14-15 bkz.
Nusret Çolpan her minyatüründe Matrakçı Nasuh gibi topografik gerçekliğe uygun ve yapıları mimari özellikleriyle eserler nakşetmiştir. Bu iki eserde Ayasofya-i Kebir Camii, Aya İrini, Sur, Türbeler, Haseki Hürrem Hamamı yapıları buna uymaktadır. Bu minyatürler çoğunluk olarak topografiğe dayanıyor gibi gözükse de sağda dairevi bir pencereye yerleştirilmiş olan 3. Ahmed Çeşmesi gerçekliğe tezat oluşturmaktadır. Bu uyumsuzluk minyatür sanatı ve resim sanatı arasındaki farkı gösteren unsurlardan biridir.

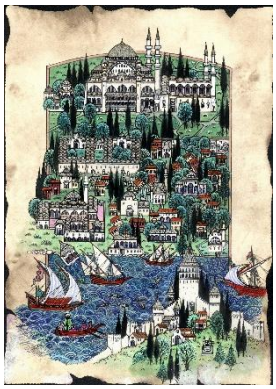

Resim 46 bkz.
Nusret Çolpan bu minyatürü 2000 yılında nakşetmiştir. Burada kullanılan kalın gramajlı kâğıdın kenarları oyuktur. Bu şekilde satılan bir kâğıt çeşididir. Nusret Çolpan daha önce böyle bir kâğıdı hiç kullanmamıştır.

Nusret Çolpan'ın "İstanbul Camileri" konulu 38 adet minyatür eserlerinin 23 tanesini bahar/yaz mevsimi olarak, 15 tanesini de kış mevsimi olarak tasvir etmiştir. Bahar/yaz mevsimi olanları yeşil/mavi renklerini ağırlıklı olarak nakşedilmişken kış mevsimini yansıtan minyatürlere ise beyaz/mavi renkleri hâkim olmuştur. Minyatürlerin çoğunluğunda camiler oran olarak büyütülerek ve odak noktası olacak şekilde nakşedilmiştir. Kitap süsleme sanatlarından biri olan minyatür sanatında

kullanılan başlıca tasarım formlarından biri sayfa formuna uyum gerekçesinden dolayı düşey dikdörtgen form olmuştur. Nusret Çolpan bu klasik dikdörtgen formu benimsemiş ve minyatürlerinin büyük çoğunluğunu bu şekilde tasarımlarını kurgulamıştır. İstanbul cami minyatür eserlerinde birkaç oval ve kare forma da yer vermiştir. Nusret Çolpan'ın diğer minyatürlerinde spiral formlar ile sürekli kendini yenileme olarak yansımıştır. Yeni formlar kullanarak yapmış olduğu bu yeni tasarımlar ile, minyatür tarihine yeni bir üslup kazandırmıştır.

Spiral formunu İstanbul cami minyatür eserleri içerisinde bir tek Resim 37 Hırka-ı Şerif camii minyatüründe kullanmıştır. Bunu da iki ayrı ülkede yer alan iki önemli yapıyı tek bir minyatürde bir araya getirebilmek amacıyla tasarlanmıştır.

Nusret Çolpan'ın "İstanbul Camileri" konulu 38 adet minyatür eserlerinin üzerine nakşedildiği malzeme listesi			
Fon Kartonu	Kalın gramajlı kâğıt	Tuval	Ebru kâğıdı
14 adet	16 adet	5 adet	3 adet

Nusret Çolpan'ın "İstanbul Camileri" konulu 38 adet minyatür eserlerinde kullanılan boya listesi					
Suluboya- guaj	Akrilik boya	Yağlı boya	Yapıştırma altını	Altın	Gümüş
31 adet	5 adet	1 Adet	5 adet	1 Adet	Kullanılmamıştır

Nusret Çolpan'ın tarih ve teknik bilgisini eserlere aktarımı, gözlem gücünün derinliğini göstermektedir. Olayları değişik bakış açısından, mekânlardan ve şemse formlarından kendine has anlatım üslubuyla, günümüz yorumlarıyla, yeni bir betimleme anlayışı ile alışılmışın dışında nakşetmiştir. Gelenek ile modern arasında kurduğu dengeli ilişki ile Türk minyatürünün unutulmaya yüz tutmuş hoşluklarını gözler önüne sermiş, gündelik hayatımızın içine kazandırmıştır. Nusret Çolpan'ın farkındalığı, metro ve bina duvarlarına nakşetmiş olduğu devasa çini panolarla, büyük maket heykellerle, trafo binalarına nakşetmiş olduğu minyatürlerle karşılaşmak, geleneksel sanatlarımızın kitaplardan çıkıp hayata girmesidir.

Nusret Çolpan'ın yaşadığı ortama, çevresine gerçekçi bir gözlemle bakmayı başarmıştır. Bu gözlem gücü sayesinde eserleri birer belge niteliği taşımaktadır. Bu durum sanatçının mekân tasvirleri için de geçerli olmaktadır.

Bu araştırmanın, Türk Minyatür Sanatı eserlerini analiz ve değerlendirme açısından başka araştırmacılara destek olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL TOPRAK, T.F., (2015). "Minyatürlerde 'Çizgi': Rızâ-Yi Abbâsî'nin Tek Sayfa Minyatürleri", **Art-Sanat**, 3, ss.123-126.

AKKURT, A., (2015). "Cumhuriyet Sonrası Türk Minyatür Sanatının Özellikleri", **Yüksek Lisans Tezi,** El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AND, M., (2004). **"Osmanlı Tasvir Sanatları I: Minyatür",** İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2.Basım.

ARIK, R., (1976). **"Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı",** T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınları:947 Ankara sayı: 45.

ARSEVEN, C. E., (1983). **Sanat Ansiklopedisi,** Milli Eğitim Basımevi, cilt.3, İstanbul, ss.1423.

ARTUT, K. (2004), **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri,** Ankara: Anı Yayınları.

ASLANAPA, O., (1992). **"Türk Dünyası El Kitabı",** Ankara: Dil Kültür Sanat Yayınları seri: 1 sayı: A-23 ss:430.

ASLANAPA, O., (1993). **"Türk Sanatı El Kitabı",** İstanbul: İnkılâp.

ASLANAPA, O., (1993). **"Türk Sanatı",** İstanbul: Remzi Kitapevi, 3.Basım,

ATASOY, N., (2015). **"Silahşor, Tarihçi, Matematikçi, Nakkaş, Hattat Matrakçı Nasuh ve Menazilname'si",** Mas Matbaa.

ATÇEKEN, Z., Bedirhan, Y. (2004). **"Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi",** Konya: Eğitim.

BAGERİ, M., (2004). "Türk ve İran Minyatürünün İncelenmesi ile Grafik Eğitiminde Minyatürün Önemi Üzerine Bir Araştırma", **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara.

BAĞCI, S., Çağman, F., Renda, G., Tanındı, Z., (2006). **Osmanlı Resim Sanatı,** İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

BAKIR, S.T., (1999). **"İznik Çinileri ve Gülbenkyan Koleksiyonu",** Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı yayınları.

BALCI, Y.B., Say, N. (2003). **Temel Sanat Eğitimi,** İstanbul: YA-PA

Yayınları.

BAŞAR, R., (1996). **"Geleneksel Türk Resim Sanatı ve Çağdaş Yansımaları",** D: E: Ü. Sos. Bil. Ens. **Sanatta Yeterlilik Tezi İzmir** ss: 61-62.

BAŞKAN, S., (1990). **Türk Sanatı Üzerine Denemeler,** İstanbul: Stad Yayınları.

BAYHAN, N., (2009). **Minyatür İstanbul Nusret Çolpan,** İstanbul: İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri Tic. AŞ

BAYSAL, A.F., (2017). **Türk Tezyinat Sanatında Kalem İşleri,** Konya: Palet Yayınları.

BEKTAŞOĞLU, M., (2009). **Anadolu'da Türk İslam Sanatı,** Ankara: Diyanet İşleri Yayınları,

BENK, A., (1986). **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi,** İstanbul: İnterpress Basın ve Yayıncılık, c.16.

BİNARK, İ., (1978). "Türklerde Resim ve Minyatür Sanatı", **Vakıflar Dergisi,** 12, Ankara: Mars Matbaası, ss.272-278.

ÇAĞMAN, F., (1966). **"Minyatür Sanatı"** Geleneksel Türk Sanatları Kültür Bakanlığı Yayınları sayı: 185.

ÇAĞMAN, F., (1982). **"Anadolu Türk Minyatürü"** Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi, Anadolu Türk Minyatürü, Ankara: Görsel yayınlar cilt:5 sayı: 933.

ÇAĞMAN, F., (1988). **"Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi 1.cilt Abdullah-ı Buhari",** İstanbul: Diyanet Vakfı.

ÇAĞMAN, F., (1993). **"Tarihi Gelişimi İçinde Osmanlı Sarayı Minyatürleri",** Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.

ÇAĞMAN, F., (1995). **"Tarihi Gelişim İçinde Osmanlı Sarayı Minyatürleri",** İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları C.1.

DEMİR, C., (2008). **"Osmanlı Minyatür Sanatında Nakkaş Levni'nin Surname-i Vehbi Minyatürlerinin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerine Sanat Eğitiminde Etkisi",** Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, **Yüksek Lisans Tezi,** Ankara.

DERMAN, U., (2011). "**Ömrümün Bereketi:1",** İstanbul: Kubbealtı Yayınları.

DİĞLER, M., (2000). **"Osmanlı Minyatürüne Bir Bakış",** Türk Dünyası

Kültür ve Sanat Sempozyumu, SDÜ Bildiriler, Isparta: Altıntuğ Matbaası.

DURAN, G., (2008). **"Ali Üsküdari"** İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı, sayı: 29.

ECZACIBAŞI, Ş., (2008). **"Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi",** İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, Geliştirilmiş 2. Basım, ss.1075.

ELMAS, H., (2000). **"Çağdaş Türk Resminde Minyatür Etkileri". Doktora Tezi,** Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

ERSOY, S. A., (2006). **Osmanlı Minyatür Tekniği,** Ankara: İnkansa Matbaacılık.

EYİCE, S., (2013). **İstanbul'un Kitabı Fatih III.,** İstanbul: Fatih Belediye Yayını.

GİDERER, B., (2017). "Resim Sanatında Gölge", **İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,** 6 (8), ss.73-93.

GÖK, S., (2022). "Camiden Müzeye Ayasofya'da Yapılan Değişim ve Düzenlemelerin Basındaki Yansımaları",

GÖKÇÖL, T., (1993). **Gelişim Hachette Alfabetik Genel Kültür Ansiklopedisi,** İstanbul: İnterpress Basın ve Yayıncılık, cilt 8, ss.2777-2779.

GÜLDAL, S., (Ekim 2003). **Kültür Dergisi,** Özel sayı, ss. ön kapak,4,10,33,91, arka kapak.

GÜLTEKİN, G., (1992). **"Batı anlayışında Türk Resim Sanatı",** Ankara: Ziraat Bankası.

GÜNAY, R., (1992). **Süleymanname Minyatürlerinde Mekân ve Anlatım Teknikleri,** İstanbul: Topkapı Sarayı Müzesi Yıllık 5.

GÜNAY, R., (2002). **Mimar Sinan ve Eserleri,** İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.

GÜNEY, K.Z., Güney, A.N. (1999). **"Osmanlı Süsleme Sanatları".** İstanbul: Osmanlı 700. Kuruluş Yıl Dönümü.

GÜVENLİ, Z., (1982). **"Sanat Tarihi"** Varlık Yayınları AŞ sayı:62.

İBRAHİMGİL, M. Z., (2012). **"Lise Sanat Tarihi 2",** Ankara: Koza Yayınları,

İNAL,G.,(1995). **"Türk Minyatür Sanatı –Başlangıcından Osmanlılara Kadar"**Hact. Tepe Üniv.Sos. Ve İdar.Bilim. Fak. San.Tar.Böl.Ankara,sayı:125.

İNAL, G., (1976). **"Türk İslam Minyatür Sanatı Başlangıcından**

Osmanlılara Kadar" Hact. Tepe Üniv. Sos. Ve İdar. Bilm. Fak. San. Tar. Böl. Ankara, sayı: 125.

İPEKYOLU, (1995). İpekyolu Dergisi, sayı 15, ss. 49-53.

İREPOĞLU, G., (2000). **"Lale Devrinin Aynası: Nakkaş Ve Şair Levni",** İstanbul: Büyükşehir Belediyesi.

İREPOĞLU, G., (1999). **"Levni Nakış Şiir Renk",** İstanbul: MAS Matbaacılık AŞ

IŞIN, E., (2003). **İstanbul'da Gündelik Hayat,** İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları.

KALDIRIM, D., (2015). "Türk Geleneksel Sanatında Yaprak Üzerine Minyatür Sanatı Uygulamalarında Ömer Faruk Atabek Etkisi", **Yüksek Lisans Tezi,** El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı Dekoratif Ürünler Eğitimi Bilim Dalı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KARAATA, C.A., (2006). "Ord. Prof. Dr. Ahmet Süheyl Ünver'in Türk Süsleme Sanatı Eğitimine Katkıları", **Yüksek Lisans Tezi,** Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.

KAYA, Y., (2012). **"Türk Resim, Heykel Sanatı"** 11, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, üçüncü basım, ss.22.

KAYNARDAĞ, A., (1995). **"Örnek insan, büyük hoca".** İstanbul: Cumhuriyet Kitap.

KESKİNER, C., (2004). **Minyatür sanatında Doğa Çizim ve Boyama Teknikleri,** Ankara: T.C Turizm ve Kültür Bakanlığı Yayınları.

KESKİNER, C. (1985). "Minyatür". Sanat Çevresi. s. 84. s. 24-26.

KİBAR, K., (2014). "Minyatür Uygulamalarında Öykü Tamamlama Tekniğinin Öğrenci Yaratıcılığına Etkisi", **Yüksek Lisans Tezi,** Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Niğde.

KOÇ, Ö., (1994). **"Tarihsel gelişimi içinde Türk minyatür sanatı ve günümüzde görülen bazı uygulamalar",** Kamu ve Özel Kuruluşlarla Orta Öğretimde Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyumu, Kültür Bakanlığı, Ankara.

KOÇAK, B., (2015). "Osmanlı Minyatür Sanatında Nakkaş Levni'nin Saray

ve Halk Tiplemeleri", Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı, **Yüksek Lisans Tezi,** Isparta.

KONAK, R., (2007). "Nakkaş Osman Minyatürlerinde Kompozisyon Düzeni ve Sanatsal Üretimler", **Sanatta Yeterlik,** Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk El Sanatları Ana Bilim Dalı, İzmir.

KONAK, R., (2012). "Nusret Çolpan Minyatürlerinde Gelenek ve Biçim İlişkisi", **Akdeniz Sanat Dergisi,** cilt 5, sayı 10, ss.86-99.

KONAK, R., (2015). "Minyatür Sanatı Bağlamında Minyatür ve Nakış Kelimelerinin Anlamına İlişkin Bilgiler", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** 19 (1), ss.227-238.

KÖPRÜLÜ, T., (2009). **Kültür Başkenti İstanbul,** İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayını.

KUBAN, D., (1988). **"100 Soruda Türkiye Sanat Tarihi"** İstanbul: Gerçek Yayınevi, s:213

MACİT, M., SOLDAN, U., (2004). **Edebiyat Bilgi ve Teorileri El Kitabı,** Ankara: Grafiker Yayınları.

MAHİR, B., (2002). **"Osmanlı İmparatorluğu Döneminde Minyatür",** Ankara: Yeni Türkiye.

MAHİR, B., (2004). **"Osmanlının Minyatür Sanatı",** Ankara: Kabalcı.

MAHİR, B., (2005). "**Osmanlı Minyatür Sanatı",** İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

MECMUA Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14), ss.163-181.

MERİÇ, Ü., (2010). **Seyyahların Aynasında İstanbul,** İstanbul: Albaraka Yayınları.

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, (2011). Ankara: **Grafik ve Resim-Doku.**

MUNGAN, M., (1989), **Osmanlıya Dair Hikâyat,** İstanbul: Remzi Kitabevi.

NEFTÇİ, YİVLİK, A., (2013). **İstanbul'un 100 Geleneksel Sanatçısı,** İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür AŞ Yayınları.

ÖNEY, G., (1992). **"Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El sanatları",** Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.

ÖZCAN, A.R., (2009). **Hat ve Tezhip Sanatı,** Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sanat Eserleri Dizisi 479.

ÖZGEN, A.**,** ÇOKDAŞ, R., (1991). **Fatih Câmileri ve Diğer Tarihi Eserler,** İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayını.

ÖZDEMİR, N., (1999). Perspektif ve Derinlik, **Sanat Dergisi,** cilt 0, sayı 1, ss. 69-77.

ÖZDOĞAN, C.(1980). "Türk Minyatür Sanatı".Milli Eğitim.s.2.s.62-64.

ÖZEN, M. E. (1985). **Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü,** İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları.

ÖZKEÇECİ, İ., (2007). **"Türk Tezhip Sanatında Tezhip",** İstanbul: İlhan Özkeçeci Yayınları.

ÖZŞAHİN, M.S., (2017). "Türk Minyatür Tekniği ile Çizgi Roman Tasarımı", **Yüksek Lisans Tezi**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Anabilim Dalı, Kütahya.

POLAT, E., (2022). "Osmanlı Devleti'nde Ayasofya Camii Kayyumları", **USUI İslam Araştırmaları Dergisi,** 37(37), ss. 81-102.

PULHAN, G., (2006). **"Dünya Mirasında Türkiye",** Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını.

RENDA, G., (1977). **"Batılılaşma Döneminde Türk Resim Sanatı (1700-1850)",** Ankara: Türk Tarih Kurumu.

RENDA, G., (1997). **"Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi",** 2.cilt Minyatür. İstanbul: Yem.

RENDA, G., (2001). **"Osmanlı Minyatür Sanatı",** İstanbul: Promete Kültür Dizisi.

RONA, Z., (1997). **Üslup,** Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, İstanbul: Yem Yayınları.

SAĞDIÇ, İ., (2019). "Gül Camii'nde Osmanlı Dönemi Onarımları", **Restorasyon Konservasyon Dergisi,** 1(22), ss. 17-27.

SALTZ, I., (2019). **Typography Essentials,** Beverty: Rockport.

SAYAR, A, G., (1994). **"A. Süheyl Ünver Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri",** İstanbul: Ötüken.

SEÇKİNÖZ, M., Komşuoğlu, Ş., İmer, A., Arpaslan, S., Etike, s. (1986). **"Moda Resmi ve Giyim Tarihi".** Ankara: Türk Tarih Kurumu.

SELVİ, H. Z. ve KESKİN, G.B., (2017). **Matrakçı Nasuh'un Galata ve**

İstanbul Minyatürlerinin Harita Tekniği Açısından İncelenmesi, İstem, (29).

ŞAHİN, C., (2022). **Tasarım ve Baskı Süreçleri,** Ankara: Sonçağ Akademi Yayınları.

TAHİR, H., Behzad, Z., (1953). **"Minyatürün Tekniği".** Ankara: Ankara İlahiyat Fak. Dergisi, cilt 2, sayı 29, ss.32.

TANINDI, Z., (1996). **"Türk minyatür sanatı".** Ankara: İş Bankası.

TANSUĞ, S., (1973). **"Resim Kılavuzu",** İstanbul: Milliyet yay., sayı: 85.

TANSUĞ, S., (1993). **"Çağdaş Türk Sanatı",** İstanbul: Remzi Kitapevi, 3.basım, sayı: 25.

TERZİOĞLU, A., (1986). **"Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in Türk İlim ve Kültürüne Hizmetleri",** İstanbul: Antika.

THY, (Kasım 1987). **THY Magazin,** sayı 55, ss.26,27.

TUNÇ, Ş., (2010). **Şehristan Seyyahların Hayal Şehri İstanbul,** İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayını.

ÜNVER, A, S., (1941). **"Minyatür",** İstanbul: Arkitekt.

ÜNVER, A, S., (1949). **"Ressam Nakşi",** İstanbul: Arkitekt.

YALÇIN, Ş., (2003). **"Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi, Levni",** cilt 27, Ankara: Diyanet Vakfı Yayınları.

YAVUZ, M., (2017). "İstanbul'un Fethi ve Akşemseddin", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,** sayı 26, ss.185, 200.

YILDIZ, A., (2006). "Türk Minyatür Sanatı", **Tefekkür Dergisi,** 10, 16

YÜCEL, E., (1986). **"Ayasofya Müzesi",** İstanbul: Akbank Yayını.

YÜZBAŞIOĞLU, N., (2008). **"Anadolu Toprağında İnanç Yolları Türkiye'nin Kutsal Mekânları",** İstanbul: Boyut Yayın Grubu.

ZEYTİNBURNU BELEDİYESİ, (2012). **"Sultan Süleyman'ın Son Seferi Nüzhet-i Esrârü'l-Ahyâr Der-Ahbâr-ı Sefer-i Sigetvar",** ss. 133.

GELENEĞE VEFA, "Nusret Çolpan". Erişim: 20 Mayıs 2021, http://www.gelenegevefa.org.

NUSRET ÇOLPAN, Erişim: 3 Ocak 2021, http://www. nusretcolpan.com.

YENİ ŞAFAK, "Nusret Çolpan Putin Tablo**".** Erişim: 5 Eylül 2021, http://www.yenisafak.com.

TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI, "Ayasofya Müzesi". Erişim: 14 Şubat

2021, http://www.kulturportali.gov.tr.

VİKİPEDİ ANSİKLOPEDİ, "Piri Reis Haritası". Erişim: 25 Kasım 2021, http://www. tr.wikipedia.org.

VİKİPEDİ ANSİKLOPEDİ, "Nusret Çolpan". Erişim: 12. Mayıs 2021, http://www. tr.wikipedia.org.

EKLER

Res*im 50. Nusret Çolpan'ın Cumhuriyetin kuruluşunun 50. kutlamalarında açmış olduğu mütevazi sergisi, (Bandırma, 1973, Çolpan)*

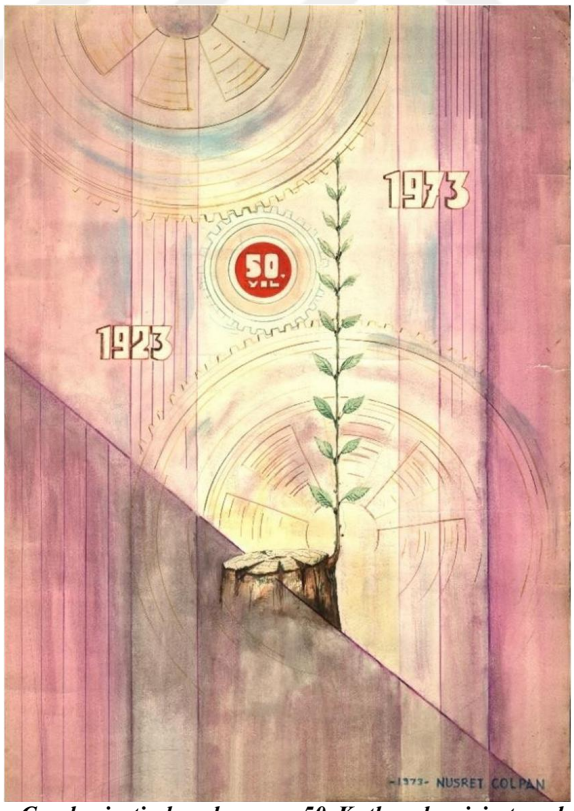

Resim 51. Nusret Çolpan'ın Cumhuriyetin kuruluşunun 50. Kutlamaları için tasarladığı afiş (Bandırma, 1973, Çolpan).

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER

Hoca' nin

Yetistirdiklerinden

Ahmet YAKUBOGLU 42-86
Sitare GÖKMEN 43
Sühendan ALPER 43-58 (355 13 91)
Lebibe GÜRAN 43-49
Nadide ULUANT 45 (521 18 11)
Rauf TUNCAY 45-86
Mualla SOYLU 46-53
Julide Kural ATALAY 47-60 66-70 (146 38 59)
Guzide ATASEV 49-50
Mualla ŞEREN 49
Humeyra AYDINER 49
Nimet Demirbağ SANLIMAN 50-58
Ulker ERKE 50-86 (350 18 94)
Lutfiye CEPOGLU 51-56
Belma Balmumcu TANYERI 53-61
Ulku Arinc KÖKNEL 53-63
Cahide KESKINER 53-86 (336 10 07)
Suna Hisarli KINAY 54-68
Melek ANTEL 55-86 (336 44 08)
Gönul INEL 56-57 (148 45 89)
Nedret TOPLAN 56-86 (148 27 07)
Prof. Dr. Yıldız DEMIRIZ 57-62 (355 22 76)
Doc. Dr. Özden SUSLU 57-62 (148 31 26)
Inci Ayan BIROL 57-86
Necla Otac KAMER 58-62
Azade AKAR 58-81
Tevfika ALTINOVA 58
Mine Balioğlu ALISEN 58
Gulbun Unver MESARA 60-86 (350 55 96)
Canan BAYSAL 61
Yucel Guner SAVASKURT 61-80
Sema SIDAL 61-86
Dr. Cicek Ayan DERMAN 63-86 (166 10 25)
Yılmaz OZCAN 63
Tulay TOZANLI 63-86 (586 15 99)
Yuksel USTEL 63-73
Necla TURAN 63-80
Perihan KARAYEL 64-86 (373 53 13)
Gonül ÖZDEMIR 66-86 (361 48 81)
Nukhet YETIS 68-75
Doc. Dr. Nil SARI 70-86 (339 44 08)
Zehra TOSKA 70-75
Sermin BEZMEN 70-80
Inci KERIMOGLU 71-86 (573 10 02)
Lebriz DEMIROGLU 71-82
Nur TAVILOGLU 72-82 (521 21 45)
Nusret COLPAN 72
Suhendan KUMCU 72-82
Sevgi YILMAZ 73-86
Gunseli Özgür KATO 74-81 (338 01 98)
Lale KURFEYS 74-86 (336 45 78)
Sema Kozluca DRAMALI 74-80 (165 05 61)
Asuman CÖMEZOGLU 74-82 (358 54 04)
Nermin KAKSONCU
Sermet MOLU

Tuğba OZDEN 74-84
Nilufer KURFEYS 75-86 (336 45 78)
Ilhan GÖKSEN 75-86 (166 41 89)
Mamure ÖZ 76-86
Suna SANIN 76-80
Demet ULUSOY 76-80
Serin ERDOGMUS 76-80
Semih IRTES 77-86
Selime EVYAP 77-86 (163 35 12)
Muruvvet EVYAP 77-86 "
Durdane ÜNVER 77-86 (336 50 70)
Mustafa ERCANGULER 70-80 (527 11 58)
Nimet GÖNENLI 77-86 (359 24 75)
Müşerref MULAZIMOGLU 77-86
Bedia ALTINBAS 77-80
Saip SURUCUOGLU 77-80
Husamettin DOGRAMACI 77-80
Deniz ZEYREK 77-80
Ahmet YILDIZ 77-80
Tahir DOGRAMACI 77-80
Birsen GÖKCE 77-86 (164 48 27)
Isık ÖZGÜR
Ayşe GÖNENLI 79-86 (359 24 75)
Zennur YILDIRIM 79-84
Seyma YESIL
Dilek TASCI
Nermin BEZMEN 80 (165 06 72)
Suğgur KARO 80-86
Dr. Hulya APAYDIN 81-84
Seyda ALGAC 81-86
Iffet KOC 81-86 (527 01 05)
Mihrican NALDÖVEN 81-86 (578 47 23)
Faika AKSOY 82-86
Fazilet ERTAVLU 82-86
Neslipir Celebi SAYAR 82-85
Jale YAVUZ 82-86
Mualla AYDIN 83-85
Özen DOGAN 83-86
Meliha ALTAY 85-86 (521 81 16)
Nergis AKCURA 85-86 (140 69 27)
Fatma YILDIZ 85-86
Elisabeth HARTER 86 (149 29 63)
Leman ULUS 87 (571 80 63)
Necla GÜRTÜRK 87 (571 46 60)
Bedia UMMAN 87 (571 31 94)
Aysel ALKAN 87
Serdar KANTARCIOGLU 80 (148 46 06)
Orhan ELIGÜZELOGLU 82 "
Muallâ BALIKÇIOĞLU

Resim 52. A. Süheyl Ünver'in yetiştirdiği öğrencilerinin listesi (yılına göre), (Çolpan,1986).

Resim 53. Süheyl Ünver'in doğum günü, ortada Süheyl Ünver den itibaren sağdan sola sırasıyla kızı Gülbün Mesara; Azade Akar; Günseli Kato; Cahide Keskiner; Nusret Çolpan; Semih İrteş; İsmail ?; İlhan Gökşen, İstanbul, (İrteş, 1979).

Resim 54.Nusret Çolpan Rusya lideri Putin ile, soldan sağa sırasıyla; Baş müftü Şeyhülislam Talgat Taceddin, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Nusret Çolpan, Rusya-Ufa, (Çolpan, Haziran 2001).

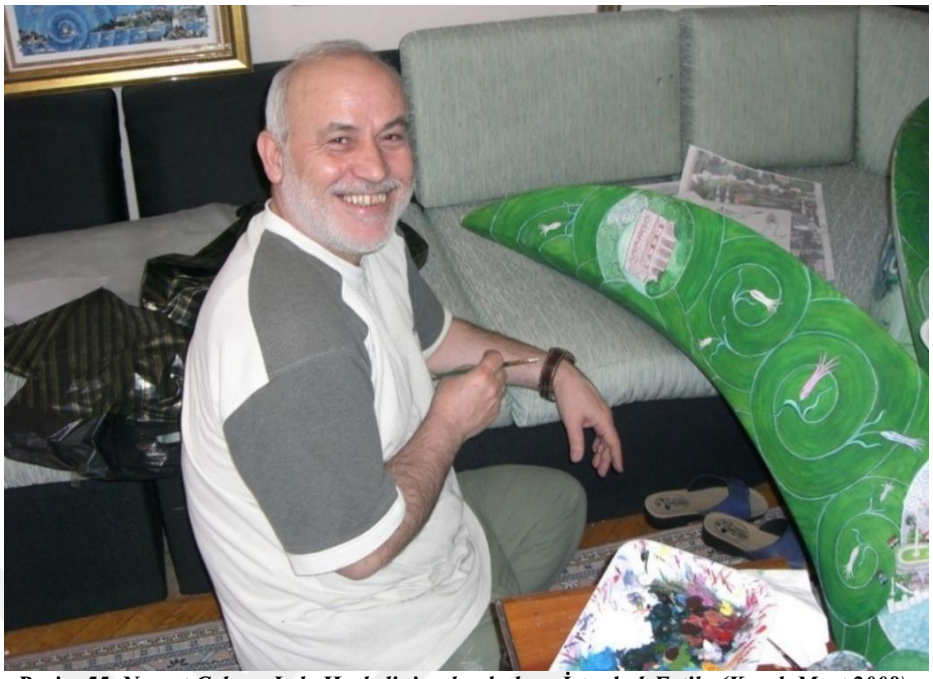

Resim 55. Nusret Çolpan Lale Heykelini nakşederken, İstanbul-Fatih, (Koçal, Mart 2008).

Resim 56. İstanbul-Sultan Ahmed Cami'nde Nusret Çolpan'ın lale heykeli, soldan sağa sırasıyla; Suna Koçal, Nusret Çolpan, Fatma Kesgün, Nursel Üvendire, Müşfika Sezen Kocabay, İstanbul- Sultan Ahmed Camii, İstanbul-Sultan Ahmed Camii, (Koçal, 22.4.2008).

Resim 57. Resim 9. Nusret Çolpan'ın 'İstanbul minyatürü' baskı olarak bina cephelerinde, İstanbul-Beyoğlu-İstiklal caddesi, (Koçal, 2008)

Resim 58. Nusret Çolpan ve Salı Grubu öğrencileri ile derste. İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı A. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi, Soldan sağa sırasıyla; (oturanlar) İnci Özen, Nusret Çolpan, Nil Sarı, Şermin Ciddi. Soldan sağa sırasıyla;(ayaktakiler) Lütfiye Şimşek, Nursel Üvendire, Gülçin Anmaç, Fatma Kesgün, Suna Koçal, Gaye Özen, Vildan Pirim, (Koçal, 25.1.2005).

Resim 59. Nusret Çolpan ve Cumartesi Grubu öğrencileri ile derste. Nusret Çolpan bürosunda, İstanbul-Fatih. Soldan sağa sırasıyla Gülseher Kahraman, Ebru Yalkın, Şerife Aktaş, Berrin Karakaş, Müberra Turan, Müzeyyen ?, Hüsniye Çolpan (N. Çolpan eşi), Nusret Çolpan, (Çolpan, 2006).

Resim 60. Nusret Çolpan trafo binasını nakşetmek için çizimini aktarırken, İstanbul- Gülhane Parkı, (Çolpan, 10.11.2005).

Resim 61.Nusret Çolpan öğrencileri ile Gülhane'de, soldan: Gaye Özen, Filiz Bengi, Şermin Ciddi, İnci Özen, Nursel Üvendire, Fatma Kesgün, Nusret Çolpan, Nesrin Şarlıgil, Suna Koçal, Gülçin Anmaç, Tuba Özen, İstanbul-Gülhane Parkı, (Çolpan, 6.12.2005).

Resim 62.Nusret Çolpan trafo binasını nakşederken, İstanbul- Gülhane Parkı, (Çolpan, Ocak 2005).

Resim 63. Nusret Çolpan trafo binasına imzasını atarken, İstanbul- Gülhane Parkı, (Çolpan, 30.12.2005).

Resim 64. Osmanlı'nın Kültürel ve Bilimsel Mirasının 700.yılı Kitabında yer alan Nusret Çolpan'ın bir minyatürü, (Koçal, 2000).

Resim 65. Nusret Çolpan kitabının imza gününde, İstiklal caddesi- İstanbul Kitapçısı, (Çolpan, 3.3.2007).

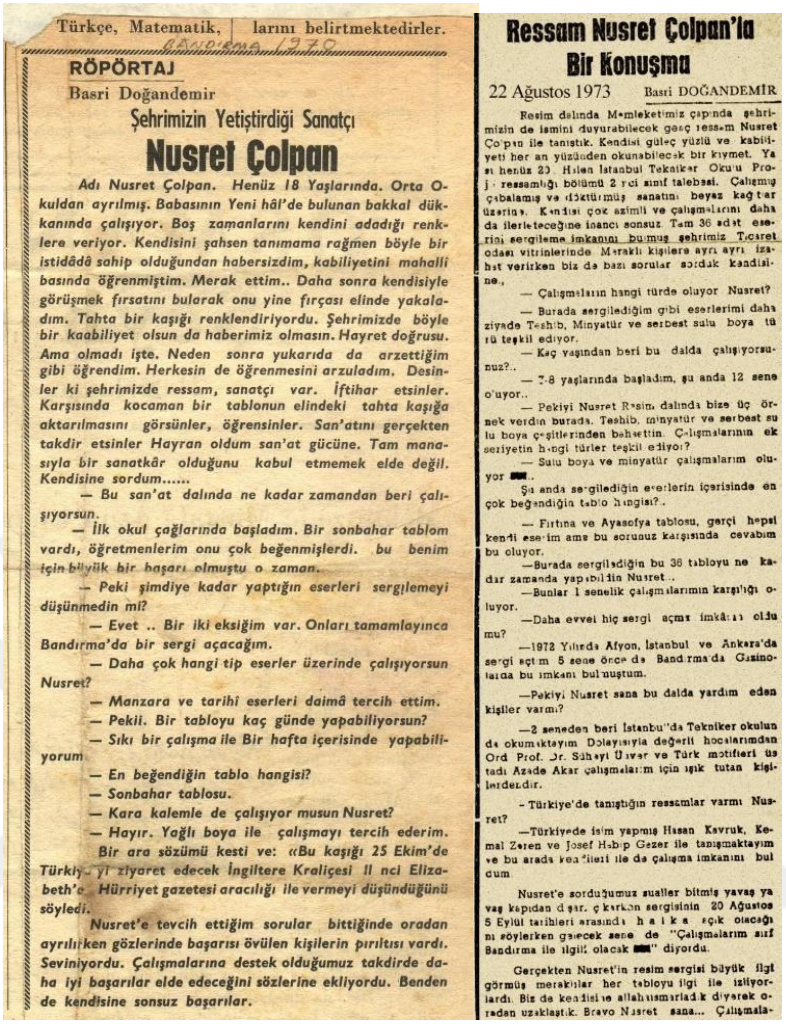

Türkçe, Matematik, larını belirtmektedirler.

RÖPÖRTAJ

Basri Doğandemir

Şehrimizin Yetiştirdiği Sanatçı

Nusret Çolpan

Adı Nusret Çolpan. Henüz 18 Yaşlarında. Orta Okuldan ayrılmış. Babasının Yeni hâl'de bulunan bakkal dükkanında çalışıyor. Boş zamanlarını kendini addığı renklere veriyor. Kendisini şahsen tanımama rağmen böyle bir istidâdâ sahip olduğundan habersizdim, kabiliyetini mahalli basında öğrenmiştim. Merak ettim.. Daha sonra kendisiyle görüşmek fırsatını bularak onu yine fırçası elinde yakaladım. Tahta bir kaşığı renklendiriyordu. Şehrimizde böyle bir kaabiliyet olsun da haberimiz olmasın. Hayret doğrusu. Ama olmadı işte. Neden sonra yukarıda da arzettiğim gibi öğrendim. Herkesin de öğrenmesini arzuladım. Desinler ki şehrimizde ressam, sanatçı var. İftihar etsinler. Karşısında kocaman bir tablonun elindeki tahta kaşığa aktarılmasını görsünler, öğrensinler. San'atını gerçekten takdir etsinler Hayran oldum san'at gücüne. Tam manasıyla bir sanatkâr olduğunu kabul etmemek elde değil. Kendisine sordum.....

— Bu san'at dalında ne kadar zamandan beri çalışıyorsun.

— İlk okul çağlarında başladım. Bir sonbahar tablom vardı, öğretmenlerim onu çok beğenmişlerdi. bu benim için büyük bir başarı olmuştu o zaman.

— Peki şimdiye kadar yaptığın eserleri sergilemeyi düşünmedin mi?

— Evet .. Bir iki eksiğim var. Onları tamamlayınca Bandırma'da bir sergi açacağım.

— Daha çok hangi tip eserler üzerinde çalışıyorsun Nusret?

— Manzara ve tarihi eserleri daimâ tercih ettim.

— Pekii. Bir tabloyu kaç günde yapabiliyorsun?

— Sıkı bir çalışma ile Bir hafta içerisinde yapabiliyorum

— En beğendiğin tablo hangisi?

— Sonbahar tablosu.

— Kara kalemle de çalışıyor musun Nusret?

— Hayır. Yağlı boya ile çalışmayı tercih ederim.

Bir ara sözümü kesti ve: «Bu kaşığı 25 Ekim'de Türkiye'yi ziyaret edecek İngiltere Kraliçesi II nci Elizabeth'e Hürriyet gazetesi aracılığı ile vermeyi düşündüğünü söyledi.

Nusret'e tevcih ettiğim sorular bittiğinde oradan ayrılırken gözlerinde başarısı övülen kişilerin pırıltısı vardı. Seviniyordu. Çalışmalarına destek olduğumuz takdirde daha iyi başarılar elde edeceğini sözlerine ekliyordu. Benden de kendisine sonsuz başarılar.

Ressam Nusret Çolpan'la Bir Konuşma

22 Ağustos 1973 Basri DOĞANDEMİR

Resim dalında Memleketimiz çapında şehrimizin de ismini duyurabilecek genç ressam Nusret Çolpan ile tanıştık. Kendisi güleç yüzlü ve kabiliyeti her an yüzünden okunabilecek bir kıymet. Yaşı henüz 20. Halen İstanbul Tekniker Okulu Proje ressamlığı bölümü 2 nci sınıf talebesi. Çalışmış çabalamış ve diktürmüş sanatını beyaz kağıtlar üzerine. Kendisi çok azimli ve çalışmalarını daha da ileriteceğine inancı sonsuz. Tam 36 adet eserini sergileme imkanını bulmuş şehrimiz Ticaret odası vitrinlerinde. Meraklı kişilere ayrı ayrı izahat verirken biz de bazı sorular sorduk kendisine.,

— Çalışmalarını hangi türde oluyor Nusret?

— Burada sergilediğim gibi eserlerimi daha ziyade Teshib, Minyatür ve serbest sulu boya türü teşkil ediyor.

— Kaç yaşından beri bu dalda çalışıyorsunuz?..

— 7-8 yaşlarında başladım, şu anda 12 sene oluyor..

— Pekiyi Nusret Resim dalında bize üç örnek verdin burada. Teshib, minyatür ve serbest sulu boya çeşitlerinden bahsettin. Çalışmalarının ek seriyetin hangi türler teşkil ediyor?

— Sulu boya ve minyatür çalışmalarım oluyor [redacted].

Şu anda sergilediğin eserlerin içerisinde en çok beğendiğin tablo hangisi?..

— Fırtına ve Ayasofya tablosu, gerçi hepsi kendi eserim ama bu sorunuz karşısında cevabım bu oluyor.

—Burada sergilediğin bu 36 tabloyu ne kadar zamanda yapabildin Nusret..

—Bunlar 1 senelik çalışmalarımın karşılığı oluyor.

—Daha evvel hiç sergi açma imkânı oldu mu?

—1972 Yılında Afyon, İstanbul ve Ankara'da sergi açtım 5 sene önce de Bandırma'da Gazinolarda bu imkanı bulmuştum.

—Pekiyi Nusret sana bu dalda yardım eden kişiler varmı?

—2 senedeı beri İstanbul'da Tekniker okulun da okumaktayım Dolayısıyla değerli hocalarımdan Ord Prof. Dr. Sâhayi Ünver ve Türk motifleri üstadı Azade Akar çalışmalarım için ışık tutan kişilerdendir.

- Türkiye'de tanıştığın ressamlar varmı Nusret?

—Türkiyede isim yapmış Hasan Kavruk, Kemal Zeren ve Josef Habip Gezer ile tanışmaktayım ve bu arada kendileri ile de çalışma imkanını bulcum.

Nusret'e sorduğumuz suallar bitmiş yavaş yavaş kapıdan dışar. çıkarken sergisinin 20 Ağustos 5 Eylül tarihleri arasında halka açık olacağını söylerken gelecek sene de "Çalışmalarım sınıf Bandırma ile ilgili olacak [redacted]" diyordu.

Gerçekten Nusret'in resim sergisi büyük ilgi görmüş meraklılar her tabloyu ilgi ile izliyorlardı. Biz de kendisine allahısmarladık diyarak oradan uzaklaştık. Bravo Nusret sana... Çalışmala-

Resim 66. Bandırma Gazetesinde 1970 ve 1973 yılında yapılan röportaj.

Üzgünüm ama inşallah bir İstanbula gelişimde görüşmemiz mümkün olur. İstanbul'u ve hepinizi ne kadar özledim ve ne çok düşünüyorum, tahmin edemezsin. Türkiyeye gelmeyeli neredeyse iki yıl olacak. Kısmet'in elesine geçilmiyor.

Sana tekrar tekrar başarılar diliyor, ailenle beraber bahtiyar olman için dua ediyorum. Çok sevgiler.

Azade Akar

Azade Akar
Amtiergarten 44
6000 Frankfurt/M
West Germany

24.9.1987

Sevgili Nusret,

Topkapı sarayında açtığın sergi-nin davetiyesine ve neşeli fotoğrafa pek çok teşekkür ederim. Özellikle beni düşündüğün için çok duygulandım. Sana kalpten ve candan pek çok başarılar dilerim.

Tercüman gazetesinde hakkında cikan yazıyı okudum ve çok iftihar ettim. Güzel parçalarını göremediğim için

Resim 67. Nusret Çolpan'ın hocası Azade Akar'dan kart, (Çolpan, 24.9.1987).

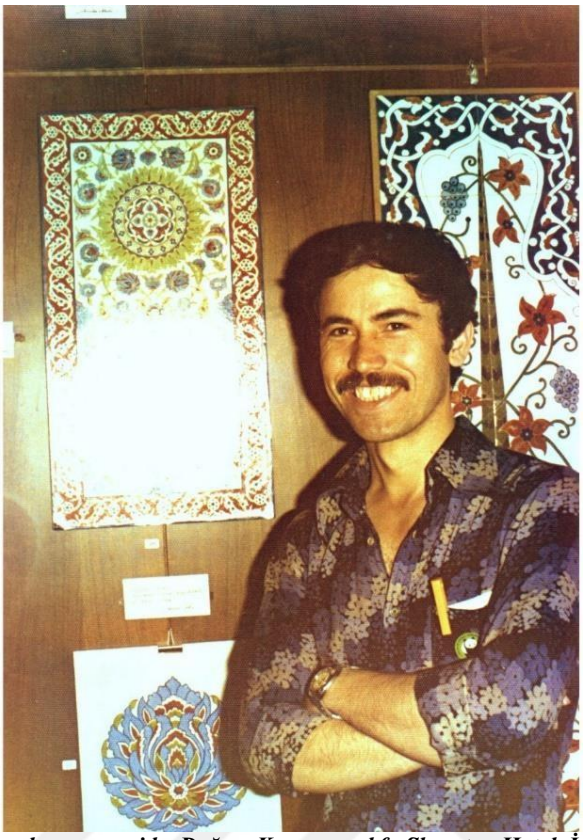

Resim 68. Nusret Çolpan karma sergide, Doğayı Koruma vakfı, Sheraton Hotel, İstanbul, (Çolpan, 1977)

Resim 69. Nusret Çolpan Ankara-TBMM Misafirhanesi için çini minyatürü üretimi. Soldan sağa sırasıyla; Gülten Dündar (ablası), Nusret Çolpan, Hüsniye Çolpan (eşi), Kevser Çolpan (kızı), İstanbul-Yıldız Porselen Fabrikası, (Çolpan, Şubat 2006).

Resim 70. Nusret Çolpan'ın 'Türkiye' çini minyatürü, Ankara-TBMM Misafirhanesi, (Çolpan, Mart 2006)

Resim 71.'Nusret Çolpan'ın 'Galata' çini minyatürü, Ankara-Başbakanlık Ofisi, (Çolpan, 2010).

Resim 72. Nusret Çolpan ve 'Dünya Haritası' çini minyatürü, İstanbul- Yeşilköy Havalimanı- Türk Hava Yolları toplantı salonu, (Çolpan).

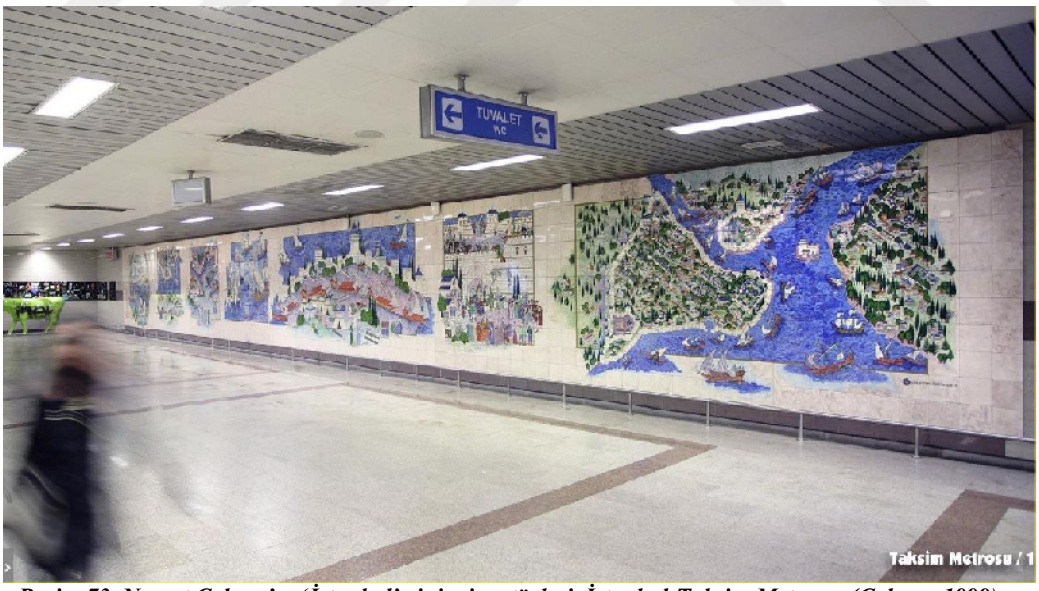

Resim 73. Nusret Çolpan'ın 'İstanbul' çini minyatürleri, İstanbul-Taksim Metrosu, (Çolpan, 1999).

Resim 74. Nusret Çolpan'ın 'Preveze Deniz Savaşı' çini minyatürü, Gölcük-Donanma Komutanlığı, (Çolpan, 28.12.2007).

Resim 75. Nusret Çolpan'ın 'Türk Donanması' çini minyatürü, Gölcük- Donanma Komutanlığı, (Çolpan, 28.12.2007).

Resim 76. Nusret Çolpan'ın 'Galata' çini eseri, İstanbul-İstiklal cad. Füniküler Metro İstasyonu, (Çolpan, 26.02.2008).

Resim 77. Nusret Çolpan'ın 'İstanbul' çini minyatürü, Dubai- Zabeel Parkı, (Çolpan, 08.12.2005).

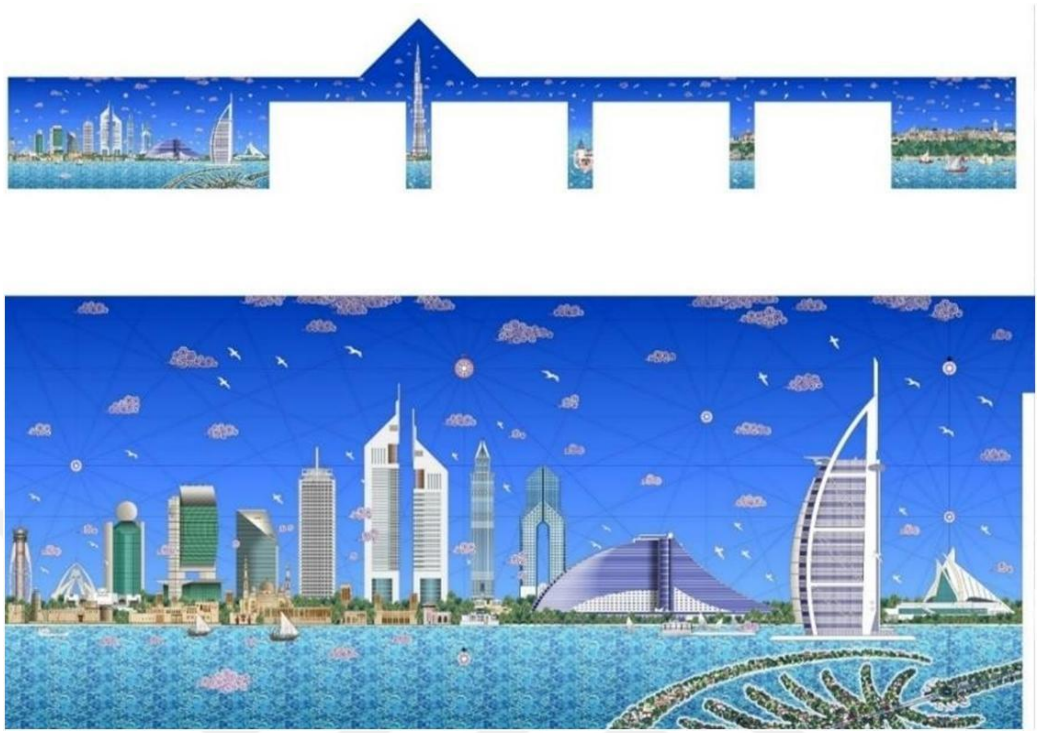

Resim 78. Dubai- Zabeel Parkı'ndaki Nusret Çolpan çini minyatürünün eskiz, (Çolpan, 08.12.2005).

Resim 79. Nusret Çolpan'ın 'İzmir' çini minyatürü, Tayland-Kraliyet Bahçesi; (Çolpan).

Resim 80. Nusret Çolpan'ın 'Havacılık Tarihi' çini minyatürü, İzmir- 2. Jet Üssü, (Çolpan, 2002)

Resim 81. Süheyl Ünver Nakkaşhanesi sergi açılışı, soldan: Filiz Bengi, Mustafa Çıpan, Nil Sarı, İlhan Gökşen, Suna Koçal, ?, Nusret Çolpan, Gaye Özen, Jale Yavuz, Konya, (Koçal, 20.5.2008).

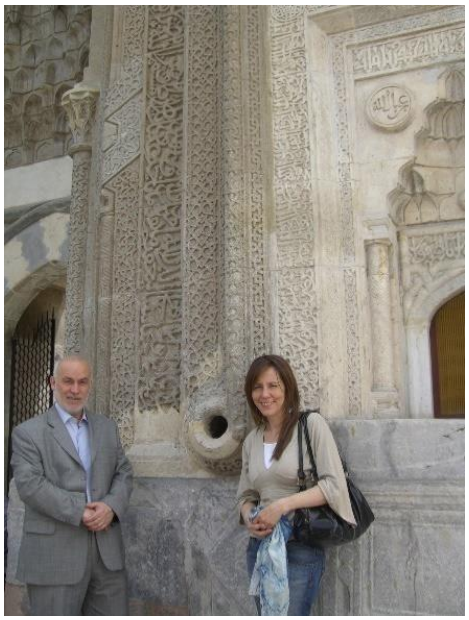

Resim 82. Nusret Çolpan Suna Koçal Konya-Sahip Ata sebili, (Koçal, 20.5.2008).

Mini wie die alten Meister

Von PETER FRANKE

Istanbul

Sultane ließen sich einst auf ihnen verewigen und beschenkten damit ihre Getreuen. Museumswächter hüten sie heute als ihre wertvollsten Schätze, Historiker nutzen sie als unübertreffliches Anschauungsmaterial: türkische Miniaturen. Die oft nur briefmarkengroßen Werke bezeugen besser als jede andere Kunstform das hohe Niveau der osmanischen Kultur.

Jetzt haben die mittelalterlichen Buchillustratoren einen modernen Nachfolger gefunden: Nusret Çolpan, 31, aus Istanbul hat sich die Lebensaufgabe gestellt, die große Tradition der kleinen Bilder fortzusetzen.

Der Gastwirtssohne aus Bandirma am Marmarameer, dessen Vorfahren einst aus dem Kaukasus einwanderten , spielte schon als Kind am liebsten mit Buntstift und Wasserfarben. 1972 führte ihn sein besonderes Interesse für türkische Malkunst nach Istanbul. Dort nahm der damals 20jährige Unterricht bei zwei führenden Spezialisten für Miniaturen und Buchmalerei, den Kunstprofessoren Süheyl Ünver und Azade Akar. Später studierte Çolpan Architektur und arbeitete als Bauingenieur, nutzte jedoch jede freie Stunde, um seine künstlerischen Fähigkeiten zu vervollkommnen.

1977 stellte Çolpan im „Sheraton Istanbul" zum ersten Mal aus. Ein Jahr später reisten seine Miniaturen auch ins Ausland, zu einer türkischen Woche im englischen Newcastle. Der Erfolg blieb nicht aus: Diplomaten, Manager und Touristen aus aller Welt zahlen für Çolpans Mini-

Das Porträt

Gemälde mittlerweile bis zu 200000 TL (rund 2500 DM) – nicht zuviel für jene 15 Tage, die der Künstler durchschnitt-

Maler Nusret Çolpan

lich für eins seiner Werke benötigt.

Kunstwissenschaftler teilen die Geschichte der türkischen

Blick vom asiatischen Fenerbahce auf Alt-Istanbul

Resim 83. Almanya'da bir dergi

KASIM / NOVEMBER 1987 YIL: 4 SAYI: 55

MAGAZIN

MINYATÜRDE ÇAĞDAŞ İstanbul

● *Matrakçı Nasuh'un stilini kendisine örnek alan Nusret Çolpan, 100 kadar minyatüründe İstanbul konusunu işledi.*

● *Sanatçı, New York, Paris, Tokyo ve Johannesburg gibi şehirlerde de minyatür sergileri açma teklifleri aldı.*

Nusret Çolpan, minyatürlerini suluboya ile renklendiriyor, bazı yerlerini altın veya gümüşle bezıyor.

İSTANBUL, yüzyıllar boyu sanatçıların ilham kaynağı olmuş; yazılarda, şiirlerde, bestelerde, resimlerde sürekli yaşatılmıştır.

Geçtiğimiz eylül-ekim ayları içinde Topkapı Sarayı'nda açılan bir sergide, İstanbul'a bambaşka bir açıdan yaklaşıldığını gördük. Bu, *"Çağdaş İstanbul Minyatürleri"* adı verilen çalışmaların ürünüydü.

O çalışmaların niteliğini ve sanatçısının kimliğini tanıtmadan önce, "minyatür" hakkında kısaca bilgi verelim:

Minyatür, bizim milli sanatlarımızdır. Orta Asya'da Uygurlar zamanında (745-940) başlatılmış, Anadolu'da Selçuklular ve Osmanlılar tarafından devam ettirilmiştir. Gölge, ışık ve perspektifin bulunmadığı bir resim türü olarak tarif edebileceğimiz bu sanatın en seçkin örnekleri, 16' ncı ve 18'inci yüzyıllarda verilmiştir. Halen, Topkapı Sarayı ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde, 16 bin civarında minyatür bulunmaktadır.

Levni'den (öl. 1732) sonra, Batı etkisiyle bozulmaya yüz tutan minyatürcülük nihayet kayboldu ve onun yerini bildiğimiz resim aldı. Ancak, rahmetli *Ord. Prof. Dr.* **Süheyl Ünver**'in kurduğu Tıp Tarihi Enstitüsü bünyesinde milli sanatlarımıza dönüş hareketi başlatılınca, minyatür konusu da yeniden gündeme geldi. İşte, Topkapı Sarayı'ndaki sergiyi açan **Nusret Çolpan**, bu ocaktan yetişen sanatçılardan biri...

Süheyl Ünver ve **Azade Akar**'dan aldığı derslerle yolunu çizen Nusret Çolpan, Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi mezunu. Tıp Tarihi Enstitüsü'nde 1972'de başlattığı sanat çalışmalarını, mesleği ile bağdaştıracak bir çerçeveye oturtmuş ve 10 yıl içinde bir hayli esere imzasını atmış. 751 yurtdışında, 60'ı da yurtiçindeki çeşitli koleksiyonlarda yer alan bu ürünlerin 100 kadarı İstanbul'la ilgili...

Sanatçımız, çalışma sisteminin esaslarını şöyle özetliyor:

"Şehrin güzel köşelerini, ağırlıklı olarak Topkapı Sarayı'nı, ünlü camileri, hisarları, Haliç ve Boğaziçi'ni çizmeyi tercih ederim. Önce, yapacağım yerin, geçmiş yüzyıllardaki halini araştırı-

Resim 84. Türk Hava Yolları Magazin dergisi, 11.1987, sayı 55

Istanbul in Miniature

İSTANBUL'UN MİNYATÜRÜ

By GÜN GÜNPINAR CIVA* Photos CENGİZ CIVA

Mekân İstanbul. Yüzyıllardır eserlere, şarkılara, resimlere ilham kaynağı olan bu gizemli kent Osmanlı döneminde bilgi, belge niteliğinde kullanılan, günümüzde ise sanatı, belgesel yorumla harmanlayan minyatürün konusu olmuş Nusret Çolpan'ın fırçasında. Kendisi bir İstanbul sevdalısı. "İstanbul öyle bir hazine ki, kim ne isterse onu verecek çeşitlilik ve güzellikte," diyor sanatçı. İstanbul'un tarihsel katmanları, kıvrım kıvrım Boğaziçi, yemyeşil korular, gemiler, yalılar, köşkler, saraylar, camiler, kısacası geçmişten günümüze yaşayan İstanbul hayal ve görüntüleri ile Çolpan'ın minyatürlerinde hayat buluyor.
Nusret Çolpan, Osmanlı dönemindeki Türk minyatürlerini diğer ülkelerdeki

Köpüklü dalgaları, gümüş kanatlı martılarıyla Boğaziçi; ince minareli camileri, yemyeşil korukları, sefalı bol köşk ve yalılarıyla İstanbul, minyatürlerde bir başka güzel. Solda, Galata Kulesi'nden Kız Kulesi'nin görünüşü; üstte, Kapalı Çarşı ve Bayezid Camii. / *The frothing waves and silver winged gulls of the Bosphorus, mosques with slender minarets, green woods, pleasure pavilions and elegant waterfront houses of Istanbul look even more beautiful in miniature paintings. Left is a view of the Maiden's Tower from Galata Tower, and above, the Covered Bazaar and Bayezid Mosque.*

The art of miniature is still being practised by a modern artist, Nusret Çolpan, who combines its traditional role as an informative illustration with contemporary concepts of art. His subject is Istanbul, that city which has been a source of inspiration for poetry, songs and paintings over the centuries. Nusret Çolpan is an Istanbul enthusiast who declares, 'Istanbul is such a treasure store that everyone can find anything they seek in its diversity and beauty.' The various periods of the city's history, the winding Bosphorus strait, green woods, ships, mansions, pavilions, palaces, mosques; in short, all the images and visions of Istanbul past and present are to be seen in Çolpan's miniatures.

97
SKYLIFE MAYIS MAY 2000

Resim 85. Skylife dergisi, Mayıs 2000

İZNİK, BURSA

ğer öğrencisi Fatoş Vardar da kendi adını verdiği işyerinde çalışmalarını sürdürüyor. Bu üç kadın, "Biz İznik'in ilk kadın çinicileriyiz" diyorlar.

Artık çini yapan kadınlar çoğunluğu oluşturuyor. Çini kadınlarla sadece atölyelerde buluşmuyor; evlerin içine de girmiş. Kırsal kesimde kadınların evde yaptıkları börekleri, ekmekleri tepsilere koyup fırınlarına götürmeleri gibi İznik'te kadınlar seramik tabak desenleyip fırına götürüyorlar. Peki nereye? Remzi Gültekin'in çini fırınına... Eski bir tarım işçisi olan Gültekin, çiniyle hiç ilgilenmeden yaşamını bağlarda, bahçelerde sürdürüyor. Bir gün kadın çiniciler, "Sana bir fırın ve iş imkânı veriyoruz" diyorlar. Kütahya'dan satın aldıkları fırının ustası kaçıp gidince, Gültekin'e geliyorlar.

Kısa bir kurstan sonra Gültekin işin inceliklerini öğreniyor. Hergün fırını yakabilecek potansiyeli de o yaratıyor. Kütahya'dan aldığı tabakları (bisküvi deniliyor) ev kadınlarına verip üzerlerine desen işletiyor. Sırlama ve pişirmesini de kendisi yapıyor. Böylece kadınları üretici hale getiriyor; kendisinin de iş olanakları gelişiyor. Çini fırını aralıksız 12 saat yanıyor, soğuması ise 12 saat alıyor. Öğrenciler, meraklı gençler ve kadınların doldurduğu Gültekin'in atölyesi bir halk okulu olma yolunda ilerliyor.

İznik'in zengin tarihi geçmişi sadece kitaplarda, müzelerde, albümlerde durmuyor. Kentte yaşayanlarla birlikte nefes alıp veriyor. Şimdi müze olarak kullanılan Nilüfer Hatun İmareti 1388'de Sultan I. Murat'ın annesi anısına yapılıyor. Tam karşısındaki Yeşil Cami'nin minaresindeki çiniler güneş vurduğunda avize gibi parlıyor. Çandarlı Kara Halil Hayrettin Paşa'nın mimar Hacı Musa'ya yaptırdığı cami 14 yılda (1378–92) tamamlanıyor.

Kentin merkezi konumundaki meydanda yer alan Ayasofya Kilisesi Hıristiyanlık alemi açısından tarihi önemi sahip. İS 787'de burada İmparatoriçe Irene tarafından İkonoklast (İkona kırıcı) harekete karşı toplanan Konsil babaları Aziz resimleri kültünü (ikonalara kutsal anlam atfetme) kabul etmiş ve yirmi karar onaylamışlar.

Yeni İznik çinilerinin en büyük zeminli uygulamaları İstanbul Metrosu'nun duvarlarında görülebiliyor. İznik Eğitim ve Öğretim Vakfı tarafından yapılan eserlerde vakfın ilk döneminde çalışanların ortak emeği bulunuyor. Taksim İstasyonu'nda yer alan bu pano, her gün binlerce İstanbullu tarafından izleniyor.

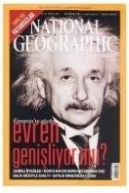

184 NATIONAL GEOGRAPHIC • MAYIS 2005

Resim 86. National Geographic dergisi, s184, Mayıs 2005.

78 Fikirden Ürüne & From Idea to a Product

MODERN MİNYATÜR
Modern miniature

By Kaftan Vural Photos İbrahim Akgün

Minyatüre yepyeni bir yorum getirerek çağdaşlaştıran Nusret Çolpan, günümüzün Matrakçı Nasuh'u olarak kabul ediliyor.

With his new interpretation Nusret Çolpan has modernized the art of making miniatures and has been compared to master artist Matrakçı Nasuh.

Minyatürde naiflik, çocuksuluk var. Eğlenceli ve sürprizlerle dolu. Her köşesini saatlerce, hiç bıkmadan inceleyebilirsiniz..." 33 yılını verdiği minyatür sanatını hâlâ gözleri parlayarak böyle ifade eden Nusret Çolpan'ı Osmanlı'nın büyük minyatür ustası Matrakçı Nasuh'a benzetenler hakl... Matrakçı Nasuh, figürü çok az kullanmış, minyatürleri geçmişe dair bilgi ve belge olmuş. Çolpan'ın minyatürlerinde de figür az ve konular Nasuh'taki gibi gerçek hayattan. Çolpan da Nasuh gibi, yaşadığı toprakların dışına çıkıp farklı şehirleri resmediyor. Onun da minyatürleri Nasuh'un min-

There is naivity and childishness in miniatures. They are entertaining and full of surprises. You can examine each corner of a miniature for hours without becoming board,' says Nusret Çolpan, who has given 33 years of his life to miniature painting. his eyes still sparkling. Çolpan, 55, has been compared to Matrakçi Nasuh (1480-1569), the great Otoman miniature artist. Nasuh's pictures were from real life – military campaigns of Suleyman the Magnificent and different cities of the Balkans. Çolpan uses figures sparingly, and like Nasuh travels outside Istanbul to draw cities. His minatures, like those of Nasuh, are entertaining and fun to look at. Çolpan keeps the centuries old art alive by giving lessons on miniatures at. Cerrahpaşa Medical

Resim 87. Onur Air Dergisi, s. 78-84 + kapak, Mayıs 2007.

Deniz Lisesi, Heybeliada, İstanbul

için metal oksitler çeşitli işlemlerden geçirilerek kullanılırlar. Genel olarak İznik Çiniciliği'nde kullanılan boyalar ya tamamen saf oksitler veya fritlenmiş karışımlardır. 900 C' de fritlenen boyalar öğütülerek organik yapıştırıcı ilavesi ile kullanılır. Öğütme işlemi porselen gövdeli ve porselen bileyeli sulu değirmenlerde yapılır. Geleneksel İznik Çinileri'nde ağırlıklı olarak kullanılan renkler, siyah, yeşil, kırmızı, turkuaz, kobalt, mavi, mangan morudur.

d) Sır: Kurşun silikat esaslı olarak hazırlanan sırda, sülyen (kurşun), kuvars, yemek sodası, öğütülmüş cam bulunur. Hazırlanan bu homojen sır karışımı desen çizilmiş astarlı plaka üzerine 3 mm kalınlığında dökülür. Bu işleme sır çekme denir. Sır çekilen plaka tamamen kuruyuncaya kadar beklenir. Kuruduktan sonra üçüncü pişirim için fırına yerleştirilir ve 900 C 'de pişirim yapılır. Pişirim sonrası tamamen soğuyan çini plakalar fırından alınır. Sağlam olan parçalar (sır tabakasının düzgün yayıldığı, sır yüzeyinde kabarcık ve köpüklenme olmayan, sır altında çatlak olmayan, boyalarında akma olmayan ve çini plakanın düzgünlüğünü yitirmediği) ayrılarak diğerleri imha edilir.

Mimari ve Estetik Özellikleri

- Alt bünyede mevcut olan por (gözenek) dağılımı nedeni ile sesi absorbe eder, sır tabakasının yansıtıcı özeliği ile ses dalgalarının homojen dağılımını sağlar.
- Bileşiminde kullanılan kuvars ve por dağılımı etkisi ile ısı yalıtımını sağlar, mekânları yazın serin kışın sıcak tutar.

Zabeel Park, Dubai, BAE

Teknik Özellikler

Kuvars, kil, frit, renklendiriciler ve diğer organik kimyasal hammaddelerin karışımı ile yapılan ve genel olarak dekoratif amaçlı kullanılan ince duvar ve dış cephe kaplama plaklardır. Başlıca türkuaz, kobalt, mor ve mercan kırmızısı renklerinin kullanıldığı kuvars çini ve çini mozaikleri alegorik ve sembolik değerlerin yanı sıra doğa/çiçek motiflerinin de yer aldığı geometrik tasarımları içerir.

Hamur, astar ve sırdan olmak üzere üç kuvars tabakasının bileşiminden oluşmaktadır. Öğütme, eleme, karıştırma, nemlendirme sureti ile hazırlanır. Elle ve presleme metodu ile oda sıcaklığında şekillendirilir. Daha sonra kurutulur ve yüksek sıcaklıkta çift pişirilir. (ilk pişmeden sonra sırlanıp tekrar pişirilir)

a) Hamur, astar, sır karışımı olarak % 85 oranında kuvars-kuvarsit (yarı değerli taşjihtiva etmelidir. Diğer ilave edilen bentonit ve flux (eritici) gibi malzemeler saf ve katıksız olmalıdır. Çini hamuru mermer tozu, dolomit ve kireçtaşı gibi çininin kalitesini düşüren materyaller içermemelidir. (Kuars elmas tan sonra gelen en sert malzeme olup renklerinden ve bazı iyileştirici özelliklerinden dolayı necef, ametist ,yakut gibi yarı değerli taş sınıfındadır.)

b) Kuvars, flux ve bentonitin homojen olarak karışımından elde edilen ve organik kimyasallar ile elastik hale getirilen çini hamuru % **15 – 17** arasında nem içermelidir.

c) Çini plaka hamurunun içindeki gözenek ve porlarını

Resim 88. Mimarlıkta Malzeme dergisi, sayı 4, Bahar 2007.

Resim 89. Biz A Finans dergisi.

Resim 90. Sabah-Cumartesi Gazetesi, 03.2006

Türkiye

BURSA

Chirac'a İznik Çinisi

UYSAL BALCI

İZNİK (İHA) - Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel 4 Mayıs'ta Fransa'ya yapacağı ziyarette Cumhurbaşkanı Jacques Chirac'a İznik'te 70 günlük bir çalışma ile özel olarak imal edilen Paris estetiği çinilerden gösterecek.

İznik Eğitim Öğretim Vakfı'nın Çini ve Araştırma Geliştirme Merkezi'nde yapılan çalışmalarla özel siparişlerin üretimi yapılıyor. Fransa ziyareti öncesinde Çankaya Köşkü'nden verilen sinyalle 100 santime 75

BÜYÜK SÖHRET

Vakıf çini üretim merkezi, 17'inci yüzyılda yapılmış ve dünya çapında bir şöhrete sahip İznik çinilerinin benzerini üretebilmek için yapılan tarihi araştırmalar ve geliştirilmiştir. Yıllık geliştirilen

DEĞİL, MİNYATÜR SERGİSİ!

Geleneksel süsleme sanatımız minyatür, daha önce büyük boyutlarda çinilere işlenerek toplu kullanım alanlarını süslemişti. Minyatürün günümüzdeki ustalarından Nusret Çolpan oğlu ile birlikte, asırlarca kitap sayfalarında yaşayan bu sanatı, ilk kez açık alanda duvara uyguluyor. İstanbul Sur içi'ndeki tramvayların elektrik trofaları artık 'dikkat ölüm tehlikesi' tabelaları ile değil, devasa minya-

Resim 91. Türkiye Gazetesi, 03.2006

Resim 92. Nusret Çolpan'ın kitabının imza günü afişi, (Çolpan, Mart 2007).